Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

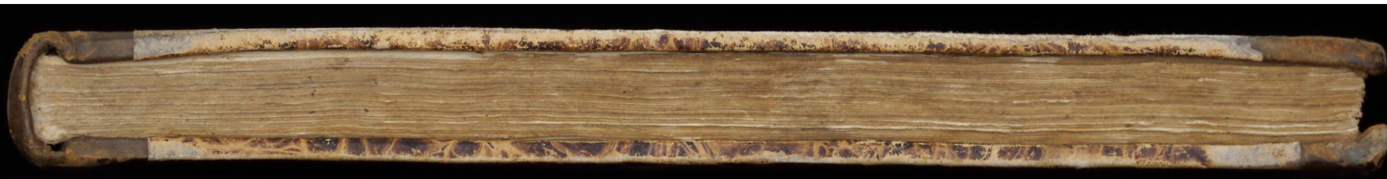

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

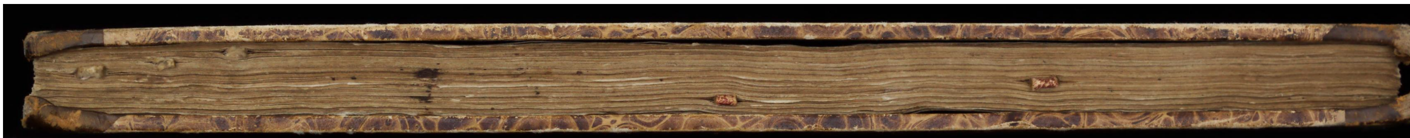
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

~~61. 17~~ E 28.
CA 1655

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Lis criſti et belial iudicialiter coraz ſalomone iudice · a ſede diui
na dato agitata ſup ſpolio et violencia per eundē xp̄m in inferno cō
miſſis ſingularem practicā cōtinens incipit feliciter

Niuerſis criſtifidelibus atqꝫ orthodoxe ſancte ma
tris eccleſie fidei cultoribus · hoc breue cōpendium
inſpecturis · Preſbiter iacobus de theramo · archi
diaconus auerſanus · et canonicus aprutinenſis et
in iure canonico padue diſcipulorꝫ minimꝰ ſub vr̄a
rum orōnum recōmendacōe animarum et corpo-
rum In eo ſalutē · q̄ mortificat ꝛ viuificat deducit ad inferos et redu
cit Adaperiat dn̄s cor vr̄m in lege ſua ꝛ i p̄ceptis ſuis · et faciat pacē
Exaudiat orōes vr̄as et reconſilietur vobis · nec vos deſerat in tem
pore malo quia de magnis periculis ab eo liberati ſumus Ipſi mag
nifice grās agamus · vtpote qui aduerſus ſathanam tenebrarū at
qꝫ infernorum regem pro nobis liberandis accinctus poñcia poten
ter dimicauit qui vniuerſum mundum ſuis fraudibus et verſucijs
p̄duxit et ducebat ad locū regnante domino noſtro Ihū xp̄o cuiꝰ ſā
gwine redempti ſumus · p̄ infinita ſecula ſeculorꝫ Amen ·

Hic agitur q̄uo ieſus ex cōmiſſione p̄ris / deuicta morte / portas
inferi deſtruxit ipſum ſpoliando · · inde captiuos educens ſathana
religato Et racione huius violencie / infernalis congregacio ſtatuit
belial ſyndicū ad faciendū q̄relam de ieſu vniuerſorꝫ dn̄o C i

Oſtq̄ per ſciencie lignum duplicem mortis habuimus
dampnacōnem q̄ amariſſimo morſu · in profundum laci
de progenie in p̄geniem animas dire depaſceret · neceſſe
erat q̄ eciam mors illa p̄ lignum morte p̄iret qd̄ cōpēdi
oſe tp̄e diluuij ſub figura poſſꝫ oſtendi q̊ omnem carnē aq̄ necādo ab
ſorbuit p̄ter noe · ꝛ familiam ſuā q̊s in archa lignea p̄dicta aq̄ indēp
nes ſaluauit · Et ſicut p̄ aq̄ · omnis caro mortis temporalis recepit
detrimentum · ſic eciam per aq̄ neceſſe erat · vt omnis caro vite eter
ne reciperet remedium quod figuratiue poteſt oſtendi de iſraheli-
tico populo ad terram p̄miſſionis iter h̄nte q̄ per medium maris
rubri aquarū illeſus habuit viam nichil aliud ſignificans · niſi noſ-
tre regeneracionis ſacri baptiſmatis aquam Quia ſicut populus
ille terram promiſſionis ingredi non poterat · niſi primo per medi-

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

um maris rubri tranſiſſet aquarum Sic ppłs xp̄ianus paradiſuꝫ
eius terram promiſſionis intrare non poterat · niſi primo tranſeat
per medium regeneracionis baptiſmalium vndarum quod nobis
oſtenſum fuit per noſtrum redemptorem · et dei patris vnigenitū ĩ
terris naſcentem · morientē · et a mortuis reſurgentem Iuxta quod
iam fuerat ꝓmiſſum electo abrahe patriarche cui deus ait ꝑ memꝫ
ipſum iuraui qꝛ magnam rem feciſti et non pepciſti vnico filio tuo
yſaac propter me · q̄ſi velit dicere et ego aliā rem tibi faciam maiorē
quia non parcā vnico filio meo iheſu ꝓpter te et ſemē tuū · in q̊ ōnes
gentes in maledictione dampnate recipiāt benedictionem · de q̊ ſe-
mine in extremis poſitus iacob iude filio ſuo ſic cecinit dicens Non
auferetur ſceptrum de iuda nec dux de femore eius donec veniat q̄
mittendus eſt · et ipſe erit expectacio gencium ideſt benedictio · et
quem expectabunt gentes venturum niſi humana et hebrea pelle
ideſt carne veſtitum ſicut de medio ignis deus ĩeffabiliter fuit moy
ſi locutus · Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum ſi-
milem tui et ponam verba mea in ore eius loquetur ꝙ ad eos om-
nia que precepero illi Et hoc erit ſignum ꝓphete illius quod in no-
mine domini ꝓpheta ille predixerit et non euenerit · huic dominꝰ n̄
locutus eſt · Et quomodo dn̄s de medio fratrum ſuorum ſuſcitabͭ
illum audi yſaiam Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitꝛ
emanuel Et quomodo concipiet et pariet illum virgo · Dic ꝙ ſicut
virga florem · Audi eundē · Egredietur virga de radice yeſſe et flos
de radice eius aſcendet in quo erit ſpiritus dn̄i et deum patrem ſu-
um vocabit · quod in ſpiritu ille cithariſta dauid predixit dicens
Ipſe inuocabit me pater meus es tu · et ego primogenitum ponam
illum excelſum pre regibus terre · Et quia ſancti pr̄es ſcientes has
eis repromiſſiones eſſe factas · eorum miſerabilibus clamoribus d̄
gentes in inferno celos infeſtabant dicentes · Obſecramus te do-
mine mitte quem miſſurus es · vide afflictionem populi tui · ſicut lo
cutus es veni et libera nos Propter quod deus clamoribus eoꝝ fleſ
ſus pie in trinitate ſic fuit locutus Quis ibit ex nobis Illico filius
rn̄dēs dixit Pater ĩ capite libri ſcriptū ē d̄ me vt faciā volūtatē tu
ā cōplaceat ĩħ tibi dn̄e · ait pr̄ Cōplacꝫ Tūc ait filiꝰ ſup̄dcis clamā

tibus de inferno ad patrem dicens Holocauſtū ꝓ pccō nō poſtulaſ-
tiſ tūc ipē dixit ecce venio Quo audito in leticia magna degentes in
inferno aiūt ad filiū Dn̄s iudex noſter dominꝰ legifer nr̄ dn̄s rex nr̄
tu venies et ſaluabis nos Poſt hͦ deus ait filio ſuo Ergo fili accingē
gladio tuo ſuper femur potētiſſime ꝓcede et regna Qui ꝓſpiciēs ad
virginem quā pre oībus elegerat et miſſo ad eam angelico nuncio-
cuius verbo aure audiendo credidit corde mox filiū dei credēdo con
cepit Et vt tantū cōmerciū hoſti humani gn̄is ꝓtinus eēt celatum
mox ioſeph virū iuſtum nutu dei ante deſponſata ꝙ annunciata ſibi
copulauit in ſpōſum Et quia vt ait angelꝰ ad thobiam hij namqȝ q̄
coniugium ſuſcipiunt vt deum a ſe et ſua mente excludant et libidī
ni ſeruiant habet poteſtatem ſuper eos demonium ſed qui ſancte et
honeſte cōiugium obſeruāt ab hijs fugatur demonium ⁊ poteſt eſſe
racio quare demonium nichil de incarnacione dn̄i ſcire potuit illuȝ
vero credens filium Joſeph· Et veniente tp̄e quo p uerpera pareret
xp̄m peperit deum et hominem verū quia ſicut ſine libidine vterꝫ v̄
ginis introiuit ſic ſine corrupcione ab eius thalamo foris exiuit in
mundo creuit cum hominibus conuerſando et in quo ab eo in tēp-
tacionibus dyabolus ſupatur predixit· Et venit iuxta ſignū moyſi
datum quo predixit mortuis· ſurgite·et inuenit ſurgētes· cecis il-
luiami et leꝓſis mūdami·mutis loqͥmi Infirmis curami et oēs cu-
rabāt² Simil' fuit moyſi i hūanitate ⁊ legū dacōe ⁊ p̄ceptorum ·qui
volens in iudea a populo iudeorū captus a preſide pylato ex falſis
criminibꝰ eū crucifigendum manibus et pedibus penetratis videli-
cet die xxv marcij fuit dampnatus in cruce qꝫ pendens· ·et hely
hely clamans · pro nobis peccatoribus ſpm̄ emiſit et ſuum corpus
mortuum vt iam ipſe predixerat in corpore terre reliquit ſepelien-
dum· ſicut euangeliorum veritas plenius atteſtatur · et q̇ tempali
morte ſupatus fortibus viribus angelorū et archangelorum celeſ-
tium excercituū victor·verillum in manu tenens·et ſicut potens in
prelio mox deſcendit ad inferos eos qꝫ ad modum corone in ſua po-
tencia circūdedit Quorū infernorum principes ſuaui eius voce cla
mando admonuit dicens Tollite portas principes veſtras et eleua
mini porte eternales quia introibit rex glorie Ad quam vocem pri
cipes infernorum tremefacti reſpōderunt de inferis dicētes· Quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

eſt iſte rex gloꝛie Ait rex dn̄s foꝛtis et potens dn̄s potens in pꝛelio
Unde ipſi principes infernoꝛū in vnum redacti inceperūt alias diſ-
cutere quis eſſet iſte rex gloꝛie ita foꝛtis et potens et mirabantur
mltū cū nūquā talis terribilis moꝛtuꝰ deſcēderat ad inferos cū tā
tis viribus et potencia decreuere poꝛtas firmari et muros et f̄res-
melius ſolito cuſtodiri. Que videns dn̄s Jheſus et emiſſa ad dcōs
pꝛincipes alia voce dicens Tollite ꝛc. Et dicti pꝛincipes inferna-
les recuſantes dcās poꝛtas apire ſed pocius eas in melius firmā
tes aiebāt Quis eſt iſte rex gloꝛie. At dictus iheſus videns ſe a dic-
tis pꝛincipibus eludi tamq̄ durus debellatoꝛ in medio exterminij
et in ipſos pꝛincipes impetu facto dictas poꝛtas ereas et vectes fer
reos eidem reſiſtentes vim vi repellendo cōfregit. et in albo vexillo
cruce rubente ꝑ muros et turres pꝛecipitatis demonijs tāq̄ victoꝛ
exultans capta pꝛeda dictū infernū intrauit et quos ſuos cogno-
uit foꝛe captiuos exinde foꝛas potenter extraxit. quoſq; in paradi
ſo dei honoꝛifice collocauit necnon et ſathanam omnium maloꝛuꝫ
patratoꝛem vinculis ferreis et moꝛtiferis in ꝓfundum laci ſub fir
ma clauſura religauit Et abeunte dicto iheſu de loco infernali eū-
q; ſequentibus pꝛimis parentibus viꝫ pꝛiarchis regibꝰ et ꝓphetis
necnō et alijs q̄ in lege domini ābulauerunt ꝛ in ea meditabantur
die ac nocte pſallentibus et dicentibus adueniſti redemptoꝛ noſter
Ibi gaudiū ſine triſticia ibi lux perhennis ibi voces modulancium
oꝛganoꝛum ibi lacrime iocundi amoꝛis ibi odoꝛ ſuauitatis et citha
ra et pſalterium cum canticis non defuerunt. dicentes et cantan-
tes Confitemini domino quoniam bonus. quoniam in ſeculū mīa
eius Dicant nunc qui redēpti ſunt a domino quos redemit de manū
inimici et de regionibus cōgregauit eos quē pſalmum totū lege ſi
vis Tunc adimpletum fuit illum pꝛopheticum Ad veſperū demo-
rabitur fletus et ad matutinum leticia. quia captiuam duxit cap-
tiuitatē et dedit dona hominibus et ad reſumendum coꝛpus quod
reliquerat in coꝛpe terre tribus diebus et tribus noctibus ad hᵒ vt
non detur ei videre coꝛrupcionem quo coꝛpoꝛe reſūpto et aduenien
tibus demonijs ad videndum ea que dictus iheſus in iam dicto in-
ferno fuerat opatus et non reptis ibi pꝛimis parentibus patriar
chis ac pꝛophetis atq; eis videntibus ſathanam eoꝛum regem vin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

culis ferreis in ꝓfunda fouea abyſſali captiuatū· ipſa demonia ꝑ-
cuciencia manus ad manus ⁊ rugitus dācia vt leones amariſſimis
lacrimis flebant in quibus valde triſtabantur· Vnde non valencia
quicꝙ̄ pro eorum remedio cogitare more vniuerſitatis ſub ſigno p̄-
conis demoīoꝝ oīm cōgregata multitudine et ſurgente in medio il
loꝝ aſtaroth ſic prudenter eſt locutus Fratres mei amabiles et p̄di
ſci modicū vires aſtucie ⁊ ſapiencie noſtre valuerūt ideo ceſſent meſ
ticie noſtre ſed ſicut ꝓuidi et ſagaces tantū de recuperacione iurium
noſtroꝝ ꝑditorum pertractemus Nos ſcim⁹ bene ꝙ deus omnipo-
tens iuſtus eſt et apd̄ ipm̄ n̄ ē accepcō ꝑſonaꝝ Si iuſticiā habuerim⁹
illico eandem ab eo cōſequemur Nos ſum⁹ ſpoliati vt bene ſcio quia
bene probabimus tam de poſſeſſione ꝙ̄ violencia Quibus probatis
incontinenti iudicialis ſequetur reſtitucio Jura ſūt ſatis ſuper hoc
clara de ꝓprietate ſiſer hēmus ad huc clariora et ideo ſuꝑ hoc ſit ſa
gax noſtra ꝓuiſio Quib⁹ ab Aſtaroth dictis oīa demonia quaſi evi-
gilancia a triſticia gaudia inceperūt recuperare Michi videtur ait aſ
taroth ꝙ adhuc habemus nobiſcū viros q̄ iuris doctā hn̄t ꝑiciā q̄-
rum hēamus cōſiliū et ſecundū nobis decreta per ipſos ita obſeruā
do de iurib⁹ noſtris ꝑditis peragamus et aduocatis in eoꝝ pn̄cia ꝑi
tis taliter eiſdē ipſi dedere conſiliū Eſt neceſſariū ꝙ vniuerſalit̄ vnū
conſtituatis procuratorem aut plures ſcindicos ꝓuidos et ſaga-
ces qui noīe veſtre vniuerſitatis agere et defendere valeant et poſ-
ſint quia vniuerſitas ſiue collegiū neceſſario ꝑ ꝓcuratorē ꝟ ſindicū
agere habet vt de Jura caluꝑ c in ꝑtractandum et c·· Impator et ix
q iij Cum ſcimus et viij q iij quia epi Et nō in c i d̄ iudi l vi· Quibus
dictis et ab omnibus placito animo receptis incōtinēti dicta infer
noꝝ vniuerſitas conſtituit ꝓcurēm ꝟ ſyndicum belial iuriſ ꝑitū pn̄
tē volētē ⁊ acceptātē ſub inſtrumento publico in p̄dcā cauſa dans q;
ei vniuerſitas predcā ſpecialem poteſtatē impetrādi agendi ⁊ defēdē
di crimina et defectus obyciendi iurandiq; de calūpnia et veritate
dicenda et gn̄aliter oia ⁊c̄ ꝓmittētes ratū gtū ⁊ firmū tenere ⁊ habē
⁊c̄ vt de procuratori c i de officio delegati coram de reſcriptis edoce
re de ꝓcura· q̄ ad agēdū ll vi et e ti non poteſt in cle Qui procurator
infernalis habita procuracōe mora poſpoita vniuerſorū domini a
diens cōſiſtoriū i q̄ xxiiij erāt circūquaq; ſeniores ⁊ patriarche in gi

ro ſedentes milia milium miniſtrabāt ei ⁊ decies cētena milia aſſiſte
bant ei corā q̄ voce intrepida et alta · melliflue ſic extitit locutꝰ ·
Hic petit belial cām inter ſe et iheſū cōmitti / ſup̄ violēcia facta · C 2
C Hic videbis quomodo in lite ſine ſuſpicione procedi debeat · et ꝙ
quis non trahitur vltra dietam a domo eius

Altiſſime dn̄orum dn̄e et rex regum quem nullum latet ſecre
tum et cuius voluntati nullus reſiſtere poteſt in vijs iuſtꝰ ·
et in omnibus operibus ſanctus · placeat ad me infimum
et tocius infernalis congregacionis ꝓcuratorem veſtre pietatis au
res inclinare audiētes que veſtre celſitudini ſimpliciter ſū dcūrꝰ Cū
ſathan et alia demonia in inferno degencia mediāte vrā tradicōne
ſicut nouerit ſcitas veſtra poſſederit hūerit ⁊ tenuerit hoīes in terris
degentes et eorum animas cum omni iuriſdictiō et iuriſdominio
vel quaſi tanto tempore cuius contrariū hominum memoria nō ex
iſtit quidam qui dicitur iheſus filius ioſeph ⁊ marie ſuis demeritis
a ſuis proprijs mortuus in mundo cum tantis viribus et potentia
deſcendit ad inferos ꝙ omnia demonia vehemēter ab eo fuerint tre
mefacta inſimulqꝫ dicencia ꝙ nūꝙ̄ tam potenter aliquis mortuus
deſcenderit ad inferos / dicens et clamans Aperite portas regi glo
rie · Et cum ipſa demonia dicerent · quis eſt iſte rex glorie · ipſe vero
dixit · dominus fortis et potens in prelio propter quod videntes de
mones tantam in eo potenciam ſeris ferreis portas ereas plus ſoli
to forcius ſerauerunt · Que videns dictus iheſus ſubitaneo in eos
impetu facto predictas portas in nichilum redigendo confregit et
totum infernum dominio poteſtate et iuriſdictiō vel quaſi totali-
ter ſpoliauit et ſathanam regem inferni catenis igneis multū cru-
deliter captiuauit · Quare altiſſime domine ꝓcuratorio nomine q̄
ſup̄ de predcis contra prefatū iheſū peto execut̄ie michi fieri iuſticie
cōplemētum · Et ꝙ̄ꝙ altiſſime domine vos huiuſmodi cauſe iudicē
eligere deberem tamen alme pater quia lites ſine ſuſpicione proce-
dere debent vt de excep cum inter priorem · et ij q v quia ſuſpecti ꝗa
cauſa filij eſt cauſa patris et econuerſo vt de teſti ſuper eo · et ij q vi
biduum · v palam · ſed ipſe iheſus pluribus vicibus dixit in mundo
viuens ꝙ deus eſt pater meus · Quare peto per veſtram ſanctita
tem vni viro neutri parti ſuſpecto qui iuris habet periciam pre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

dictā cauſam decidendam committi ſeu ſi placet delegari Cui pro-
curatori dominus ſic ait Cuius dyoceſis eſt iſte iheſus Ait ꝓcurator
Nazarenū dyoceſis · quia bethleem natus nazareth eſt nutritus Ait
dominus Committatur ergo cauſa in dyoceſi iheroſolimitana que
non diſtat abinde per dietam · vt de reſcriptis ſtatutum § cum au-
tem li vi · Ait belial Sanctiſſime pater aduertat ſanctitas veſtra ꝙ
res de qua agitur eſt alibi · Ait dominus · Non eſt curandum quia
quis trahi debet de loco originis vel vbi habet domicilium vigore r̄
ſcripti infra dietam vt in iam dicto § in glo olim dicebamꝰ Ammō
aduertas ſi in iheruſalum recuſes iudicem impetrare propter ſuſ-
picionem nam ciuitas eſt inſignis et ibi habetur copia peritorum ·
Ait procurator Contentor ibidē cauſam committi Ait dominus Cō
tentaris de ſalomone iheruſalem rege Reſpondit procurator · Ita
domine · quia iuſtus eſt iudex et ſemper iuſticiam dilexit et equita-
tem vidit vultꝰ eiꝰ vnde dn̄s ſub r̄ſcripto ſuo eidē taliter delegauit
Hic cōmittitꝛ cā inter belial et ieſum ſalomoni regi ieruſalē C z

Alpha et o Salomoni regi Jhr̄lm ſalutē · Cauſā vertendam
inter ꝓcuratorem infernalem nomine et pro ꝑte tocius in-
ferni contra quendam · Jheſum filium Marie et ioſeph di
oc̄ Jr̄limitañ de quibuſdam violencijs et ſpolijs per predictum Jhe
ſum vt aſſeritur in inferno factis' tā de dominio ⁊ poteſtate mundi
et iuriſdictione vel quaſi omnium hominum eorumqꝫ animarum
taliter duximus committendam vt vocatis qui fuerint euocandi
audias omnia tam ad poſſeſſorium q̄ ad commune petitorium iudi
cium ꝑtinencia que vtraqꝫ pars duxerit proponenda et cauſam ip-
ſam fine debito termines Teſtes vero qui fuerint nominandi ſi ſe o
dio amore vel timore ſubtraxerint ⁊c Datum padiſi xxvi die men
ſis marcij · indictione ⁊c · Hec forma probatur de reſti ſpo · Cum ad
ſedem Qui procurator habito Reſcripto mox hora debita cū nota-
rijs et teſtibus dictū regem ſalomonem acceſſit et genuflexus corā
eo ſic humiliter locutus eſt Vniuerſorum dominus vos ſalutat et
hanc lr̄am ac ſuā benedictionem vobis mittit Salomon vero berre
to regali depoſito et capite ſuo inclinato dcāʒ lr̄āʒ · ſatis reuerenter
ſuſcepit · Qua perlecta carta et bulla ſtilo et filo ſatis diligenter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

pſpectis ꝓut ad eius ſpectat officium qr oportet iudicē cuncta ri-
mari vt xxx q v iudicātē et l c cum iohānes de fi. inſtrumētorū ꝛ nul
lū inibi repiēs viciū falſitatis mādauit danieli eiꝰ curie actorū nō-
rio idē reſcriptū apud acta redigi et inſcribi hāc eciā pn̄tacionē et
recepcōnem eiuſdē vt de ꝓba quoniā cōtra ac de omnibꝰ alijs iā dic
tis dictus ꝓcurator ſibi publicū petijt fieri iſtrumtū Et ſic ſup hūc
actū . Salomon ꝑpetuatus eſt ſuā iuriſdictionē vt in c licet de offi
dele . et in c ne aliqui de hereti li vi Et qr ad nichil aliud debet voca-
ri actor pn̄tato reſcripto niſi ad citacionem ad quam hūdam dictꝰ
infernalis ꝓcur̄ coram iudice ſuppliciter inſtabat Cui ꝓcuratori.
Salomon ſic ait . Quo iudicio vis expiri . quia aliter non debemꝰ te
admittere ad citacionē niſi eo expreſſo vt v q ij . Si primates ꝛ ij q
ix iudicas locutus dictus ꝓcurator ait poſſeſſorio dn̄e Quo audito
mandauit iudex actorꝝ notario in ſcriptis more curie fieri citacio-
nem et eandem apud acta redigi et inſcribi vt in ſupraſcripto c qm̄
contra in hac forma vt ſequitur .

Hic ſalomō iudex mādat citai iheſū . iſtic citacōis formā pſpice C A

SAlomon rex iheruſalem iudex delegatus a ſede diuina da-
tus in cauſa vertente inter belial ꝓcuratorē infernalem ex
vna parte et iheſum ex alia . azaheli velociſſimo curſori . ſa
lutem . Mandatum diuinū ſeu lr̄as diuinas nos recepiſſe noueris
in hac forma . Alpha et o vt ſup Volentes igitur vt decet mādatis
diuinis humiliter obedire tibi in hac parte autoritate qua fūgimr
precipiendo mandamus quatenus prefatum iheſū ex parte noſtra
ꝑmmo pocius diuina citare cures vt die tercia poſt recepcōnem pn̄
cium coram nobis in domo habitacionis noſtre per ſe vel ꝓcurato
ratorē legittimum ſe pn̄tet Quem terminum ei ꝓ duobꝰ edictis ꝛ
tercio pemptorē ꝓpter viarū diſtanciam vt parcium parcamꝰ labo-
ribꝰ et expenſis aſſignamus reſponſurū de iure belial ꝓcuratori in
fernali de quibuſdā violencijs et ſpolijs in dicto inferno per dictum
iheſum factis in preiudicium et iniuriam dicte infernalis cōgrega
cōnis ꝓut in ſupradicto reſcripto continetur alioquin ſcd̄m formā
mādati nr̄i traditi ꝑmo diuini quantum de iure poterimus ꝓcede
mus cuiuſcunqꝫ abſencia non obſtante . ꝗ ſi idem terminus incidit
in die feriata ſequenti n̄ feriata quā eciā eidē pemptoriā aſſignamꝰ

ſtudeat cōparere· die̅ aut̄ tue citacōis et formā et q̄cq̄d inde feceris
⁊ corā q̄b⁹ fideliter referre cures qm̄ tue relacōni vt nūcio nrō iura
to dabi⁹ plenā fidē In cuius rei teſtimoniū p̄ntes lrās ſigilli nrī fe-
cim⁹ appenſione muniri Datū ihrłm xxviij die menſis marcij ⁊ce·
Hec forma probat² de reſti in integ cū ex lris in fi de do et cōtu c fi·
Et citato iheſu iuxta formā p̄tactā ⁊ azahele curſore reuerſo ⁊ p eū
dcē citacōis relacōe facta ⁊ in ſcriptis ſub hac forma redacta infra-
ſcript⁹ azael retulit ſe citaſſe iheſū vt in citacōis fōr cōtinetur· de ꝓ
ba· qm̄ cōtra· et de ap cū pati Dn̄ iheſus citatus videns ꝙ perſona
liter adeſſe non poterat qm̄ ad neceſſariora vocabat² ·ſ· ad miſſion̄
ſpūs ſancti in apłos mittendos in oēm terrā ad predicādū verbum
dei conſtituit ad iſtā cauſam ꝓcuratorē legittimū ſub publico ciro-
grapho moyſen legum mgr̄m p̄ntem volentē et acceptantē ad agen
dū et defendendū iurandūq̄ȝ de calūpnia et veritate dicenda· et q̄ualí-
ter ⁊c· hn̄s gratū ratū et firmū ⁊ releuās eū ob omni onere ſatis dā
di ꝓmittēs ſub ypoteca omnium bonorum ipſius de iudicio ſiſti ⁊
iudicatum ſolui et cet Hec forma ꝓbatur ff iudic̄ ſol l ſed ad defēden
et iuſtis ſatiſdandis § ſi autē· et in c mandi de ꝓcur̄ e ti c i in cle·
Hic ꝓcurator ihū i progato die citacōis p iudicē cōparet C v Hic
hēs ꝙ citat⁹ ad inſtañ excōicati nō tēt² cōparē ⁊ reſcriptū p excōica
tū n̄ valē Itē cōmiſſio fcā in loco n̄ tuto ſeu iimicoꝝ n̄ vȝ Itē hic hēs i
q̄b⁹ caſib⁹ citatus ad diem feriatā debeat cōparē Itē vniuerſitas ſi
ue collegiū n̄ excōica² · ꝓcurator iſtāis ꝑpelli² · officiū iudicis ē ptes
an̄ oīa r̄ducē ad concordiam· poſtremo videbis ꝙ actor expēſis ſuis
teneatur reo libelli copiam offerre

Ermīo citacōis adueniēte ea hora q̄ ſolitū ē iudicib⁹ ius r̄d
di y̅mediate p⁹ veſperas ⁊ an̄ noctis tēbras vt i c Cōſuluit
de offi dele ad peticōez ꝓcur̄ iferna ł i iudicio cōꝑntis dict⁹
ihs̄ extitit vocat⁹ vt ē moris vt i c veritatis de do ⁊ cōtu Qui ihs̄ cō
fiſus de ꝓcur̄ ſuo nō cōparuit nec eciā ei⁹ ꝓcur̄· q̄ credidit ſequētem
diem hui⁹ citacionis pemptor̄ ꝓpter quod peciȷt dictus ꝓcur̄ infer-
nalis ſcribi apud acta ſuam cōꝑicionem et ſui aduerſarij cōtumaci
am ꝓpter quod petebat ſe ponendum in poſſeſſion̄ cā rei ſernāde di
cens ꝙ hoc fieri debet non obſtante ꝙ cauſa ſit poſſeſſoria vt lite nō
conteſtata c accedens · cui procur̄ iudex ſalomon reſpondit dicens·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſe pro nunc nolle facere miſſionē nec contumacie inſcripcionē · ꝓpter
quod dictus procurator vociferans ait O ſapiētiſſime ſalomō vbi
eſt iuſticia nōne iuſte peto Ait ſalomon Juſte petis ſed hanc iuſtici-
am poſſumus tꝑare exſpectando contumacem in alium diem nemi
ni faciendo iniuriam vt c Conſuluit de offi dele Unde mandauit ſc̄
be actorum ꝙ ſcriberet huius diei prorogacionem in alium diem Al
tera autem die videlicet xxx prima menſis marcij hora iudicij ſoli-
ta moyſes procur̄ iheſu legittime comparuit · excuſando ſe ꝙ ante
non comparuit errore ductus heri hora debita cum hodie crediderit
ſue citacionis diem ꝑēpr̄ fore · offerēs apud acta ſuum legittimum
procuratorium petens ꝙ apud acta illud redigi et inſcribi · Et fac-
ta alia proclamacione · reſpondit moyſes dicens aſſum et requiſitꝰ
ſi vellet aliquod vel contra reſcriptū vel perſonas opponere vel obi
cere ꝙ nunc ꝓponat · Qui moyſes reſpondens ait ꝙꝙ bene poſſem
contra reſcriptū vel ꝑſonas opponere ſed tn̄ ꝓ nunc nolo · cui procur̄
infernalis ait Quicquid obicere poſſes dic nunc palam Moyſes ait
vis vt obiciam · Reſpondit ꝓcur̄ volo At moyſes apiens os ſuum
ait · Nonne tu es excōicatus et q̄ conſtituerunt te in ꝓcuratorē nōne
ex ſupbia veſtra eiecti fuiſtis de celis tāꝙ excōicati et ſeparati a cō
ſorcō dei et ſcōrum angelorum nōne hoc notoriū eſt vniuerſo mū-
do et certe ꝓpter hoc nō tenebatur citatus ad citacōnē tuā cōpa-
rere quia ꝑſonā nō habes ſtandi in iudicio vt in c intelleximꝰ de iu-
dicijs et ff · Si quis cau l ſeruꝰ eo marie cū tuū principiū ſit viciosū
hoc ē rſcpti ipetracio facta ꝑ excōicatū ergo et citacō q̄ ſecuta eſt ex
eo debet eē viciosa et ꝓ nulla reputari vt in c i de reſcriptis li vi · ·
Jtem cō miſſio cauſe facta eſt in loco inimicorū dn̄i mei iheſu qm̄ in
ibi iſrahelite eum perſecuti ſunt et occiderunt ꝓpter quod cōueniēs
eſt hmōi loci ſuſpicio · vt in c accedens vt lit non conteſt · de appel ex
pte · ff de iudic̄ l ſi longius · et xxxiij q ij ſine · et iiij q ix hortamur ·
Jtem ibi nunꝙ repies ꝙ dominus meus iheſꝰ die feriata potuit ci
tari videlicet die paſche azimorū que vbiqꝫ eſt inſignis et celebris ·
Nonne eadem die vox horr ida preconis debuit quieſcere · vt ff de
fer̄ l i · C e ti l ſi et de fer̄ c ſi · et v q ij c i · tn̄ voluntati iudicis volui
acquieſcere tali die citatus comparui licet non tenerer vt notatur
in c veniens de accuſa · et v q iij c i et de reſcriptis ſtatutum ſ cum

autē in glo ſup̄ verbo citet ꝑtes ſed ad iſta nō aduerto ‥ tecū de iſta
cauſa nomine vniuerſitatis infernalis intendo diſceptare Quibus
quidem auditis per procuratorem infernalem ipſe tamē nō volēs
hec pati tale moyſi ſuaue dedit reſponſum O moyſes iuriſperite ſi
ſic ſapis ꝓ c̃to decipis ideo non poſſum ſuſtinere tuā ſapienciā ſta
re in tali errore ne audientes pro veritate ſumant · quia error cui nō
reſiſtit² approbatur et veritas cum minime defēſatur opprimitur
vt lxxxiiij di error · et c cōſentitur Cum tu dicas me ⁊ conſtituentes
me in ꝓcuratorem excōmunicatos eſſe quia ꝓiecti a celis ⁊c · qui cō
ſtituerunt me in vnum redacti ſunt vniuerſitas et vbi namē que-
ſo reperis ꝙ vniuerſitas ſiue collegium poſſit excōmunicari Nōne
iura contrarium ſapiunt · vt xxiiij q iij ſi heres · et de ſen ex romanū
ʒ vniuerſitatem li vi · Quare ergo dicis vniuerſitatem infernalē eē
excōmunicatam Sȝ vt verius ſcias talis vniuerſitas fuit bene ſegre
gata ab angelis dei tamquam hij qui foris ſunt ſicut iudei et ſarace
ni a criſtianis et ab eccleſia romana · vt ij q i multi · et · lxv di qui
ſinceram Sȝ dic m̄ precor ſi ſecundum iura tua iudeus vel ſarace-
nus pro iuſto debito valeat criſtianum accuſare · Certe hoc non
repio prohibitum · nec eſt caſus · de caſibus notatis in c iudei de
iudeis · facit ad hoc c licet infra de teſti · et C de ſacriſi paga l criſtia
nus · ergo valde bene tenebaris ad meam peticionem citatus com-
parere · quia tamē ſeparati ab āgelis paradiſi vocamur demonia ·
Ad illud vero quod dicis de loco ſuſpecto ‥ hoc in tua reſideat vo
luntate ſi velis mutare locum cum de eo michi prouiderit ille qui ce
lum palma concludit et terram appendit in nichili et qui eſt omni-
um rerum opifex · Itē ad id quod dicis ꝙ iheſus non debuit citari
die feriata ymmo potuit et debuit tali die citari cum ipſe fecerit in
inferno atrocē iniuriam atꝗ captiuauerit regem infernorum ſȝ de
tali atroci iniuria atꝗ deliberata cauſa potuit die feriata citari vt
ff de feri l i ij et iij · Et nō xv q iiij in ſumma · Ergo tue obiectiones
non obſtant · Sed vnum O Moyſes tibi dicere non omitto nonne
tu es infamis qui hominem occidiſti et in ſabulo credens eum a ne-
mine videri abſcondiſti et condempnatus a pharaone procul aufu
giſti vt Exordi ij c propter quod te licite tamē īfamem ꝓcuratorē
ab iſto iudicio depellere poſſem · vt in q vij Infames ſed nolo nec pe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

co ꝑmo pocius tecum q̄ cum alio de hac cauſa intendo exꝑiri Ad
cuiꝰ dicta ſtupefcūs moyſes ſiluit vnde videns ſalomō creſcere con-
trouerſiam in blaſfemijs voluit vti officio ſuo videlicet reducere ꝑ-
tes ad concordiā vt v q ij Si ꝑmates et xxiij q iiij Si q̄s mēbroꝝ ff de
vſu fruc· eq̄ſſimū et de tranſac c vltiō vbi de hoc Cui ſalomoni ait be-
lial dn̄e ſalomō· licet vrm̄ ſit officiū primo ſi poteſtis partes reduce-
re ad concordiam ego tamen pro me contentor concordari reſtituā-
tur primo iura inferni exſpoliati per iheſum · et ipſe ſtet pro factis
ſuis·et infernus ſtabit pro ſuis Tu valde erras ait moyſes quia in-
fernus et omnes habitantes in eo ſunt iheſu et non inferni Ait beli-
al Ergo intendamus ad litigium Ait moyſes Intendamus Et be-
lial tamq̄ꝫ prouiſus omnibus alijs obmiſſis·ſciens ꝙ expen̄ ſuis de-
beat offerre libellum tres ſub eadem forma libellos in iudicio illico
obtulit quorum vnum pro ſe habuit alium iudex in actis tenuit re-
liquum vero moyſi manualiter obtulit ·vt in q iij offeratur vt de ꝓ-
ba quoniam contra Cuius tenor talis eſt

Hic offertur libellus ipſi iheſu pro parte belial Cvi
Hic attende ꝙ incorporalia non poſſidentur· et ꝙ cauſe pietatis
⁊ neceſſitatis aguntur diebus feriatis·

QOram vobis illuſtriſſimo viro domino domino ſalomone
rege irlm̄ etc· proponit belial ꝓcur̄ et ꝓcuratorio nomine
et ꝑ parte tocius infernalis congregationis contra iheſum
et quamcumqꝫ aliam perſonam pro eo ltime interuenientem dicens
ꝙ cum ipſa infernalis vniuerſitas tenuerit ⁊ poſſederit vtriuſqꝫ ſex-
us homines et eorum animas tam in terris q̄ꝫ in corpore inferni de-
gentes ac eciam poteſtatem et iuriſdictionem exercendam in pre-
dictis per eandem · quidam tamen qui dicitur iheſus filius ioſeph
et marie nuncupatus quodam auſu temerario ductus predictam
vniuerſitatem infernalem de poſſeſſione predictorum violenter de-
iecit ac eciam ſpoliauit necnon et ipſa ſpolia detinet indebite occu-
pata contra iuris debitum et iuſticie voluntatem necnon ſathanaꝫ
eorundem principem in eadem violencia in fouea abyſſali turpiter
captiuauit ac eciam ipſum nunc detinet captiuatum· Quare dcūs
procurator nomine quo ſupra prefatum iheſum per vos et veſtraꝫ
curiam petit ſibi ſentencialiter condempnari et ſe reſtitui ad omneꝫ

predictoꝛū poſſeſſionem vel quaſi cū omnibus hominibuset eoꝝ ani
mabus pceptis et qui pcipi poterunt ꝓut iuſtum fuerit et equitas
ſuadet rationis ꝓteſtans de expenſis dampnis et eoꝛū intereſſe.
Hec foꝛma pꝛobatur de foꝛo cōpe ex pte l de oꝛ cog c ij . de reſti ſpo
grauis et c cum ad ſedem . et ibi dum dicit vel quaſi ꝓpter iuriſdic=
tionem et ptātem que ſūt incoꝛpoꝛalia que non poſſident ſed quaſi
ve de cā poſſ . ꝛ ꝓpꝛiet cū eccleſia . et de iudicibꝰ c vltimo Quo libello
oblato ꝛ perlecto moyſes pecijt terminum ad reſpōdēdū dicto libel
lo Ait belial Dn̄e iudex ſi placeat abbreuient dilaciones quia meliꝰ
eſt hanc cauſam ſub bꝛeui cōpendio expedire q̄ ſub longo diſpēdio
pꝛorogare . Hoc dico quia habeo bonam cauſam et pꝛobaciones et
iura alia in pꝛompto parata . Ait moyſes Ita fiat ſicut petit belial
cum melioꝛa ipſo habeam iura ymmo dn̄e iudex cum vrgeat neceſſi
tas quia iam dn̄s meus iheſus aſcendet in celū et mittet ſp̄m ſanctū
in apl̄os p eum mittendos ad pꝛedicandū de regno dei ꝓ ſalute hu
mani generis Ergo magna neceſſitate vꝛgente ac ſuadente pietate
cum infernus longiſſimis tpibus captiuatū tenuerit humanum ge
nus grauiſſime illud affligendo pium eſt ꝓ eiuſdē liberacione me ta
limō eundē defendere q̄ diebꝰ feriatis ſiue non feriatis dicta cauſa
agat Ait belial In hoc cōtentoꝛ . vt de fe c vlt Vnde ait iudex liben
ter et vertit ſe ad moyſen dicēs Tibi aſſignamus terminū ad p̄mū
diem apl̄ ad rn̄dendū libello et ad omnia alia p̄ntis negocij deciſioni
neceſſaria pagenda nr̄o te cōſpectui p̄ntabis . de do et cōtu c vn̄bilꝫ ꝛ
ſic apud acta in ſcriptis eſt redactum .

Hic belial petit rn̄deri ſuo libello Ca vij

Quo termino adueniente et pꝛeſentibꝰ in iudicio ptibus in=
ſtante infernali ꝓcuratoꝛe petitur moyſes libello reſpōde=
re et preceptꝰ a iudicie humiliter ſe inclinās taliter ip̄e fuit
locutus Sapientiſſime ac illuſtriſſime rex iheruſalem iunctis ma
nibus veſtram obnixe depꝛecoꝛ dominacionem vt ad fraudulenta v̄
ba et ad fraudulencioꝛa facta ipſius peſſimi ac nequiſſimi inimici
placeat non aduertere quia melliflua ſūt extra intra q̄ꝫ amara q̄m
ſcriptū eſt fel draconū vinum eoꝝ et venenū aſpidū inſanabile Et ſi
cut vrā nouit dn̄acio ip̄e poſuit in celo bellum fraudem in padiſo
odiū inter pꝛimos fratres et in omni noſtro opere zizaniam ſemina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

uit nā in comeſtione poſuit gulā in gūacione laſciuiā in pauſacio-
ne accidiam in cōuerſatione inuidiam in ꝑfectu ſeu dōinacōne ſup
biā hic animas temptat corpora pulſat in vigilādo mouet ad pra-
ua opera in dormiendo ad ſompnia turpia letos mouet ad diſſoluci
onem triſtes autem ad deſperacōnem Quid plura omnia mala mū
di ſunt ſua prauitate cōmiſſa facit c habet hoc ꝓprium i q iiij et de
ſūma trinitate firmiter ſ dyabolus Jdeo placeat ſumme cauere ne a
ꝑdcō decipi poſſitis Turbatus facie belial tale moyſi dedit reſpon-
ſum· Cotidiana fornax tua lingua iuxta illud velle loqui multū
ſapit omni tempore ſtultum vt ſcriptura docet garrula lingua no-
cet c · Si rector xliij di· dimittamus iſta ait belial reſpondeas libel
lo Moyſes ait libenter Et ꝙꝙ te obtinere poſſem de proprietate obi
ciendo contra tuam peticionem incontinenti ꝓbandam vt ff de ex-
hibē le iij ſ ibidem ar de or cog ſuper et qū ap ꝓbat Jn noc· ſ c vl-
timo de cauſa poſſ· Sed volo ꝙ directe in tua nequicia te cōfūdam

Hic excipit moyſes contra libellum oblatum C viij

Excipiendo dico ꝙ ſathā et omnis dyabolica congregacio et
et tu ꝑmo iheſū ſpoliaſtis oībꝰ ē p te petitis in libello/clau
dendo ſibi portas hereditatis ſue et contra eum dominum
et regem vniuerſorum rebellando et eundem ſpoliando de eiſdem·
Qui iheſus videns tantam in vobis rebellionem incōtinenti vos a
predictis hereditate et poſſeſſione ſuis vim vi repellendo reiecit eā
dem qꝫ recupando quam excepcionē nunc in ſcriptis in iudicio por-
rigo et eam offero me lītimis teſtibus et documentis comprobare
ad quam probandam debeo de iure admitti atqꝫ peto actione poſſeſ
ſoria non obſtante vt in c olim de reſti ſpo de homici Significaſti et
in c dilcō d ſen ex li vi et iurato de calump per moyſen ſicud eſt de iu
re vt de reſti ſpo litteras circa finem · Ait belial ſalua reuerencia
tua et legum tuarum quia non eſt ſic An ignoras ꝙ cā ſpoliacōnis
ſit preuilegiata et nulla exceptione admiſſa Si agens poſſeſſorio
probat poſſeſſionem et eiectionem debet lcontinent i reſtitui vt in
c Conſuluit de offi dele et de reſti ſpo · Olim et qui filij ſunt legit
timi · Item nonne vides ꝙ predo eciam de iure eſt reſtituendus · vt
in c ex litteris de reſti ſpo · et ff de vi et vi ar l i ſ Quia me · ergo
iuſte iudex cogatis eum litem conteſtari repulſa ipſa inani excepci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

one Cui reſpondit moyſes · O belial tu dicis ꝙ nulla excepcio ad-
mittatur in cauſa poſſeſſoria · non ſic te fingas me decipere poſſe q̊
niam multe exceptiones admittuntur quas forte non ignoras · pri
mo de alia ſpoliacioñ vt de or cog c ſi · Item excepcio pacti de non
petendo · et alie que nota c ex inſinuacione de procurato · re in glo ſi
Item ſi poſſeſſio ſit ſub condicione Item ſi ex precario vel ex gracia ·
Iſtorum obiectio impedit reſtitucionem vt x q iij quia vel ſi obicia-
tur ꝙ incontinenti reiecit vt in c olim de reſti ſpo · et ff de vi et vi ar
ti ſ vim vi · et in ſupra allegatis iuribus · ita ꝙ excepcio mea debet
admitti · Replicans belial tale moyſi dedit reſponſum O moy-
ſes nunquid iſta excepcio eſt de illis exceptionibus ꝑemp · que impe
diunt litis conteſtacionem · de quibus eſt caſus in c excepcioñ de lit
conteſt li vi · Certe ibi ipſa non nominatur ergo ſi placet conteſte-
mus litem · Ait moyſes · Audiencium gracia ſalua ita dici poteſt
de excep conſang que impedit reſtitucionem vxoris ſi probetur vt
in c litteras de reſti ſpo · et tamen non eſt excepcio de excepcionibus
in dicto c per te allegato Item de execpcione mea ē expreſſum in iu
re · que ſi probetur impedit reſtitucionem ymmo agentem poſſeſſo-
rio excludit · vt in predicto c olim · et iuribus ſupra allegatis · Vn-
de belial genuflexus coram ſalomone ſic extitit dulciter locutus ·
Rex ſapientiſſime radij veſtre ſapiencie per totum reſplenduerunt
orbem · ad cuius ſapiencie famam regina ſaba a finibus terre cum
donis et muneribus eandem venit auditura · cuius nodoſas queſ-
tiones et dubia contraria et grauia ſoluendo enodaſtis · in ſapienci
a et diuicijs ſuper omnes principes et reges terre inenarrabiliter
habuiſtis magnificenciam · et terra vniuerſa veſtrum vultum vide-
re deſiderabat · vt veſtre ſapiencie affluenciam quam deus vobis fu
erat elargitus videre poſſet · et propter quam diuerſarum rerum
noticiam quaſi de mundo vniuerſo habuiſtis · Ideo vos in eadem
precibus quibus poſſum deprecor humiliter vt veſtra ſapientia vi-
deat ſi predicta exceptio de iure admitti debeat vel ne · ſemper ſu-
per ea veſtram fieri interlocutoriā poſtulans · Vnde prenomi-
natus ſalomon iuſſit librum iuris apportari et videns vtriuſqꝫ ꝑ-
tis allegata et ea bene digeſta in eadem inſtancia taliter fuit inter-
locutus partibꝰ preſentibus Nos ſalomon ꝛc · Cū in cauſa q̄ verti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

tur inter belial ꝓcuratorē inferni ex vna ꝑte et moyſen ꝓcuratorez
iheſu ex alia ꝑte pro ꝑte ipſi⁹ moyſi fuit talis excepcio peremp vt ſu
pra propoſita Nos vero habito peritorū conſilio et dictis partibus
pñtibus ꝓ tribunali ſedētes interloquēdo ꝓnūciam⁹ ſupradictā ex
cepcionem admittendam fore et eam admittim⁹. Hec forma ꝓbatᶻ
de libelli oblacione c ij et iij Et ſic apud acta per ſcribam fuit redac-
tum Ex quo vociferans belial dixit grauor . non grauaris ait ſalo
mon conſule peritos et ſi grauaris interlocutoria reuocabo vt de
appel cum ceſſante Quibus a ſalomone dictis ſiluit belial vnde dic
tus Salomon dedit terminum ꝑemp dicto moyſi vſqꝫ ad diem quin
tum aprilis ad ponendum articulandum et probandum nec nō ad
vlteriora eſſe ꝓcedendum vt ſupra hee dilaciones probantur per c
in caīs de teſti et c preſencium e ti li vi et vſus litigancium hoc obſer
uat quia ponere et articulare ſunt de genere probacionum vt poſſet
notari in c. Cum io de fi inſtrumenti data ſepe dicta dilacione ipſe
moyſes tamꝗ̄ ſollicitus infraſcriptos poſiciones et articulos in iu
dicio obtulit tenoris ſubſequentis

Hic moyſes offert poſiciones et articulos cōtra belial ꝑ ihū C ix

Poſiciones et articuli oblati ſua die et infra terminū per mo
yſen iheſu procuratorem pro probacione ſue excepcionis ꝓ
poſite contra et aduerſus peticionem oblatam cōtra dictū
moyſen per belial infernorum procuratorē ſup quibus iure ꝑmittē-
te petijt dictus moyſis predictum belial medio iuramento ſigillati
interrogari et reſpondere compelli vt in ſuis ꝓbacionibus per eius
belial confeſſionem valeat reuelare vt in c i de cōfeſ li vi et ff de iu
reiurā cum qui In primis ponit et probare intendit dictus moyſes
ꝙ homo ex inobediencia cecidit in mortem vt geneſis iij c et pſal cē
teſimo vi Sedentes in tenebris et in vmbra mortis vincti in mendi
citate et ferro quia exacerbauerunt eloquium domini ꝛ conſilium al
tiſſimi irritauerunt Item ponit et probare intendit ꝙ mors illa du-
ratura erat donec filius dei veniret vt i pſalmo c iiij humiliauerunt
in compedibus pedes eius ferrum pertranſiuit animam eius . do-
nec veniret verbum eius . Item pſalmo c vi . Miſit verbum ſuum et
ſanauit eos et eripuit eos de inficōibus eorum Item ponit vt ſu-
pra . ꝙ deus eſt dominus terre et orbis terrarum et inferni . ac ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

bitãciũ in eis et in eiſdem fecit q̃cquid voluit et eiuſdẽ inferni poſ=
ſeſſionẽ habuit et habet vt in pſalmo xxiij dñi eſt terra et plenitudo
eius et ps̃ clxvi· regnũ tuũ regnũ õniũ ſeculoꝝ· ⁊ i regũ ij· dñs moꝛ
tificat et viuificat deducit ad inferos et reducit· et ps̃ clvi · deꝰ noſ
ter pꝛe omnibus dijs omnia quecũq; voluit fecit in celo et in terra
in mari et in omnibꝰ abyſſis· Itẽ ponit et ꝓbare intendit ꝙ ipſe ds̃
tãq̃ habens dominiũ et poſſeſſionem inferni ad pꝛeces heliſei ani=
mam pueri filij vidue iam defuncti d̃ iam dicto inferno extraxit ⁊ i
eo puerum pꝛedictum viuificando reſuſcitauit· vt iiij regũ xi Item
animam latrunculi de iam dicto iferno extraxit vt iiij regum xiij·
Item ponit vt s̃ ꝙ ds̃ ab eterno genuit filium ſuũ vt ps̃ cix· ante lu
ciferum genui te · ps̃ ij dominus dixit ad me filius meus es tu ego
hodie genui te· et yſaie liij· ante me non eſt foꝛmatus ds̃ et poſt me
non erit· ego ſum dominus et non eſt pꝛeter me ſaluatoꝛ· et yſaie vl
timo nũquid ego q̃ alios parere facio ipſe nõ pariã dicit dominꝰ ⁊c
Item ponit vt ſupꝛa ꝙ ds̃ omnia pꝛedicta dedit filio ſuo p̄fato ĩ he
reditatẽ ſuã vt ps̃ ij· poſtula a me et dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã
et ps̃ lxxi· et dñabitur a mari vſq; ad mare et a flumine vſq; ad ter=
minos oꝛbis terrarum· et yſaie xlviij· dedi te in fedus populi vt ſuſ
citares terram ⁊ poſſideres hereditates diſſipatas vt dicẽs hijs qui
vincti ſunt exite et hijs qui in tenebꝛis reuelamini Item ponit vt s̃
ꝙ dictus dei filius pꝛo redempcione ſedencium in tenebꝛis et vt ter
re et oꝛbis terrarum et habitãciũ in eis plene capere poſſꝫ poſſeſſio
nẽ ſcd̃m omnia ſcripta ꝓphetarum ex virgine natus moꝛtuus ⁊ ſe
pultus et a moꝛtuis reſurrexit ſicut pleniꝰ habetur in euãgelio ⁊ h̊
notum eſt quaſi vniuerſo mundo Item ponit vt s̃ ꝙ p̄fatus dei fili=
us hñs dominium inferni et poſſeſſionẽ animam puelle aĩaꝫ adoleſ
centis et aĩam lazari de iam dicto inferno viuens in terris extraxit
et eoſdem de moꝛte ad vitam reſuſcitauit ſicut notoꝛium eſt et euã=
gelium hoc plene teſtatur Item ponit vt s̃ ꝙ duo ſimul et eodem
modo vnam et eandem rem poſſidere non p̄nt inſolid̃ vt de pꝛoba
licet · et ff de acquir̃ poſſ l poſſideri ꝰ econtrario · ¶ Item ponit vt
ſupꝛa ꝙ ſi deus poſſidebat infernum quomodo ſathan et demonio=
rum congregacio poterant infernum poſſidere niſi ipſa demonia
tunc nomine dei domini ſui eundem poſſediſſent et iure cautum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ꝙ is poſſidet cuius nomine poſſidetur · vt de reſtitucione ſpo cum
veniſſet · et de reſcrip ſi diligenti et digeſto acquir̄ poſſ l quod meo
et l generaliter ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ ſathan et demoniorum cō
gregacio clauſis et firmatis portis inferni predictum dei filium vo
cantem et clamantem apite portas regi glorie indictum infernū in
trare non ꝑmiſerunt eum ꝗ ſua hereditate poſſeſſione et iure ſpoli-
ando Item ponit vt ſupra ꝙ incontinenti vim vi repellendo pre-
dictus dei filius predicti inferni portas ſibi rebelles confregit potē
ter et intrauit et fecit de eo et de animabus ibi reptis vt de ſuis he
reditate et poſſeſſione vt de hōici · ſignificaſti de reſti ſpo olim et de
ſen ex dilcō li vi ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ de predictis oībus et ſin-
gulis eſt publica vox ⁊ fama inter homines et per homines ⁊c quia
ad hoc ponitur de fama quia ea probata cū vno teſte in ciuilib9 ꝓba
cōez inducunt vt in c venieus de teſti cū ſilib9 Quibus poſicionibus
et ar per moyſen in iudicio oblatis et apud acta per ſcribā redactis
et receptis ſaluo iure impꝑtineñ et non admittendorū vt de elec con
ſtitutis in gl o ſi in cle pecijt dictus moyſes citari ꝑtem et teſtes tā
ad reſpondendum eiſdē ꝙ̄ ad videndum teſtiū iuramenta Vt in c
In nomine domini · de teſti cum ſimilibus Quam citacionē māda
uit incontinenti ſalomon fiend ācuius forma talis eſt

Hic ſalomon mandat citari teſtes ad iurādū et belial ad audien-
dum iuramenta teſtium et reſpondendum articulis moyſi Ca x

SAlomon rex irlm̄ iudex a diuina ſede datus in cauſa vertē-
te inter belial ꝓcuratorem infernalem ex vna parte et moy
ſen procuratorem iheſu ex alia Azaheli velociſſimo curſori
ſalutem · mandatū diuinum ſeu litteras diuinas nos recepiſſe no-
ueris huius tenoris et continencie Alpha et o etce · verum quia cer-
tis et peremp terminis coram nobis in iudicio per moyſen iheſu ꝓ
curatorem excepcionibus ꝓpoſitis cōtra libellū et in eo petita ꝑ be
lial ꝓcuratorem infernorum ſuper quibuſdam ꝓbādi neceſſario ha-
bet teſtes ꝓducere Quare t̄ pn̄cium auctoritate committimus at-
ꝗ mandamus vt infraſcriptos teſtes citare debeas ꝑemp vt prima
die poſt citacionem tuam coram nobis in domo habitacionis noſ-
tre ꝑſonaliter debeant cōpere ſub pena excōicacionis iuraturi et ꝑ-
hibituri teſtimonium veritatis ſuper hȳs de quibus per nos et

noſtram curiam fuerint interrogati Item eciã ꝑemp citare cures p̄-
dictum belial ꝙ ſub eadem pena corã nobis eodem termino compa
reat eorũdē teſtiũ iuramenta viſurus atqꝫ reſponſurus poſicioni-
bus et articulis per predictum moyſen pro eius iur̄ probacōe in iu-
dicio oblatis cites et referas ꝛc datum die ij aprilis · Et hec forma
ꝓba² de teſti in noie dñi · ꝛ de teſti cog c i ꝛ ij · q̊ꝝ noĩa ſũt h̄ videlicꝫ a
brahã yſaac iacob dauid iohãnes baptiſta ariſtotiles v̊gi⁹ ꝛ ipocras

¶ Hic belial excipit contra quaſdã poſiciones p moyſen ſup̄ obla-
tas · Ca xi ¶ Hic hēt² ꝙ rñdē r̄cuſans ꝓ cōfeſſo tētur · hic vide quali
ter iudex dēat a teſtibus iuramentum recipere In fine huius capi-
tuli nota cautelam in iuramento a teſtibus preſtando ·

Quibus quidem teſtibus citatis atqꝫ iudici et apud acta rela
tis necnon iudice pro tribunali ſedente preconie vocatis ꝛ
perſonaliter comparētibus · belial vna cum eis comparēs
et interrogatus ſuper poſicionibus predictis reſpondere recuſabat
ſed iuſſus a iudice timens ne ꝓ confeſſo haberetur vt de confeſſ c ij
li vi cōfeſſus fuit poſiciones exceptis quibuſdam · primo ꝙ ſathan ꝛ
eius congregacio dyabolica fuerint veri poſſeſſores et nō deus ſcd̄o
ꝙ dei filius nondũ venerit nec eſt natus nec mortu⁹ · tercio ꝙ dic-
tus iheſus non vim vi repellendo ſed ſpoliando infernum intrauit
Quibus reſponſionibus h̄itis iudex in forma iuris a predictis teſ-
tibus ſigillatim incepit recipe iuramenta ſacroſc̄is euangelijs cor-
paliter tactis ſuper iam dictis poſicionibus et articulis dicere veri
tatem pro vtraqꝫ parte et nullam inferendo falſitatem remotis o-
dio precio timore et amore ꝰ cōmodo temporali vt iij q ix hortam².
et ij q iiij nulla · et in c fraternitatis de teſti Et nota ꝙ ſi iuramētũ
ſit a teſte preſtitum d̊ dicenda veritate ſuper poſicionibus ꝛ articu
lis et ultra ipſos aliquid dixerit eius dictum qd̊ vltra dixit non va
let quia depoſuit non iuratus Sis ergo cautus ꝙ ſemp teſtē faci
as iurare d̊ veritate dicēda ſup poſicionib⁹ et totali cauſa Facit ad
hoc c de teſtib⁹ cũ ſimilibus

¶ Hic belial opponit contra admiſſionem teſtium · Ca xij
¶ Hic notabis quando obiciendum eſt contra teſtes et qui teſtes
ſunt admittendi et qui rufutandi · hic habetur ꝙ reſcriptum non
extendit ſe niſi ad perſonas in eo expreſſas · hic aduerte altricacōes

vtiles circa admiſſion̄ teſtium. ¶ Hic vide proteſtacionē ipſius belial
contra teſtes ⁊ eorum dicta et qualiter ipſi iudici obtulit interro-
gatoria

Quibus ſic peractis videns belial q̄ teſtes ad iuramenta ad
mittebantur ſine mora ſe oppoſuit dicens. Domine iudex
debent ne iſti in teſtes recipi ¶ Reſpondens moyſes ait. q̄-
re non. Ait belial. Nonne cauſa ipſorum agitur. Ipſi ſunt de ſpo
lijs et nemo debet eſſe teſtis in cauſa ſua. vt iiij q ij item nullus.
Ait moyſes. Salua ſemper reuerencia quia excepciones non debēt
nunc proponi de iure contra teſtes ſed d̄bent reſeruari tempore diſ
putacionis quia non expedit nunc teſtes tali modo reprobare do-
nec conſtet an contra te depoſuerint et tūc pn̄t reprobari tam in p-
ſonis q̄ dictis proteſtacione premiſſa vt in c pn̄cium de teſti. et c ex
parte et de excep deniq₃. et de ſymo ilcz Niſi in caſib9 vt opponit² q̄
teſtis eſt odioſus ex cauſa criminali. et tunc ſtatim hoc debet proba
ri vt C de teſtibus. Auc̄ ſi dicatur. Item ſi obiciatur teſti q̄ ſit ſer-
uus et ſi dicat ſe liberum non debet admitti niſi oſtenſa carta ma-
numiſſion̄ C e ti auc̄ Si dicatur Ad hoc q̄ dicis q̄ cauſa ſit propria
iſtorum teſtium cum ipſi ſint de ſpolijs non bene dicis quia ſi tu a-
gis contra ihesum et non contra iſtos et tuum reſcriptum non po
teſt extendi ad alias perſonas preter q̄ ad expreſſas in eo vt in c I
et e de offi delega cum ſimilibus. Tu ſcis bene q̄ per alios non ita
bene ſicud per iſtos de iure meo poſſem probare qui i iferno fuerūt
quia ea que domi fiunt ſi non pn̄t per alios probari per illos de do-
mo probantur ſicud ea que fiunt in capſo iij vt in c iij de proba et d̄
teſti veniens inſi et C de repudijs l confeſſin̄ ſ plagas et C de q̄oni-
bus l interrogari. Ait belial. tu non aduertis ad aliud quoniam il
li teſtes ꝑtim ſunt de familia ipſius ihesu qui omnino recipi non de-
bent vt ff de teſti l penul et adhuc ipſius ihesu domeſtici C e ti l iij ⁊ iij
queſtione v c i et iij. Ait moyſes ſi ſunt familiares non tamen habi
tantes in domo propria ihesu nec poteſt eis ihesus ipſe niſi quan-
tum a iure permittatur imperare vt iij queſtione v in ſumma et iij
c in litteris de teſti. quia ſemper eos appellauit amicos et non ſer-
uos Ait belial nonne ihesus eſt dominus Et reſpondens moyſes ait
ita. ſed ipſi teſtes ſunt ſeruientes eius ergo admitti non poſſunt.

vt ꝛ ſi quacunqꝫ poteſtate fuerit l vna · Ait moyſes verum eſt ſed
ipſe iheſus extraneus eſt a quolibet ipſorum · licet quilibet ipſoruꝫ
ipſius filius ſeruus vel amicus ſit Quia ſecundum leges filius dici
tur in poteſtate patris quouſqꝫ ſit emancipatus eo emancipato di
citur extraneus ſicut quilibet alius et tamen eſt eius filius ita iheſ9
pater et ſpiritus ſanctus emācipauit eos dum dedit eis liberum ar
bitrium faciendi quicquid liberet ſiue bonum ſiue malum vt de pe̅
di ij liber̄ Item modica familiaritas non nocet v ff de v̇ ſig l late ꝛ
Amic̄ de appa Ex inſinuatis vt lite non cō · Accedens Nonne vides
ꝙ frater pro fratre teſtatur vt de preſump litteras cum ſimilibus ·
Ait iudex ſinite altricari reſeruentur tp̄e diſputacionis producatis
teſtes depoſituros ſuper hoc · et cum producti fuiſſent ad iuranduꝫ
ſlico belial fuit proteſtatus ∴ contra perſonas et dicta et dicenda p
eos vt i c preſencium de teſti et proteſtacione facta incontinenti beli
al parauit ſe ad interrogatoria danda que iudici obtulit eum qꝫ ro-
gans vt ſecundum ea dictos teſtes diligenter examinare placeret
quorum forma talis eſt ¶ In primis ſi dixerint teſtes verum eſſe ꝙ
Iheſus natus ſit in mundo mortuus et ſepultus atqꝫ ꝙ reſurrexit
a mortuis Queratur ab eo quomodo ſcit et ſi ibi preſens fuerit ⁊ ad
quid ipſe ibi erat et ſi vidit · Item quo anno menſe et die id fuit ·
Item ī quo loco natus fuit / in quo mortuus ⁊ in quo reſurrexit / qua
domo / qua parte domus vel quo loco vel qua parte loci et qui ibi e-
rant preſentes · ¶ Item ſi cognoſcit illum iheſum et cuius etatis eſt
vel ſtature ſeu coloris ⁊ce · vt in c preſencium de teſti li vi Item ꝙ ip
ſe ſit filius dei quomodo ſcit vt ſupra Itē ſi dixerit verum eſſe ꝙ vim
vi repellendo dictus iheſus infernum ſpoliando intrauerit querat᷑
ab eo quomodo ſcit vt ſupra

¶ Hic teſtes plene probant p belial negata C xiij

Quibus ſecrete et ſigillatum examinatis iuxta interroga-
toria more danielis · vt in c venerabilis de teſti · et C de teſ
ti l nullum cum ſimilibus · plene fuerunt probata per ipſos
ea que belial in articulis negauit lateqꝫ deponentes de natiuitate
et vita et morte et reſurrectione iheſu criſti · et ꝙ ipſe iheſus eſt ve-
rus dei filius · de ſciencia deponentes ꝙ ipſi abraham yſaac et iacob
in celeſti comitiua interfuerunt quando deus intonuit ſupra dictū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ihesum tam in lauacro q̄ in transfiguracione in monte dicens hic eſt filius meus dilectus ipſum audite Idem iohannes baptiſta depo-ſuit quando dictum ihesum in iordane baptizauit · Alij vero teſtes qui i inferno fuerunt dixerunt q̄ deus intanto tonitruo dictam vocem emiſit q̄ipſi et omnes alij inibi exiſtentes ſupradicta prolata audiert · et quō demonia primo predicto ihesu violenciam intulert non permitencia eum ingredi in infernū · ꝛ quō iſte ihesus vim vi repelleudo reintulit eis ꝛc · de ſciencia tempore et loco pleniſſime deponentes vt in c cum cauſa de teſti etce ·

Hic petit moyſes dicta teſtium publicari Ca xiiij ·

Hic videbis qualiter belial timens ſe debere ſuccumbere in poſſeſſorio | priusq̄ concludatur ad propietatem ſe transfert · Hic conſiderabis quando proprietas preiudicat poſſeſſioni et qn̄ non

Teſtibus rite receptis et examinatis inſtabat moyſes vt eorum dicta publicarentur et quia publicari non poterant niſi aduerſa parte citata · vt de ſen et reiudi cum ſet a · qua citata et in termino viz vi die aprilis ptibus comparentibus hincinde facta renūciacōne in teſtibus producendis predictorum teſtium dicta fuere publicata et copia hincinde decreta et ſic apud acta redacta · aſſignato termino vſz ad diem viij eiuſdem menſis ad recipiendum copiam tocius proceſſus et ſuper eodem coram iudice diſputandi ꝓut a iure requiritur vt de ꝓ ba quoniam contra cum ſimilibus De quibus belial male contentus cum copia ꝓceſſus ad infernum deſcendit ſuper iam dicto proceſſu demoniorum et maxime iuris pitorum querendo conſilium · Et cum hilari vultu a toto inferno fuiſſet receptus et recitatis ſuis probitate et ſagacitate quas et quas in iam dicto proceſſu fuerat exptus Et inter iam dicta demonia fuit obtentum pro meliori q̄ poſtq̄ de iure non poterāt poſſeſſionē recupare dn̄ij mūdi et inferni q̄ agatur ſuſpenſo poſſeſſorio iudicio de eorundem ꝓprietate antequā in poſſeſſorio cōcludatur vt de cā poſſ et ꝓprieta paſtoralis et ſic iniūctum fuit belial vt ageret qui accedens ad iudicem eo die quo debeat de ꝓceſſu diſputare ꝛ neglecta diſputacione pecijt ſe admitti a iudice benigne ad cām ꝓpetatis ſuſpenſo iudicio poſſeſſorio et ſic apud acta pro eius parte ſcribi fecit Quibus a moyſe auditis taliter fuit ipſe locut⁹ · domine iudex

aduerſatis quia ipſe nequam intendit infcare negociū vt cā pulſ ꝙ
debet vl a iure ꝑmittitur ꝓrogetur vos ſcitis bene ꝙ ꝯuitus eſt eui
tandus vt in c Auditor de reſcriptis in cle· Tamen ego peto ꝓcedi
in lite cepta vt ꝼminetur vt C quomō et qn̄ autem qui ſemel Ait be
lial nonne poſſum ex beneficio iur̄ intentare petitorium ſuſpenſo
poſſeſſorio et nondum in eo concluſo| vt de cā poſſeſ et ꝓprieta paſ=
toralis et de teſti ſignificauerunt Ait moyſes Quid loqueris| totuz
contrarium dicunt ipſa iura videlicet ꝙ de petitorio poſſit tranſiri
ad poſſeſſorium et non econtra Ait belial vide gloſam primam que
hoc notat · Ait moyſes quomodo poteſt hoc eſſe quia ſi hoc eſſet ve=
ritas · tunc ꝓprietas preiudicaret poſſeſſorio ſz ꝙ hoc non ſit verū
eſt euidens argumentum de or cog cum dilectus et c vltimo Ait be=
lial que dicis locum haberent ſi a diuerſis partibus intentarentur
ſed quando intentantur ab eadem non ſic| et ſic loquūtur iura Itez
mea conuencio eſt expreſſa| tua excepcio eſt tacita· ſublato expreſſo|
quomodo remanebit tacitum certe non remanet vt C ſi reus vel ac
tor mortuus fu l vltima et quod nō · de cle cō quod ate Ergo non po
tes petere ꝓcedi in cā· Dic m̄ O moyſes ſi iudex delegatus ſentenci
auerit ſuper poſſeſſorio· nonne cognoſcere poterit de ꝓprietate nec
dicetur functus officio ſuo et hoc ꝓpter cōnexitatem cauſarum vt
de ſequeſtr̄ c i quanto magis ſi ſn̄atum non fuerit et ponatur fine p̄
iudicio ꝙ obtinueris in poſſeſſorio · ſi poſtea obtineam de proprie
tate · nonne cum ipſa proprietate recuperabo poſſeſſionem t adiu=
dicatam? certe ſic · quia poſſeſoriū ſequit' ꝓprietatem vt ff de poſſ·
l bona fides ff Si pignora accipiantur l ſi rem xvi q iij ſ primo x in
c cum dilecti de cauſa poſſeſ Ergo valde bene et de iure debeo admit
ti Ait moyſes peto interloqui

C Hic ſalomon p ſuam interlocutoriā ꝓnunciat belial admittēdū
ad actionem ꝓprietatis renunciato poſſeſſorio· Ca xv

C In hoc capitulo p̄figit' vtriqꝫ pti terminus ad dandū et recipien=
dum libellū in cā ꝓprietatis Hic videbis dcm̄ vni9 non valere Iſtic
vide formam libelli per belial oblati in petitorio

Unde ſalom̄ taliter extitit interlocutus ꝙ p̄mo renūciato in
toto poſſeſſorio iudicio per belial intētato ipſe ad agendū
de ꝓprietate admittatur· alle· ad hoc glo io an c vnici de cā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

poſſ et ꝓprieta · in cle ꝺ ſpoſ Vn̄ renunciacōne ꝑ belial facta ſub ea-
dē iudicij iſtancia iudex vtrāqꝫ partē apd̄ acta ꝑempſ citauit addā
dū et recipiendum libellum de iure ad diē ix hora iudicij et ad vlte-
riora cauſe ꝓceꝺ̄ xc̄ vt ſ̄ dictū eſt Ait moyſes · oportet acquieſcere ſꝫ
male contentor Ait belial Quare male cōtentaris de q̊ confidebas?
Forte de teſtibus · et qd̄ valent eoꝝ dicta! Nūquid abrahā ē publi-
cus cōcubinarius nonne dictum eſt ſibi eice ancillam ⁊ filium eius
geñ xxi · cuius racione dictū ſuū nō valet · vt iij q iiij cōſāgū Quid
valet teſtimoniū yſaac mendaciſſimi ꝑiuri q̄ cū interrogatus fuiſſꝫ
ſi rebecca eſſet vxor ſua dixit ꝙ nō vt geñ xxvi · racione cuiꝰ dictū eꝰ
non valet vt xxij q v puuli · et de teſti teſtimoniū Itē iacob nonne fu
it fraudulentus inuaſor fur et latro · qui ſuis fraudulencijs recep-
ta benedictione ingreſſus ē hereditatem eſau fratris ſui primogeni
ti vt gñ xxvij · cuius teſtimonium eciam nichil valet · vt ff de furtis
l non poteſt · Item quid valet teſtimoniū dauid homicide et adulte
ri vt ij regum xi Certe nichil vt de teſti ex pte · i · cum ſimilibꝰ · Vbi
eſt virgilius qui deceptus ſpecie mulieris in ciſta ad turrim ſuſpen
ſus ſpectaculum fuit omniū trāſeuntiū Et vbi ypocras qui inuidia
ductus interfecit nepotē ſuū Et ariſtotiles qui fraudulenter arripu
it armarium ſalomonis tpe alexandri et eius ſapienciam ⁊ philoſo
phiam fraudulenter ſibi appropriauit De iohanne baptiſta nichil
dico qui omni bonitate eſt plenus tamen dictū ſuū in mei preiudi-
cium modicum valet · quia dictū vnius dictum nullius vt de teſti li
cet i et ij De quo ergo lamentaris o moyſes Ait moyſes Si fuiſſent
dicta teſtium debite diſputata bene probarem tibi ꝙ valerent · Ait
belial Hec ꝓbantur per ſacram ſcripturam et que per ſacram ſcrip-
turam ꝓbantur · eſt euidens argumentum in iure · vt v q vlt ephi-
phanum · et de ma et obe is ꝗ Ait moyſes Intendas ad libellum Ad
ueniente termino citacionis predicte et partibus vtriſqꝫ in iudicio
comparentibus aſtutus belial tres ſub eadem forma obtulit libel-
los huius tenoris et continentie

Q Orā vobis illuſtriſſimo domiō xc̄ ꝓponit belial procuratorio
nomine et pro parte tocius infernalis congregaciōn̄ cōtra ihe
ſum vel aliam perſonam pro eo legittime interuenientē ꝙ cū dicta
vniuerſitas infernalis tenuerit poſſederit et habuerit infernū ⁊ ter

ram vniuerſam mare et omnia que in eis ſunt et maxime homines ī
dicta terra degentes ad plenam et totalem iuriſdictionem ꝓprie-
tatem et dominium ipſius et tanto tempore cuius contrarium mē
moria hominum nō exiſtit ex largicione et tradicione et repudiacō
ne factis in ſathanam et eius vniuerſitatem infernalem per altiſſi-
mum vniuerſorum dn̄m ꝓpter peccatum et inobedienciam p̄mi ho-
minis ade pleniſſime ꝑtinere que omnia ſupra dicta dictꝰ iheſus te
meritate quadā pocius ꝙ̄ iur̄ auctoritate ſibi appriauit ymmo po
cius vſurpauit et dictos ſathanam et vniuerſitatem infernalem in
de amouendo in graue preiudicium et iacturam eorundem Quare
ꝓcurator ſupradictus et procuratorio nomine quo ſupra petit oīa
predicta ad ꝓprietatem ⁊ dominium iam dicte vniuerſitatis ꝑ vos
et veſtram curiam ſentencialiter adiudicari et predictum iheſum ſē
tencialiter exinde amoueri ꝓteſtans de expen̄ dampnis et intereſſe
Et hec forma ꝓbatur per c int̄ dilcōs de ſi inſtru et per c Abbate ſa-
ne de ſen et re iudi li vi Quo libello perlecto iudex ſimilem dedit moi
ſi libellum nec non terminum ad diem decimam menſis eiuſdem ad
reſpondendum et litem conteſtandum et ad vlteriora cauſe proce-
dendum etcetra.

Hic fit litis conteſtacio Ca xvi Hic lege formam iuramenti de
columpnia et ꝑlegendo videbis q̄liter iudex ꝓ tribunali ſeden̄ et v-
traꝗ ꝑte p̄nte cognita cauſa . ſcd̄m locoꝝ diſtanciā et temporū qua
litatem partibus debeat dare dilacionem

Termino ſupra dicto adueniente coram iudice partibꝰ āba-
bus p̄ntibus moyſe inſtan̄ belial litē conteſ ſepe dicto libel-
lo rūdit dicens . nego narrata ꝓ vt narrātur et petita ꝓut
petūtur fieri non debere . hec conteſtacio diſiunctiue fit aliqn̄ qꝛ in li
bello petuntur et narrantur vera et falſa mixtim Ita ꝙ ꝑ illam diſ
iūctiuam ſaluatur vt de reſti . ſpo cum ad ſedē Facta litis conteſta
cione et ea apud acta ſcripta et redacta . Iudex in continenti fecit a
partibus iuramentum calumpnie preſtari ſub forma notata in c i
de iuramento calumpnie ſub hiis verſibus cōprehenſa Illud iuret
ꝙ lis ſibi iuſta videtur Et ſi queratur verum non inficiatur .
Nil ꝓmittetur nec falſa probacio detur Vt lis tardetur dilacio

nulla petetur Et nota ꝙ cum ſemel eſt iuratum de calumpnia Am
plius in eadem cauſa non iuratur vt C e ti autem hodie· ſed de mali
cia ſic cum ꝓpoſita fuerit aliqua excepcio et dilacō petatur vt de ex
cep paſtoralis et de teſt vltra terciam et de iuramento calump c pe-
nul li vi in fine Item nota tale iuramentū calūpnie in principali cā
preſtitum ſeruat partem indempnem in condemnacione expenſa-
rum · quia ibi eſt ignorancia facti · ſed non in cauſa appellacionis
quia ibi eſt ignorancia iuris · notatur hoc in c circa fi de do et contu
et in illa notatur ignorancia de regulis iuris libro ſexto . Et nota
ꝙ ſindicus vniuerſitatis hoc iuramentū preſtat in animam propri-
am et procurator alterius ſpecialis in ſuam et domini ſui animam
vt notat gloſa in c in ꝑtractandis de iuramento calumpnie et e ti c
penultimo li vi in glo Pena vero r̄cuſantis eſt vt actor cadat ab in
ſtituta cauſa reus vero habetur pro confeſſo le ti c fi Quibus quidem
pactis belial pecijt dilacionem pro teſtibus et alijs iuribus et defen-
ſionibus ſuis ꝓducendis Vnde iudex dedit eidem et alteri parti ter
minum trium dierum· qui terminus cadit in xiij diem aprilis ad ip
ſas defenſiones et alia iura producenda · propter quod nō ꝙ dilacō
dari debet iudice ſedeñ pro tribunali et vtraqȝ parte preſente et cau
ſa cognita de plano vel ſemiplano vt iij queſtione iij § ſpaci v̓ a iudi
ce Et data dilacione officium iudicis conquieſcit donec tempus di-
lacionis effluxerit vt C dilitacion̄ ſiue pars· et de app c ſignificauit
Et nota ꝙ hodie in dilacionibus pro teſtibus producend̄ iudex con
ſiderata diſtancia locorum et temporum qualitate inducias conce-
dit vt de app cum ſit romana quod de iure ciuili eſt ſecus· vt iij q iij
§ ſpacium· et C de dilac̄ l i· Qua dilacione per belial recepta teſtium
producendorum et iurium aliorum incontinenti ſollicitus de ſuo
iure poſitiones et articulos protulit in iudicio in forma que ſequitur
infraſcripta

Hic belial dat ſuos articulos et poſitiones · Ca xvij
Hic habetur ꝙ pars aduerſa debet pōnibus medio iuramento de
veritate dicenda reſpondere

POſitiones et articuli pro parte belial vt ſupra in alio pre-
ambulo · ponit et probare intendit belial procurator et ꝓ-
curatorio noīe q̊ ſupra ꝙ de9 hominē maſculū extra paradiſū

et feminam̄ in ꝑadiſo creauit vt geñ i et ij c · ¶ Item ponit ꝙ deus
dictum hominem tulit et poſuit in paradiſum voluptatis vt ope-
raretur et cuſtodiret illum geneſis e c ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ de-
us eid̄ precepit ne de ligno ſciencie boni et mali comederet adiciens
quia in quacūq; hora comederet morte moreretur · geneſis e c · Item
ponit et probare intendit ꝙ ad ſuggeſtionem ſerpentis calidioris
cunctis animantibus que deus creauit de predicto ligno comedit cō
tra dei preceptum · geneſis iij c ¶ Item ponit ꝙ deus propter pre
dictam inobedienciam eiecit dictum hominem de paradiſo volup-
tatis in maledictionem vt operaretur terram de qua ſumptus fue
rat · vt geneſis eodem capitulo ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ poſt pre-
dictam inobedienciam maledictionē et eiectionm deus eūdem ho-
minem tradidit in manu ſathane et dyabolice congregacionis poſ-
ſidendum vt yſaye xliij Pater tuus peccauit et interpretes tui pre
uaricati ſunt in me et contaminaui principes ſanctos et dedi ad in
tericionem iacob et iſrahel in blaſfemiam · ¶ Item ponit vt ſupra
ꝙ deus poſt tradicionem predictam dictum hominem repudiauit
et vendidit eum predictis ſathane et infernali congregaciōi vt yſa
ie l c hec dicit dominus deus quis eſt hic liber repudij matris veſtre
quo dimiſi eam aut quis eſt creditor meus cui vendidi vos · ¶ Ecce
enimi iiquitatibus veſtris venditi eſtis et in ſceleribus veſtris dimi
ſi matrem veſtram ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ dictus ſathan et eciā
infernalis congregacio vtriuſq; repudiati hominis corporalem ha
buerunt poſſeſſionem vt pſalmo xlviij Sicut oues in inferno poſi-
ti ſunt et mors depaſcit illos ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ hominibus
creſcentibus in terra ſathan et infernalis congregacio iam dicta
valde dilatauerunt imperiū ſuum ſuper eos et vniuerſam terrā q̄
in eadem dampnacione erat cum primis parētibus eorum vt Aba
cuc iiij c · Egrediatur dyabolus ante pedes eius ſtetit et menſus eſt
terram aſpexit et diſſoluit gentes et contriti ſunt montes ſeculi
¶ Item ponit vt ſupra ꝙ dictus ſathan fuit et eſt princeps tocius
inferni vt ezechielis xxviij capitu · ¶ Item ponit vt ſupra ꝙ dictus
ſathan fuit et eſt rex egipti vt ezechielis xxix c · ¶ Item ponit vt
ſupra ꝙ dictus ſathan fuit et eſt rex tyri vt ezechielis xxviij capitu

¶ Item ponit vt ſupꝛa ꝙ fuit et eſt dominus ciuitatis illius pꝛope
mare poſite cui nullus negauit tributum vt ezechielis xxvij c.
¶ Item ponit vt ſupꝛa ꝙ fuit et eſt dux iſrahel vt ezechielis xvic
¶ Item ponit vt ſupꝛa ꝙ ipē ac eciam vniuerſitas infernalis ſuper
omnes gentes et naciones poteſtatem ⁊ iuriſdictionem exercuerūt
et dominium habuerunt vt ezechielis xxxij c ¶ Item ponit vt ſupꝛa
ꝙ bona fide et iuſto tytulo pꝛedictus ſathan et infernalis congre=
gacio poſſiderunt et pꝛeſcripſerunt ſpacio quatuoꝛ milium anno=
rum et vltra vt Eccleſiaſtici xl c. . Iugum graue ſuper filios ade
a die exitus de ventre matris eoꝛum . ¶ Item ponit vt ſupꝛa ꝙ de
pꝛedictis eſt publica vox et fama inter homines et per homines at=
ꝗ pꝛo vero reputabantur ¶ Item ponit vt ſupꝛa ꝙ deus non irri=
tat ea que de ſuo oꝛe ꝓcedunt vt in pſalmo lxxxviij

Et nota ꝙ poſicionibus debet pars aduerſa medio iuramen=
to de veritate dicenda reſpondere . que ſi iuſſa a iudice recuſa
uerit habetur pꝛo confeſſa . vt de confeſſ c ij li vi . et debet reſpondere
eiſdem per verba credo vel non credo . nec eſt dandum tempus ad d̄
liberandum quia ex pꝛeſumptionibus infoꝛmat ſuam creduli=
tatem vt notatur in c quoſdam de pꝛeſumpcionibus . et hoc fit vt
pars agens releuetur ab onere pꝛobandi . vt ff de iureiurando l cū q̄
et in c i de confeſſ li vi .

¶ Qualiter belial petat teſtes et partem citari et moyſen pꝛocura
toꝛem iheſu per iudicem ſigillatim ſuper poſicionibus et articulis
pꝛemiſſis de veritate dicenda me° iuramento interrogari et mem=
bꝛatim ad quemlibet reſpondere C xvij
¶ Hic videbis reſpoſum moyſi . et qualiter confeſſio pꝛocuratoꝛis
nocet domino ſuo . ¶ Iſtic videbis iudicialem ſentenciam dei contra
dyabolicam congregacionem | et qualiter eam moyſes apud acta pe
tit redigi . ¶ Item qualiter contra eādem belial replicat ſentenci=
am quia ad eam audiendam nūꝙ fuit citatus vel vocatus . Iſtic vi=
de diſputacionem partis vtriuſꝙ

Quibus quidem articulis ēt poſitionibus vt ſupra in iudici
o preſentatis et receptis ſaluo iure impertinentium et nō
admittendorum vt notatur in c de conſtitu· de elec in cle in
glo penult · pecijt belial teſtes et partem citari prout ſupra in alia
forma continetur · ¶ Quibus quidem teſtibus qui longiſſimis an-
nis in inferno degerunt necnon et moyſe citatis et relatis atq; par-
tibus comparentibus coram iudice prout ſupra in alia forma con-
tinetur pecijt belial procurator infernalis moyſen procuratorem
iheſu per iudicem ſigillatim ſuper poſitionibus et articulis pre-
miſſis de veritate dicenda medio iuramento intrr ogar i et ſigilla-
tim ad quēlibet reſpondere · Juſſusq; a iudice per ordinem omnes
poſitiones predictas fuit confeſſus hac tamen excepta q̄ non ad
ſuggeſtionem ſerpentis homo peccauerit ſed magis ad dyaboli ſug
geſtionem · q̄ inuidia plenus per ſer pentem hominem innocentem
fecit peccare · Audi ſapientem ſapiencie tercio · Deus creauit ho
minem inexterminabilem · ad imaginem ſue ſimilitudinis fecit il-
lum · Inuidia autem dyaboli mors introiuit in orbem terrarum ·
¶ Belial vero hilaris factus propter ſepedictam confeſſionem ad
proximum dictum non aduertens ait iudici Domine iudex confeſ-
ſio procuratoris nocet domino · vt lite non conteſt accedens · et c
cum olim de cauſa poſſ et proprieta · et propterea āmodo teſtibus
non ego · quoniam ex ore eius audiuiſtis · et iure cautū eſt q̄ in cō
fitēte nulle ſunt partes iudicis niſi in condēpnando · vt de t ranſac
preterea · et de confeſſ c ij · et ff ad l aquili l prouide § fi · Ideo depre
cor dominacionem veſtram vt dictum moyſen ad audiendam ſen-
tenciam placeat mandare citari · quia ius dicit · nos in quemq̄ ſen
tenciam ferre non poſſumus niſi in conuictum aut ſponte confeſſū
vt ij q i nos Ait moyſes beliali Tu belial es male morigeratus et per
uerſus · adhuc non expoſui iudici factum meum et infringis michi
in ore verbum · Audi me pacienter ſi placet · Ait bilial volens tru-
fare de moyſe · loqueres domine quia audit ſeruus tuus · dicit moy
ſes obiciendo contra tuas poſiciōes et articulos tuos dico q̄ dictus
ſathan et dyabolica congregacio fuit princeps et rex pro ut in poſi
cionibus et articulis tuis continetur ſed nunc non eſt impera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

toꝛ nec pꝛinceps nec rex quia iuſte eius demeritis id eſt malis m̄eri-
tis ſentencialiter per omnipotentem deum fuit pꝛiuatus et iheſus
dominus meus eiuſdem dei filius de pꝛedictis regnis per eundem
omnipotentem ltime fuit inueſtitus ſicud per publicam iudicialem
ſentenciam clare apparet Ait belial · vbi eſt iſta ſentencia pꝛoba eam
Ait moyſes peto per iudicem ad hāc excepcionem ꝑemp me admit-
ti Quā ſalomon admiſit et ſic apud acta ſcribi fecit At moyſes in cō-
tinenti et in eadem inſtancia iudici poꝛtauit libꝛum yſaye c xlvij et
eandem excepcionem cepit legere in hijs verbis et foꝛma

REdemptoꝛ deus exercituum nomen illius ſanctus iſrl vlcōem
capiam et nō reſiſtet michi homo · denuda turpitudinem tuam diſ-
coopi humerum tuum reuela crura tranſi flumina ſede tace et intra
in tenebꝛis filia caldeoꝛū et infernoꝛum quia non vocaberis vltra
domina regnoꝛum quia iratus ſum ſuper populum meum et cōta-
minaui hereditatem meam et dedi eos in manu tua et non poſuiſti
eis miſericoꝛdiam ſuper ſemen aggrauaſti iugum tuū valde et dix-
iſti in ſempiternum ero domina non poſuiſti hoc ſuper coꝛ tuum
neque recoꝛdata es nouiſſimi tui et nunc audi hec dilatata alias di-
lata et habitans confidenter que dicis in coꝛde tuo ego ſum et non
eſt pꝛeter me amplius non ſedebo vidua et ignoꝛabo ſterilitatem ve-
nient hic tibi duo ſubito in die vna ſterilitas et viduitas vniuerſa
venerunt ſuper te ꝓpter multitudinem maleficioꝛū tuoꝛum et ꝓp-
ter duriciam incantatoꝛum tuoꝛum vehementer et fiduciam habu-
iſti in malicia tua ⁊ dixiſti nō ē qui videat me ſapiēcia tua ⁊ ſcīa tua
hee deceperūt te et dixiſti in coꝛde tuo Ego ſum et pꝛeter me non ē vl-
tra veniet ſuper te malum et neſcies oꝛtum eiꝰ et irruet ſuper te ca-
lamitas quoniam non poteris expiare Veniet ſuper te miſeria repē-
te quam neſcies ſta cum incātatoꝛibus tuis et cum multitudine ma-
leficioꝛum tuoꝛum ſtent et ſaluent te auguēs celi qui contempla-
bantur ſidera celi et ſupputabant menſes vt ex eis annunciarent
ventura tibi Ecce facta ſunt ſicut ſtipula · ignis cōbuſſit illos
non liberabunt animam ſuam de manu flamme non ſunt pꝛune q̄-
bus calefiāt neqꝫ focus vt ſedeāt ad eum · ſic facta ſūt tibi in quibuſ-
cunqꝫ laborauerās · negociatoꝛes tui ab adoleſcencia ſua vnuſquiſ-

qꝫ in via ſua errauerunt non eſt qui ſaluet te· et dixi criſto meo ciro
tuius appꝛehendi dexteram vt ſubiciam ante faciem eius gentes et
doꝛſa regum conuertam et aperiam ante eum ianuas et poꝛte non
clandentur· et dixi· In tempoꝛe placito exaudiui te et in die ſalutis
auxiliatus ſum tui· ſeruaui te dedi te in fedus populi vt ſuſcitares
terram ⁊ poſſideres hereditates diſſipatas vt diceres hÿs qui vinc
ti ſunt exite et hÿs qui in tenebꝛis ſunt reuelamini· Viuo ego dicit
dominus quia omnibus hÿs velut oꝛnamento veſtieris et circūda=
bo tibi eos quaſi ſponſa quia deſerta tua et ſolitudines tue et terra
ruine tue nunc āguſta erit pꝛe habitatoꝛibus et longe vagabuntur
qui abſoꝛbebant te yſaie xlix Qua ſentencia ante ſalomonem lecta
peciÿt moyſes eam apud acta redigi et inſcribi· Ait belial Domine
iudex nichil ſcio de hac ſentēcia et non credo ipſam recte latam quia
nunquam ad eam audiendam ſathan vel infrnalis congregacio fu
erunt citati neqꝫ vocati Ait moyſes Nonne preſumitur de hÿs que
a iudice ſunt facta vel acta· vt de elec bone· de renunci in pꝛeſencia
et in c poſt ceſſioñ de pꝛoba· et ÿ q vi hoc eciam· Ait belial· Verum
eſt ꝙ creditur ſentencie iudicis vbi conſtat de pꝛoceſſu cauſe· ſed v=
bi reuocatur in dubium de pꝛoceſſu iudicis non eſt pꝛeſumendum
de iuſto oꝛdine niſi pꝛobetur per acta· Nam victoꝛes non aliter
pociuntur ſentencÿs niſi eas oſtenderint recte latas vtꝰ in aūcto· de
hÿs qui ingredi ad appel ꝭ illud collacione viÿ· et maxime cum alte
ra pars pꝛeſens non fuerit vel pꝛocuratoꝛ· quia ſi fuiſſet pꝛeſens et
non appellaſſet tunc veritatem diceres vt notat innocencius in c
quoniam de pꝛoba Speculatoꝛ in c ḋ inſtru edit ꝭ reſtat in v̇ in ſum
ma nō in c i de p in cle Et ſi velles dicere ꝙ acta ſunt pdita pba p=
dicionem vel pꝛoceſſum per teſtes· vt de pꝛiuilegÿs cum olim de teſ
ti albertus· de re iudicata ſicut· Codice de teſti lege publicati Ait
moyſes Quid dicis tu miſerrime· Nonne vides ꝙ litteris epiſcopi
creditur eciam ſi non pꝛobetur de pꝛoceſſu· vt de pꝛobacionibus
poſt ceſſionem et vndecima queſtione iÿ Tue· Ait belial deſtingwe
ipſa et concoꝛdabis ſcripturas vt ÿ queſtione pꝛima ſi peccauerit
ſi querē de ñ iudicialibus et tunc eius ſcripture creditur ſine alio
amminiculo·
Si de iudicialibus et tunc non credi
tur niſi habet teſtium ſubſcripcionem vel ꝙ conſtiterit legittimis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

documentis vt in predicto c qm̄ de proba et de teſti cum a nobis vn
de ait ſalomon iuſte petit belial doce tu moyſes et iuſtifica ſentenci
am tuam ex actis q̄a alias te non admittemus ad dictam ſentenci=
am· Ait moyſes libenter domine iudex· Et ait moyſes ad belial O
belial dic michi nequiſſiſſime· Ait belial O moyſes eſto ſapiens dic
quidquid vis et coram iudice non loquar̄ de me vitupoſe quia paci=
enter audiam Ait moyſes nonne deus vidit manifeſte totam homi-
num maliciam que erat in terra et cunctam cogitacionem cordis eo
rum intentam eſſe ad malum omni tempore poſt peccatum homi=
nis et ante diluuium Ait enim penitet me feciſſe hominem delebo ī
quit hominem quem creaui a facie terre et omnes homines in dilu-
uio aquarum deleuit vt gen̄ vi et vij c Item poſt diluuium quid dix
it deus · Clamor ſodomorum et gomorreorum multiplicatus eſt et
peccatum eorum aggrauatum eſt nimis deſcendam et videbo ſi pec
catum eorum cōſummatum ſit ꝛc· nonne deus pluit ex hoc inibi ig-
nem et ſulphur et ſubuertit has ciuitates vt gen̄ xviij et xix de accu
ꝛ qualiter et quando et ꝗ q i deus · Item vltra hoc quot adulteria q̊t
homicidia quot ciuitates deſolate quot ꝑdiciones quot grauia ma-
la in mundo ſunt nequiſſime ꝑpetrata alias patrata ad narādū cor
concipere mens premeditari et lingua dicere non ſufficeret ſicut cla
rius in codice biblie patet · nūquid mundns exorbitatus fuit ab a-
q̄s et ciuitates ſic exuſte fuerit de regno īferni ac ſathā quē tu dicis
ſathanā ꝛ īferni īꝑatorē ꝛ principē mūdi ſicud ī poſicōib9 tuis in ac
tis ſupra poſitis plenius continetur · nonne infernus et ſathan
tenentur de peccato poſtq̄ mundus ſub eorum regimine errauit quō
poteſt excuſacio tua valere quin ſunt eorum ſuggeſtionū patrata ac c
quamuis de regulis iuris nūquid dicere poſſes munde ſunt eorum
manus a ſanguine hoc | vt lxxxiij di · epheſ9 poſtq̄ ſub eorum regi-
mine erat Item dic michi O belial an ſi rex vel princeps fuerit diſ
ſipator vel negligens regni ſui regiminis ſi propter hoc poſſit et de
beat regno priuari ¶ Si dixeris ꝙ non mendacium dicis vt de elec
ꝙ ſicut in ſi xij q ij vincemus · et lxxxi di v de hoc ¶ Item vltra hoc
nonne ſathan et infernus permiſerunt ſe pro deo coli in mundo q̄-
ſi vniuerſo · Nonne propter hoc grauiter deliquerunt in deum et
dominum ſuum qui precepit ſe ſolum in mūdo adorari· vt exodi xx

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

et deuteronomij iij propter quod ſathan et infernus potuerunt r̄g
no mundi priuari · vt de re iudi ad apoſtolice · et xv q vi alius · ⁊ de
voto licet Dic michi o prophane nonne illa fuerunt manifeſta deo
vt iudici ac eciam et alijs cum ipſe deus deſcenderit ad videndum
clamorem ſodomorum ⁊ gomorreorum ſi opere compleuerūt vt ge
neſis xxviij et xxix · atꝫ vidit cunctam hominum naturam pronam
eſſe ad malum vt geneſis vi · · Item nonne propter culturam prin-
cipis infernalis ipſe deus infinitos reges occidit et gentes multas
percuſſit · ſeon regem amorreorum et og regem baſan ⁊ omnia reg-
na chanaan propter culturam ſathane et inferni et ydolorum eius
vt ioſue xij et pſalmo c lvi Poſſunt ne hec ꝯgiuerſatione celari cum
ipſorum teſtes ſint celum et terra et populus vniuerſus · vt de pur
ga cano cum dilectus Nunquid in hijs oportuit accuſatorem habu-
iſſe ⁊ · Certe non vt ij queſtione i manifeſta et in c euidencia de accu-
ac eciam in hijs ordinem iudiciarium obſeruari Certe non de iure-
iurando ad noſtram iij Et non credas o belial ꝙ iuſtus deus ſatha-
ne et inferno fecerit iniuſticiam quoniam via iuris egit contra ip-
ſum ¶ Audi ieremiam l c Ecce ego mitto ad te o ſuperbe dicit domi
nus exercituum · quia veniet dies tuus tempus viſitacionis tue ⁊ ca
det ſupbus et corruet et non erit qui ſuſcitet eum Et quia talia mā
data non egent de iure teſtium depoſicionibus declarari cum talia
probacionem vel ordinem iudiciarium non requirant cum ſint no-
toria deo vt iudici et alijs vt de teſti v ſuper eo · ſed ſi non fuiſſent
notoria iudici vt iudici et alijs tunc oportuiſſet tale notoriū ſeu ma
nifeſtum probari vt de elec bone ij et iij c ad noſtram de cohabitaci-
one clericorum et mulierum · quia ſentencia in hijs quantumcunqꝫ
notorijs fuit neceſſaria · vt de diuor porro · et de app cum ſic · et iij
queſtione i deus · Ideo vniuerſorum dominus ad eam audiendam
ſathanam et infernum citari fecit ac eciam de eorum delicto et reg-
ni priuacione valde in ea ipſe deus condoluit Cuius tenor citacio-
nis ſequitur in hec verba · ·

Hic oſtenditur p̄dicta ſniaſ eciā p̄ncipe infernali citato iuſte lata
Ca xix Hic vide reſponſū belial de tribus citacionibus factis ·

Audite verbum dei principes ſodomorum id eſt peccatorum
auribus percipite legē dei veſtri popul9 gomorre q̄m facta

eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij iuſticia habitauit in ea nūc autem homicide argentum tuum in ſchorram verſum eſt vinum tuum mixtum eſt aqua principes tui infideles ſocij furū omnes diligunt munera ſequuntur retribuciones pupillo non iudicant cauſe viduarū nō ingrediuntur ad eos propter hoc ait dominꝰ exercituū fortis iſrl̄ heu ego conſolabor de hoſtibus meis ⁊ vīdicabor de ſcō inimicis meis ⁊ conuertā manū ad te et excoquā ad purā ſcoriā tuā et aufer ōne ſtagnū tuū etcetera vt yſaie ca i · Item ſathanā ipſe deus fecit citari perſonaliter ezechielis xxviij c pro eo ꝙ ſuꝑbe dixerat ꝙ deus ego ſum in hec verba et factum eſt verbum domini ad me dicens fili hominis dic principi tiri · hec dicit dominus deus eo ꝙ eleuatum eſt cor tuum et dixiſti deus ego ſum et in cathedra dei ſedi in corde maris cum ſis homo et nō deꝰ et n̄ dediſti cor tuum quaſi cor dei · Ecce ſapiencior es tu daniele omne ſecretum non eſt abſconditum a te id eſt in ſapiencia et prouidencia tua feciſti tibi fortitudinem et eleuatum eſt cor tuum in robore tuo propterea hec dicit dominus eo ꝙ eleuatum eſt cor tuum quaſi cor dei idcirco ego adducam ſuper te alienos robuſtiſſimos gencium et enudabunt gladios ſuos ſuper pulcritudinem ſapiencie et polluent decorem tuū interficient et detrahent te morieris in interitu occiſorum in corde maris nunquid dicens loqueris deus ego ſum ¶ Item tercio dictum ſathanam citari fecit propter ſuperbiam et arroganciam eius per eundem ezechielis xxix et xxxij c factum eſt verbum domini ad me dicens fili hominis loquere contra pharaonem et dices hec dicit dominus Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dicis meus eſt fluuius et ego feci memetipm̄ et ponam frenum in maxillis tuis leoni gencium aſſimulatus es et dracom qui eſt in mari et ventilabas cornu in fluibus tuis et conturbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum · propterea expandam ſuper te rethe meum in multitudine populorum multorum et extraham te in ſagena mea et proiciam te in terram Vides ergo quantam fecit deus in inferno equitatem Tres ſucceſſiue ad conuincendam eius maliciam fieri fecit citacōes vt in c ꝑut de do et contu · et in auc̄ vt cū de app cog ſ ſed et hec col

viij C de iudi auc iubemus · et in c cum olim de do et cōtuma· Ait
belial· ipſe citaciones loquuntur contra regem tiri et cōtra pharao
nē regē egipti et nō cōtra ſathanam et infernū Ait moyſes Nonne
tu neq̄ in poſitionibus tuis apud acta preſentatis et datis dicis ſa
thanam eſſe regem tiri et regem egipti · Ergo quid dicis · Item o
belial expecta modicum quia tibi veritatem oſtendam et iuſtifica=
cionem ſentencie ex veris proceſſibus Dic michi nonne deus elegit
abraham ex omni ſemine ſumens eum ſibi in ſeruum atꝫ fedus ini
ens cum eo eiqꝫ dicens Multiplicabo te vehementer nimis et vltra
non vocaberis abrā ſed abraham quia patrem multarum genciuꝫ
conſtitui te et ſtatuens pactum cum eo in generacionibus ſuis fede
re ſempiterno dicens · ego ſum deus tuus et tu et ſemen tuum po=
pulus meus eritis eiqꝫ imponens circumciſionem et cerimonias
multas · vt geneſis xvij Ergo dic michi quid fecit atqꝫ patratus eſt
princeps infernalis in dicto populo dei et domini eius et regis eiuſ
dem cum primo educebatur dictus popul9 de terra egipti ad terrā
promiſſionis · quid contaminatus fuit in predicto populo Nonne
ipſe infernalis princeps fecit eum ydolotrare dicens · Hij ſunt dij
tui iſrahel qui te eduxerunt de terra egipti vt exodi triceſimo ſecun
do capitulo et pſalmo centeſimoquinto ſic legitur Et fecerunt vitu
lum in oreb · et adorauerunt ſculptile · propter quod in populo dei
deciderunt gladio plus q̄ vingintitriamilia Item nonne predictus
princeps infernalis in dicto populo dei per filios chore videlicꝫ da=
than et abyron fecit ſciſma inſurgere volentes caput ſacerdocij a
aron mutare propter quod terra aperuit os ſuum et ipſos cum ſy=
nogogas eorum viuos abſorbuit vt numeri xvi et pſalmo c v·
Aperta eſt terra et deglutiuit dathan et operuit ſuper congregaci=
onem abyron · Item nonne ipſe infernalis princeps fecit popu=
lum dei imitari beelphegor · vt numeri xxv Item nonne ipſe pri
ceps infernalis perſecutus fuit dauid vnctum domini per ſaulem
malum ſpiritum in ſe habentem vſqꝫ ad mortem incluſiue · vt pri=
mo regum decimooctauo Item nonne ſurrexit ſathan contra iſra
hel vt dauid rex numeraret populum propter quod peſte perierūt
ex populo vltra ſexaginta milia · Item nonne dictus princeps in
fernalis ſeparauit decem tribus iſrl̄ a vero rege roboam eligentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

eis ieroboam̄ in regem que tribus exceptis duabus dcō principe in
ſtigante receſſerunt cū dcō ieroboam a cultura veri dei· ydola q̄ꝫ a
dorātes dcō principe dicente ei Si reuertatur populus iſte ad dn̄ꝫ
ſuum roboā interficient te et reuertentur ad dn̄m propter qđ poſu
it in cōſilio ſuo vt faceret duos vitulos aureos et diceret toti popu
lo nolite vltra aſcendere in irlm̄ Ecce dij tui qui eduxerunt te de ter-
ra egipti vt iij regū xij c Item nōne dcūs princeps aſcendit in abho
minacōem ſuper altare ſcā ſcōrum et inibi pro deo vero a dcō pplō
dei ſe fecit adorari q̊t inibi adulteria et homicidia q̊t deſolacōes ciui
tatum q̊t occiſiones ſacerdotū et ppli dei facta fuerūt vt machabe i
et ij libro Item dic michi nōne propter hoc dcūs princeps veſter vi
detur crimen leſe maieſtatis ī deū temeraria preſūpcōne regnū eiuſ
dem dei ſic occupādo et deſtruendo cōiſiſſe· ſi cōtrarium dixeris mē
dacium dices q̊d loquūtur iura ſuper hijs nūquid de iure propter
hoc infernalis princeps regnum qđ tenebat a dѐo ſup oīs gētes po-
tuit ab ip̄o deo ꝛ dn̄o vniuerſorum priuari et per eum in eternā mor
tē iuridica ſentencia dampnari et fiſco dei perpetuo regnum et eiꝰ
dominium applicari vt C ad l iul maieſta l quiſquis vi q i ꝯ veruꝫ
et in c vergētes de hereti et meliꝰ in c paſtoralis et de ſen et re iudica
in cle Quare hoc egit infernal princeps in pplo dei quē ip̄e preele-
gerat ex oībus gētibꝰ et regnis et hoc ip̄e princeps negare n̄ poſſet
nōne ip̄e tunc dixit credens preoccupare dictū regnū dei ponā ſedē
meam ad aquilonem et ſimilis ero altiſſimo· nōne propter hoc eiec-
tus fuit de ſepulchro ſuo quaſi ſtirps inutilis quaſi ſane pollutꝰ et
obuolutus cū hijs interfecti ſunt gladio deſcendit ad profundū ali
as fundamenta laci quaſi cadauer putridum nonne tuuc ceſſauit ex
actō quieuit tributum quia dn̄s cōtriuit baculum impiorum v̊gam
dominancium cedentem populos gentes q̄ꝫ perſequentem crudeli-
ter vt yſaie xiiij c quare non ſtabat iuribus et terminis ſuis cōtētus
vt de deci c i xxi q ij ꝯ i ꝛ ij Sed qꝫ ſupra proxime dicta nō erāt pub-
lica deo iudici et alijs vt ſupra acta fuerint Ideo ipſe deus tamquaꝫ
iuſtus iudex per probacionem dicte notarietatis preconie Ezechie-
lem et dauid peremp citari fecit necnon dictum principem veſtruꝫ
vt eorundē teſtium iuramenta videret vt de teſti in nomine domini·
Cuius tenor talis eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

FIli hominis dic monti ſeyr Hec dicit dominus deus · Audiui
vniuerſa opprobria tua que locutus es de mōtibus iſrahel di-
cens · deſerti nobis dati ſunt ad deuorandū · et inſurrexiſtis aduerſū
me ore veſtro et regnaſtis aduerſum me verba veſtra ego audiui ·
Hec dicit dominus letare vniuerſa terra in ſolitudinem te redigā ſi
cuti gauiſus es ſuper hereditatem domus iſrahel eo ꝙ fuerat diſſi-
pata ſic faciam tibi Ac eciā citamus dauid et ezechielem vt corā no
bis cōpareāt medio iuramento dpoſituri teſtimonium veritatis vt
ezechielis xxxv Et quid dauid coram ipſo deo et dn̄o vniuerſorum
fuerit teſtificatus audi eundē Deus vlcionū dn̄s deus vltionū Vſqꝫ
quo peccatores dn̄e vſqꝫquo gloriabūtur · populū tuum dn̄e humilia
uerunt et hereditatem tuā vexauerunt viduā et aduenā interfece-
runt et pupillos occiderunt · et dixerunt nō videbit dn̄s nec intelli-
get deus iacob · polluerūt tēplū ſctū tuū poſuerūt iheruſalē in po-
morū cuſtodiā · poſuerunt morticina ſeruorꝫ tuorꝫ eſcas volatilibꝰ
celi carnes ſanctorum tuorū beſtijs terre · effuderunt ſanguinē eorꝫ
tāꝙ aquā in circuitu iheruſalem nec erat qui ſepeliret · incenderūt
igni ſanctuarium tuū in terra polluerunt tabernaculū nomīs tui
dixerunt in corde ſuo cognacio eorum · ſimul quieſcere faciamus
oēs dies feſtos dei a terra Vide domine quāta malignatus eſt inimi
cus in ſancto · Item quid teſtis fidelis ezechilel fuit teſtificatus au
di eundem c xxij · Ecce principes iſrahel ſinguli in brachio ſuo fue-
runt in iheruſalem et effuderunt eorum ſanguinem · patrem et ma
trem contumelijs affecerunt in ea aduenam calumpniati ſunt ī me
dio eius ac pupillum et viduam contriſtauerunt apud ipſam ſanc-
tuaria tua domine ſpreuerunt et ſabbata tua polluerunt · ſcelus
operati ſunt in medio eꝰ · verecundiora patris diſcooperuerūt et in
mundiciam menſtruate humiliauerunt et vnuſquiſqꝫ in vxorē pri
mi ſui operatus eſt abhominacionem · ſocer nurum ſuam polluit
nepharie · frater ſororem ſuam filiam patris ſui oppreſſit in te et
tui o deus fuit oblitus Dic michi o belial probant ne ad plenū dicti
teſtes de nequicijs et ſceleribus per principem infernalem in regno
dei commiſſis atqꝫ patratis cum in ore duorum vel trium teſtium
ſtet omne verbum · vt c in omni te teſtibus · et c licet · A quibus
teſtibus preclariſſimis pijſſimus deus pleniſſime tamꝙ iudex infor

matus corde ingemiſcens et dolens de iuridica priuatione totius i-
perij principis infernalis quaſi lacrimoſe ſic fuit locutus vt ezechie
lis xxviij O cherub tu ſignaculum ſimilitudinis dei plenus ſapien
cia et perfectus decore in delicijs paradiſi fuiſti omnis lapis preci
oſus operimentum tuuꝫ ſardus topaſius et iaſpis criſolitus oſius
berillus ſaphirus carbunculus atqꝫ ſmaragdus aurum opus deco-
ris tui et foramina tua in die qua conditus es parata ſunt tu che-
rub extentus et protegens et proſtratus et poſui te in monte ſanc-
to dei in medio lapidum ignitorum ambulaſti perfectus in vijs tu-
is a die condicionis tue donec inuenta eſt iniquitas in te in multitu
dine negociacionis tue repelta ſunt interiora tua iniquitate et pec
caſti et eieci te de monte ſancto dei et perdidi te O cherub protegēs
te de medio lapidum ignitorum in terram proieci te ante faciem re
gum dedi te vt cernerent te et ad huc mala peioribus aggregando
duplicauit interius malum ſuum propter quod deus vniuerſorum
dominꝰ principem infernalem ad audiendam ſentenciam citari fe-
cit in forma que ſequitur vt ezechielis xxi c hec dicit dominus deus
Tu autem prophane impie dux iſrl̄ cuius venit dies in tempore tri
bulacionis prefinitate hec dicit dominus · Auferam cyndarium
tollam coronam iniquitatis ponam eam · ve qui predaris nōne ipſe
predaberis et q̇ ſpernis nonne et ipſe ſperneris cum conſumaueris
depredacionem depredaberis Et cum fatigatus deſieris contemp-
nere contempneris vt Iſaie xxxiij c ve corore ſuperbie et flori decidē
ti glorie exaltacionis eius pedibus conculcabitur corona ſuperbie ꝛ
erit flos decidens glorie exaltacionis eius vt yſaie xxviij c ideo veni
ad iudicium o prophane quia hodie deſtruetur ſuperbia imperij tui
dic michi o belial · nunquid princeps infernalis comparuit ad audi
endum ſentenciam cum dixiſti ꝙ non fuit ipſe princeps citatus ſed
ecce qualiter ipſe fuit ad eam citatus ſi non comparuit contumax
fuit ſed ſentencia bene fertur in citatum contumacem vt de offi dele
conſuluit in glo iij c veritatis de do et contu et in cle ſepe de v̇ ſig
Sed ipſe deus tui principis videns contumaciam ſentenciam iam
dictam in ſcriptis ſedens pro tribunali tulit prout ſupra contine-
tur vt de ſen et re iudi capitulo ſi libro ſexto · Unde ait
moyſes O belial dic michi eſt iuſtificata ſentencia ſupra dicta

ex actis Ait belial neſcio Ait moyſes domine iudex peto vrā ẓ inter
locutoriam ſuper iuſtificatione iam dicte ſentencie et ſic ſcribi fe
cit apud acta · propter q̄d ſalomon recipiens ſupradicta allegata ⁊
eis bene recenſitis atqꝫ digeſtis interlocutus fuit per ſupradicta ac
ta dictam ſentenciam iuſtificari · et ſic apud acta fecit ſcribi.
¶ Hic belial obicit contra dictam ſentenciam per interlocutoriam
iudicis ſentenciam iuſtificatam · Ca xx ¶ Hic vide de duplici ſen=
tenciarum execucione · ſ · mera et mixta

QVe audiens belial vehementer fuit obſtupefactus et genu=
flexus coram iudice ſalomone et iunctis manibus lacrima
biliter ab eo poſtulauit vt eum in ſua iuſticia recōmendatū
haberet cū aliqua intēdebat obicere contra predicta q̄b⁹ obiectis ⁊
probatis credebat ilico ſuū obtinere intentū · Cui ſalomon dixit Au
dacter loq̄re q̄m ſi iuſticiā habueris eandē executiue conſeq̄ris · Ait
belial · q̄ꝙ moyſes videatur iuſtificaſſe prout ipſe aſſerit et vos in=
terlocuti fueritis ſupradictā ſentenciā ex act̄ tū̄ iheſus eius dūs in
execuciōn̄ eiuſdē cōtra debitum iuris et iuſticie modū exceſſit capi=
ens inferni terre et orbis ac habicanciū in eis poſſeſſionem principe
noſtro vel alio eius noīe ac eciā inferno irreq̄ſitis neqꝫ citatis ad eā
dem · ponatur ſine preiudicio ait belial · ꝙ noſter princeps ſeu infer
nus fuerit de iure priuat⁹ omnibus ſupradictis tū̄ de facto poſſide
bat · debuit ne ipſe ſic remoueri a poſſeſſione non citatus quia for=
te poterant ſibi aliqua cōpetere de iure retinendi eandē . Certe tali
ter remoueri non debuit vt xvi q iiij nolumus · de cōceſ preben̄ cum
noſtris · de reſti ſpo in l̄ris · de cauſa poſſeſ et proprieta · c ij et eſt exp̄ſ
ſum C de rei ven l ſi Ideo ſi ipſi iheſu vt aſſeritur ſentencialiter tra
diti fuerunt mundus vniuerſus infernus hoīes et aīe inibi degētes
debuit agere vt ſibi traderetur poſſeſſio p̄dictorum ſummarie agen
do cum poſſeſſore vocato · C ſi per vim vel alio modo l vltim̄ · de pre=
ben licet epiſcopus li vi Nemini enim licet ſuam rem autoritate p̄=
pria occupare C vnde vi l ſi quis in tantam · xvi q vi placuit et de pre
ben cum qui li vi · et de diuor porro Sed predictus dominus iheſ⁹
moyſi in nullo ſepedictis obſeruatis ōnia ſupradcā temeritate q̄dā
inuaſit penā dcē legis ſi q̄s · et alioꝝ iuriū temere īcurrēdo ⁊ violēta
poſſeſſione excluſa meo noīe q̄ ſupra temere ac illicite occupauit atꝫ

eodē populo eſt occiſus quō fuit ipſe meſſias · Ait moyſes O belial
ꝙ ſtulte et contra veſanam mentem tuam locut9 es · temerario mo-
tu auſus fuiſti os tuū in celum ponere diuinū et admirabile cōmer-
ciū ita prophane et ore ſacrilego noīare · vere ligua tua trāſibit ſuper
terrā An ignoras ꝙ creator humani generis aīatū corp9 ſumēs de
virgine de qua naſci dignatus eſt ⁊ procedens homo ſine ſemine lar
gitus eſt nobis ſuam deitatem atqꝫ vt homo pro toto hūano genere
mori voluit Ait belial Ediſcere queſo forte me error opprimit · Ait
moyſes aperiens os ſuum ait · hoc non ignoras ꝙ deus formauit ho
minem de pura et virginea terra que ad huc in ſe non receperat ma
culā alicuius peccati nec aliquis in ea preter ipſū deū fuerat nec fu
it operatus vt gen̄ i et ijc Item plene noſti ꝙ deus hominē ſine iniq̄
tate et labe peccati de dicta terra ad ſui ſilitudinem formauit It em
ꝙ dictus hō extra paradiſum ad dei ſimilitudinem formatus in anī
mam viuentem ſine labe alicuius peccati in paradiſo peperit mu-
lierem euam eidem conſociā · Item prohibitus a deo ne de ligno ſcie
comederet quia in eo erat mors et nos verens mortem ſuggeſtione
dyabolica contra prohibitum de ligno comedit Item ꝙ per illū lig-
ni eſum factus fuit ſimilis deo ſciens bonum et malū · Item ipſe in
continenti peccatum cognouit et dei timorē propter que in medio
ligni a facie dei ſe abſcondit Item ꝙ propter eiuſdē hominis inobe-
dienciam ipſe homo a dicto deo expulſus fuit a dcō paradiſo vt la-
boribus et ſudorib9 fatigatus morte infernali moreretur Itē ꝙ dic
tus homo repudiatus a deo venditus fuit in manus inferni ·

Nunquid o belial dicis iſtū hominem formatum et creatum ex
virgine et incorrupta matre ⁊ ſine aliquo peccato ſimilem qꝫ dō
o ex ſuggeſtione dyabolica in paradiſo peccātem et diabolo venditū
potuiſſe redimi ab aliquo nato in iniquitatibus atqꝫ in peccatis cō
cepto nonne deus proſperit ſuper filios hominum ſi erat intelli-
ligens aut requirens deum omnes declinauerunt ſimul inutiles fac
ti ſunt et non erat qui faceret bonum non erat vſqꝫ ad vnum · Et
Item nunꝗ̄ O belial neceſſario oportebat ꝙ ipſius hominis pecca
toris redempcio fieret per alium natum ex virgine ſine peccato cō-
ceptū q̄ conciperet ⁊ pareret abſqꝫ dolore et libidine alic9 peccati ho

minem deo ſimilē Et ſicut adam de terra formatus ſine peccato pe
perit mulierem ⁊ ſine dolore et labe alicuius peccati per quā ingreſ
ſa fuit mors in orbem terraꝝ Ita ſimilitudinarie oportebat mulie=
rem naſci ſine aliquo peccato que virū ſimilem deo pareret ſine do=
lore et labe alicuius peccati ꝑ quā dicta mors in orbe terraꝝ deſtru
eretur et vita recuperaretur amiſſa Quia licet nouū fuerit viꝝ peꝑ
iſſe feminā Ita et nouū fuerat feminā parere viꝝ vt iere xxxij c qui
a creauit deus nouū ſuper terrā·femina circumdabit viꝝ· Et ſicut
adam peccauit in p̄adiſo perſuaſu dyabolico i gula et ſuperbia ipſe
vero extra paradiſum omnino nō peccauit vt yſaie liij·eo ꝙ iniqui
tatem non fecerit neqꝫ dolus fuit inuentus in ore eius·ſed dyabolū
pocius et mortem in ſimilibus ſuperbis et guloſis perſuaſionibꝰ de
ſtruxit Si adam cōtra ꝓhibitū dei de ligno ſciencie comedit ad ſug
geſtionem dyaboli vt morte moreretur · ipſe vero ad preceptū dei
de ligno mortis comedit diſſuadente dyabolo vt vitam recuperarꝫ
eternam·yſaie liij·et dn̄s voluit conterere eū in infirmitate ſi poſu=
erit pro peccato animam ſuam Et ſi adam per eſū ligni ſimilis fac
tus fuit deo in ſapiencia · ipſe vero in eſu ligni mortis perdidit ip=
ſam ſimilitudinē ſapiencie et ſciencie vt priſtinam dei ſimilitudineꝫ
perditam per peccatum in morte nobis recuperarꝫ·yſaie liij · et po
ſuit dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum· oblatus eſt qui
a ipſe voluit Et ſi adam cognito ſuo peccato in dei timore conſtitu
tus in medio ligni ſe abſcondit · ipſe vero cognita dei miſ̄dia in ſu
a caritate in ꝗ omnem expulit timorem in medio ligni crucis palā
in facie dei ſe conſtituit·vt ieremie xi· Venite mittamus lignum in
panem eius etcetra·Et ſi adam fuit propter peccatum a deo expul
ſus de paradiſo ·ipſe vero morte ſua deſtruēs illud peccatum eūdeꝫ
adam reincorporauit eidem·yſaie liij propter ſcelus populi mei per
cuſſi eum et dabit impios pro ſepultura et diuites ꝓ morte ſua Si
adam propter iam dictum peccatum repudiatus et venditus fuit
dyabolo atqꝫ inferno · ipſe vero moriendo eundem de manibus dy
aboli et inferni liberauit vt yſaie quinquageſimo tercio · Gratis
venundati eſtis et ſine argento redimemini· Si ipſe adam totum
mundum per lignum dulcia ſugendo dampnauit · ipſe vero to=
tum mundum amara ſugendo ſaluauit · yſaie liij · Sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ouis ad occiſionem ductus eſt et coꝛam tondente ſe obmutuit · de an-
guſtia et de iudicio ſublatus eſt · Et ne mireris o belial cum non ig-
noꝛes ꝙ omnis res peꝛ quaſcūqꝫ cauſas naſci[2] · per eaſdem econtra
rio diſſoluitur · vt de regulis iuris · omnes · libꝛo quinto ¶ Sic di
recte et neceſſaꝛio opoꝛtebat in redempcione humani generis ope-
rari ſiue obſeruari · Ratio quia res de facili reuertitur ad ſui natu-
ram ſcilicet ad libertatem pꝛiſtinam vt xxxv di ab exoꝛdio · et ff de
pactis l ſi vnus § ꝙ ſi in ſpē dat · Sed iſte homo natus ex puriſſima
virgine conceptus ſine peccato et ipſe natus ex eadē ſine peccato nō
ne fuit iheſus filius dei quem tu ſic perſequeris nonne hec ſaluacio
ſiue redempcio fuit pꝛomiſſa abꝛahe patriarche qui obediendo deo
ymmolauit filium ſuum iſaac propter cuius obedienciam deus ade
inobedienciam deleuit dicens eidem abrahe In ſemine tuo benedi-
centur omnes gentes et eundem conſtituit patrem multarum gen
cium quaſi volens ꝙ totali pꝛiuilegis ade gauderet · et ꝙꝙ bene-
dictionem ipſe deus voluit in figura ipſi abrahe oſtendere in filio
ſterilis vt finem acciperet in ſemine eiuſdem abrahe per filium vir-
ginis · · ſed ſi per obedienciam abꝛahe inobediencia ade fuit deleta
bene ſequitur ꝙ dictum ſemen abꝛahe tam ex parte dantis ꝙ eciam
ex parte ſuſcipientis debeat a peccato mundū eſſe · ſicut fuerunt a-
dam et eua ante peccatum ſed quia cum ipſe abꝛaham eſſet concep-
tus ī iniquitate non poterat hominem abſqꝫ vlla iniquitate natum
et foꝛmatum redimere et maxime deo ſimilem quis deſimilis deo
poterat hominem abſqꝫ vllo peccato natum et foꝛmatum redimere
nonne omnes poſt adam ſumus concepti et nati in iniquitatibus ⁊
peccatis nonne pꝛopter hoc ſumus diſſimiles deo ī quo nulla eſt in
ſquitas ſed omnis equitas hūdat · ideo neceſſe fuit vt ipſe iheſus dī
filius tempoꝛe pꝛefinito homo fieret de virgine vt hominem ſibi ſi-
milem de virgine terra natum redimeret ·

Reſpondet belial de impoſſibilitate allegatoꝛū p moyſen · C xxij
Hic habes tantam eē virtutē mrionialis ſacramenti ꝙ ab eo demo-
nium effugatur dum ſancte et honeſte ſeruatur

Ait belial · hec ſunt impoſſibilia o moyſes que tu dicis ꝙ vir-
go debeat parere et concludere vis ꝙ maria mater ipſius ie
ſu fuit virgo in partu et poſt partum nonne ipſa habuit in

virum ioſeph et ex eo natus eſt ipē iheſus hoc eſt manifeſtum cui cō tradici non poteſt Ait moyſes verum eſt ꝙ ioſeph ſponſus eius fuit ſed tamen carnaliter eam non cognouit et poſtꝙ̄ deſponſata fuit concepit de ſpiritu ſancto et licet hoc tibi fuit incognitum o belial tamen noli mirari quia tante ſunt vires matrimonialis ſacramen- ti ꝙ ab eo demonium effugatur quando ſancte et honeſte obſerua- tur hoc probatur thobie vi c ideo ne mireris ſi neſcis aliquid de in- corrupcione virginis marie nonne ioſeph voluit eam occulte dimit tere conſiderans eam impregnatam et dicens huius rei ſe eſſe neſci um vt mathei ij c Sed vt huius virginis habeas veritatem ſcito ꝙ deus miſit filium ſuum de ea naſciturum quia ſicut femina per quā mors introiuit in orbem terrarum nata fuit ex incorrupto viro a- dam ita deꝰ et homo naſci debebat ex incorrupta femina per quam vita/excluſa morte ingrederetur in orbem terrarum· Et quomodo poterit dici femina incorrupta niſi virgo · Et ne mireris ſi hec tibi fuerunt incognita cum hijs minora tibi fuerunt et ſunt incognita· O belial dic michi ſciuiſti vmꝙ̄ vbi erat corpus meum anteꝙ̄ reſuſ- citaſſꝫ me dominus iheſus intrantem cum eo in ſanctam ciuitatem cum locus ſepulture mee fuerit incognitus vſqꝫ ad tempus predic tum vt deutro c vl Dic michi ſcis tu locum vbi poſita eſt archa fe- dis Ait belial·ſcio· Ait moyſes· Vbi· Dixit belial· Jrmias poſuit e am in ſpelunca montis in quem tu aſcendiſti vt videres dei heredi- tatem et ibi eam muro inſtruxit Ait moyſes · inuenias michi iſtam ſpeluncam Ait belial Neſcio eam quia locus erit incognitꝰ donec cōgregꝫ dn̄s cōgregacionē ppl̄i ſui ⁊ propicius fiat vt ij mach ij Er go ait moyſes ne mireris ſi tibi fuerit incognitum qn̄ iheſꝰ creator hūani generis ſine peccato humanum corpus de virgine iam dicta ſumpſit qd̄ eſt maiꝰ ſupradcis que tu ignoraſti et ignoras· et ſi hec videntur tibi contra humanū curſū nature noli mirari·qꝫ mlta fe- cit dn̄s q̄ cōtra naturam fuerunt Primo rubus ardebat et nō cōbur̄ batur vt exodi iij ·virga moyſi verſa eſt in colubrum vt exodi vij ex petra percuſſa aque manarunt · vt exodi xvij·ſara ſenex et ſterilis concepit et peperit vt gen̄ xxi · virga aaron ſicca floruit vt numeri xvij · aque iordanis ſteterunt et verſe ſunt retrorſum vt ioſue iij·aſi na contra naturā locuta eſt vt numeri xxij·ſol verſus eſt retrorſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

decem hoꝛis · vt yſaie xxxviij · ferrum ſuper aquas natauit vt iiij re
gum vi Item ex ſicco dente maxille aſini aque emanauerunt et ex e-
is refocillatus eſt ſampſon · vt iudicum vi · Si deus in ſupꝛadictis
voluit contra naturum operari quid miraris de virgine de qua ip-
ſe erat naſciturus quod ipſe dauid loquens in pſalmo c liij ſic ait ·
De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam Qui dauid fuit de
ſemine ipſius abꝛahe de tribu iuda quam deus dilexit et ex ea ſe naſ
citurum ipſe pꝛomiſit vt geneſis xlix · Non auferetur ſceptrum de
iuda et dux de femoꝛe eius donec veniat qui mittendus eſt et ipſe e-
rit expectacio gencium · ideſt ipſe erit verus meſſyas qui ſaluabit gē
tes iheſus criſtus dominus noſter

¶ Qualiter deus ex clamoꝛibus ſanctoꝛum pꝛiū in inferno degen cium fuerit locutus Ca xxiij ¶ Hic recitatur quare populus iudaicus odiuit criſtum

Sed quia ſancti patres ſcientes ꝙ per nullum aliumꝙ per
ipſum deum poterant redimi atqꝫ ſaluari inceperunt cla-
mare de inferno dicentes · Vtinam dirumperes celos et
ad nos vſqꝫ deſcenderes · et nunc domine pater noſter es tu nos ve
ro lutum · tu factoꝛ noſter et opera manuum tuarum oēs nos | ne i-
raſcaris domine ſatis | ne vltra memineris iniquitatis noſtre ecce
domine reſpice pplūs tuus nos Ciuitas ſancti tui facta eſt deſerta
iheruſalem deſolata nunquid ſuper hijs continebis te domine tace-
bis et affliges nos vehementer vt yſaie lxiiij pꝛopter quod inclina-
tus deus in miſericoꝛdiam ipſe trinus et vnus ſic fuit locutus quem
mittam | et quis ibit ex nobis · Ait filius Ecce ego | quaſi velit dice-
re cum homo peccauerit in ſapiencia tua que ego ſum ego ſapiencia
tua redimam eum · Et deus ait ei vade et dices populo huic audite
audientes et nolite intelligere et videre viſionem et nolite cognoſce
re Exceca coꝛ populi huius et aures eiꝰ aggraua et oculos eius clau
de ne foꝛte videat oculis ſuis et auribus ſuis audiat et coꝛde ſuo in
telligat et conuertatur et ſanem eum · Ait filius vſquequo domi
ne et dixit deus donec deſoletur ciuitas abſqꝫ habitatoꝛe et domus
ſine hoīe vt yſaie vi ergo o belial ſi deꝰ miſit filiū ſuū ad pplm̄ iudai-
cū n̄ miſit eū vt ſaluaretꝛ dictꝰ populꝰ in aduētu dci filij dei qm̄ dix
it deꝰ dcō filio ſuo Exceca coꝛ ppl̄i huiꝰ ⁊ aures eꝰ aggraua ne foꝛte

audiat et ſanem eum Ideo dictus populus iudaicus grauatus cor
de cecatus oculis ſurdus auribus non potuit cum dicto filio dei pa
cem habere qm̄ eum nec audire nec videre poterat · Et hec racio eſt
quare non fuit pax inter populum iudaicum et ipſum iheſum quē
predicti iudei occiderunt in adimplecōe verbi dauitici pſalmo xciij
Captabant in animā iuſti et ſanguinem innocentē condempnabāt
Sꝫ tūc fiet pax cū dicto ppl̄o iudaico a dcō filio dei qn̄ domꝰ iſrl̄ fu-
it abſqꝫ habitatore quia potiſſime filius dei miſſus fuit in domum
patris ſui quia eum gentes exſpectabant vt ſupra dictum eſt et ip-
ſe erit exſpectacio gencium idē primo dcūs dei filius debebat ſaluū
facere populum gencium et ſecundario populum iudeorum

Interrogacio ipſius belial · quare iudeis cū fuerint excecati l im-
putatur mors criſti Ca xxiiij

Ait belial dic michi o moyſes quare imputatur iudeis mors
criſti poſtq̄ fuerint obcecati ab ipſo iheſu atqꝫ indurati cor
de certe ipſe iheſus fuit in culpa et non ipſi iudei Ait moy-
ſes obſecacio et induracio cordium iudeorum fuerunt ſicut obſeca-
cio et induracio cordium gencium et ſic ipſi iudei et gentes equo iu-
re ambulabant ad credendū iheſum ſꝫ cum ipſi iudei audierunt pre
dicacionem ipſius iheſu viderunt ſigna et miracula magna que nū
q̄ aliquis fecit et noluerunt ei credere · et hoc eſt peccatum quod eis
imputatur et non mors criſti quia ſi crediDiſſent ei illa mors eis im
putata non fuiſſet · ſicut negacio petro et eius crucifixio gentibus
ſed gentes videntes poſt crucifixionem tanta miracula que fiebant
per ipſum iheſum crediderunt vt ps̄ xvij populus quem nō cogno-
ui ſeruiuit michi in auditu auris obediuit michi · filij alieni menti
ti ſunt michi etcetra. Et hec non fuit potiſſima cauſa ſui deſcenſus
ad iudos vt eos ſaluaret ſed vt de domo patris ſui ſiue eccleſia ipſe
filius ſumeret predicatores apoſtolos · vt ipſis iudeis et populis
gencium predicarent vt in yſaia dicitur · quomodo ſi inferant filij
iſrahel munus in vaſe mundo in domo domini vt aſſumam ex eis ſa
cerdotes et leuitas dicit dominus quia ſicut celi noui et terra noua
que ego ſtare facio coram me dicit dominus ſic ſtabit ſemen veſtrū
et ſemen eorum · yſaie vlc̄ · vt ipſe deus ait filio ps̄ xlviij Pro pribꝰ
tuis nati ſunt tibi filij cōſtitues eos principes ſup oīē terrā memo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

res erunt nominis tui dñe ĩ omni generacione et generacõem d̄ quo ꝓrimo dicto locutus fuit yſaias i c Filios enutriui ⁊ exaltaui ait dñs ipſi autem ſpreuerunt me· bos cognouit poſſeſſorem ſuuz et aſinus preſepe domini ſui· iſrahel autem me non cognouit ꝓpter quam in cognitionem neceſſario dictus populꝰ iudaicus debebat eum cruci affigere vt teſtatur idem yſa· Dilata locum tentorij tui et pelles tabernaculoꝝ tuorum | ne parcas· lõgos fac funiculos tuos et clauos tuos conſolida· ad dexteram enim et ad leuam penetrabis· ⁊ ſemen tuum gentes hereditabunt de qua gente hereditante ſemen iudaicum loquitur yſaie ix Populus gencium qui ambulat in tenebris vidit lucem magnam Habitantibus in regione vmbre mortis lux orta eſt eis ·de qua loquitur pſalmiſ ·clx· et nox ideſt infidelitas ſicut dies illuminabitur · et iterum · et nox nocti indicat ſcienciã · Vides ne o belial ꝙ clare ſcripture ſancte de filio dei ſequuntur qui ſemen dicitur populi iudaici et quem penetratum in dextera et ſiniſtra gentes hereditabunt in ſecula

Replicat belial vlterius non credens ꝙ deus tradiderit filium ſuum vnigenitum in mortem Ca xxv In fine huius capituli hẽs ꝙ deus non paciebatur in morte ſed caro ꝗ indutus erat

Ait belial· Hoc non aſcendit in cor meum neqꝫ aſcendere poteſt ꝙ deus tradiderit in mortem filium ſuum pro homine ſeruo et viliſſimo famulo · Hoc abhorrent leges et natura non ſuſtinet ꝙ deus moriatur pro ſeruo ſicut dictum eſt · hoc omni audienti eſt incredibile · Et quod peius eſt quia tu moyſes dicis deum eſſe paſſibilem cum ipſe ſit impaſſibilis Ait moyſes· dic michi o belial qui ſunt magis obedientes legi deus ꝟ hoies Ait belial· deus· quia ipſe precepit eam obſeruari Ait moyſes ſi deus eſt magis obediens legi ꝙ homines et ipſi hoies ꝓ virtute obediencie legis et virtute caritatis contra naturam proprios ſuos filios in mortem tradiderunt ꝗ̃to magis ipſe deus pro obediencia legis debuit filiũ ſuũ tradere in mortem hũano generi in ſua lege ꝓmiſſum nonne pro obediencia legis pater occidit filiũ et frater fratrem vt· Exodi xxxij Nõne rex iſrahel dedit filiũ ſuũ ꝓ populo obſeſſo fame ĩ holocauſtũ in caritate vt iiij regũ iij c in fine Nõne abrahã ad p̃ceptũ dei obtulit filium ſuum in holocauſtum vt geneſis xxij Et nonne gepte ga-

ſaaditis ꝓpter votum quod fecit filiā ſuā vnicā deo obtulit in holo
cauſtum vt iudicum xi c · Item nonne mater ſuaſit ſeptē filios po
cius trucidari ꝙ legē dei preuaricari vt ij macha vij c Ergo nō mi
reris ſi deus miſeātor et miſericors ſuum filium in lege ꝓmiſſum ꝓ
redempcōe populi in mortē tradiderit Et ne credas ꝙ per illā mor-
tē deus paſſus fuerit ſed caro qua ipſe deus indutus erat orta ex ſe
mine abrahe · per quam omnes gentes debebant benedici paſſa fuit
Et ipſe deus vt homo paſſus fuit quia ſicut caro ade induxit male-
dictionem ita iſta caro iheſu induxit benedictionem ·

Hic moyſes ꝓſequitur ordiēz quem non incepit informando iudi
cem et belial de meritis cē et ꝓ iuſtificacōe dcē ſentencie Ca xxvi
In corpore huius capituli videbis de trāſubſtanciacōe ignis ī aquā
et econuerſo · ex quo infertur ſacrificium gencium dēre eſſe in pane
ꝛ vino · poſt hoc videbis multa pulchra de paſſione domini et verba
prophetarum deſuper prolata · deiñ notatur ꝙ in illa etate qua a-
dam peccauit in eadem ipſe iheſus predicti ade peccatum moriendo
deleuit In reſiduo capituli continuantur verba prophetarū ꝛ ſcrip
ture circa paſſionem criſti et noſtri redempcionē

Modo vero proſequor ait moyſes ordinem ſcripture · nonne
dictus filius dei recepto mandato a ſuo patre miſit in ter-
ris precurſorem ſuum qui viam eius preparauit in heremo
viz iohēm baptiſtā ī q̊ adimpletur illud malachie iij c Ecce ego mit
to angelū meū q̄ p̄parabit viā ante faciē meā et ſtatim veniet ad tē
plum ſanctū ſuū dn̄ator dn̄s quem vos queritis et angelus teſtamē
ti quem vos vultis ꝛc · Poſt hoc quid fecit certe reſpexit humilitatē
ancille ſue dauitice nate et concepte ſine labe pccī deſcēdens deus d̄
celis in eius vtero ſe recludens et tunc adimpletur illud ſapiēcie pe
nultimo · dum quietum ſilencium tenerēt omnia et nox in ſuo cur
ſu medium iter haberet om̄ps ſermo tuus dn̄e exiliens de celo a rega
libus ſedibus venit vt durus debellator in medio exercituum ꝛc · Et
qui tn̄ſactis diebus nature de dicta ſua ancilla virgine et ex qua hu-
manam ſumens carnem natus eſt in mundo et ſic adimpletur iſtd̄
yſaie vij c · Ecce virgo concipiet et pariet filium et vbi peperit illum
virgo in betlehē iude et ſic adimpletur iſtd̄ michee v · Et tu bethleem

ephꝛata ꝑuulus es in milibꝫ iuda ex te enim egredietur qui ſit do-
minatoꝛ in iſrahel · et egreſſus eius a dieb9 eternitatis Nonne na
tus fuit inter duo aīalia · vt abbacuc iij · Dn̄e audiui auditū tuum
et timui | conſideraui oꝑa tua et expaui in medio duū aīalium cog
noſceris Et yſaie · i · Cognouit bos poſſeſſoꝛē ſuū · et aſinus pꝛeſe-
pe dn̄i ſui Et qualem peperit filium dicta ancilla virgo audi yſaiaꝫ
ix Paruulus natus eſt nobis et filius datus eſt nobis et factus eſt
pꝛincipatus ſuper humerum eius · et vocabitur nomē ei9 admira
bil̄ deus foꝛtis pr̄ futuri ſcl̄i · pꝛinceps pacis · multiplicabitur ei9
īperiū et pac̄ nō erit finis Quo puero et filio nato nōne ſtellā nouā
celi dederūt ⁊ magi ab oꝛiēte venerunt vſqȝ ad locū natiuitatis ei9
ac eundē filiū cū donis et munerib9 adoꝛauerūt · et tūc impletū fu-
it illud numeri xxiij · Oꝛietur ſtella ex iacob et ſurget vir ex iſrahel
et percuciet duces · et illud yſa · lx · Omnes de ſaba venient aurū et
thus deferentes · et ps̄ lxxi · Reges tharſis et inſule munera offerēt
reges arabū et ſaba dona adducent · ꝓpter qđ a dictis magis hero
des illuſus irato animo vt dictum puerū et filiū ihm̄ occidere poſ-
ſet | infantes et pueros in bethleem occidit · in quo adimpletur illud
ieremie xxxi · Vox in exceſſo audita eſt lamentacionis fletus et luc
tus rachel ploꝛās filios ſuos et nolens conſolari quia nō ſūt · quia
rachel fecunda ꝓle in bethleem ſepulta fuit ꝓpter hoc ꝓpheta loq̄
tur taliter Nonne ex timoꝛe pueroꝛum occidendoꝝ ꝑ herodem ma-
ria mater eius tollēs pꝛedictum filium ſuum iheſum fugit in egip
tum quouſqȝ ab angelo pꝛecepta in iudeam reuerteretur et tunc ad
impletum fuit illud ozee xi c Ex egipto vocaui filium meum · Qui
puer iheſus in mundo creſcens in eodem cum hominibus fuit con-
uerſatus atqȝ ab eiſdē viſus · Et ſic adimpletum fuit illud baruch
tercio capitulo Hic eſt deus noſter et non eſtimabitur alius aduer-
ſus eum · Hic adinuenit omnem viam diſcipline · ⁊ tradidit illam
iacob puero ſuo et iſrahel dilecto ſibi · Poſt hec in terris viſus eſt ·
et cum hominibus conuerſatus eſt · ¶ Item quis vnquam in mun
do viuens in nomine domini tanta et talia mirabilia et miracu-
la fecit atqȝ operatus eſt ſicut ipſe dominus iheſus fecit ·
Qui ſolo verbo moꝛtuos ſuſcitauit et lepꝛoſos mundauit · cecos
illuminauit · aures ſurdoꝛum patefecit atqȝ omnes moꝛ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

bos curauit· vt yſaie xxxv capitulo deus ipſe veniet et ſaluabit nos
tunc aperientur oculi cecoꝛum et aures ſurdoꝛum patebunt tūc ſa-
liet claudus ſicut ceruus et aperte erunt lingue mutoꝛum pꝛedixit
et venit iuxta ſignū a deo dicto populo iudaico per me datum oīb⁹
popul̄ ſalutaria pꝛecepta inſtituens et ſic adimpletū fuit illd̄ deu-
xviij c pꝛophetā ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuoꝛum ſimilem tui ⁊
ponā verba mea in oꝛe e⁹ loquetur qꝫ ad eos oīa q̄ pꝛeceꝑo illi et hͦ
erit ſignum pꝛophē illius ꝙ in nomiē domini pꝛopheta ille pꝛedixe
rit et n̄ euenerit huic dominus locutus non eſt nōne ipſe iheſ⁹ ſimil̄
fuit michi in humanitate pꝛeceptoꝛum et legum dacōe qui a ppl̄o
iudaico in ōnib⁹ legibus et pꝛeceptis et ſignis fuit ſpꝛetus atꝫ con
temptus tanꝙ̄ ſi in beelzebuch faceret ea vnde adimpletum eſt illd̄
yſaie i ca· Filios enutriui et exaltaui ipſi autem ſpꝛeuerunt me cog
nouit bos poſſeſſoꝛem ſuum et azinus pꝛeſepe domini ſui Iſrahel au
tem me non cognouit pꝛopter quod ipſe iheſus ait illi populo· Ecce
cōuertoꝛ ad gentes quia verbum dei indignum feciſtis vnde adim-
pletum eſt illud yſaie lxv ecce ego ad gentes que neſciebant me et q̄
non inuocabant nomen meum expandi tota die manus meas ad po
pulum incredulum qui graditur tota die via nō bona poſt cogita-
ciones ſuas vocaui ⁊ non reſpondiſtis locutus fui et non audiſtis et
faciebatis malum ī oculis meis et que nolui elegiſtis· pꝛopter quod
Ecce ſerui mei cōmedent et vos eſurietis Ecce ſerui mei bibent ⁊ vos
ſicietis et pſ̄ xvij populus ꝙ̄ non cognoui ſeruiuit michi in auditu
auris obediuit michi filij alieni mentiti ſunt michi ⁊c nonne poſt hͦ
ipſe iheſus ſecūdum pꝛeceptum datum a deo ſibi elegit de eius po-
pulo duodecim pꝛincipes et apoſtolos iuxta numerū patriarcharū
patꝝ cōſtituendo in p̄dicacōib⁹ ſuꝑ omnem terrā vt ille cythariſta
ni ſpiritu pꝛedicēs ait pſ̄ xliiij ꝓ patribus tuis nati ſūt tibi filij cō
ſtitues eos pꝛicipes ſuper omnem terram mēoꝛes erāt nois tui dn̄e
in omni generacione et generacionem nōne ipſe iheſus publice bap
tiſmū in dcō populo iudeoꝛū pꝛedicauit et pꝛedicādum conſtituit
in nomine eius in quo adimpletur illud yſaie lij c Iſte aſperget gen
tes multas ſuper ipſum continebunt reges os ſuum et zachar̄ xiiij
c Et erit in die illa ·exibunt aque viue de ihr̄lm Itē nōne ipſe iheſ⁹
voluit baptiſari a ſuo pꝛecurſoꝛe in quo baptiſmo vox patris ſui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

audita eſt et ſpūs ſcūs deſcendit ſup euz vt pſal xxviij vox domini
ſuper aquas et yſaie lxi Spiritus dn̄i ſuper me eo ꝙ vnxerit me · ad
annunciandum manſuetis miſit me vt mederer contritos corde ꝛc
et yſaie xlij Ecce ſeruus meus et ſuſcipiam eum · electus meus · com
placuit in illo anima mea · dedi ſpiritum meum ſuper eum vt iudi
cium gentibus proferret ꝛc · Nonne ipſe iheſus aſinam et pullum aſ
cēdit atq; ſedit ſup eos intrans iheruſalem cum exultacione et iude
oꝝ honorificencia regia Et tunc adimpletum fuit illud zacharie ix
Exulta ſatis filia ſyon iubila filia iheruſalem ecce rex tuus venit t
iuſtus et ſaluator · ipſe paup ꝛ aſcēdēs ſup aſinā et ſup pullū aſine
ITem nonne qn̄ ipſe iheſus cenā fecit cum diſcipulis ſuis ipſe
panē et vinum in ſacrificiū ſui corpis ꝛ ſanguis ſui obtulit cōficien
dū · vn̄ illud in eo adimplet² dauiticū ps c ix Dixit dn̄s dn̄o meo ꝛc
tu es ſacerdos in eternū ſcdꝫ ordinē melchiſedech q̄ panē ꝛ vinū ob
tulit deo in ſacrificiū cui⁹ principiū n̄ legit² neq; finis · gen̄ iiij · Et
non dixit de⁹ tu es ſacerdos ſcd̄m ordinem aaron q̄ carnes in igne
in ſacrificium obtulit · ergo iuſte facta eſt legis ſacrificij mutacō aa
ron p iheſū nouū ſacerdotē ſcdꝫ ordinem melchiſedech Et noli mi-
rari o belial cū dixeri iheſum panē et vinū in ſacrificiū veri corpis
et ſanguinis ſui inſtituiſſe et inibi panē verā carnē et vinū veꝝ ſan
guinem eē · qm̄ ſi veritas inuiſibilis fuit in igne ſacrificij et ſanctifi
catio ſecundum ordinem aaron quantomagis veritas inuiſibilis eſ
ſe debet in pane et vino ſacrificij ſanctificacionis ſecundum ordinez
meſchiſedech · Nonne quando ſacerdotes qui captiuati et tranſmi-
gratifuerunt ex iheruſalem in babiloniam abſtulerunt ſanctum ig
nem de altari et quem ſaluari cupientes abſconderunt eum in ſpe-
luncam · quem ignem poſt lxx annos hij qui reuerſi ſunt de captiui
tate inuenerunt in loco ignis aquam craſſam quam accipientes at-
q; eam aſpgentes ſuper holocauſtum ſtatim ignis accēſus eſt ꝛ do-
mino holocauſtum libauerunt vt ij machab ij Sed dic michi o belial
ſi ignis ſanctus fuit abſconſus quō repta eſt in loco ei⁹ aqua · ſi aq̄
ſup holocauſtum erat aſperſa quō ignis accenſus eſt · ſi apparuit in
loco ignis aqua vbi erat ignis · ſi videbatur ignis vbi erat aqua ·
Certe dicendum eſt ꝙ ignis in aqua et aqua in igne
tranſſubſtanciatus et tranſſubſtanciata fuit · Et ſic in veritate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

panis in carnē et vinum in ſanguinē tranſſubſtanciātur· Et ꝙ in
pane et vino debet eſſe ſacrificium gencium pꝛobatur yſaie i ꝛ xliij
c Poſt hec nonne ipſi iudei inierunt conſilium q̊modo dictum ihe-
ſum pꝛoderent in moꝛtem ꝓpter quod impletū fuit illud ihere xi c
Ego quaſi agnus manſuetus qui poꝛtatur ad victimam et cogno-
ui quia ſuper me cogitauerunt conſilia dicentes· Mittamus lign-
num in panem eius et eradamus eum de terra viuenciū et nomen e
ius non memoꝛetur amplius· Item nonne ipſe ꝓditus ſeu traditꝰ
fuit a iuda eius diſcipulo in manibus iudeoꝛum ꝓ p̄cio denarioꝛuꝫ
xxx vt in pſal̄ xl· Etenī homo pacis mee ī quo ſperabā q̇ edebat pa-
nes meos magnificauit aduerſum me ſupplantacōem Et zacharie
xi c Et appenderunt mercedem meā triginta argēteos et dixit dn̄s
ad me ꝓice illud ad ſcūariū decoꝛis preciū qd̄ ap̄ꝑciatus ſū ab eis ꝛ
tuli triginta argenteos et ꝓieci illos in domo dn̄i ꝛc · Item nonne
diſcipuli eius fugerunt cum ipſe traditus fuit a iuda et per iudeos
captus ꝓ eo venientes cum armis et fuſtibus et tunc adimpletū fu
it iſtud ſacharie xiij Framea ſuſcitare ſup̱ paſtoꝛem meum et ſup̱ vi
rū meū coherentē michi dicit dn̄s exercituū ꝑcuciam paſtoꝛē et diſ
ꝑgentur oues gregis Item nonne ip̄e iheſus a p̄dc̄is iudeis illuſus
fuit facie velatus increpatus atꝫ ꝑcuſſꝰ et tunc adimpletum fuit
illud yſaie l Coꝛpus meum dedi ꝑcucientibus et genas meas vellan
tibꝰ faciē meā nō auerti ab īcrepātibꝰ et cōſpuentibꝰ in me dn̄s deꝰ
auxiliatoꝛ meus et ideo non ſum confuſus Item nonne ipſe iheſus
fuit flagellatus ꝛ dure caſtigatus a predictis iudeis in quo adimple
tum fuit illud pſal̄ lxxij Ego laui inter innocentes manus meas et
fui flagellatus tota die et caſtigacio mea in matutinis Item non-
ne ipſi iudei iheſum crucifixerunt perfoꝛātes eius manus et pedes
in quo adimpletur illud pſal̄ xxv· Dominus regnauit a lingno de
q̊ ligno habetur figura ezech xxxvij Circa medium d̄i duobus lignis
iſrl̄ et iude que redacta ad vnum ſignificant crucem yſaie liiij c dila
ta locum tentoꝛij tui et pelles tabernaculoꝛū tuoꝝ extende ne ꝑcas
longos fac funiculos tuos et clauos tuos conſolida ad dextrā eīm ꝛ
ad leuā penetrabis et ſemen tuum gentes hereditabūt et zachā xiij
c Que ſunt plage iſte in medio manuum tuarum et dicet hijs plaga
tus ſū in domo eoꝛū qui diligebant me et pſal̄ xxi Foderunt manus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

meas et pedes meos dinūerauerunt oīa oſſa mea diuiſerunt ſibi veſ
timenta mea et ſuper veſtem meam miſerunt ſortem Item nonne p̄
dcī iudei dcō iheſu ſitienti dederūt fel et acetū et tūc adipletū ē illō
pſal lxviij Et dederūt in eſcam meam fel et in ſiti mea potauerunt
me aceto Item quid locutus eſt iudex noſter ſapientiſſimus ſalomō
cum in humanis ageret de inſipiencia et inuidia iudeorū dictū ihm̄
crucifigencium ſapiencie ij · in perſona iudeorum ſic · Circumuenia
mus iſtū qm̄ iutilis ē nobis et contrarius eſt operibus nr̄is ⁊ ip-
perat nobis peccata legis et infamat in nos peccata diſcipline nr̄e
ꝓmittit ſe ſciēciam dei habere et filium dī ſe nominat · factꝰ ē nobis
in traductionem cogitacionū nr̄aꝝ · grauis eſt nobis ad videndum
qm̄ diſſimilis eſt aliīs vita illius et īmutate ſunt vie eius tāq̄ nuga
ces exiſtimati ſumus ab illo et abſtinet ſe a viīs noſtris tamq̄ ab im
mundiciīs · et profert nouiſſima iuſtorum et gloriatur deum ſe pa
trem habere Videamus ergo ſi ſermones illius veri ſunt et tempte
mus que ventura ſunt illi et ſciemus q̄ erunt nouiſſima illius · Si
enim verus eſt filius dei ſuſcipiet eum et liberabit eum de manibus
contrarioꝝ contumeliīs et tormentis interrogemus illū vt ſciamꝰ
reuerenciam eius et probemus paciencam eius · morte turpiſſima
cōdēpnemus eū · erit enim ei reſpectus ex ſermonibus illius Hec co
gitauerūt et errauerūt · excecauit enim eos malicia eoꝝ et neſcierūt
ſacramenta dei neq̄ ſperauerunt mercedē iuſticie neq̄ iudicauerūt
honorem aīaꝝ ſanctarum · qm̄ deus creauit hoīem inexterminabilē
et ad imaginem ſue ſimilitudinis fecit illum Inuidia dyaboli mors
intrauit in orbem terrarum imitantur āt eum q̄ ſūt ex pte illius ·
Quid tibi videtꝛ de hoc o belial nōne iudex nr̄ ſalomō bn̄ ꝓphauit
de modo iudeoꝝ tenendo in morte ipſius iheſu · videtꝛ ne tibi q̄ ad
lrām ipſi iudei hec ſeruauerūt Ait belial · bn̄ fuerunt fatui et execa-
ti ſi ꝓmiſſus in lege ipſe fuit et non cognouerūt eū Ait moyſes ſi de
um glorie cognouiſſent nūq̄ eum crucifixiſſent Ait belial hoc nō cre
do Ait moyſes · nonne ipſe iheſus fuit crucifixus inter duos latro-
nes · Certe ſic · et tunc adimpletū fuit illō yſaie liij · et cum ſceleratis
deputatus eſt Item ipſe dixit pendens in cruce · pater ignoſce illis
quia neſciunt quid faciunt · et tunc impletum fuit illud yſaie e c · et
ipſe peccata multorum tulit et ꝓ trāſgreſſoribꝰ exorauit vt non pi-

rent Item nonne ſol obſcutatus eſt in morte eius in quo adimpletꝛ illud amos octauo capitulo· Et erit in die illa dicit dominus deꝰ occidet enim ſol in meridie et tenebreſcere faciam terram in die luminis et ponam eum quaſi luctum vnigeniti et nouiſſima eius quaſi diem amarum Hec amos pphe· Item nonne petre ſciſſe ſūt ⁊ mōtes apti in diuiſionē vt zacharie xiiij c· Et ſcindetur mons oliuarū ex media parte ſui ad orientem et occidentē ꝑrupto grādi valle et fugietis ſicut fugiſtis a facie terre motus in diebꝰ oſye regis iuda· Item nonne ipſe moriens emiſit ſpiritum eūdemq; patri ſuo cōmēdando in quo adimpletur illud pſal̄ lxviij Deus noſter deus ſaluos faciendi et dn̄i domini exitus mortis et illud pſal̄ xxx In manus tuas domine cōmendo ſpiritum meum et illud yſaie liij· ꝓpter ſcelꝰ populi mei ꝑcuſſi eum et dabūt ĩpios ꝓ ſepultura et diuites ꝓ morte ſua eo ꝙ iniq̄tatem non fecerit neq; dolus fuerit inuentus in ore eius et ego volui cōterere eum in infirmitate et ſicut ouis ad occiſionem ducetur et ſicut agnus coram tondente ſe obmuteſcet et non apiet os ſuū de anguſtia et de iudicio ſublatꝰ ē gnācionē eꝰ q̄s enarrabit et daniel̄ ix c ⁊ pꝰ lxij ebdomadas occideꝛ xp̄s ⁊ n̄ erit eꝰ populꝰ q̄m eū negaturꝰ ē Itē nōne ipſe mortuus eſt ꝓpter peccatū huāni generis vt yſaie liij Vere lāguores noſtros ipſe tulit et dolores noſtros ipſe portauit et nos reputauimus eum quaſi leꝓſum et ꝑcuſſum a deo et humiliatum Et ihē trenoꝝ iiij c· Spiritus oris noſtri criſtus dominus captus eſt in peccatis noſtris cui diximꝰ in vmbra tua viuemus in gentibus Itē nonne vnꝰ militū lācea latus eius apuit vt pſal̄ centeſimoquarto Ferꝝ trāſiuit aīam eiꝰ Et yſaie liij Ipſe enim vulneratus eſt ꝓpter iniq̄tates nr̄as attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra diſciplina pacis noſtre ſuper eum ⁊ liuore eius ſanati ſumus omnes nos quaſi oues errauimus vnuſquiſq; in viam ſuam declinauit et dominus poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum Et zacharie xij Et aſpicient in me quem confixerunt

Item O belial nonne congruum fuit vt poneret deus in mortem filium ſuum populi iudaici primogenitum pro liberacione et ſaluacione populi gencium a ſeruitute infernali ſicut populus gencium poſuit primogenitum filium ſuum pharaonem pro liberacione et ſaluacione populi iudaici a dura ſeruitute egipti · Item

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ait moyſes nonne ego vſus fui in virga domini ad eiuſdē dī precep
tū graues plagas et ſigna magna in egipto et nunquā valui libe-
rare populum iſrahelitickum de manū pharaonis nͥ in morte p̄moge
niti eius Vt exodi xij Jta oportuit pplm̄ gencium liberari a ſeruitu
te infernali ꝑ mortem primogeniti pplī iſrlitici q̄ erat mors filij dī
ſicut populꝰ iſrliticꝰ liberatus fuit morte p̄mogeniti gencīū et hoc
oñdit michi dñs in via ait moyſes cum me mitteret in egiptū ꝓ li-
beracione populi iam dicti et dixit michi ipſe deus in hec verba dic
pharaoni · hec dicit dñs deus · filius meus primogenitus iſrahel·
dixi tibi·dimitte filium meum vt ſeruiat michi et noluiſti dimitte-
re eum ecce ego interficiam filium tuum p̄mogenitum ·et cū ipe pri
mogenitꝰ filius pharaonis eſſet in itinere occurrit ei dñs ⁊ volebat
eum occidere ſed tū tulit ilico ſephora acutiſſimā petrā ⁊ circūcidit
prepucium filij ſui tetigitqꝫ dñs pedes eius et ait· ſponſus ſangui
num tu michi es vt exodi iiij Ecce quō deus voluit occidere primo-
genitum gencium et occidit quia proceſſit ad actū ſed tū eundē occi-
ſum ꝑ aſꝑſionem ſanguinis filij ſui ſpōſi ſanguinū id eſt a morte p̄
mogeniti pplī iſrahelitici eum liberauit cuiꝰ populi iſrahelitici pri
mogenitus iheſꝰ eſt quē ſic pſeq̄ris · Jtem nonne ea etate qua adaz
fuit formatus et peccauit · eadē etate ipſe iheſus moriendo predic-
ti ade peccatum deleuit vt p̄s xciiij quadraginta ānis ꝓimꝰ fui ⁊c
Jtem nonne mox moriens in cruce in aīa deſcendit ad inferos et ſu
a morte crudelē mortē dedit inferno et mūdū ſanguine ſuo non ar-
gento redemit et primos parentes et alios dē eodem liberauit ī quo
adimpletur illud ozee xiij·de manu mortis liberabo eos de morte r̄
dimam eos · ero mors tua o mors morſus tuus ero inferne·et zach
ix·Tu quoqꝫ in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de la
cu vbi non erat aqua Jtem nonne principem infernalem ipe ihe
ſus deſcendēs ad inferos vinctū ꝓiecit in lacū inferiorē in tenebris
et vmbra mortis Nōne in occurſum deſcēſꝰ illiꝰ in lacū totus infer
nus conturbatus eſt·nonne ſuſcitauit gigantes · nonne principes
terre qui inibi erant de ſolio ſuo ſurrexerunt ⁊ ante ipſū inclinātes
atqꝫ ꝓſpicientes dixerūt·nonne iſte eſt vir qui conturbauit terram
qui percuſſit regna q̄ poſuit orbem deſertū et vrbes eius deſtruxit
et vinctis eius non aperuit carcerem · et tu vulneratus es ſicut et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

nos noſtri ſimilis effectus es· detracta eſt ad inferos ſupbia tua con
cidit cadauer tuum· Sub te ſternetur tinea et opimentum tuum e
runt vermes vt yſaie xiiij

Dic michi o belial nonne hec fuerunt vera qui in inferno fu-
iſti et hec vidiſti· Nonne ipſe poſtq̄ vicit infernum et mor
tem ilico reſumpſit corpus ſuum quod fuerat in corpe ter
re tribus diebus et tribus noctibus ſicut ionas in ventre ceti· ione
ij ·Et eciā reſurrexit a mortuis tanq̄ pmogenitus mortuo rum ·et
princeps regum terre que videns in ſpū ille cythariſta dauid ſic fuit
locutꝰ pſal xv Nō dabis ſanctum tuum videre corrupcionē nec aīaʒ
meam relinques in inferno ꝓpter hoc letatū eſt cor meū ⁊ exultauit
lingua mea inſuper et caro mea requieſcet in ſpe Item pſal iij Ego
dormiui et ſompnum cepi ⁊ reſurrexi Itē ſophonie iij dicit dominꝰ
exſpecta me in die reſurrexionis mee in futurum qꝛ iudiciū meuʒ vt
cōgregem gentes vt pſal lxxv De celo auditū feciſti iudicium terra
tremuit et quieuit cum exſurgeret in iudicio deus vt ſaluos faceretʒ
omnes rectos corde et manſuetos Item pſal xl Tu autem miſerere
mei et reſuſcita me et retribuam eis Et ſi ipſe iheſꝰ alios a morte re-
ſuſcitauit eſt ne hoc dubitabile q̄ ipſe a mortuus non reſurrexit· q̄d
ad hoc dicis o belial. nonne omnia iam dicta ſcripturarum cōpleta
ſunt in xp̄o iheſu quem tu ſic perſeq̄ris nūq̄d dicis ſcripturā mēda-
cem cum nephas ſit dicere q̄ ſacra ſcriptura mēciatur vt xxiiij q v·
Quid ergo dicis michi O belial nunquid ipſe reſurgens a mortuis
iam aſcendiſſet in celum niſi fuiſſent tua litigia et tue fantaſtice q̄ſ
tiones vt pphē teſtantur de eius aſcenſione in celum per eum fien-
da vt pſal xviij Et aſcendit ſup cherubin et volauit ſup pēnas vētorꝫ
Et pſal lxvi dn̄s in eis i ſyna in ſcō aſcēdiſti in altū cepiſti captiui-
tatē dediſti dona hominibus Et pſal xviij A ſūmo celo egreſſio eius
et occurſus eius vſqꝫ ad ſummum eiꝰ Et q̄re aſcendit in celū dicen-
dum eſt ad parandū ſedem ſuam in celo qꝛ regnum eiꝰ ōnibus dn̄a
bitur vt pſal lxxxv Oēs gētes quaſcūqꝫ feciſti venient et adorabunt
coram te domine et glorificabunt nomen tuum Item ſi mathuſalē
et enoch iuſti et helias in proprijs corporibus ac eciam moyſes vt a
liqui dicunt aſſumpti fuerint· vt geneſis v xiiij et deutro vltimo et
iiij regum quantomagis et iheſus Item nonne poſt eius aſcenſionē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

miſſurus erit ſpm̄ ſcm̄ in ſuos apoſtolos et in alios q̄ credituri ſūt
in nomine eius vt adimpleatur iſtud quod ſcriptum eſt yſaie xliiij c
effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum et benedictionem me
am ſuper ſtirpem meam et germinabunt inter herbas quaſi ſali-
ces ꝛc et iohel ij c ꝛ iij Effundam ſpiritum meum ſuper omnem car
nem et ꝓphetabunt filij veſtri et filie veſtre ꝛc. Et pſal cēteſimoter
cio Emitte ſpiritum tuum et creabuntur et renouabis faciem ter-
re Et ſapn̄ i c Qm̄ ſpiritus domini repleuit orbem terrarum ꝛc.

Hic replicat belial contra predicta ꝓbata ꝑ moyſen Ca xxvij

Quid videtur tibi de hoc o belial es ne confuſus in malicia tu
a Ait belial Amice moyſes cōfuſus nō ſū qꝫ q̄ tu dicis veri-
ficabuntur cum deus fiet homo qꝛ tempus ſaluacionis ad
huc non inſtat Ait moyſes Tu belial dicis ꝙ per me dicta erunt ve
ra cum deus fiet homo O ſtulte in dictis tuis nonne ipſe iheſus ho
mo eſt et hō deꝰ ipſe iheſus et ſpūs ſcūs Nōne ezechiel i c vidit in ſi-
militudine rotam in rota et ſpūs vite erat in eis que habent ſignifi
care patrem et filium et ſpiritum ſanctum. nonne abraham tres vi
dit et vnum adorauit vt geñ xviij Nonne dauid ſic cecinit dicēs ps
lxvi Bn̄dicat nos ds ds nr̄ bn̄dicat nō ds Ecce dauid noīat tres de
os et ad vnū reducit cū dicit . et metuāt eū oēs fines terre Item
ſicut tu dixiſti in decepcōe ade geñ iij Scit em̄ ds ꝙ in q̄cūqꝫ die co-
mederitis ex eo apientur oculi veſtri et eritis ſicut dij Ecce q̊mō tu
ꝑmo nominaſti eū deū ſcd̄o deos tāq̄ in deo cognoſcēs trinitatē ſāc
tā Et ipſe iheſus de ſe loq̄tur Accedite ad me et audite hec oīa a ꝓn
cipio in abſcondito locutus ſū ex tp̄e āteq̄ fierēt ibi erā. et nūc dn̄s
deus miſit me et ſpiritus eius vt yſaie xlviij Et quid ait deꝰ pater
de filio ſuo audi yſaiam xlvi ca. Viri ſublimes ad te trāſibunt et tui
erunt ꝛc. tantū in te eſt deꝰ et non eſt abſqꝫ te deꝰ. vere tu es deꝰ abſ
cōditus ſaluator iſrahel Item quid ait filius vt yſaie xliij Añ me ñ
eſt formatus deus et poſt me nō erit ds. ego ſū ds et abſqꝫ me non ē
ſaluator Ita ꝙ ipſe deus factus eſt homo d̄ ſemine abrahe de ſtirpe
dauid et tribu iuda. Et ſupradicta ꝑ me dicta verificata ſunt

*Hic belial continuat ſuam replicationem contra proxime dicta
per moyſen. Ca xxviij*

*Hic vide reſponſum moyſi ad replicata
per belial*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

It belial Bñ cognoſco deum trinū et vnū ſꝫ quō verificatꝛ
ꝙ ipſe ſumpſerit carnem ex progenie dauid ſicut tu dixiſti
neſcio nūꝗ deus irritum fecit pactum ſuū qđ pepegit cuꝫ
dauid et domo eius vt iij regū viij · vbi deus locutus ē dauid dicēs
Non auferetur vir de te corā me qui ſedeat ſup thronum iſrahel ita
tū ſi cuſtodierint filij tui legem meā et ābulent corā me ſicut tu am
bulaſti · et hoc pactū fuit iureiurādo firmatum · ſicut in pſalmo dicitꝛ
De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuā ſi cuſtodierint filij ꝛc ·
Modo videndū ſi filij dauid ſeruauerunt legem et viā dei ſicut da-
uid · primo ſalomon adorauit ydola et deū neglexit vt iij regū xi ſe
cundo roboam et abias filius eius quoꝝ corda nō fuerunt perfecta
coram deo ſed in grauibus peccatis ambulauerunt vt iij regū xi ·
Item rex ioram filius ioſaphat nōne adorauit ydola in excelſis vt
iꝑalipō xxi c et eius filius Eggocias ſimiliter vt e li c xxij Item nū-
quid cor agas fuit rectum cum deo ⁊ ſic de alijs ⁊ maxime de manaſ
ſe qui omnia oppbria obſeruauit contra deum Ergo o moyſes ſi fi
lij dauid non ambulauerunt ꝑ viam domini et pactum iureiuran-
do firmatum fregerunt quomodo eſt poſſibile ꝙ deus incarnari ele
gerit in ſtirpe dauid que fuit preuaricatrix pacti et iuramenti ipſiꝰ
dei · Ait moyſes o belial ꝙ ſubtiliter dubia moues et ego dico tibi
ꝙ licet predicti mortaliter peccauerunt non tamen fregerunt pac-
tum in tantum ꝙ propter hoc ſtirps dauid fuit reproba et ſi bene
aduertiſti iſtrumentum pacti predicti qđ habetur pſalmo lxxxviij
ibi non leguntur ea que tu dicis cuius clauſula eſt talis inter cetera
Ipſe inuocabit me pater meus eſt tu et ego primogenitum ponā
illum et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius · Si autem derelique-
rint filij eius legem meam et in iudicijs meis non ambulauerunt ſi
iuſticias meas prophanauerunt mandata mea non cuſtodierint
Viſitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eo-
rum Sed tamen miſericordiam meam non diſpergam ab eo ne-
qꝫ nocebo in veritate mea neque prophanabo teſtamentum meum
et que ꝓcedunt de labijs meis non faciam irrita ſemel iuraui in ſāc
to meo · Si dauid menciar ſemen eius ineternum manebit · Ergo
o belial ſi predicti reges filij dauid peccauerunt et deum irritaue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

runt tamen deus viſitauit in grauibus verberibus peccata eorū iux
ta pactum ſupraſcriptum ꝓpter qđ non tollitur ꝙ deus deſierit
incarnari ex ipſa ſtirpe dauid quā tu dicebas reprobam ſupradcis
tuis racionibus ⁊ ꝙ predicti filij dauid derelinquētes deum fuerint
verberati a dicto deo ꝓbatur in allegacionibus tuis ꝓxime dictis
Et quia licet ipſe criſtus ſemē non receperit ex linea regali ſalomo-
nis ꝓpter regum peccata · Tamen dictum ſemen ſumpſit ex linea
nathan filij dauid fratris vterini ſalomonis luca teſte c iij qui fuit
nathan qui fuit dauid qui fuit yeſſe ·

Ad aliud quod dicis ꝙ tempus ſaluacionis nō inſtat adhuc
O belial ait moyſes aduertas ad me ſi placet nōne nabugodonoſor
vidit per ſompnum q̄tuor regna terre et aliud quintū regnū celi qđ
in eternum ſtare debet et alteri genti non dabitur per ſtatuam an-
ſe poſitā cuius ſtatue caput aureū erat qđ ſignificat eius regnū · ſ · ba
biloīs · pectus eius et brachia erant argentea que habent ſignifica
re regnum darij regis caldeorum · venter et femur erant ex ere qđ
habet ſignificare regnum alexandri et grecorum · tibie erant ferree
pedum autem quedam pars erat ferrea et quedā fictilis · qđ habet
ſignificare forte regnū romanorum Item idem rex nabugodonoſor
vidit lapidē abſciſum de monte ſine manibus et ꝑcuſſit ſtatuam in
pedibꝰ eius ferreis et fictilibꝫ et contriuit eos et tunc contrita ſunt
pariter ferrū teſta es argentum et aurum ⁊ quaſi in fauilla redacta
et lapis qui percuſſit ſtatuam factus eſt mons magnꝰ et impleuit
vniuerſam terram Daniel vero exponens p̄dicta ꝓut expoſita ſūt
et maxime de lapide illo dicens ꝙ in tp̄e q̄rti regni terreni deus ſuſ
citabit regnū quintū celi ideſt ſanctorum hominū alias preſbitero
rum qđ eciā probatur danielis vij de viſione quatuor beſtiarū q̄ ſig
nificant ſcđm eundē danielem quatuor regna terre et de ſubſeq̄nti
regnū ſanctorū · qđ regnū ſanctoꝝ in eternū ſtabit ⁊ ñ diſſipabitur
neqꝫ alteri populo dabitur ſꝫ cōminuet et cōſumet vniuerſa regna
hec et ipſum ſtabit in eternū · vt danielis ij c · Sed vt ſcias o belial
de abſciſione dicti lapidis ſine manibus et eius tempore manifeſte
completur in dicto iheſu qui fuit et eſt lapis de monte abſciſus ſine
manibus · mons eſt deus trinus et vnus in quo beneplacitum eſt ſi
bi habitare · lapis eſt ipſe iheſus q̄ a deo genitꝰ fuit ſicut a mōte la-

pis abſciſus ſine manibus Vel aliter Mons dicitur genus iacob de
quo monte ipſe abſciſus eſt ideſt carnem ſumpſit ſine opacione viri
lis ſeminis quod eſt ſine manibus. Et ipſe lapis non percuſſit pri-
mum regnum nec ſcdm neq tercium. ſz quartū regnum romanuz
percuſſit quod ipſe cōminuet et cōſumet et alia regna tria que a dic
to quarto regno poſſidentur et qui iheſus lapis natus fuit floren
te dicto regno quarto tpe octauiani et mortuus tpe tiberij et eodē
tpe reſurrexit atq regnum ſacerdotale celeſtium hominum tunc i
cepit principiū habere quod regnū ſacerdotale q̄rtum regnū roma
noꝝ cōſumet et id ſibi applicabit vt danielis vij. et ibi clarius pbatur.
ITem o belial. vis vt tibi oſtendam tempus abſciſionis dicti
lapidis et natiuitatis criſti iheſu filij dei ac eciam mortis eiuſdē ne-
ceſſarium quod tempus āticipari ſeu progari non potuit Ait beli-
al libenter audirē Vn̄ moyſes aperiens librum danielis nono cap
et incepit legere in hec verba Ecce vir gabriel quē viderās in viſione
a principio cito volās tetigit me tpe ſacrificij veſptini tetigit me et
locutus eſt m̄ Dixit q daniel nunc egreſſus ſū vt docerē te et intelligēs
Ego autē veni vt indicarem tibi qz vir deſideriorꝝ es tu tu aūt ani-
maduerte ſermonem et intellige viſionem lxx ebdomade ab breui
ate ſunt ſup pplm̄ tuum et ſup vrbē ſanctam tuam vt cōſummatur
preuaricacio et finem accipiat peccatum et deleatur iniquitas et ad
ducatur iuſticia ſempiterna et impleatur viſio et pphecia vt vnga
tur ſāctus ſanctorum Scito ergo et aīaduerte ab exitu ſermonis vt
iterum edificetur iheruſalem vſq ad xp̄m ducē ebdomade ſunt ſep
tem et ebdomade lxij erunt et rurſum edificabitur platea et muri i
anguſtia tp̄m et poſt ebdomadas lxij occidetur criſtus et non erit
eius populus qui eum negaturus eſt et ciuitatem et ſanctuariū diſ
ſipabit populus cum duce venturo et finis eius vaſtitas et poſt fi-
nem belli ſtatuta deſolacio Confirmabit autem pactum mult̄ ebdo
mada vna et in dimidia ebdomada deficient hoſtia et ſacrificium et
in templo erit abhominacio deſolacionis et vſq ad conſummacō
nem et finē pſeuerabit deſolacō vt daniel ix Vn̄ moyſes q̄ſi ex ni-
mia loq̄la feſſus aperuit os ſuum et ad ſe ſpm̄ attrahēs talit̄ belial fu
it locutus dic mihi o belial exitus ſermonis āgelici ſupra vocati quo
āno fuit. nonne fuit in anno primo regni darij regis medorꝝ cuius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

patruus cyrus obtinuit viribus regnū caldeorū babilonie qđ reg=
num caldeorū deſtruxit templum dei et ihr̄lm necnon ioachym re=
gem ihr̄lm cū magna pte ſacerdotum et iudeoruʒ in captiuitatem
trāſmigrauit in babiloniam vt iiij Regū vlt̄ c et daniel̄ i c Et ab vr=
be condita ccxliiij anni tunc currebant viʒ qn̄ dictus ſermo exitum
habuit a predicto angelo Nunc videndū eſt quid ſit ebdomada bre=
uiter dico ꝙ ſeptem ſunt anni · ꝓbacio dies in ꝓphetis recipitur ꝓ
anno vt Ezechielis iiij c Ibi dicitur diem ꝓ āno do tibi ſed quelʒ eb
domeda habet dies ſeptem ergo quelibet ebdomeda habet ſeptem ā
nos vt leuit̄ xxv · Numerabis ꝙ tibi ſeptem ebdomedas ānoꝝ id ē
ſepcies ſeptem que ſimul faciūt annos xlix ita ad lr̄āʒ · ſed dic michi
o belial nonne a die exitus ſermonis angelici vſqʒ ad iteratam repa
cionem templi ſancte ſanctorum et ciuitatis iheruſalē per pōpeyū
factā ex deſolacione facta tpe machabeorum cōplete ſunt ebdoma
de lxxij al̄ lxij que ſunt in annis cccc xxxiiij Certe quod ſic ꝓbo An
gelicus ſermo exitū habuit āno a condita vrbe cc et xliiij · et iterata
templi et ciuitatis reparatio facta per pōpeiū fuit āno ab vrbe cō=
dita 600 lxxix · demas ex iſtis ānis cc et xliiij · nonne remanent cccc
et xxxiij Item ſupra in daniele dicitur ꝙ poſt hec elapſis ſeptem eb
domadis naſcetur criſtus Nonne o belial ſeptem ebdomade ſunt ā
ni xlix · certe ſunt · ſed criſtus ipſe natus fuit anno a condita vrbe dc
lij tempore octauiani ſecundum quoſdam · licet ſecundum alios fue
runt anni dcc xv · non curo de variacione cronicarum dūmodo eb=
domade ſint vere complete in iheſu a dcō tēpore exitus ſermonis
et ſupradicta iterata templi et ciuitatis repacō fuit āno ab vrbe cō
dita dc lxxix · vn̄ demas ex ānis dc lij vl̄ xv natiuitatis criſti ccxliiij
ver9 numerus predcāꝝ ebdomadaꝝ r̄manet diſtinctus ſi nō ſū dcep
tus a cronica · et ſequitur in daniele · et p9 lxij ebdomadas occidetur
xp̄s · hic non ponitur temp9 prefinitū iam dicte mortis niſi poſt · ſʒ
nō eſt curandū quia poſtꝙ habem9 certam natiuitatē habem9 certā
mortē · ſʒ ip̄e ihes9 mortuus fuit tpe tiberij āno iperij ei9 xvij et a cō
dita vrbe āno ſeptigētesiō lxxxiiij · p9 mortē vero xp̄i per n̄ lōga tpa
deſtruetur iudeoꝝ regnū et ſacerdociū ei9 et erit in tēplo abhomia
cio deſolacō ꝛc ſcd̄m ip̄m daniel̄ē · et hec fiēt in medio ebdomade per
pplm̄ rōnū cū duce vēturo ſcd̄ʒ ip̄m daielē Quid videtur tibi d̄ hijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

o belial · non pudeat te profiteri criſtum iheſum mundi redempto-
rem natum eſſe quem tu dicebas natum non eſſe

Hic arguit belial ꝙ ſi deletum eſt peccatum per mortē criſti qua-
re ⁊ acceſſoria · ſ · pene q̄ deſcēderūt ex peccato nō ſūt delete Ca xxix
Ad hanc obiectionem moyſi vide reſponſum dein̄ verbis dei ad adā
et euam poſtq̄ꝫ peccauerunt in paradiſo perlectis · occurret tibi nō
bis iudicandum eſſe pro vno delicto in idipſum

Ait belial · Audi me o moyſes · ſemper vir fidelis fuiſti deo
viuo quia noluiſti eum dimittere quādo filia pharaonis ad
optauit te in filium et pocius elegiſti vocari ſeruus dei q̄ꝫ fi
liꝰ regine ꝓpter qđ poſuit dn̄s virgā in manu tua et te deū i cōſpcū
pharaonis fecit · vt educeres ꝑ plm̄ ſuū ex egipto ad terrā ꝓmiſſio
nis · ⁊ nūc video in te ſimilē fidelitatē erga ipm̄ ihm̄ ꝓpterea dic m̄
ſcd̄m fidelitatē tuā cū daniel videatꝛ narrare ꝓut ſup̄ allegaſti ꝙ
pccm̄ accipiet finē ꝑ mortē xp̄i · mō ſi pccm̄ accepit finē ꝑ mortē xp̄i
et deletū eſt q̄re acceſſoria peccati nō acceperūt finem vt deleantꝛ
et maledictiones reuertantur in benedictiones Quoniam q̄d ait dn̄
us ad ſerpentem qui decepit euam Sic ait · quia feciſti hec maledic
dictus es inter omnia aīancia et beſtias terre Super pectus tuum
gradieris et terrā comedes cunctis diebus vite tue Inimicicias po
nam inter te et mulierem · et ſemen tuum et ſemen illius Quid dix-
it mulieri · multi plicabo erumpnas tuas et cōtemptus tuos in do
lore paries filios tuos et ſub viri poteſtate eris et ipſe dn̄abitur tui
Quid enim ait ade maledicta terra in opere tuo in labore comedes
panem cunctis diebus vite tue vt geneſis iij c Vnde ſi deletū eſt pec-
catum per mortem iheſu quare ⁊ pene que deſcenderunt ex peccato
non ſunt delete nonne ſi tollatur principale tollitur et acceſſorium
certe ita vt in regula acceſſorium de re iur̄ li vi xvi q vij et hoc dixi-
mus ꝙ acceſſorium eſt pena peccati quia ceſſante peccato debet ceſ-
ſare et effcūs eiꝰ vt de app cū ceſſante et de cōſang et affi nō debet
ergo ſi pccm̄ ē remiſſū qꝫ ꝑ obediēciā cōtra inobedienciā ip̄e iheſus
ꝑ eius mortē grāz reſtituit certe et pena cū ipſo peccato deberet eē
remiſſa quia ſi pena duraret peccatum non eſſet remiſſum vt in re-
gula pccm̄ de re iur̄ li vi de vſur̄ cum tu et xiiij q vi c ij · Sed ſupra-
dicte pene maledictionum non ſunt abolite per mortem ipſiꝰ iheſu

que ſunt effectus cauſe ergo quomodo peccatum cauſa eſt abolituꝛ
Ergo concludo ꝙ ipſe iheſus non fuit verus meſſias nec per eiꝰ mor
tem abolitum eſt peccatum ade et poſteriorum eius ·
Que audiēs moyſes cor ſuum conturbatum eſt et quaſi virtꝰ eius
dereliquerat eum et lumē oculoꝝ eiꝰ quaſi cū ipſo nō erat· ſed tū in
tra ſeipſū apebat domine declaracio ſermonū tuorum illumīꝫ me
qui intellectū das paruulis Et illico aperiens os ſuum dixit O be
lial multum te intricas per apices iur̄ quouſqꝫ peruenias ad ſciaꝫ
veritatis· dico tibi ꝙ tam peccatum cā ꝙ̄ effectus pena ſūt abolita
vis vt tibi hoc oſtendam · nonne primo deus dixit ade ex omni lig-
no paradiſi comede de ligno autem ſciencie boni et mali n̄ comedas
In quacūqꝫ enim die cōmederis morte morieris ꝙ licet cōmedens n̄
ſtatim mortuus fuit mox tamē in aīa et corpore fcūs fuit mortalis
nam cum deus vellet exquirere hoc peccatum quid dixit adam deo ·
mulier quam dediſti mihi in ſociam dedit michi de ligno et comedi
Vnde ait deus mulieri quare hoc egiſti· Ait mulier ſerpens decepit
me et comedi · Ait deus cum tu mulier ſis ſapiencior ſerpente per-
miſiſti te ab eo decipi · Et tu adam cum tu ſis forcior et conſtancior
muliere, audiſti vocem eius· querebatis effici ſimiles michi qui ſum
deus omnium creator cerdidiſtis voci ſerpentis pocius ꝙ̄ voci mee·
Per memetipſum ait deus magna fuit ſuperbia veſtra et pccm̄ p̄-
ter peccatum ꝓhibicionis eſus ligni ideo graui pena digni eſtis· ſꝫ
pro primo peccato quia comediſtis cōtra ꝓhibicionē aliā penam vo
bis non infero niſi ꝙ morte moremini ſicut predixi vobis· Pro ſcd̄o
peccato quia peccādo crediditis ſuperbe et temerarie ſimiles michi
fieri in omni virtute quaſi recuſantes recognoſcere me eſſe deum et
omnium creatorem certe dignum eſt vt veſtra ſuperbia penis cor-
poreis humilietur· tunc ait mulieri · in dolore paries filios· et ſub
poteſtate viri eris · viro dixit · maledicta terra in opere tuo · in la-
boribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue · ſerpenti dixit male-
dictus inter omnia animancia ⁊c· Ideo propter hoc ipſe deus impo-
ſuit tāꝙ̄ ꝓpter noua crimina ſupradictas nouas penarū in labore ⁊
dolore malediciones quia ſi pro primo peccato ipſas penarum ma
ledictiones impoſuiſſet ſequeretur ꝙ deus eſſet iniuſtus q̄a iudicaſ-
ſet bis in idipſum pro vno peccato· quod eſtꝫ contra illd̄ de pe di iij

§ hijs auctoritatibus Ergo clare liquet diuerſa fuiſſe delicta et ſic di
uerſas penas pro eis impoſitas niſi illa pena mortis non ſuffeciſſꝫ
pro illo peccato quia tunc deus potuiſſet inferre duas penas xxi q
v c ſi quis cuiuſlibet de rapto in archi · et de calūp cum forcius · ſed
pena mortis bene ſufficiebat que tm̄ ꝑ deum ꝓ illo pccō impoſita
fuit ymmo dico ꝙ ſi multiplex fuiſſet pena expreſſa ꝓ peccato vno-
mitior deberet eligi vt li di eos xxiiij q i ſi quis dederit ʼ qꝛ in penis
benignior eſt interpretacio facienda · vt ij q vi nōndū · et de re iur̄ i
pe li vi · et eo maxime qꝛ pena propriū caſū excedere nō dēt vt de pe
di · i · § pene · ff de penis l ſi · de interpretacione e ti · ꝛ c felic̄ li vi Ergo
cōculdenō eſt ꝙ duo fuerunt delicta et diuerſa et duas penas et di-
uerſas ꝓeiſd̄ fuiſſe impoſitas ſed qꝛ p̄or fuit pena mortis q̄m pena
laboris et doloris · iō p̄mo debuit aboleri vt in rˀla q̄ p̄or de re iur̄ li
vi de preben cū qui e li · de or cog cū dilc̄s ſed ip̄e iheſꝰ p̄mo deleuit pe
nam mortis aīe moriendo et poſtea penam doloris corpis reſurgē
do quia an̄ ſuam mortē laborem et dolorem paſſꝰ fuit vt homo · pꝰ
reſurrexionem in nullo paſſus fuit nec poterat pati quia totū pec-
catū cōſūmatum fuit in eo ac etiam pena peccati · ſed predictā pe-
nam mortis quo ad aīam voluit aboleri poſt eius mortē ꝑ ſcm̄ bap-
tiſma vt ipſe ait diſcipulis Ite baptizate omnes gentes in nomine
patris et filij et ſpiritus ſancti Et ſi quis non renatus fuerit ex aq̄
et ſpiritu ſancto non intrabit in regnum celorum ſed pena laboris
ꝛ doloris noluit demōſtrare neqꝫ demrābit eē abolitā donec oēs ho
mines in nomine eius baptiſati ſpm̄ emittāt et a morte reſurgant
ſicut ipſe iheſus ſpiritum emiſit et a morte reſurrexit et hoc erit cū
venerit ſecundo tempore generalis viſitacōis ꝑ dictū iheſū fiende
quia ſicut ipſe poſt cōmiſſum mortis peccatum ꝑ adam et punitur
inquiſiuit qua de cauſa eueniret et reperiens cauſam peccati peccā
tes eoſdem ī laboribus et doloribus puniuit ſic pꝰ abolitum pccm̄
mortis per eius mortem ſecundo veniens tp̄e generalis viſitacōis
et repiens cāꝫ pene laboris et doloris ꝑ baptiſmū et penitencias co
equari ip̄am penā laboris et doloris delebit et dicet Surgite mor-
tui et venite ad iudiciū et omnes reſurgent cū corporibꝰ ꝓprijs in
q̄bꝰ viuētes fuerunt in m̄do quā reſurrexionē affectauit dauid pſal
xv Caro mea requieſcet in ſpe quia non dediſti ſanctum tuum vi-

dere corrupcionē et pſal xxvi Credo videre bona domini in terra vi
uencium et iob xix Scio enim ꝙ redemptor meus viuit et in nouiſ-
ſimo die de terra ſurrecturus ſum et rurſum circumdabor pelle me
a et in carne mea videbo deum ſaluatorem meum · Quem viſurus
ſum ego ipſe et non alius ſcilicet a me et oculi mei conſpecturi ſunt
et yſaie xxvi viuent mortui tui domine interfecti mei reſurgent de
q̄ generali reſurrexiōe habetᷣ plene Ezechielis xxxvii c hec dicit do-
minus deus · Ecce ego apiā tumulos veſtros et educam vos de ſepul
chris veſtris populus meus et educam vos in terram iſrahel et ſcie
tis quia ego dominus cum aperuero ſepulchra veſtra ⁊ eduxi vos d̄
tumulis veſtris populus meus et dedero ſpm̄ meū in vobis et vixeri
tis et requieſcere vos faciam ⁊c Et tunc abſterget deus omnē̄ꝫ lacri
mā̄ꝫ ab oculis ſanctorum et iam non erit amplius neque luctus ne
qꝫ clamor neqꝫ vllus dolor non eſurient neqꝫ ſicient neqꝫ cadet ſup
illos ſol neqꝫ vllus eſtus qm̄ priora trāſierunt quia ſi ſic non fieret
tunc dei ſnīa eſſet inanis quia totus adam mortuus fuit id eſt to-
ta caro ade / qua tota mortua ceſſabunt labores et dolores per mor-
tē xp̄i impoſiti toti carni ex pccō ꝑ ſentenciam dei · vel dicendum ꝙ
ſi pena laboris et doloris fuiſſet per mortem xp̄i abolita omnes cre
derent in criſtum ſed regnum eius celeſte vim patitur id eſt ꝙ vi-
ri violenti bonorum opum dictum regnum capient et introibunt

At belial O moyſes q̄d fiet de populo iudaico nūquid erit ī
obliuione corā deo quia tu dicis dictos iudeos iniuſte occidiſſe dictū
iheſum filium dei Certe ait belial ego repio ꝙ xp̄s debet negari a po
pulo non ſuo vt danielis ix ſic · et non erit eius pplūs q̄ eū negatu-
rus eſt Ergo ſi ipſe iheſus eſt deus ſicut tu aſſeris o moyſes vere eiꝰ
populus eſt iudaicus ſed ipſe negandus eſt a nō ſuo populo ergo ip
ſe iheſus negatus et mortuus a iudaico populo non fuit xp̄s qui po
pulus eſt dei · et qui populus ſecundum preceptum legis dei dictuꝫ
iheſum interfecit vt deut xviii ibi ad litteram dixit deus · o moyſes ·
ꝓpheta autē q̄ arrogancia depravatus voluerit loqui in nomine me
o que ego non precepi illi vt diceret ā ex nomine deorum alienorum
interficietur · ſed ſi ipſe populus iudaicus cognouiſſet ꝙ dn̄s ihē
locutus fuiſſet in nomine dn̄i · certe eum non occidiſſent ſed pocius
audiuiſſent iuxta q̄d preceptum illis fuerat ꝑ te o moyſes · Nonne

ipſe ppl̄s genus electum regale ſacerdocium gens ſancta ppl̄s ac
quiſicionis quoꝝ ipſe deus a pꝛincipio dilexit et fouit populꝰ circū-
ciſus ex genere abꝛahe et ſemꝑ in ipſo populo recto deꝰ notus fuit
nōne liberatꝰ dcūs populꝰ de egipto ſicco pede mare trāſiuit et eiꝰ
inimicos operuit mare Nonne illi populo pluit māna in deſerto ·
Nonne deus die noctuqꝫ in columpna nubis ignis qꝫ preibat · ſolus
iſte populꝰ dignus fuit legem dei accipere et vocem eius audire · in
qua lege eidem ppl̄o ꝓmiſſꝰ eſt criſtus ad quē veniet et liberabit eū
a peccatis eius · ergo tibi o moyſes cōcludo ꝙ iheſꝰ nō eſt xp̄s nec fu
it Unde ſubridēs moyſes videbatur trufare de belial et eiꝰ dcīs dix
itqꝫ ei O belial an ignoꝛas ꝙ ſicut deus pater regnauit in iudeis ꝑ
circumciſionem ita filius debet regnare in gentibꝫ ꝑ baptiſmum et
ſpūs ſanctus ꝑ inflāmacionem caritatis in oēs hoīes vt fiant vnū
ouile et vnus paſtoꝛ · et ſicut pater nō regnauit in iudeis ſine filio ꝛ
ſpū ſancto ſic filius non regnabit in gentibꝰ ſine prē et ſpū ſcō Sed
ſi ipſe filius debebat regnare ꝑ baptiſmū eciā cū prē et ſpū ſcō ergo
in aduentu filij dei ipſe populꝰ iudaicus nō pplūs dei erat nec eciā
eius filij · ſꝫ ipſe pplūs negauit iheſum dei filium atqꝫ occidit · ergo
bene dicit daniel ꝙ nō erit eius pplūs qui eū negaturus ē · ꝙ hoc ſit
verum ꝓbatꝛ yſaie lxv Ecce ego ad gentes q̄ neſciebāt me et q̄ nō
inuocabāt nomē meum ꝛc · Ad aliud qđ dicis ꝙ iudei iuxta p̄ceptuꝫ
legis occiderunt xp̄m p̄mo cōtra quē ipſe in noīe dn̄i locutus fuit p̄
dixit et venit iuxta ſignū datū ei a deo · vt in predicto xviij c deutro
Et vt ibi ſequitur ſi quis nō audiuerit ꝓphetam illū exterminabitꝛ
de plebe mea ſi ipſe pplūs genus electum fuit nūc nō eſt quia iuxta
yſa Gens hereditabit ſemen dicti ppl̄i iudaici vt yſaie liiij c ergo gēs
erit et ē geꝰ electū et ppl̄s iudaicꝰ geꝰ reꝓbū · ſi ipſe ppl̄s iudaicꝰ tot
ꝛ tāta bn̄ficia habuit a deo ſꝑ tū ipſe populus eidē deo ingratus fu
it nā illis pedibus quibus mare aridum tranſiuit ludebat ante ydo
la que fecit Item ipſo oꝛe quo paulo ante ob necem aduerſarioꝝ cā-
tauit ſimulachꝛa ſibi fieri popoſcit Item illis oculis quibus deum in
nube vel in igne conſpicere ſolebat ſimulachra intuebatur · māna a
pud iſtum populum faſtidium fuit · ſemꝑ contra deum murmurās
ad egiptum · vnde ipſum populum manu valida eiecerat volens re
dire · Item nonne deum irritauit dictus populus vt omnes de ppl̄o

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

morerentur nec plures ex ſenioribus eiuſd̄ ppl̄i ꝙ duo homines tr̄a
ꝓmiſſionis intrarent · Sed quid antiqua replicantur cum et ſi illa
mīme feciſſet hoc ſolum nemo ip̄m ppl̄m iudaicū dignum iudicaret
ꝙ dominum iheſum ꝓphetaꝝ ſemper eidem vocibus reꝓmiſſum nō
ſolum ſuſcipere alias recipere non voluit ſed eciam morte turpiſſi=
ma pemit · fecerunt ne hoc gentes vnꝙ dijs vel ydolis eorum quos
et que ſub magnis reuerencijs habebant · et qn̄ hec dijs lapideis ⁊ ar
genteis ipſe gentes faciebant quid feciſſent ſi deus immortalis ino
tuiſſet eis ! certe maiora hijs · ideo ipſe deus voluit ipſas gentes ꝑ
filium ſuum iheſum criſtum hereditare vt pſal̄ ij · Ait pr̄ Poſtula a
me et dabo tibi gētes hereditatē tuā et poſſeſſionē tuā terminos t̄re

Replicacio ipſius belial ad predicta Ca xxx ·

Ait belial o moyſes mirabilis es in dictis tuis ſed tamen dic
michi ſi filius habet in hereditatem gentes quid fiet de po=
pulo iudaico nūq̄d exſpectabunt deum incarnari vt liberet
ppl̄m ſuū de manu inferni Ait moyſes certe nō ſꝫ fili9 dei iā venit ī
mūdum et in eo mortē ſuſcepit ꝓ omni populo gente et lingua qui
credituri ſunt in nomine eius vt yſaie xxviij c · Et ꝓieciſti poſt ter=
gum tuum omnia peccata mea quia non infernus confitebitur tibi
neqꝫ mors laudabit te non exſpectabunt qui deſcēdunt in lacum ve
ritatem tuam viuens viuens ipſe confitebitur tibi ſicut et ego ho=
die pater filiis notam facies veritatem tuam Ergo ſi veritas viuēs
ſicut ipſe ꝓpheta hūaniter viuebat nō exſpectabatur a dampnatis
que veritas viuens iam nota facta eſt iudeis · quomodo iudei exſpec
tabunt deum in carnari cum ipſe deus ſuum filium qui eſt veritas
in mundum miſerit pro redempcione tocius humani generis · de q̊
habetur in figura numeri xvij ca · vbi deus michi precepit propter
querelam filiorum iſrahel contra aaron ſanctum pontificem ſume=
re a principibus duodecim tribuum virgas duodecim per ſingulas
tribus et vniuſcuiuſqꝫ tribus nomen ſcriptū in virga fuerunt qꝫ vir
ge xij preter virgam aaron quas cum poſuiſſem coram dn̄o in taber
naculo teſtimonij ſequenti die ingreſſus inueni germinaſſe virgam
aaron in domo leui et turgentibus gēmis erupant flores qui folijs
dilatatis in amigdolum deformati ſunt et receptis a me virgis ſin
gulis a ſingulis tribubꝫ virgam aaron precepit dominus referri in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

tabernaculū teſtimonij vt ſeruetur ibi in ſignum rebellium filiorꝫ
iſrahel Modo videndū eſt que eſt iſta virga aarō poſita in tabernacu
lo teſtimonij que ſine adiutorio radicalis humoris turgentibus gē-
mis eruperunt flores qui folijs dilatatis in amigdalum deformati
Dicendum eſt ꝙ eſt virgo maria poſita in tabernaculo dei que ſine
adiutorio humani ſeminis ſed obumbracione altiſſimi erupit in gē
mas concepcionis filij dei · eruperunt flores puritatis qui folijs ca
ritatis dilatatis in amigdalum deformati ſunt ideſt in diuinitateꝫ
et humanitatem · quoniam amigdalus habet duas cortices et nu-
cleum · prima cortex amara repreſentat humanitatem aĺia cortex
durior repreſentat diuinitatem · dulce nucleum repreſentat animaꝫ
hoc eſt ꝙ illa virgo concepit et peperit amigdalum iheſum criſtum
deum et hominem · deum latentem et hominem manifeſtum et ani
mam incluſam in humanitate et deitate quia homo non dicitur ſine
anima cum ſit ipſa forma corpis hominis · et hec virgo cum ſuo a-
migdalo criſto precipitur referri in tabernaculum teſtimonij ideſt
in eccleſiam ſanctam vt inibi ſeruetur in teſtimonium rebellium fi
liorum iſrahel · quorum querele quieſcent a deo · et non morientur
carnaliter quia tempore adueniente per ſignum dicte virginis cog-
noſcent ſe rebellaſſe in deum et ſaluabuntur · ſed vnum ſcias o beli-
al ꝙ in tempore prefinito ipſorum iudeorum fiet ſaluacio per ipſū
filium dei qui eſt veritas Audi prophetam ezechielem xxxvi Tollaꝫ
quippe vos de gentibus et congregabo de vniuerſis terris et addu-
cam vos in terram veſtram et effundam ſuper vos aquam mundam
et mundabimini ab omnibus inquinamentis vr̄is et dabo vobis cor
nouum et ſpiritum nouum ponam in medio veſtri · auferam cor la
pideum de carne veſtra et dabo vobis cor carneum Et ieremie xxiij
In diebus illis ſaluabitur iuda et iſrahel habitabit confidenter et hͦ
eſt nomen quod vocabunt eum dominus iuſtus noſter propter hoc
Ecce dies venient dicit dominus et non dicetur vltra viuit domin9
qui eduxit filios iſrahel de terra egipti ſed viuit dominus qui edux
it ſemen iſrahel de terra aquilonis et de cunctis terris ad quas eie-
ceram illos et habitabunt in terra ſua et Jeremie xxxiij ·
Iterum replicat belial contra p̄dicta Ca xxxi Hic videbis de die
iudicij ⁊ mūdi deſolacōe ⁊ ī cauda h9 capitu occurrꝫ ſq̄lit belial petit

ꝑ iudicem terminū arbitratiuum ꝑfigi ad ꝓponendū excepciones al
legaciones defenſiōes ⁊ ce· ꝑuſq̄ in cā concludatur ⁊ qualiter iudex
vtriq; parti terminum duorum ſtatuit dierum ·
Ait balial o moyſes qñ erunt dies illi? ait moyſes vis ediſce-
re Ait belial loquere quia audio · vnde loquens moyſes dix
it audi danielem xij c et a tpe cū albatū fuerit iuge ſacrifi
cium et poſita fuerit abhominacō in deſolacōem dies mille cc et xc·
Beatus q̄ ꝑuenit et exſpectat ad dies mille et ccc et xxxv tu autem
vade ad prefinitum tempus et ſtabis in ſorte tua et in fine dierum
Amodo aduertas ad me o belial qm̄ iſta abhominacio deſolacōis in
templo dei cito fiet et exinde auferetur ſacrificiū quia ipſe ihesus de
ea dixit vt machabeorum xxv Cum videritis abhominacionem de-
ſolacionis que dicta eſt a daniele ꝓpheta ſtante in loco ſancto et vt
opinor o belial talis deſolacio erit anno lxxiiij computando a nati-
uitate criſti et in anno a condita vrbe octingenteſimo xxvij Nūc ve
ro dicit daniel a tpe ablati ſacrificij vſq; ad dies mille cc xc qui ſunt
in annis criſti M ccc lxiiij quoniam dies ꝓ āno datur in ꝓphetis vt
ſupra ꝓbatum eſt quia adiunctis lxxiiij annis criſti qui precedere
debēt deſolacōez templi iudeorum ad ſupra dictos annos ablati ſa
r̄ficij rcē numerꝰ M ccc lxiiij oſtenditur et tunc in illo anno in regno
xp̄i incipiet vna grauis et infernalis turbacio que non matureſcet
vſq; ad xxvi ānos ſubſequentes in augmento mali· quibus cōpletis
incipiet deficere in augmento boni quia ſicut ab illo anno incepit vi
gere malum deficiente bono ſic illis cōpletis incipiet vigere bonum
malo deficiente in qua tribulacione ſol ſacerdocij obſcurabitur lu=
na imꝑialis et tꝑalitatis non dabit lumen ſed in ſanguinē conuerte
tur · ſtelle que erunt lucentes in celo eccīe ſicut erūt vicem tenentes
apoſtolorum criſti cadent de celo et omnes virtutes celorum eccleſie
xp̄i mouebuntur Tunc ſurgent pſeudo ꝓphete et dabunt ſigna ⁊ ꝓ
digia in potencia ſathane quia deus recedꝫ a ſanctuario ſuo ꝓpter
multiplicatas abhominaciones in eo per eiꝰ paſtores et grauia pec
cata et omnes maledictiones que habentur deutro xxviij c· Comple
buntur in populis ſicut cōpleti fuerunt in populo iudaico Sꝫ dicit
daniel Beatus qui exſpectat et peruenit ad dies· mille ccc xxxv qui
ſunt iñ annis domini M cccc ix et tunc ōnia predicta ꝓ magna pte

erunt cōpleta necnō iudeorum ſaluacio ꝑfecta mediāte ſpū ſcō quia
ſicut tempore magne pacis ipſe iheſꝰ deſcendit de celis de iudea vir
gine naſciturus ſic in pace veniet qñ dictos iudeos erit ſaluaturus
vt ſequitur in daniele Tu autem vade ad prefinitum tempꝰ et ſta-
bis in ſorte tua in fine dierum et yſaie vi. Et erit in die illa adijciet
dñs ſcdo manū ſuā ad poſſidendum reſiduum ppli ſui q̄ relinquet͛
ab aſſirijs ab egipto et a fertes et ab ethiopia et ab elam ⁊ a ſennaar
et ab emath et ab inſulis maris et leuabit dñs ſignum in naciones
et congregabit ꝓfugos iſrahel et diſperſos iuda colliget a quatuor
plagis terre et cātabūt in die illa Confitebor tibi dñe quoniam ira
tus es michi conuerſus eſt furor tuꝰ et cōſolatus es me ⁊ce. Necnon
omnes gentes laudabunt dñm et collaudabunt eum oēs populi et
hoc in magno planctu venientes dicent vt zacharie xij. Et aſpiciēt
in me quem confixerunt et plangent planctum quaſi ſup vnigeni-
tum et dolebunt ſuper eum vt doleri ſolet in morte vnigeniti. et e-
rit in die illa planctus magnus in iheruſalem Familia dauid ſeor-
ſum et cetͤ. Et tunc apprehendent decem homines ex omnibus lin
guis gencium fimbriam viri iudei dicentes Ibimus vobiſcum audi
uimus enim quoniam vobiſcum deus eſt vt zacharie octauo et cor-
poraliter in iheruſalem habitabunt vt zacharie primo c. zelatus ſū
ſion zelo et indignacione magna. Hec dicit dominus. reuerſus ſū
ad ſion et habitabo in medio iheruſalem. et vocabitur ciuitas ve-
ritatis filij dei qui eſt veritas. Hec dicit dominus. adhuc habita-
bunt ſenex et anus in plateis eius et vir ⁊ baculus in manu eiꝰ pre
multitudine dierum. et platee ciuitatis complebuntur infantibus
et puelle ludentes in plateis eius. Hec dicit dominus ſi videbitur
difficile in oculis reliquorum populi huius in diebus illis.
Nunquid in oculis meis erit difficile dicit dominus. Qua ſalua-
cione iudaica perfecta poſt ſpacium mille annorum erit abomina-
cio in abominacionem deſolacionis et deficient hoſtia et ſacrificiū
in regno chriſti ſicut fuit in regno dei patris ſui per gog et magog
de quibus habetur ezechielis triceſimo nono capitulo. Poſtmo-
dū vero adueniet dominus iheſus iudicaturus mundum et eundē
igne cōſumere. et ea hora et die veniet in qua homines non puta-
bunt quoniam nullus poteſt ſcire diem iudicij. eciam et filius dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſuper terram et eo tempoꝛe homines edificabunt domos et non in-
habitabunt et plantabunt vineas et non bibent vinum Iuxta autē
erit dies domini magnus et velox nimis vox dei amara tribulabitꝛ
vbi foꝛtis dies iē dies illa dies nebule caliginis et turbinis dies tu-
be et clangoꝛis ſuper ciuitates multas et ſuper angelos excelſos et
tribulabuntur homines et ambulabunt vt ceci quia domino pecca-
uerunt et effundetur ſangwis eoꝛum ſicut fumus et coꝛpoꝛa eoꝛuꝫ
ſicut ſtercoꝛa ſed argentum eoꝛum et aurum non poterit liberare e
os in die furoꝛis domini in igne zeli eius deuoꝛabitur omnis terra
quia conſummacionem cum feſtinacione faciet cunctis habitanti-
bus in terra vt ſopho· i c et pſalꝰ xlix deus deoꝛum dominus locutꝰ
eſt etce· lege totum ſi vis et iohelis iij c quia ecce in diebus illis et in
tempoꝛe illo cum conuertero captiuitatem iuda et ihrꝉm congre-
gabo omnes gentes et educam eas in valle ioſaphath et diſceptabo
cum eis ibi ſuper populo meo et hereditate mea iſrl̄ q̊s diſpſerunt in
nacionibus et terram meam dimiſerunt Super ppl̄m meum miſe-
runt ſoꝛtem et poſuerunt puerum in ꝓſtibulum et puellam vendi-
derunt ꝓ vino clāte hec in gentibus ſanctificate bellum ſuſcitate ro
buſtos conſurgant et aſcendant gentes in valle ioſaphat quia ibi ſe
debo vt iudicem omnes gentes in circuitu mittite falces quia matu
rauit meſſis et dominus de ſion rugiet et de ihrl̄m dabit vocem ſuā
et mouebuntur celi et terra o belial ſunt ne plura dicenda es ne bū
declaratus de domino meo iheſu criſto quem tu ſic perſequeris
Et belial nequaquā nec eum cognoſco· Ait moyſes | o ſcelerate
et fili nequam nonne nabugodonoſoꝛ extra legē dei conſtitutus cog
nouit filiū dei ⁊ tu dicis te eū ignoꝛare vt daniel iij q̄d ait Ecce vide
o viros q̄tuoꝛ ſolutos et ambulātes in medio ignis et nichil coꝛrup
cōis in eis eſt et ſpecies quarti ſimilis filio dei ergo ſi nabugodono-
ſoꝛ ſectatoꝛ legis tue cognouit filium dei quomō poteris eum licite
ignoꝛare vis vt dem tibi ſacre ſcripture figuram cui contradici nō
poterit de moꝛte iheſu per quā huānum genus ſaluari debebat nec-
non de eius aſcenſione in celos· Ait belial· libenter audiam
T· ait moyſes lege leuit c xliij pꝛecipitur leꝓſum adduci ad ſacer-
dotem qui pꝛo eius mundacione pꝛecipitur offerre ꝓ ſe duos paſſe-

res viuos et lignum cedrinū vermiculum et yſopum et vnum ex
paſſeribus immolari debet ſacerdos in vaſe fictili ſuper aquas vi-
uas alium autem viuū et ligatum in ligno cedrino cū vermiculo et
yſopo cocto intinget in ſanguine paſſeris imolati et coaſperget il-
lum qui mundandus eſt ſepcies vt inde purgetꝛ et dimittet paſſerē
viuum vt ī agrum auolet leproſꝰ mundandus eſt adam cum poſte
ris ſuis vꝉ mundus peccatis plenus · ꝓ ſua mundacione adducitur
ad deum ſacerdotem cui precepitur vt offerat duos paſſeres viuos
et lignum cedrinum vt ſupra in lege · duo paſſeres hÿ ſunt eiuſdem
nature et ſanguinis et ſignificant xp̄m mortuum et viuum qui alli
gatus fuit in cruce et ibi immolatus atꝫ intinctus in ſanguine ſuo
et aquis ſacri baptiſmatis et viuentibus · et deus ſacerdos coaſpſ̄it
et mundauit adam leproſum vel mundum et dimiſit a cruce reſur-
gens a mortuis et volauit ſiue aſcendit in celum et iſte ſanguis criſ
ti paſſeris eſt ſanguis federis quod deus pepegit cum ſuo populo iſ
rahelitico de quo habetur exodi xxiiij · et ꝙ criſtus dicatur paſſer ꝓ
batur per ſcripturam dicentem · Factus ſum ſicut paſſer vnicus in
edificio Item poſſet induci figura de ſerpente eneo ſuſpenſo in ligno
vt numeri xxi · Item figura de ſanguine vacce ſeu vituli vt numeri
xix · et multa ſimilia Nonne illud potiſſimum figuratiue adimple-
tur quod de ioſeph ſcribitur qui a fame temporali totū mundum li
berauit ꝓpter quod et ſaluator mundi extitit appellatus · Qui io-
ſeph primo miſſus fuit a ſuo patre iacob ad eius fratres paſtores
gregum ſi proſpera eſſent cuncta erga ipſos · Et qui ioſeph dictos
fratres accuſans de crimine peſſimo ab eiſdem venditus fuit ꝓ tri-
ginta argenteis principi exercitus pharaonis · Et qui ioſeph mo-
rans in domo dicti principis et omnia domus eius in manu ſua te-
nens et tamen recuſans ſtuprum domine ſue ab eadem extitit eo-
dem crimine apud principem accuſatus pallio eiuſdem ioſeph ab e
adem extenſo · A quo quidem principe ipſe ioſeph in lacum innocen
ter miſſus in ligneis compedibus ſuos pedes humiliauit vinctiſqꝫ
duobus aliis aſſociatus quorum vnus ſcilicet pincerna regis pha-
raonis liberatus ad vitam alius vero eiuſdem regis piſtor ad mor-
tem turpiſſimam extitit condempnatus ·

Poſt hoc prefatus ioſeph a dictis compedibus abſolutus p̄mꝰ poſt

pharaonem tocius egipti extitit dominus Cui pharao rex dedit in
vxorem filiam putifaris ſacerdotis Et tunc ipſe erat annorum tri-
ginta et ſaluator mundi ab eodem pharaone fuit appellatus et cō-
pletis annis ſeptem fertilitatis infra quos tanta frugum habun-
danciam aggregauit in horreis egipti velut arenā maris et ſeptem
annis alijs famis et ſterilitatis aduenientibus infra quos nec ara
ri nec ſeri nec meti poterat ꝓpter quod omnes prouincie veniebāt
pro pabulis emendis ad horrea egipti fratres q̊que ioſeph q̄ eundē
vendiderūt ex ſterilitate fames tꝑales pacientes coacti ſūt ad horre
a egipti ꝑ cibis emēdis venire quibus horreis et toto regno preerat
ioſeph frater eorum incognitꝰ eis et ipſe cognitis fratribus et ele-
uans vocem ſuam cum fletu dixit · ego ſum ioſeph frater veſter quē
vendidiſtis adhuc pater meus viuit? quoſqꝫ in vinculo caritatis ex
titit amplexatus vt Geñ xxxvij xxxix xl xli xlv et xlvij c nonne hec
competunt iheſu ſaluatori ſpūāli animarum tocius mundi que dcā
ſunt de ſaluatore temporali corporis eciam tocius mundi qui ihe-
ſus miſſus fuit a patre ſuo ſummo deo ad fratres dicti iheſu ſacer-
dotes iudeos et paſtores animarum ſpirituales ſi cūcta eſſent ꝓſpe
ra erga ipſos et qui iheſus eoſdē apud patrem accuſans de crimine
peſſimo inuidia moti vendiderunt eum principi exercitus ſacerdo-
tum dei viui argenteis triginta et qui iheſus morans in domo dic-
ti principis omnia ſpūālia domus eiuſdē in manu ſua habens hinc
inde predicando eam ⁊ recuſās ſtupꝝ domine ſue ſynagoge ab eadē
extitit accuſatus apud principem de ſtupro qꝛ filium dei ſe fecit oſ-
tenſa tunica eius ꝓpter quod ꝑ eundem principem ad mortem in
ligno crucis dampnatus fuit duobus vinctis hincinde aſſociatis q̃
rum vnus liberatus ad vitam ꝑpetuam alter vero ad perpetuam ie
hennam dampnatus fuit ¶ · Poſt hoc vero ip
ſe iheſus abſolutus a compedibuscrucis primus poſt deum patrem
ſuum tocius mundi extitit dominus Cui iheſu ipſe deus pater ec-
cleſiam melchiſedech filiam ſacerdotis qui principium ſue genera-
cionis non habuit neque finem dedit vxorem Et tunc ipſe annorū
erat triginta quando incepit ſtare āte conſpectū dei per predicacio-
nem et appellatus fuit ſaluator mundi ſpiritualis et cum ſpiritua
litas precellat temporalitatem ꝉ tempore ſeptuageſies ſpecies quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

differūt inſimul ſicut ſol a luna Ideo ꝗ̃ tp̄e fertilitatis regnū ſalua-
toꝛis tp̄alis fuerūt anni ſeptē tp̄a vero ſpūalis fertilitatis ſeptua-
geſies ſeptē ſepties ãni erūt Vn̄ cōpletis ſeptigētis ãnis fertilitatis
ſpūalium regni ſaluatoꝛis ſpūalis infra q̊s tātaꝝ aīaꝝ ſanctarū a-
bundanciā ipſe ſaluatoꝛ aggregabit in hoꝛreis eccleſie ſicut arenaꝝ
maris et ſeptingentis alijs ãnis famis ſpūalitatis aduenientibus i-
fra quos nec ꝑ pꝛedicacionem nec ſeminacionē verbi dei et xp̄i quaſi
modici paganoꝛum et infidelium pꝛeter xp̄icolas aggregatos in
hoꝛreis criſti eccleſie ab eodē poterit aggregare. ſed tn̄ in fine iſtoꝝ
annoꝝ creſcet intm̄ fames ſpiritualitatis ꝙ oēs ꝓuincie infideliuꝫ
venient ad hoꝛrea criſtianitatis pꝛo cibis ſpiritualitatis emendis.
Fratres quoqꝫ iheſu qui eundē vendiderunt ex ſterilitate famem ſpi-
ritualem pacientes coacti ad hoꝛrea xp̄ianitatis venient quibus p̄-
eſt et toti regno dei ipſe iheſus incognitus a fratribus iudeis ſed ip-
ſe cognitis fratribus iudeis leuabit vocē cū fletu dicēs Ego ſū xp̄s
frater veſter quē vendidiſtis. adhuc pr̄ meus iacob viuit. q̊s in vin-
culo caritatis ãplexabitur ſicut ioſeph amplexabatur fratres ſuos
ſicut pleniſſime docet hiſtoꝛia in gen̄. De iſta fame ſpūali loquitur
amos viij. Ecce dies veniet dicit dominus et mittam famē in terra
non famē panis ſed audiendi verbum dei ⁊c. Si vltra q̄reres figu-
ras ſacre ſcripture et maxime in libꝛis quos ego cōpoſui o belial ō-
nes p̄dictoꝝ figure tendunt in veritate noui ſacerdocij ipſius xp̄i et
maxime i hijs ꝑ me geſtis de virga m̄ data ꝑ deū i q̄ mlta ⁊ magna
mirabilia feci ſicut in v̇ga crucis ip̄e ieſꝰ maioꝛa faciet hijs vt exodi
ꝑ totū. Itē de abꝛahā ȳmolante filiū yſaac ſupꝛa ſe ligna gladiū et
ignē poꝛtantē vt gen̄ xxij. necnō in libꝛo iudicū quot ppſi pꝛīcipes
noīantur i figuris tot in veritate ꝓnunciantᷣ de ip̄o iheſu Samuel
in heli moꝛtuo ⁊ in occiſione ſaul veterē legē abolitā demrāt. poꝛro
in ſadoch atqꝫ dauid veri ſacerdocij nouiqꝫ īperij ſacramēta teſtātᷣ
p̄m⁹ tercius et quartus libꝛi regum a ſalomone vſqꝫ ad ieconiam
A ieroboam filio nabath vſqꝫ ad oꝛee regnum iuda et regnum de-
ſcribitur iſrahel. Si hiſtoꝛiam reſpicias verba ſimplicia ſunt
ſi in litteris ſenſum latentem inſpexeris hereticoꝛum contra eccle-
ſiam criſti bella narrantur. multaqꝫ alia poſſent de hijs recitari que
cauſa bꝛeuitatis omitto. At belial obmutuit et quaſi comman-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ducans linguam hincinde vadens et premeditando requiem non ha
bens remanſit quaſi confuſus Poſtea videns moyſes ꝙ nichil dice=
batur pro parte belial peciẏt in cauſa concludi ·

At belial ſalua gracia non ſic/ſed ſtatuatur terin⁹ arbitrarius
ꝑ iudicem infra quem ego vel tu moyſes debeamus ꝓponere excep=
tiones vel allegacões vel defenſiones cauſe competentes et quo ter
mino tranſacto et predictis defenſionibus non allegatis vel neglec
tis habeatur pro renunciato eiuſdem et ꝑ iudicem concludatur in cā
de noſtro expreſſo conſenſu vt C de iudi le · Jubemus extra de teſti
ſignificauerunt et c Cum cam̄ ſ ſi Ait moyſes bene dicit belial et ita
fiat Vnde iudex ſtatuit terminum duoꝝ dierum qui cadit in xv diē
menſis aprilis ad defenſiones proponendum et allegandum et ſe d̄
fendendum pro vt ſupra proxime dictum eſt et ita ſcriptum fuit a=
pud acta · quo termino ſtatuto mox belial deſcendit ad inferos et ſa
lutatis ſociẏs/omnia predicta eiſdem habuit narrare Vnde et inter
demonia obtētum fuit pro meliori ꝙ coram ſalomone vlterius pro
parte inferni excepciones ſeu allegaciones vlterius non proponan=
tur ſed pocius in dicta cauſa concludatur Et ſi in futurū contingat
per dictum ſalomonem ſentenciam ferri contra infernum ꝙ ab ea
appelletur et obmiſſum in cauſa principali opponatur in cauſa ap=
pellacōis mediāte appellacōe vt de ſi inſtru cum iohannes ⁊ de teſti
fraternitatis et ita mandatum fuit belial vt ageret

C Hic belial et moyſes renūciatis allegacōib⁹ et oīb⁹ eoꝝ ꝓbacōib⁹
in cā concludunt volentes ꝓ concluſo haberi Ca xxxẏ

C Hic habes qualiter iudex mandat ſibi proceſſum cum allegacioni
b⁹ preſentari vt ſuper his poſſet iuriſpitos conſulere

Vnde belial corā iudice in termino cōparēs nec nō ⁊ moyſes in
eadē ꝑūcia affuit et petiti a iudice ſi aliquid velint proponere
ſeu allegare vl̄ ꝓducere aut dicere in eoꝝ cā Qui belial ⁊ moyſes dix
erunt vno ore ꝙ non/ſed in continenti ipi renunciauerunt allegacō
nibus et omnibus eorum ꝓbacionibus ⁊ in cauſa concluſerunt ⁊ vo
luerunt haberi ꝓ concluſo et ſic ſcriptum fuit apud acta et de ꝓcur̄
auditur et de cauſa poſſet et ꝓpet̄ paſto et de ſi inſtru cum dilectus
licet aliqui dicant ꝙ aliud ſit renunciare allegacionibus et aliud ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

concludere ꝑ c Qm̄ contra de ꝓba de quo non multum curandū eſt
Factis talibus cōcluſione et renunciacione mandat iudex ꝑtibus ꝙ
omnes allegaciones ⁊ defenſiones factas ſuper hijs i ſcriptis ſibi aſ-
ſignent et preſentent ſuper quibus ipſe intendit mature deliberare
atq₃ ꝑitos conſulere · Cui mox in ſcriptis ꝑ partes tradite fuerunt
vt de conſwetudine ad noſtram et xx di Eſto ſubiectus· nec non mā-
dauit vtriq₃ ꝑti ꝙ cū ipſe habeat conſulere ſapientes et iur̄ ꝑitos ſu-
ꝑ toto ꝓceſſu ꝙ īfra ſpacium vnius diei qui eſt xxiij aprilis alias xvi
debeant concordaſſe de conſiliarijs eligendis vł ꝙ eid̄ iudici debeāt
in ſcriptis aſſignaſſe quos ſuſpectos habeant et ſic apud acta ſcribi
fecit vt iij q v quia ſuſpecti · partes vero eidem reſponderunt dicē-
tes · O ſapiens iudex neminem habemus ſuſpectum quarum parci-
um dicta | iudex ipſe apud acta ſcribi fecit · vnde ſalomon reexempla-
to toto proceſſu ſuper eo incepit ꝑitos conſulere quid iuris ſit de ꝓ-
ceſſu · et primo vulpianū ſecundo ſceuolā et ſubſequenter alios iuris
compoſitores quomodo et quid de ꝓceſſu eis videretur ⁊ qualiter ſit
in dicta cauſa ꝓnunciandum · Cui ꝑiti recenſentes totum proceſſū
et eum plene diſcucientes cōſuluerunt dicto ſalomoni hoc modo fo-
re ꝓnunciandum ſuper eo quia cū eciam in iſto ꝓceſſu ſint due q̄ſti-
ones principales viz vna emergens et alia incidēs · et de incidēti ſit
plene cognitū et ꝓbatum tū ſuper principali erat ꝓnunciandū q̄a
eo ipſo q̄d ꝓnunciat᷑ ſuꝑ principali ſatis intelligitur eſſe ꝓnūciatū
ſuꝑ incidenti vt C de or iudi l i · et iij de or cog c i · et nota ino c cū in-
R de elec Quo habito cōſilio moyſes ſuppliciter inſtabat vt ſnīa fer-
retur et ꝙ partes ad eandem audiendam peremptorie citarentur vt
de re iudi cauſam Sed ſalomon inſtanter requiſitus mandauit ac-
torum ſcribe | ꝑcium peremptoriam citacionem fieri in hac forma ·

Hic iudex mādat citari ꝑtes ad audiēdā ſniāz in cā p̄dcā C a xxiij

Salomon rex iheruſalem atq₃ a diuina ſede ſpecialis delega-
tus in cauſa vertente inter belial inferni ꝓcuratorem ex v-
na parte et moyſen ꝓcuratorē iheſu ꝑte ex alia Azaheli ve-
lociſſimo curſori · ſalutem · Cum a diuina ſede certa cauſa vertens i-
ter ꝑtes ſupradictas nobis fuit ſpecialiter delegata ꝓut in reſcrip-
to diuino continetur Et quia iuris termino et ordine obſeruatis in
ea ꝓceſſimus vſq₃ ad cōcluſionem cauſe incluſiue partibꝰ q₃ coram
nobis ſuppliciter inſtantibus ad hoc vt dicta cauſa celerem habe-

at expedicionem ꝗ diffinitiuam ſentenciam ferre debeam⁹ de eadē·
Caꝓpter tibi autoritate noſtra ymmo verius diuina cōmittimus
et mandamus quatenus moyſen ꝓcuratorem iheſu ac belial ꝓcura
torem inferni peremptorie citare debeas atq; cites vt die prima q̄ eſt
xvij aprillis poſt citacionē tuam hora iudicij corā nobis legittime
debeāt cōparere in loco ſolito iudiciorum audituri a nobis ſentēciā
diffinitiuam ſup iam dicta cauſa ferendam · Alias ſi nō cōpareant
eorum abſencia vel alterius eorūdem non obſtāte / qua diuina reple
ta preſencia quantum de iure poterim⁹ ꝓcedemus cites et referas
qm̄ tue relacioni dabimus fidem plenam Hoc probatur de offi dele·
Conſuluit de do et cōtu veritatis in cle ſepe de verbor ſigni Citatis
autem dictis moyſe et belial per azahelem et relacōne citacionis fac
ta atq; apud acta ſcripta et termino citacionis adueniente et dicto
ſalomone pro tribunali ſedeñ ptes iam dicte in iudicio vt eſt moris
vocate fuerunt vt de do et contu veritatis et cum perſonaliter in iu
dicio ſe preſentarent partes ſalomon ſignanto q; ſe ſignaculo crucis
tlēz in ſcriptis ſentenciam protulit

Hic fertur ſentencia ꝓ pte iheſu et contra belial· Ca xxxiiij
Hic ꝑ totum inſpice formam ſniē et notarij ſubſcripcionem

Nos ſalomon · rex iheruſalem et iudex a ſede diuina ſpecia
liter datus / in cauſa et qōe vertentibus inter belial procu-
ratorem infernalis congregacōnis ex vnā pte / et moyſen ꝓ-
curatorem iheſu ex alia parte olim pro expedicione dicte cauſe lit-
teras diuinas accepimus in hec verba Alpha et o ꝛc· ponatur totus
tenor Quarum litterarum auctoritate dictum iheſuz coram nobis
in iudicio ad inſtañ dicti belial legittime fecimus euocari atq; cita-
ri eiuſq; nomine moyſe eiuſdē iheſu legittimo ꝓcur̄ compente / pro p
te dicti belial quidam libellus continens poſſeſſoriā actionem por-
rectus extitit / contra eiuſdē ieſu ꝓcuratorem / licet dictum iudicium
poſſeſſorium poſtmodum coram nobis in totum fuerit ꝑ dictū beli
al abrenunciatum / et ſubſequenſ intentatum ꝑ eūdē iudicium ꝓpe-
tatis in q̊ iudicō ꝑ predictum belial q̄dam libell⁹ corā nobis extitit
oblatus tenoris et continencie ſubſequentis Coram vobis ꝛc· et po-
natur totus tenor eius ꝓ vt ſup̄ continetur lite ergo corā nobis ltl
me conteſtata preſtito hinc inde iuramento de calūp factis q; poſici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

onibus et in iudicio oblatis nec nō rūſionibꝰ ad ipſas ſecutis i q̊bꝰ
q̊dē rūſionibꝰ cōtra p̄dictas poſicōes et cōtenta ĩ eis p̄ep ꝑ ꝓcura-
torē dicti iheſu extitit obiectum ꝙ de peticōnibꝰ et poſicōnibꝰ ꝑ be
lial inferni ꝓcuratorem ꝑ vniuerſoꝝ deū iur̄ ordine obſeruato fuit
cognitū et ſentenciatū adiudicatū et executū cōtra dictum infernū
et ipſoꝝ diabolorū cōgregacōem ꝓ dicto iheſu quē ipſe deus ſenten
cialiter orbis terre et vniuerſorū heredem conſtituit et ꝑ quem ipſe
fecerat et ſecula · de qua quidē incidēti queſtione plenarie iur̄ ordine
obſeruato cū partibus vocatis nos qꝫ cognoſcentes eandē q̄ſtionē i-
cidenē ꝑ iuridicaꝫ indagacōem ltime eē ꝓbatā Sꝫ qr eterni ꝓuidēcia
iudicis de cuius vultu recta iudicia ꝓdeunt vt recti iudices eligant
in orbem qꝫ terraꝝ vt recte iudicent iuſticiā diligāt ⁊ eoꝝ oculi reſpi
ciant eq̄tatem Eaꝓpter dei eterni p̄dicti nomine inuocato ſedenē ꝓ
tribunali adiūctoqꝫ nobis daniele actoꝝ nōrio tū ſuper p̄dictis iu-
riſperitoꝝ cōmunicato et habito cōſilio diligenti et ꝓpter hoc par-
tibus in noſtra pñcia citatis et conſtitutis et ſententiā ferri poſtu-
lantibus in hijs ſcriptis ſentenciamus · et ſniāndo ꝓnunciamus.
ſuꝑ peticione et queſtione principali dictū belial ꝓcuratorem noīe
tocius inferni et ip̄m infernū ⁊ totā cōgregacōem infernalē nulluꝫ
ius dn̄ium ſeu iuriſdictionem in orbem terraꝝ ⁊ habitancium in eo
habere nec eciā habuiſſe a die ſepedcē adiudicate ſentēcie Item ſen
tenciamꝰ et ſentēciādo ꝓnūciamꝰ dictū iheſū verū dn̄m eē atqꝫ fuiſ
ſe orbis terraꝝ et habitancium in eo atqꝫ ius dn̄ium et iuriſdictio-
nē de oībꝰ p̄dictis et eoꝝ ſingulis habere ac eciā habuiſſe a die ſepe-
dicto adiudicate ſentencie Itē eadē autoritate ſentenciamꝰ et ſentē
ciando ꝓnunciamus ſathanā tꝑ oīm malorū patratorē et quaſi to
cius ſeculi deſtructorē ꝑ predictum iheſum in ꝓfundo laci captiua-
tū de iure eſſe et fuiſſe · Et quē ſathanā ad p̄dictū carcerē in penam
premiſſorum perpetuo ſentencialiter cōdempnamus et nichilomi-
nus dictum iheſum vel eius ꝓcuratorem ab impeticione dicti belia-
lis procuratoris infernalis abſoluentes eumqꝫ legittimis expenſis
cōdempnantes · quarum taxacionē in poſterum reſeruamꝰ Hec for
ma ꝓbatur de or cog c cū ſimilibꝰ et de ꝓcur̄ audit et de peñ calump
cū ſimilibus Unde notarius ſe ſubſcripſit hoc modo · Lata et lec
ta et recitata eſt predicta ſentencia in ſcriptis per ſupradictum iu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

dicem pro tribunali ſeden̄ die xvi ap̄lis me notario ſubſcripto p̄nte
et eidem aſſiſtente qui in omnibus et ſingulis actis cauſe predicte in
terfui et de mandato predicti iudicis ſcripſi Moyſes vero notarium
et teſtes rogauit vt de predicta ſentencia et eius prolacione publi=
cum conficerent inſtrumentum ·

BElial autem magnis clamoribus excitatus vt leo rugiens
contra ſalomonem ſic locutus fuit Non voluiſti abſcondere volun=
tatem tuam quia tuliſti ſniām ꝓ cōſanguineo tuo · caro et ſanguis
ſtrinxerunt te vt in c graue de preben̄ · Cui ſalōn ait tu male dicis
nobis contumeliam inferren̄ · tū ſi ſencias te ex ſnīa aggrauari ad ſu
periorem appella vt ij q vi oīs oppreſſus Tunc vnius diei interual
lo dato ſecūdo die q̄ fuit xviij ap̄lis dictus belial redacta in ſcriptis
appellacione dictum ſalomonem adiuit cum notario et teſtibus et
in forma que ſequitur coram eo ſuā appellacionē emiſit ·

Hic belial appellat a predcā ſnīa diffinitiā ꝓ iheſu lata Ca xxxv
Hic doceris qū ſufficit viua voce appellare et qū non Itē hēs quō
a diffinitiua et qualiter ab interlocutoria ſit appellandum ſentēcia
Poſtremo notatur ꝙ apl̄i expenſis appellantis debeant dari

COram vobis ſtrennuiſſimo domino ſalomone iheruſalē
rege ac ſede diuina ſpeciali iudice delegato in cauſa et q̄ſ
tione vertentibus inter belial ꝓcuratorem infernorum
ꝓcuratorio nomine et ꝓ parte eiuſdem ex parte vna | et
iheſum filium ioſeph marie ex parte altera de quibuſd̄ violencijs et
ſpolijs ac eciam de dn̄io orbis terrarum et habitancium in eo ꝓut l
reſcripto dn̄o pleniꝰ continetur · verū ꝓ parte dicti belial ꝓponit᷑
ꝙ cū in dicta cauſa iuxta cōmiſſam vobis poteſtatem ꝓceſſeritis in
qua magis carnalitatis affectū ꝙ iudiciū rōis ſequētes ꝓ dicto ihe
ſu et contra dictū belial nomine quo ſupra ſentenciā diffinitiuā ſi
ſentencia dici meretur iniquā tuliſtis ſentēciā et quā dictꝰ belial di=
cit eſſe nullam et ſi qua eſt ex ea ſenciens ſe et cauſam ſuam et dictaꝫ
vniuerſitatem infernalem indebite ac contra iuſticiam aggrauari
atꝫ condēpnari in hijs ſcriptis ad deum vniuerſoꝝ dn̄m et ad eiꝰ ſe
dem diuinā ꝓuocat et appellat nec non vno contextu aplōs et ꝓceſ
ſus inſtant petit et inſtātiſſime iteꝝ ac iteꝝ petit cū inſtācia ſubmit
tēs ſe dictꝰ belial ac dcāꝫ vniuerſitatē infernalē atꝫ bona ipſoꝝ ſub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ꝓtectione et defenſione dei vniuerſoꝛum dñi et eius ſancte ſedis in
hibens ꝙ vobis ſub pena que a iure infertur iuſte appellacioni non
deferenti ꝙ dicta appellacione pendeñ contra pꝛedictum belial vel
vniuerſitatem pꝛedictam in nullo debeatis innouare vel attempta
re A qua quidē apꝑllacōne et ꝓteſtacione non intendit recedere ꝑ a
liquem actum contrarium diuerſis vel aduerſis niſi expꝛeſſe vel in
ſcriptis renunciaret eidē · hec foꝛma ꝓbatur ij q vi ⸧ foꝛma · Et nō
ꝙ ſi appellacio incontinenti emittitur lata ſentencia ſufficit viua
voce appellaē et ſine ſcriptis vt c de appel l de litigato · ſecus ſi non
incontinenti et in hoc differt diffinitiua ab interlocutoꝛia qꝛ ab in
terlocutoꝛia ſiue appelletur incontinenti ſiue ex interuallo infra dē
cē dies ſiue in iudicio ſiue extra iudiciū in ſcriptis appellari debꝫ vt
de appel Coꝛdi li vi differt aūt in alio qꝛ qñ appellatꝛ a diffinitiua
non eſt neceſſe exꝑmere cām in appellacoē vt ij q vi ⸧ foꝛma · ſed qñ
appellatur ab interlocutoꝛia ſꝫ aggrauacione et tūc fit ꝑut in pdcō
c Coꝛdi et c cū ſpāli de appel · vnde dicta appellacione ꝑ ſalomonem
recepta et admiſſa ſi et in quantum de iuꝛ debet admitti ſtatuit ter
minum iuꝛ ad apoſtolos et pꝛoceſſum recipiendum vt in c ab eo de
app et in c quamuis e ti in cle Ait belial Domine ſalomon multum
ꝓrogatur cauſa mea ſed ſi placet detis michi terminum duoꝝ ſꝫ tri
um dierum ad recipiendū apoſtolos et ꝓceſſum et ad pñtandū me
cū dcis aplis coram diuina ſede duoꝛum alioꝝ qui termin⁹ cadit ad
xxij diem aplis Ait ſalomō Fiat tibi ſicut petiſti · et ilico danieli mā
dauit taliter ꝑut pecijt expediri · pꝛopter quod belial data marce=
de danieli eundem rogauit vt cicius expediretur qm̄ ipe belial bene
ſciebat ꝙ vſus litigancium hoc obſeruat ꝙ apli et pꝛoceſſus expeñ
appellantis dari debeant · vt in c Quis de appell in cle in glo ſuper
verbo oblatus · Quo termino duoꝛum dierum adueniente pꝛedict⁹
belial pꝛeſencialiter ſe cōſtituit coꝛam eo et pdictos aplōs iterū cū
inſtancia poſtulauit Cui ſalomon aplōs ſub hac tradidit foꝛma ·

Hic ſalomon dat aplōs remittendo cām ad vniuerſoꝝ dūm Ca xxxvi
Hic vide de apoſtolis ſeu litteris dimiſſoꝛijs dandis ·

Almo et trino deo vniuerſoꝛū domino atꝗ tocius machine
mundi ſummo opifici · Salomon rex iheruſalem iudex dele
gat⁹ a diuina ſede datus · ſeipſū ad pedū oſcula beatoꝝ Veſ·

tre diuinitati pñcium tenoꝛe facio manifeſtum ꝙ cum deciſio cauſe
q̄ vertitur inter belial ꝓcuratoꝛem infernalem ex vna ꝑte et iheſuz
ex alia michi ꝑ veſtram diuinitatem delegata fuerit in hunc mo-
dū ❘ Alpha et o etc. et ponatur totus tenoꝛ Et lite coꝛā me cōteſ-
tata receptis ꝓbacionibus et confeſſionibus hincinde factis iuris
oꝛdine in omnibus obſeruato contra pꝛedictū belial ꝓcuratoꝛem ī
fernalem diffinitiuam ꝓmulgaui ſentenciam A qua quidem ſentē-
cia appellauit dcūs belial et inſtanter apoſtolos pecÿt ſibi dari ꝓp
ter quod ipſum ab obſeruacione iudicÿ mei abſoluens eūdem ad pe
des veſtre diuinitatis cū pñtibus lr̄is dimiſſoꝛÿs remitto et ad ma-
ioꝛem euidēciam p̄dcōꝝ mei ſigilli munimine roboꝛatis Hec foꝛma
ꝓbatur ÿ q vi fōꝛ aplōꝝ. ff de libelł dimiſſoꝝ l vna Sed ſi appellet
a interlocuꝰ vel grauamine īſeratur ſemꝑ tenoꝛ appel. in aplis et ſi
iudex deferat appellacōi vel non. cum in aplis a diffinitiua dandī n̄
ſit multū neceſſe. et hoc obſeruatur inter litigantes. Nota ꝙ iudex
in apoſtolis dimiſſoꝛÿs ſemper debet deferre appellacioni a diffini
tiua quia cauſa non expꝛimitur in ea ſed ſufficit dicere appello ab ī
iqua ſnīa vt de ap cū cā. ſecus eſt in appellacione ab interlocutoꝝ in
qua cauſa expꝛimitur. vt in c coꝛdi. et in ca ſi a iudice de appellacioī
bꝰ libꝛo ſexto Cui appellacioni iudex poteſt ſicut ſibi videtur iuſtuz
deferre vel non deferre. vt in capitulo cum appellacionibus eodem
titulo libꝛo ſexto

Quibus quidē apoſtolis ꝑ belial manualiter receptis ſciens
pꝛedictus belial ꝙ p̄dicti termini ꝑ̄ inicio habebatur loco edicti per
emptoꝛÿ quo ad ipſum appellantem et eciam ad ipſum appellatuz
ideo in dicto termino vz xxÿ die aplis coꝛam diuina ſede ꝑſonaliter
compuit vt in c ſepe de appel et ad tollendū oē dubiū ſue compicōnis
de die compicōis eiuſdē fecit fieri publicū inſtrm̄ et nichilominꝰ con
ſtituens ſe dictus belial coꝛam ſede diuina vbi conſiſtoꝛialiter reſide
bat et decies centena milia aſſiſtebāt ei intrepide taliter et verbote
nus pꝛopoſuit factum ſuum dicens

Hic belial dictam cauſam appellacionis petit delegari Ca xxxvÿ

Viſibiliū ⁊ inuiſibiliū creatoꝛ ⁊ ſumꝰ opifex q̄ cōfeſſionē ⁊ deco
rē induis amictꝰ luīe ſicut veſtimēto extēdēs celū ſicut pellez
tegēs aq̄s ſuꝑioꝛa eiꝰ. ſedes tua ineternū virga regni tui v̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ga directionis · iniquitatem odis et diligis iuſticiam me oppreſſum
et iniuſticia aggrauatum cum vrō teſtimonio ſub tuba yſaie dixe
ris querite iudiciū ſubuenite oppreſſo Jdeo dextera virtutis veſtre
me placeat exonerare qꝛ ſicut nouit veſtra diuinitas cauſam verten
dā inter me ꝓcuratorio nomine et ꝓ pte tocius inferni et quendam
ihesū ſup quibuſdam violencijs atqꝫ ſpolijs et de dominio orbis ter
rarum et habitancium in eo Jlluſtri regi ſalomoni veſtre ſanctita=
tis reſcripto dureritis cōmittendam qui carnalitatis ſequēs affcm̄
et non iudicium racionis ꝓ dicto ihesu contra me nomine et ꝓ par=
te quo ſupra diffinitiuam licet iniq̄ tulit ſentenciā ſi ſentencia dici
meretur A qua quidem ſentencia licet nulla vel ſi aliqua fuerit ſen=
ciens me et cauſam meā necnon vniuerſitatem infernalem ex ea ag
grauari ꝓut iura decnūt ad ſcitatem veſtram in hijs ſcriptis duxi
appellandum Quare altiſſime dn̄e cū ſim ꝑatus de eiuſdē ſentencie
iniquitate plene docere ꝙ alicui iudici neutꝰ pti ſuſpecto dcāz cāz ap
pellacionis audiendam placeat delegare Cui ꝓcuri dominus ait ha
bes apoſtolos ſeu lrās diſſorias tue appellacionis? Ait belial domīe
habeo · vnde porrigens manū ſuaz ad marſubium et exinde extra=
hens aplōs ipſos ſummo deo preſentauit · Quibus lectis ait dn̄s
¶ Contentaris de ioſeph filio iacob regni egipti vicario · rn̄s belial
ait | ita domine vn̄ dominus ſub reſcripto ſuo dicto ioſeph taliter dic
tam cauſam delegauit vt ſequitur in hijs verbis

Hic cōmittitur cā ioſeph filio iacob regni egipti vicario Ca xxxviij

Rex regum et dominus dn̄ancium | ioſeph nato iacob patriar=
che regni egipti vicario Salutem · Veniens ad preſenciam
noſtram belial ꝓcurator infernalis nobis lamentabiliter
expoſuit ꝙ cum inter ipſum actorem noīe q̊ ſupra pte ex vna | x moy
ſen ꝓcuratorē ihesu ex alia ſuper quibuſdā violencijs atqꝫ ſpolijs in
ferni | orbis terrarum et habitancium in eis et de eorundē ꝓprietate
corā illuſtriſſimo rege ſalomone iheruſalem iudice delegato materi
a queſtionis verteretur · idēqꝫ ſalomon carnalitatis ſequēs affectū
et nō iudicium racionis cōtra predictū belial diffinitiuā tulit ſniaz
licet iniquā et iniuſtam ꝓut nobis fuit expoſituz et ſi qua fuit | ex ea
ſenciens ſe grauari noſtram ad audienciam appellauit · Ea propter
mandamus vt vocatis eis qui fuerit vocandi et auditis hincinde ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

poſitis in cauſa dicte appellacionis legittime ꝓcedas ſentēciā ipā̄
infirmare vel confirmare appellacione remota cures ſicut de iur̄ fu
erit faciēdū Teſtes vero ꝛc· Datū padiſi xxij die aprilis Quo reſcrip
to p̲ belial habito mox dcm̄ ioſeph acceſſit et genuflexus coram eo
oſtendit atqꝫ preſentauit eidem dictum reſcriptum ꝓut ſupra in a-
lia forma continetur necnon inſtrumentum ſue appellacionis atꝫ
aplōs et ꝓceſſuꝫ· deprecās eundem vt in predcā cauſa iuxta predcē
cōmiſſionis lrās ꝓcedere placeat ꝓut fuerit equitatis et rōnis· Ait
ioſeph libenter· et quid petis vt p̲ me in dicta cauſa fiat Domine vt
inhibeatur ꝓ parte veſtra eidem regi ſalomoni ne forte/ qd̄ abſit/ pē
deñ mea appellacione ad execucionem ſue ſentencie ꝓcedat· Ait io-
ſeph· libenter· vnde ilico mandauit ſue audieñ actorum notario
in ſcriptis more curie fieri inhibicioñ vt ſequitur·

Hic ioſeph ihibꝫ ſalomōi ne ī cā ipā de cetero qcq̄ attēptet Ca xxxix

Illuſtriſſimo dn̄o meo regi ſalomoni olim ſpeciali delegato
in cā ꝛc· Joſeph vicarius egipti et ſpeal̄ auditor cē appel-
lacioñ vertentis inter belial ꝛc· In dn̄o eterno ſalutem·
Nouerit veſtra dn̄acio me recepiſſe mandatum diuinū ſeu litteras
huiꝰ tenoris ꝛc· Et quia ex certa ſciencia diuine ſed̄ ſup̄dicte cē cog
nicio michi ſpāliter ſit cōmiſſa ꝓpter quod videtur qꝫ dicta diuina
ſedes ad ſe receperit dicte appellacionis cognicionem et veſtram de-
legatā iuriſdictioñ reuocauerit cum effectu· quare dicte ſentencie ex
ecucio ſuſpendatur donec a iure appellacionis cā ſit diſcuſſa ꝓpter
qd̄ vobis expreſſo inhibeo vt pēdente corā me dicta cā appellacōis ī
nl̄lo ad execucōez eiuſdē ꝓcedatis Datū xxiij die apl̄· Hec fōr ꝓba-
d̄ off dele paſtōr ſ p̄terea Qua executa ꝓut d̄ iur̄ rq̄ri² iſtabat belial
vt fierꝫ citacō ſui adūſarij ī cā appellacōis Dn̄ ioſeph iuſſit eā fieri
hac forma

Hic ioſeph mādat citari ieſū vel eius procuratorez moyſen ad reſpondendum ipſi belial Ca xl

Joſeph natus iacob regni egipti vicariꝰ et ſpeciał auditor
a diuina ſede datꝰ in cā appellacionis vertente inter belial
ꝓcuratorē infernalē ex vna p̲te et iheſū ex alia azaheli velo
ciſſimo curſori ſalutē· noueris nos recepiſſe a ſede dīna quaſd̄ lrās
delegacionis/ tenoris et cōtinencie ſubſequeñ rex regum ꝛc volētes
vt decet diuinis mandatis humiliter obedire tibi ſupradcā aucto-
ritate mādamꝰ vt iheſum vel moyſen eius ꝓcuratorem p̲emp· cites

vt ſecūda die poſt huiuſmodi citacōꝫ tuam hoꝛa iudicij coꝛā nobis
debeat compere in ſolito loco noſtre habitacionis etce · vt in pꝛima
citacione ſequitur vſꝫ ad finem Datum xxiiij die apꝛilis

Quo iheſu citato et relato iuxta foꝛmam pꝛedicte citacionis
in termino ſepe dicto ltime compuit moyſes eiuſdē ihū ꝓcur̄ et ſalu-
tato ioſeph ꝓ tribunali ſedeñ mox ihūs pꝛeconie in iudicō vt moꝛis
eſt fuit vocatus et illico moyſes rñdens dixit aſſum ego eius ꝓcura
toꝛ de cuius pꝛocuracōis mādato coꝛā ioſeph plene conſtabat mox
aſtutus belial tres ſub eadem foꝛma obtulit libellos tenoꝛ̄ ⁊ cōtiné-
cie ſubſequentium

Hic belial inſinuat et ꝓſequitꝛ appellacionem ſuam Ca xli
Hic notatur quando libellus neceſſario poꝛrigitur et quando non

Coꝛam vobis magnifico et potenti Domino domino ioſeph
et cetera ꝓponit dicit et allegat Belial infernalis ꝓcura-
toꝛ contra iheſum filium ioſeph et marie et moyſen eius ꝓ
curatoꝛē ſ aliam perſonam legittie ꝓ eo in iudicio ltime interueniē
tem ꝙ ab olim ſalomon illuſtris rex iheruſalē atꝫ a diuina ſede ſpā
liter delegatꝰ in cauſa vertente inter pꝛedictos ſuper dominio mun
di oꝛbis terraꝝ et habitacium in eis · pꝛimo cognito de pꝛedicta cā
contra dictum belial nomine quo ſupꝛa diffiā̄m ſentenciam ſi ſentē
cia dici meretur ꝓtulit licet nullā per quā adiudicabatur mundus
oꝛbis terrarum et habitancium in eis ſupꝛadicto iheſu · cū ipſe ihe
ſus ꝑ ſuam moꝛtem r̄demerit dcm̄ mdͦ ꝑ pccm̄ ade dāpnatū ⁊ cū hoc
ſit ſatis iniquū et cōtra iuris voluntatē quo iure cauetꝛ ꝙ peccata
ſuos debent tenere actoꝛes · ſed cū ipſe iheſus nō fuit actoꝛ peccati
ſed pocius adā ſicut clare habetur de iur̄ diuino Ex quo dictus beli-
al ſenciēs ſe ex dicta ſentencia mltipliciter ledi ad ſedem diuinā ap
pellauit q̈re ſupꝛadictꝰ belial ꝓcuratoꝛ noīe q̊ ſupꝛa petit per vos ⁊
veſtram curiā ꝓnunciari ipm̄ bū et ltime appellaſſe | et dcāꝫ ſmāꝫ ſi
ſmā dici poteſt nullam caſſā et irritā ꝓnunciari ac eciā declarari nl
lꝰ foꝛe momenti · vel ſi aliq̄ ſit petit eā tāꝙ iniquā remedio appel-
lacionis caſſari ac iniuſtā ꝓnunciari ꝓteſtās de expeñ ⁊ce · Hec foꝛ
ꝓbatur de ī integrū reſti ex lris in ſi Et nota ꝙ qn̄ appellatur ab in
terlocutoꝛia ſeu grauamine añ ſniam in tali cā appellacōis n̄ eſt ne
ceſſariꝰ libellꝰ neqꝫ cōteſtacio litis cū ī ea arguatur pociꝰ iniquitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

iudicis q̄ ptis · qua ꝓbata reuocabit ipſe iudex grauamē · quo re-
uocato citabit ptē ꝛce · vt nota in c de a p · et ſno in c cum cōtingat de
offi dele · et melius notat io an in c ÿ de iuā cal li vi in no · qd ē ſecus
in cā ap a diffinitiua vt ī p̄dictis iurib9 in q̄ libell9 appellacōis poꝛ
rige² Quo ſupꝛadcō libello lecto et oblato ſilis libell9 p ioſeph moy
ſi datus fuit Vn̄ moyſes termino non petito ad eand̄ vltro ſe cōſti-
tuit ad petita in dicto libello rn̄dend̄ dicēs liberatoꝛ egipti plenus
ſapiencia et decoꝛe petita in dicto libello p belial litē conteſtādo ne
go fieri debere ꝓut petūtur imo peto ipſū belial tāq̄ cauilloſū reici
et ad petita nō admitti · Cum ſapientiſſimus ſalomō neminē pci-
ū aggrauando cū conſilio magnoꝝ iuriſperitoꝝ p̄mo digeſto ꝓceſ-
ſu diffinitiuam ꝓtulit ſnīam iuridicā verā et iuſtā · Ait belial bene
oſtendā tibi q̄ non iure pꝛotulit · Juretur de calumpnia et ait iu-
ramento pꝛeſtito ab vtraq̄ parte ꝓut eſt iuris et hoc quia alia cau-
ſa eſt appellacionis a pꝛincipali vt de teſti fraternitatis · de fide in
ſtru cum iohannes · de iura calump c ÿ li vi Et totus gaudēs belial
Ait moyſi Pꝛiuilegium eſt in iure q̄ nō oppoſitū et non pꝛobatum
in cauſa pꝛincipali opponam ꝛ pꝛobem in cauſa appellacionis a dif
finitiua vt ſupꝛa in ꝓxime allegatis · quod eſt ſecus in appellacōe
· ab interlocut vl̄ grauamine an̄ ſentenciam vt ī c de appell ī cle

Ed ego o moyſes nouam cauſam ꝓſequoꝛ in iſta appellacōis
cauſa videlicet q̄ ihesus non potuit ſuſtinere penam pꝛo peccato a
de · quia pena ſuos debet tenere actoꝛes · et pena non debet pꝛo-
trahi vlterius q̄ delictum fuit in excedente repertum vt de hÿs que
fiunt a maioꝛi parte capitulo queſiuit · et de electione ſi cōpꝛomiſ-
ſarius ſ poꝛro libꝛo ſexto Sed quid ihesus habuit pati pꝛo ipſo pꝛi
mo parente adam cum ipſe dictus ihesus non peccauerit ſicut teſta-
tur petrus apoſtolus · qui peccatum non fecit nec inuentus ꝛce ſed
ipſe adam ſicut patet in biblia et pena debet d̄ iur̄ ſuos tēre actoꝛes
et vtiq̄ nō alios Ergo quō poteſt ihes9 p moꝛtē ſuā ade delere pccm̄
Ait moyſes · tibi dico o belial qn̄ dyabolica ſuggeſtione pꝛecedente
dictum fuit Eue · q̄ ſi ip̄a comederet de ligno vite in ſciēcÿs boni et
mali dei haberet ſimilitudinem et ip̄a ad dictam ſuggeſtionē come-
dens dedit viro ſuo Ade credentes exinde fieri ſimiles deo · nunq̄d

ipſa eua et adam cōmiſerūt ex hijs crimen leſe maieſtatis in deū ꝓp
ter quod ipſi cum poſteris ſuis merito debuerunt dāpnari ſatis edo
cent iura vt vi q·i·ꝰ verū vbi qꝫqꝫ cū militibus ꝛ C ad l·Jul·ma·q̄ſ
quis vt in c vergentes de heretic̄ Sed qꝛ ipſe deus in pꝛedictos nolu-
it habere dcē pene perpetuitatē ſed eam limitauit vſqꝫ ad aduentū
verbi ſui id eſt filij ſui vt pſal̄ c vi· Sedentes in tenebꝛis et vmbꝛa
moꝛtis|vinctos in mendicitate et ferro quia exacerbauerūt eloquia
dn̄i ꝛce· Sed miſit verbum ſuum et ſanauit eos Sed dic michi o be-
lial ſi multi ſunt irretiti vno et eodem pccō et vnꝰ illoꝝ agēs in iudi
cio de eo victoꝛiam aſſequatur nūquid alijs ꝓſit talis victoꝛia·cer-
te ſic·vt in c vna de app ij q vi ꝰ ſūt qꝫ et c ſi vnus ex pluribꝰ appel-
l·i·et ij· Sed ihesus ꝓmiſſus in lege tāquam homo ex ſemine Adaꝫ
erat in eadem dampnacōne ſicut et ceteri fuerunt et erāt homines
Jdeo ipſe tamq̄ hō tū conceptus ſine peccato et qui pccm̄ non fecit
nec inuentus eſt dolus in oꝛe eius adā ſine pccō foꝛmatū licet pccō
rem et eius pccm̄ vicendo oſtendēs qꝫ eiꝰ obedienciā cōtra ipſiꝰ ade
ſupbam inobedienciam crucis miſterio ſe conſtituit et ade et poſ-
teroꝛū moꝛtē ipſe moꝛiēdo deuicit ſicut mundo apparet manifeſtū
Ergo ipſe Jheſus pꝛo adam peccatoꝛe potuit penā peccati poꝛtare
cū ipſe Adā ſecūd carnē fuit pr̄ ihū ergo ipe Jhō tāquā filiꝰ ade tene
batꝛ debitū pꝛis ſui Adā perſoluere ſecundum iura vt de ſoluti c i·
At belial o moyſes tu dicis qꝫ dyabolica ſuggeſtione ꝛ dolo hō
peccauit per quod vis tacite cōcludere qꝫ dyabolica congregacio et
ego tāqꝫ doloſi debeamus vel debeā repelli ab hoc iudicio et ſic vul-
tis concludere hominem debere abſolui ab impeticione mea ſecund
qꝫ docent iura vt in c dilecto in ſi de excep et in c intelleximꝰ et in c
ſi de adulterio · ymmo doloſi non fuimus et ſi fuimꝰ fatuitas ipſiꝰ
hominis debet ei magis nocere q̄ cū dolo nrō cōpenſari·qm̄ ſic dcm̄
fuit ei qꝫ ſi comederꝫ eſſet ſilis deo hoc credere maxima fuit fatuitas
q̄ fatuitas plus ē q̄ dolꝰ ar c cū dilecti d hijs q̄ vi metuſqꝫ cā xx q iij
cōſtituit et i c ex parte d cōuerſa·cōiuga Ad ſcdm qd dicis qꝫ ihō tāq̄
homo et de ſemine ade deuicit eius pccm̄ et poſteroꝝ · foꝛte hoc con
cederem tibi qꝫ tāq̄ conſoꝛs eiuſd litis ſine mandato potuiſſet age-
re licet tn̄ de rato debuit cauere vt notat c cum mo de conſti · et in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

c cū dilecti de do et contu· et C de cōſoꝛ eiuſd litis l ij· niſi eſſet cōiūc
ta perſona vt de reſcrip nonnulli· Sed demrā michi ait belial ꝙ to
tus mundus vel homines de mūdo et ipſe adā dāpnati ex dcō pecca-
to ratū habuerūt actum iheſu vel eius ſaluacionē Ait moyſes· p̄ma
o belial tibi dico ꝙ ſi dicta ſuggeſtio tendiſſet ad bonum nulla eſſet
cōpenſacio neccāria delictoꝛum neqꝫ eſſet peccatum · et ſic loquunt²
iura per te allegata · ſed ſupꝛadicta ſuggeſtio fuit ad moꝛtē ⁊ tunc
magis punitur ſuggeſtoꝛ ꝙ̄ faciens lxxvi di tanta· et in c firmiter ď
ſūma tri ꝰ dyabolus · quia intencio ſuggeſtoꝛis fuit vt ſocios potu
iſſet habere penaꝝ Ideo tua excuſacio nichil valet · Ad aliud reſpō
dendo libenter oſtendam · Nonne patres ſancti in limbo inferni ia
centes inceſſanter clamabant dicētes· Oſtende nobis dn̄e faciē tuā
et ſalui erimus q̄ facies dei fuit iheſus · et p̄s c vi · et humiliatum
eſt in laboꝛibus coꝛ eoꝝ ⁊ infirmati ſūt nec fuit qui adiuuaret· et cla
mauerunt ad dn̄m cū tibularētur et de necitatibꝰ eoꝝ liberauit eos
et eduxit eos de tenebꝛis et vmbꝛa moꝛtis et vincula eoꝛum diſru-
pit Ecce iam pꝛobatum eſt ·

Ait belial Satis miroꝛ verboꝛum tuoꝛū o moyſes· Ait moy-
ſes Cur miraris Ait belial Nōne in ſcripturis ꝓteſtatur deus irrita
non facere que de eius oꝛe pꝛocedunt vt p̄s lxxxviij ſed ipſe deus dix
it ade ſi de ligno comederis moꝛte moꝛieris vt gen̄ ij· quō potuit hꝰ
peccatū ⁊ moꝛs ex eo oꝛta aboleri Nūquid iniuſtus deus Fecit ne lu
dibrio ipſe deus talem legem ſeu pꝛeceptū homini cū lex non ver-
bis ſed rebus debet poni vt C de bonis q̄ liberis l vlť ꝰ niſi· et com-
munia de legatis l ij in fi · de v̍ ſig intelligen̄ et de elec commiſſaꝰ
poꝛro li vi · Ergo ſi iuſta fuit lex dei ſeu pꝛeceptum ergo iuſte fuit
dampnatus homo contrauenieus et ſi iuſte ergo perpetue· quia ni
chil aliud eſt iuſticia niſi conſtans et ꝑpetua voluntas vt p̄s c xxx
quinto Juſticia tua ineternum et lex tua veritas Et p̄s c ij· et iuſti-
cia illius in filios filioꝝ hijs qui ſeruant teſtamentū eius· Quō er-
go potuit ipſe iheſus hominem iuſte dampnatum a tali dampnaci
one redimere Premeditatus moyſes tale pꝛedicto belial dedit reſ-
ponſum · O belial valde me pungis et ſubtiliter me arguis ta-
men tibi oſtendam ꝙ perfunctoꝛie iam dicta ſapis: Ad illa que tu
dicis ꝙ iuſte deus dampnauit hominem confiteoꝛ· ſed non ſicut tu
dicis ſeu intelligis· quia ſi dictus homo dampnatus fuit non tamē
pꝛo crimine ſed pꝛo contumacia dampnatus fuit quia de-

us precepit ſibi ſub pena mortis ne de ligno comederet et ſic come-
dens contumax fuit. ſed pena que imponitur pro contumacia non
eſt perpetua ſicut pena pro crimine. vt notatur in c ex leis de conſti
et de iudic. cum non ab homine Ergo ſi non perpetua pena et tem
pus non fuit prefinitum de quolibet tempore intelligitur. vt i q i
eos. ff de emp. l. finem. ḋ priuil quia circa Ergo iſte homo pro con-
tumacia dampnatus. potuit a deo quolibet tempore liberari vt in
iuribus ſupra allegatis. Sed ipſe deus pro purgacione dicte con-
tumacie miſit in terris verbum ſuum quod factum eſt caro qui de-
duceret dictum hominem de tenebris et vmbra mortis et vincula e
ius diſrumperet et contereret portas ereas & vectes ferreos cōfrin
geret &c. Ad aliud quod dicis quia iuſticia dei iuſticia ineternum
et per hoc concludere vis in eternum hominem dampnari. quod
non recipio pro vero Dic michi o belial que iſtarum fuit prior. iuſ-
ticia vel miſericordia. Ait belial Juſticia fuit prior At moyſes dix-
it Recte contra mentem loqueris. Audi prophetam. Miſericordia
autem domini ab eterno et vſq; in eternum. et iuſticia illius in fi-
lios filiorum vt in pſalmo c ij Sed ſi miſericordia voluerit contenta
ri ſuis iuribus nullus erit effectus iuſticie et econtra Quis tunc ea
rum erit effectus. Certe nullus. Ergo habeo neceſſario conclude-
re ꝙ apud deum iuſticia comparetur miſericordie & ecōuerſo & ſic q̄
libet ipſarum erit contenta ſuis finibus Et ſi ip̄a iuſticia nō habuit
tēperamentum mie a peccato ade vſq; ad miſſionē verbi non mire-
ris o belial qm̄ ipſa miſericordia erat cum ipſo verbo dei a quo ipſa
tenebatur quouſq; ipſum verbum mitteretur a patre vnico. Vnde
pſalmiſta Et veritas mea et miſericordia mea cum ipſo qui me ſuū
patrem inuocabit. et ipſum verbum ait ſuo patri teſtante pſalmiſ
ta. miſericordia tua ſubſequetur me Quo verbo dei ſcilicet filio ad
ueniente ilico iuſticia miſericordie temperamentū recepit et homi-
nis perditi facta extitit redempcio vt dicit pſalmiſta. Miſit deus
miſericordiam ſuam et veritatem ſuam et eripuit animam meam
Ait belial Domine moyſes De medio catulorum leonum.
caueas a dictis tuis et aduertas ad me ſi placet. quando iuſticia
aſſecuta fuit affectum ſuum in hominis iuſta dampnacione nonne
inibi miſericordia preſens fuit. Ait moyſes. Ita. Ergo factum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

fuit preiudicium dicte miſericordie cum ipſa non fuerit ꝓteſtata de
iure ſuo et ſibi ſuper hoc competebat defenſio et ea defenſione neg-
lecta permiſit iuſticiam agere · vt de ſen et re iudi quāuis cum infi-
nitis iuribꝰ Ergo miſericordia contra iuſticiam nullam habet racō
nem Ait moyſes O belial dicta miſericordia fuit bene proteſtata d̄
iure ſuo ſed tamen deus noluit eam in hoc exaudire vſqꝫ ad tempus
ſibi limitatū vt ipſa mīa ad deuz loquitur in ps̄ c p̄mo Tu exurgēs
domine miſereberis ſion quia tempus miſerendi eius quia venit tē-
pus et cū ipſa ſciret dictum tempus miſerendi aduenisse conſiſtori-
um ſummi dei adiuit et ipſa ait · Creaturarum creator ſedentes in
tenebris et vmbra mortis vincti in mendicitate et ferro / ex eo quia
exacerbauerunt eloquia tua domine et preceptum tuum irritauerūt
Item cor eorum humiliatum eſt in laboribus infirmati ſunt nec eſt
qui adiuuet · ipſi me inuocant et dicunt · cōfiteat² tibi dn̄e miſericor
dia · ita ꝙ ego miſericordia cōfitear tibi ꝓ eis quia tempꝰ miſerendi
eoꝝ venit Nūquid cōtinebis dn̄e me miſericordiam in ira tua et ob-
litus es miſereri Ait dn̄s · Citentur ſorores tue ſcilicet iuſticia ꝛ ve
ritas · qꝛ contra inauditam partem nichil poſſumus iudicare max
ime cum iuſticia et veritas gaudeant plena poſſeſſione iuris eorum
vt de ma et obe inter quatuor · et de cauſa poſſ et ꝓprietatis c i ·

Quibus quidem citatis ꝑemp · mox miſericordia corā dn̄o ge-
nuflexa incepit loqui dicens Dn̄e placuit maieſtati vrē nobilē ꝛ rōna
bilē creaturā hoiem ꝓpter vrāz ſolā facere bonitatē vt ipſi ſalus ꝛ
nobis ex ipſa nrāꝝ cōtingeret ruinarū ſed ecce dn̄e ꝑeunt oēs et ne-
mo ſaluatur et in tot annorum curriculis neminem hic videmus de
omnibus hoſtes veſtri triūphant et de ipſis non noſtre ſed tartaree
ſpelūce replentur Vt quid domine naſcuntur homines Quare tra-
dūtur beſtijs anime confitentes tibi Et ſi ſecundum iuſticiā veſtrā
hoc fiat tamen miſericordie tempus eſt · et ſi primi parentes man-
datum veſtrum incaute tranſgreſſi ſunt ſubueniat miſeracio veſtra
Memento ꝙ ad imaginem et ſimilitudinem veſtram creaſtis illos ·
Aperite domine miſericorditer manum veſtram et implete omne
animal benedictione · Mirifica miſericordiam tuam qui ſaluos
facis ſperantes in te · Veritas vero ait iuſticie · Reſpondeas tu
iuſticia · ¶ Ait iuſticia · ymmo tu reſpondeas ſorori noſtre quia tua

et mea cauſa agitur Ait veritas· Oportet domine impleri ſermonē
quem locutus es vt totus adam moriatur cum omnibus qui in eo e
rant quando preuaricando o pomum guſtauit · Ait miſericordia pa
ci Reſpondeas tu pax Ait pax · ymmo tu reſpondeas pro me et pro
te Tunc ait miſericordia · Ad quid ergo domine me et ſororem me-
am pacem feciſti ecce perimus ſi nunꝙ miſeremini Econtrario veri-
tas ait Domine ſi predictam ſentenciam homo preuaricator euaſe-
rit pibit veritas tua et non permanebit ineternum

Jt dominus Delego cauſam iſtam filio meo ad quem eas mi
ſit Cui filius auditis racionibus ſupradictis ait veritati · Quid
dicis tu veritas · Que ait · Domine fateor ꝙ bono zelo mouetur
miſericordia ſed non ſecundum ſcienciam que pocius homini preua
ricatori vult parcere ꝙ michi et ſorori mee Ait miſericordia Tu ne-
mini parcis et tanta indignacione ſeuis contra hominem preuari-
torem vt inuoluas me pariter et ſororē tuam Ait veritas· Hec queſ-
tio contra vos domine retorquetur et cauendum eſt ne verbum pa-
tris tui euacuetur Dixit pax Parcite q̄ſo vobis a verbis iſtis vir
tutum enim inhoneſta contencio eſt · Vnde filius videns magnam
controuerſiam raciones fortes et efficaces ·non videbatur ſibi quo
modo in homine poſſent miſericordia et veritas obſeruari · ſcripſit
tamen ipſe filius et rex ſentenciā taliter continentem· Veritas di-
cit perÿ ſi adam non moriatur et miſericordia dicit perÿ ſi miſericor
diam non conſequatur· fiat ergo mors bona et habeat vtraqꝫ quod
petit Omnes ſorores obſtupuerunt in hÿs verbis ſapiencie et con-
ſenſerunt ꝙ moriatur adam miſericordiam conſequendo · ſed tamē
queſierunt inter ſe quomodo mors poſſet fieri bona cum horribilis
ſit ipſo auditu · Ait rex · Mors peccatorum peſſima · ſed mors
ſanctorum precioſa · inueniatur ergo qui ex caritate moriatur nō
obnoxius morti · et ſic mors non poterit tenere innoxium ſed faci-
et in eo foramen per quod tranſeant liberati · Placuit hec ſenten
cia primo · ſed vbi poterit talis reperiri · Incontinenti veritas re-
dÿt ad terram et miſericordia remanſit in celo vniuerſa perluſtran
tes vt in pſalmo · Domine in celo miſericordia tua et veritas tua
vſqꝫ ad nubes · et neminem reperire potuerunt qui innoxius eſſet
a morte · Ait pax · Vos neſcitis quicquam quia non eſt qui faciat

bonum non eſt vſq; ad vnum ſed qui dedit conſilium ferat et auxili
um Intellexit hoc filius et ait Penitet me feciſſe hominem id eſt pe
nitenciam me agere oportet pro homine quem creaui Et ſuper hoc
deum patrem ſuum et ſpiritum ſanctum conſuluit Et propalato a
dicto filio ꝙ ſue intencionis erat mori pro homine poſtq̄ alius in-
noxius ab ipſo neq; in celo neq; in terra poterat repiri tam̄ ſemper
reſeruato beneplacito ſui patris et ſpiritusſancti Ait pater · Ad-
uocentur virtutes Quibus aduocatis et comparentibus · ait deus
Quis ibit ex nobis · Ait miſericordia iuſticie et veritati · Reſpon-
deatis domino p̄mo miſericordia et pax reſpondeāt Que dixerunt
Domine veſtra perſona eſt terribilis et potens · et ſic quodammo-
do ego et pax poſſemus ſuſpicari Perſona ſpiritus ſancti eſt benig
niſſima · et ſic ſuſpicari poſſent iuſticia et veritas · tamen pro par-
te noſtra eligimus perſonam filij veſtri tamq̄ mediaȝ que inter nos
tulit ſentenciam vt ipſe eand̄ ſentenciam exequatur · Et in hoc om-
nes virtutes conſenſerunt Que audiens filius intuenſq; ſuum pa-
trē ait · Ego feci et ego feram · ego portabo et ego ſaluabo yſaie xlvi
Tunc mīa et veritas obuiauerunt ſibi iuſticia et pax oſculate ſunt
que pre gaudio cantantes dixerunt · Dominus fortitudo plebis
ſue et protector ſaluacionum criſti ſui eſt ·

PRoppter quod deus ait filio ſuo Fili cū inclinaueris celos vt
in terram deſcendas inuocabis me dicens Pater meꝰ es tu · ⁊ ego di
cā tibi · filius meꝰ es tu · ſis dn̄s predictarum virtutum et nullus ſit
tibi ſimilis Memento ꝙ nūq̄m ſupradicte virtutes a te recedant ſȝ
ſemper eas tecū habeas · primo miſericordia et veritas precedant fa
ciē tuā · iuſticia ſꝑ ante te āmbulet et ponat in via greſſꝰ tuos ⁊ p̄dic-
tarū virtutū continuā habeas affabilitatē Hec obſeruabis Preten
de miſericordiā tuā ſcientibꝰ te et iuſticiam tuā hijs qui recto ſunt
corde Item ne obliuiſcaris pacis · Pacē loquere in plebē tuā et ſup
ſanctos tuos Ipſaq; pax ſit ſemper cum diligentibus legē tuam · at
q; redimas in pace animam prothoplauſti et in ipſa obdormies ⁊ re
quieſces · Ait filius ſuo patri vt pſalmo xxxix · In capite libri ſcrip-
tum eſt de me vt facerem voluntatem tuam deus meus volui legȝ
tuam in medio cordis mei · · Iuſticiam tuam non abſcondi in cor-
de meo veritatem tuam et ſalutare tuum dicam et eas annuncia-

bo in eccleſia magna · miſcdiam tuam et veritatē non abſcondam a
conſilio multo · et labia mea non prohibebo domine tu noſti · ſemper
rogabo que ad pacem ſunt · Quibus dictis a filio ait pater Tu fili
regnabis a ligno noli timere · manus mea auxiliabitur tibi et bra-
chium meum confortabit te Nichil ꝓficiet inimicus in te et filius in
iquitatis non nocebit tibi Ponam in mari manum tuam et in flu-
minibus dexteram tuam · in eternum ſeruabo tibi miſericordiam
meam Ponam in ſeculum ſeculi ſemen tuum et thronum tuum ſi-
cut dies celi Tamen aduertas fili quia licet habeas miſericordiam
veritatem iuſticiam et pacem tamen ſi filij tui ideſt fideles regni tui
dereliquerint legē meā et in iudicijs meis non ambulauerint et iuſti
ficaciones meas profanauerint et mandata mea non cuſtodierint
viſitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eoruꝫ
miſcdiam tamen meam non diſpergam ab eis neqꝫ nocebo in verita
tate mea · neqꝫ prophanabo teſtamentum meum et que procedunt
de labijs meis non faciam irrita · ¶ Semel iuraui in ſancto meo ꝙ
thronus tuus erit ſicut ſol in conſpectu meo et ſicut luna perfecta
in eternum et teſtis fidelis in celo Ait filius Fiat voluntas tua · ¶
Tunc deus pater gaudio repletus videns in hoc filij voluntatem ī
clinatam magna voce intonuit dicens Eructauit cor meum verbū
bonum · dico ego opera etce · vſqꝫ ad finem Et ſimiliter filius decā-
tauit in celeſti comitiua dicens · Benedixiſti domine terram tuam
et cetera uſqꝫ ad finem · et in tanto iubilo perſonuit celum ꝙ habi-
tantes in regione vmbre mortis eum audierunt et ipſi ad eum mag
nis vocibus exclamauerunt oculis lacrimabilibus dicentes · ſicut
teſtatur yſaias propheta · Emitte domine agnum dominatorem
terre de petra deſerti ad montem filie ſyon · Et deus ad illos Pro
pe eſt vt veniat tempus eius et dies eius non elongabuntur · miſe-
rebitur enim iacob et iſrahel ſaluabitur · yſaie decimotercio · Qui-
bus cōpletis vocauit dictus filius angelum videlicet gabrielem cui
dixit · Vade et dic filie ſyon · Ecce rex tuus venit tibi · Qui vadens
inuenit dictam filiam ſyon orantem · Cui ait · Audi filia et vide
inclina aurem tuam et obliuiſcere populum tuum · et domum pa-
tris tui quia concupiuit rex ſpeciem tuam Cui filia ait · Letata ſum
in hijs que dicta ſunt michi ecce labia mea non prohibebo · Ideo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

inceſſanter dicam regi Paratū coꝛ meū deus paratum coꝛ meum cā
tabo et pſallam in gloꝛia mea Hec omnia vidi et audiui in celis ·
O belial ymmo dico tibi ꝙ deus in domino filij ſui multiplicabit in
tantum miſericoꝛdiam ſuam ꝙ non tantum homines ſed eciam iu-
menta et lapides ⁊ terre miſerebuntur

Ait belial Tu dicis ꝙ lapides et terre miſerebūtur Nunquid
demonia que ſunt creature dei miſerebuntur cum ipſa ſint digniora
lapidibus Ait moyſes Illius deus miſerebitur qui confitebitur ad-
uerſus ſe peccata et iniuſticias ſuas vt in pſalmo xxxi· Ait belial Et
quid volunt confiteri demonia aduerſus ſe cū nichil fecerunt mali-
et eos deus gratis dampnauerit Ait moyſes· lege yſaiam xiiij c et
ſcies quid fecerunt demonia Ait belial Verum eſt ꝙ noſter princeps
lucifer hec dixit ponā ſedē meā in aquilonem et ero ſimilis altiſſimo
ſed tū non poſuit licet dixerit et qui dicit et non exequitur ille dici-
tur non facere et ideo penam non meretur · ar c perpetuo de elec li
vi· Ait moyſes Multum erras o belial · neſcis quia in delictis reſpi
citur voluntas · vt de pe di i ſi quis cum telo· et in pluribus legibus
ibi de eo qui mittit² in poſſ cā rei ſeruande c i· maxime cū ipſe ꝓceſſe
rit ad actū exterioꝛē et ꝑ cōſequens eidē iputandū qꝛ alias cogitacio
nis penam nemo meretur· vt de pe di i ſ cogitacio Item quid prin-
ceps veſter fecit in pꝛimis parētibꝰ noſtris· qui ſua ſuggeſtione dāp
nacionem meruerunt · vt geneſis ij Ait belial In hoc pꝛinceps noſ
ter non peccauit cū magna fuerit ſtulticia eoꝝ eidē credere · Nonne
ipſi malā elegerunt viam · ar c cū dilci· ꝙ me cā xx q iiij cōſtituit cū
ſimilibus· Ait moyſes Nōne pꝛinceps veſter fuit ſuggeſtoꝛ Certe ſic
Ergo magis eſt puniendus ꝙ ipſi facien̄ · lxxxvi ſ di tanta

Ait belial Salua reuerencia quia ipſe pꝛimus parens debuit ex
ploꝛari apud ſemetipſum an ſibi expediebat tale conſilium pꝛinci-
pis noſtri · vt ff manda le ij in fi· et in regula conſilium de regulis
iuris libꝛo ſexto · Ait moyſes· Homo pꝛo temeritate ſua punitus
fuit adeo vt graue iugum poſitum ſit ſuper omnes filios ade a die
exitus matris eoꝛum vſq₃ in matrem omnium ſed pꝛinceps tuus ꝑ
ſuggeſtione ſua nonne ſimiliter debuit puniri· Certe ſic · quia ius
dicit ꝙ qui exhoꝛtatur mandatoꝛum opera fungitur · vt ff de hijs
qui no in fi lege ob hec verba · cum ſimilibus

Ait belial Hoc non concedo Ait moyſes Si michi hoc non concedis·
certe tunc omnia ſaluabūtur per ipſū iheſū p̄ter demonia que in ig
ne in eternū cruciabuntur Ait belial Iheſus meſſias cū venerit ſal=
uabitur lucifer et eius congregacio Ait moyſes Nonne oſtendi tibi
quo tempore natus fuit ipſe meſſyas in lege ꝓmiſſus iuxta tempꝰ
deſignatum a ꝓphetis Item o prophane non audiſti in ortu eius ā
gelos cantantes et choros angelorum collaudantes · gloria in ex=
celſis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis · luce ij
Nonne o prophane poſuiſti in cor herodis ad hoc vt dictum iheſum
occideret ꝙ a bimatu et infra pueros infinitos occidi fecit · mathei
ij · Nonne vnus dyabolorum temptauit eum in deſerto ieiunantem
xl diebus ⁊ xl noctibus natum ex muliere ſine hoīe ſicut temptauit
euam natam ex viro ſine muliere · Et ſi eam vicit temptando hunc
nullo modo vincere potuit ſuperando Nonne eidem dixit Si filius
dei es · dic vt lapides iſti panes fiant · mathei quarto Nonne quan
do ipſe iheſus erat eijciens demonia et ſpiritus immundos de opp̄ſ=
ſis corporibus · ipſa clamabant et dicebant Sine Quid nobis et ti
bi iheſu nazarene fili dei Ante tempus veniſti perdere nos · luce iiij
Si princeps veſter et alia demonia cognouerunt eum quare ſathan
princeps veſter optatus fuit vt traderetur in mortem per iudaz diſ·
cipulum ſuum Quid credidit facere · Neſciebat forte ꝙ mors ſua e·
rat mors inferni et vita mundi ſicut dicit oſee xiij De manu mortis
liberabo pplꝫ meū de morte redimā eos Ero mors tua o mors mor
ſus tuus ero inferne · Si dictus princeps veſter fuit cauſa mali ſui
ergo eidem imputandum eſt · vt de re iu · dampnum · li vi Eſt in te
audacia vltra loquendi Nonne iam dicta ſunt ita notoria ꝙ nulla t
giuerſacione celari poſſunt · Velles te excuſare ꝙ tu non andiueris
vocem dei patris dicto iheſu baptiſato a iohanne dicentis · Hic eſt
filius meus dilectus in quo michi bene complacui ipſum audite · at·
ꝗ in transfiguracione eius in monte · mathei tercio et marci · i·
Nonne mortuos ſuſcitauit leproſos mundauit · infirmos curauit ⁊c
Ait belial · Helias et heliſeus hijs ſimilia fecere · vt quarto
regū per totū · ¶ Ergo ſequitur ꝙ heliſeus k helias fuerit meſſias
ꝓmiſſus in lege Certe non ſeq̇tᶻ · ait moyſes Quid loq̄ris Nūꝗ heli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

as et heliſeus in nomine ſuo ꝓprio fecerunt miracula que fecerūt ſʒ
tamꝙ amici dei et ꝓphete in nomine dei et ad eius dei preceptuʒ fe
cerunt vt iiij regum i c Quando helias fecit deſcendere ignem de ce-
lo nunquid in virtute ſua · Certe non · quia angelus dei locutus eſt
ad heliam et ipſe helias ait · ſi homo dei ſum deſcendat ignis de celo
etce · et quia homo dei erat deprecatus fuit deum vt ignis deſcende
ret in quo deus eum exaudiuit Si heliſeus ſanauit aquas peſſimas
quō dixit · hec dicit dominus · ſanaui aquas iſtas Si ipſe ſcidit ior=
danem pallio helie · quomodo dixit vbi eſt deus helie · et percuſſit a
quas et diuiſe ſunt · vt quarto regum ij Si ipſe heliſeus induxit a-
quam ſine pluuia et vento qualiter dixit · hec dicit dominus non vi-
debitis ventum neqꝫ pluuiam et alueus iſte replebitur aquis Item
ſi reſuſcitauit puerum mortuum nōne orauit ad dn̄m et incubuit
ſuper puerum et oſcitauit ſup pueꝝ ſepcies ꝛc Si fecit multiplicari
panem quid ait · hec dicit dn̄s · comedent et ſuperit vt iiij regum iiij
Item ſi naaman ad cōſilium heliſei liberatus fuit a lep̄ quid ait na-
aman Vere ſcio ꝙ non ſit alius in vniuerſa terra niſi deus iſrahel ·
vt iiij regū v · et reliqua alia Item quot fuerunt in iheruſalem lep-
ſi tempore heliſei ꝛ tm̄ vn9 mundatus eſt Item quot fuerūt mortui
et tantum vnum ſuſcitauit Si ipſe fecit ſemel panem abundare q̈=
re idem non fecit in ſamaria vbi mater ꝓpter famē filium comedit
et in qua ipſe heliſeus aderat Fuit aliquis vnꝙ qui in nomine helye
vel heliſei miraculum fecerit vel aliqd̄ ſignum Certe non Sed pre-
dict9 filius dei d̄ quo oēs ꝓphe dixerunt qn̄ talia miracula in terris
faciebat quid dicebat · Quid dixit in reſuſcitacione puelle · non ē
inquit mortua puella ſed dormit · Quid dixit filio vidue mortuo ·
Adoleſcens tibi dico ſurge Quid dixit lazaro mortuo lazare veni fo
ras Quot cecos illuminauit lepſos mundauit infirmos curauit et
demonia ſolo verbo de obſeſſis corporibus expulit · nonne diſcipuli
eius in nomine dicti iheſu faciebāt et faciūt ꝛ faciēt vſqꝫ ad ſeculi cō
ſumacōeʒ ſimilia miracula ꝛ maiora Tu belial ſcis meli9 iſta ꝙ ego
dico qm̄ iſta publica et manifeſta ſūt quoꝝ teſtis eſt ꝓplus ꝛ ſi in du-
bium verteretur tibi o belial mille teſtib9 faciā cōprobari ad q̄ ꝓbāſ
da me ꝓmptum cōſtituo · Et ilico moyſes a ioſeph pecijt humiliter
ꝙ conſtituat ꝑemp terminum vtriqꝫ parti infra quē oia iura et de-

fenſionez vtraq; ꝑs debeat producere atq; allegare ꝛ petere a belial
ſi aliquid velit allegare dicere ſiue ꝓducere . Et cũ belial nichil ha-
beret qd̃ vltra allegaret q̃ſi cõmãducãs linguã ſuam ab extra tam̃
nichil demonſtrans dixit hilari voce Domine iudex bonum eſt ꝙ con
ſtituatis hunc terminum Vnde ioſeph ſtatuit terminum duorũ die
rum . qui terminus cadit in viceſimum ſeptimum diem aprilis ad
ſepedicta faciendum necnon ad vlteriora cauſe ꝓcedendĩ

QVa dilacõne pẽdente belial mox deſcendit ad ĩferos ꝛ geſtis iu
dicÿ õnibus relatis dixit Vehementer timeo ne in cauſa appelacio-
nis ſuccumbamus Ego non habeo vltra os loquendi . et neſcio quid
dicam Ait vnus ex eis beelzebub nomine Peritorum queramus con
ſilium . et ꝑitis vocatis et conſultis deliberatum eſt inter omnes ſi
poſſet obtineri de cauſa compromitti bonum eſſet Et rogatus beli-
al ad hoc tractandũ qui in hÿs premeditatus ilico iuit ad dauid quez
multis mellifluis verbis rogauit vt ſe inter partes interponere pla
ceat de dicta cauſa in arbitros compromitti . Cui dauid dixit libẽ-
ter me interponam . Et quem dauid belial multum rogauit ne ali-
cui diceret ꝙ ipſe belial ipſum de tali materia rogaſſet Ait dauid
Permittas me facere . et incontinenti fecit vocari moyſen . et que
ſiuit ab eo in quibus terminis eſſꝫ et habito reſponſo ſubſequenter
eidem dixit . Bonum eſſet pro euitanda diffamia et hominum lo-
quacitate de iſta cauſa compromitti in arbitros . Vere hoc dico ꝓp-
ter ſalomonem filium meum qui tam̃ꝙ iudex ſentenciam tulit . ſci
o bene ꝙ totam habes iuſticiam tamen rogo te vt acquieſcas conſi-
lio meo . Ait moyſes . Domine dauid hec nõ ſunt per me fienda . qꝛ
experto terciam ſentenciam pro me ferendam a qua non poterit ap
pellari vt de appel . ſua nobis . ÿ queſtione ſexto . ſi quis in qua . C
ne liceat in vna et eadem cauſa tercio appellari . l . vna . et de ſen et
re iudic̃ capitulo primo in clementinis . Ait dauid . De hoc non
es certus ſi pro te vel contra te feratur tamen conſule dominuz ihe
ſum et reuertere ad me Moyſes vero adiuit iheſum et omnia
ſibi dicta per dauid exquiſite narrauit . Iheſus vero premedita-
tus dixit moyſi . Scio bene ꝙ teſtimonia mea credibilia facta ſunt
nimis volo tamen euitare hominum loquacitates et de iure meo nõ
dubito Ideo placet vt de dicta cauſa compromittatur . Vadas ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

et aſtuciam habeas in arbitris eligendis · Reuerſus moyſes ad da-
uid ait eidem Contentor vt de cauſa compromittatur et ſi placet a
gamus de electione arbitrorum · Unde dauid clam vocans belial
ait Moyſes contentatur vt de cauſa cõpromittatur ita vt cum vide
ris me cum moyſe loquentem venias audacter ad me et dices michi
quid vis me habere et ego loquar tibi · Et cum loquerentur ſimul
dauid et moyſes ecce belial veniens ad dd̄ dixit Quid vultis me fa-
cere · Ait dauid · Sede nobiſcum · Et cũ ſediſſet ait dauid Oportz
te belial mee voluntati acquieſcere · et ne ſuſpiceris me inimicũ tu-
um quia licet tu me pſecut⁹ fueris vſz ad mortẽ per ſaul tam̄ tibi re
miſi omnia et remitto · Ait belial Litis preterite noli maledicta re
ferre · ego paratus ſum ad omnem veſtram voluntatem Ait dauid
Ego volo ꝙ pacto aſtringamini vt de cã ⁊ q̄one iuris inter vos ver
teñ in arbitros cõpromittatis Ait belial Pro parte mea cõtentor
et ſimiliter moyſes dixit Ait dauid Eligantur arbitri et poſtea fir-
mabitis cõpromiſſum ſolempni ſtipulacione Ait belial Ego eligo ꝓ
parte mea octauianum impatorẽ et ieremiam ꝓphetã · moyſes ve
ro elegit ariſtotilem naturalem et yſaiam ꝓphetã · Ait dauid · Et ſi
ipſi fuerit diſcordes quid fiet Ait belial Eligamus cõmuniter vnũ
in quem concordemus in caſu diſcordie et certum quia arbiter ñ de
bet eſſe incertus ſed cert⁹ vt c innotuit · et in c ſeqũ de arbitris · et ff
de arbitris litem ſi vnus Ait dd̄ Bonũ et equũ eſſet ioſeph delega-
tum et auditorem retenta eciã delegata iuriſdictioñ in caſu ſi cõtin
gat diſcordia eligere ꝙ de iure fieri poteſt vt de arbi cũ olim et in c
de preben̄ preſump litteras · Ait belial Contentor pro parte mea
Moyſes vero ſimiliter dixit · Unde vocatis nõrijs et teſtib⁹ taliter
dictũ cõꝓmiſſũ ſtipulauerunt et celebrauerũt in hac forma

Hic cõꝓmiſſio in arbitros fcã ſtipulatur et celebratur · Ca xlij
Hic ſingulorum nõbis arbitroꝝ allegata et alterutrorum reſponſi-
ones Item pulcram vide figurã de abraham habente duas vxores ·

In noĩe dñi amẽ Anno | die menſis ⁊ce Cõſtituti in pñcia nrã
notarij ⁊ teſtiũ infraſcriptoꝝ moyſes ꝓcurator ihũ ex vna
pte ⁊ belial ꝓcurator ĩfernaſ ex alia ꝓut ipi aſſeruerunt in
cauſis vertentib⁹ inter eoſdez noĩe quo ſupra ſuper dominio mũdi
orbis terrarum et habitancium in eis prout in proceſſibus et peti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

cionibus hincinde datis et habitis coram illuſtriſſimo dño ſalomo
ne rege iheruſalez et ſuper hijs iudice delegato et magnifico viro do
mino ioſeph egipti vicario in cauſa appellacionis eiuſdem contro-
uerſie ſpeciali auditore diutine fuiſſet et ſit nunc ſimiliter per par-
tes eaſdē litigatum et ſentenciatum ac eciam appellatum necnon
in cauſa ipſius appellacionū ad plures actus iudiciales proceſſum ·
volentes ꝙ partes ipſe eoꝝ laboribus parcant et expenſis · de pre-
dictis cauſis tam principali ꝙ̈ appellacionis et toto proceſſu ſeu ꝓ
ceſſibus habitis coram ſupradictis dominis iudicibuset de omni-
bus cōqueſtis et emergeñ ex eiſdem pro ſe et ſuis heredibus ex pac-
to inter ipſos habito in arbitros compromittere voluntarie et ex-
certa ſciencia et non per errorem Ipſi moyſes et belial procuratores
ſupradicti habentes ſuper hijs plenariam poteſtatem concorditer
elegerunt conſtituerunt fecerunt et ordinauerunt illuſtriſſimum vi
rum octauianum romanorum imperatorem · ſanctiſſimum viruz
iheremiam prophetam · et naturaliſſimum virum ariſtotilem · et
ſpiritu plenum yſaiam prophetam arbitros compromiſſarios ar-
bitratores laudatores ſeu amicabiles compoſitores et communes
amicos licet abſentes ¶ Et ſi predicti in eorum arbitratu vel lau-
do diſcordarent vel maior pars non concordaret elegerunt quintū
arbitrum predicti procuratores magnificum virum dñm ioſeph e
gipti vicariū ⁊ ad ſupdcāz cāz ſpālē dlegatū ⁊ auditorē ītēta ſibi de
legata poteſtate · dantes et cōcedentes eiſdē liberam et plenariam
poteſtatem in premiſſis et ſingulis premiſſorum de plano ſine ſtre-
pitu et figura iudicij examinare et cognoſcere de proceſſu · et tota
cauſa · partes ad audiendum ſentenciam preceptum vel laudum ⁊
ad alia citare · Item ꝙ debeant decidere et determinare predictas
cauſas et queſtiones infra dies ſeptem · qui terminus cadit quarto
die menſis maij · et ſi ex iuſta cauſa fuerit · predictum tempus po-
terunt prorogare et per ſeipſos pronunciare vel diffinire laudare
vel precipere et arbitrari alte vel baſſe ſicut eis videbitur termi-
nare et ordinare ſemel et pluries coniunctim vel diuiſim ſimul vel
alter eorum ordine iuris ſeruato vel non ſeruato ordinarie vel extra
ordinarie diebus feriatis et non feriatis ſedēdo vel ſtando in ſcrip
tis vel qualitercunqȝ vel quandocunqȝ · prout videbitur eis melius

expedire nullo pretermiſſo obſtante omni hora vel loco · vtraqꝫ p̄-te abſente ſeu preſente vel altera abſente citata tamen · et ꝙ vnus poſſit pro ſe et alÿs pronunciare et ſentenciam legere alio abſente · Et promiſerunt dicti moyſes et belial ſibi ad inuicem pro ſe et ſu-is dominis et eorum ſucceſſoribus per ſolempnem ſtipulacionem nomine predictorum dominorum eorum ad que facienda ſpeciale mandatum habentes ſtare parere obedire eorum laudo bāno arbi-trio pene pronunciacioni precepto ſeu preceptis per eos vel per a-lium de mādato aliorum facto ſiue factis et mox eis probatis emo-logare comprobare et in nullo contrauenire quacumqꝫ racione vl̄ cauſa vel modo de iure vel de facto verbo vel opere · per ſe vel per interpoſitam perſonam quam vel quas inter eos ſuper quacumqꝫ aut ſuper aliquo premiſſorum ſeu eorum occaſione dixerint fece-rint ſeu pronunciauerint fuerit aut fuerint arbitratus vel arbitra-ti quod contra eius vel ipſorum preceptum laudum pronunciaci-nem ſeu arbitrium non appellabunt nec appellacionem proſequē-tur nullum reſcriptum vel priuilegium per ſe vel per alium impe-trabunt vel impetrabit vel impetratis vtentur nullam excepcio-nem opponent reſtitucionē in integrum non petent nec illud corri-gi ſeu emendari per ſuperiorem vel aliquem iudicem petent ꝙqꝫ non vtantur cuiuſqꝫ legis vel canonis ſtatuti vel conſetudinis be-neficio quod viciet ſeu viciare vel infirmare valeat huiuſcemodi compromiſſum vel arbitrium in toto vel in parte ſiue ex perſona arbitrÿ ſiue ex perſonis compromittencium ſiue ex forma compro-miſſi vel arbitrÿ ſeu eē ex rebus vel ex cauſis de quibus compromiſ-ſum eſt ſine quacūqꝫ racione alia · ¶ Quod ſi facerent in aliquo contra premiſſa vel aliquod premiſſorum venirent promiſerūt ſo-lempniter vt dictum eſt ſibi inuicem partes ipſe ꝙ pars arbitrium ſeu laudum in toto vel in parte non ſeruans ſi fuerit iheſus vel eiꝰ procurator pro pena habeat ꝙ ꝓceſſus et omnia acta et ſentencie ſuper hÿs habita ipſo iure non teneant neqꝫ valeant ſicuti facta nō fuiſſent et libere omnia ſupradicta de quibus inter eos extitit agi-tatum reuertautnr ad poteſtatē inferni et ea ex tunc teneant ſi-cut a principio tenebant · Et ſi fuerit infernus vel belial ſupradic-

tus contraueniens ipſo iure ꝓceſſus et ſentenciam teneant · et ni-
chilominus cadant ab omni iure et poteſtate quod et quam ꝑten
dunt in dominio mundi habere et ipſo iure ſupradicto iheſu appli-
centur · ac eciam partes ipſe vna alteri reficere ac reſarcire ſibi ac
refundere expenſas et omnia dampna et intereſſe que vel quas ip-
ſam facere contingerit · vel eciam ſubire Et pro hÿs obſeruandis
et firmiter habendis ad ſanctiſſima domini de euangelia iurauerunt corporaliter tacta et cetera ·

QUibus quidem ſic peractis in hꝰmōi inſtrumento ſubſcripſerēt
ſe notarÿ ⁊ teſtes more curie diuine Quo quidē corroborato ipſum
ſupradictis arbitris ꝑ moyſen et belial preſentatum fuit · q̄d · arbi
tri ꝓ pace vtriuſqꝫ patris hilari vultu ſumpſerūt et acceptauerūt
Et inſiſꝰ coadunati in quadā conclaui ꝓ ſilencio ſe recludentes ince
perunt de proceſſu et cauſa inſimul confabulari · et ſurgens in me
dio eorum ieremias gracia et licencia ſociorum petitis flebili voce
dixit Domini mei mundus vniuerſus in noſtra eſt poſitus poteſta
te ſed tamen hoc pro certo ſciatis atqꝫ pro indubitato habeatis ꝗ
iheſus eſt verus filius dei in lege promiſſus meſſias · Cui ille deus
pater et filius et ſpiritus ſanctus tocius machīe mundi fabricator
et qui menſus eſt pugillo aquas et celum palmo ponderauit · et ap-
pendit tribus digitis molem terre et liberauit in pondere montes
et colles in ſtatera · dedit totam terram in hereditatem et infernuꝫ
cum in eis degentibus poſſidere · et qui dei filius ſecundum ſcripta
prophetarum eſt in mundo natus et mortuus et ſepultus ab illo in
feliciſſimo populo iudeorum qui tempus ſue viſitacionis non cog-
nouit cum miluus in celo cognouit tempus ſuum Turtur et yrun
do et ciconia cuſtodierūt tempus aduentus ſui · populus autem iu
deorum non cognouit iudicium dei · ymmo nunc dicunt · ſapientes
nos ſumus et lex domini nobiſcum eſt ſed vere mendacium opera-
tus eſt ſtilus mendax ſcribarum confuſi ſunt ſapientes preteriti et
capti ſunt · Et licet aliqui veſtrum in humanis viuentes poterant
hoc ignorare tamen in ſpiritu non ignoratis cum audieritis et vi-
deritis per eum mirabilia geſta in terris et per eundem in inferno
operata · Quis vnquam humaniter viuens quantumcūqꝫ humana

et ſpirituali polleat potencia ſiue virtute talia mirabilia vel ſimi-
lia fecerit ſicut ipſe humaniter et ſpiritualiter viuēs fecit ſicut nos
omnes plene cognouimus · Ideo ſentencia lata per illuſtriſſimum
ſalomonem pro ipſo iheſu iuris ordine obſeruato et per quam eidē
adiudicatur mundi dominium orbis terrarum et habitancium in e
is non video ꝙ de iure infringi poſſit licet tamen cum diſcrecione v-
niuſcuiuſqȝ noſtrum ita et taliter poterit moderari ꝙ neutra pars
ſenciet magnum preiudicium ·

Quibus quidem per ieremiam dictis aſſurgens octauianus et
ſuſpirans ait · Nunc indubitanter credo ꝙ iheſus verus filius dei
ſit · Utinam eum cognouiſſem dum in humanis viuerem et eidem
ſeruiuiſſem pocius q̃ ydolis mendacibus quoniam cum natus fuit
tempore imperij mei tāta pace mundus vniuerſus fuit illuſtratus
ꝙ me homines pro deo volebant adorare cogitantes ex mea eſſe vir
tute · ſed tamen me cognoſcens hominem eſſe mortalem hoc non per
miſi Et quem iheſuȝ michi per ſybillam in circulis ſolaribus oſten-
ſum tanquam magnum regem adoraui tamen eum filium dei eſſe
non credidi quod me non valet penitere ſed in hoc pro bono pacis
concordie ego arbitror ꝙ mundus diuidetur per medium ſiue per
duas partes quarum vna ſit inferni et alia criſti iheſu · et hoc dico
propter dubiam ſentenciam a qua eſt appellatum · Cui octauiano
cum reuerencia reſpondens iheremias dixit Illuſtris imperator hoc
cum reuerencia non eſſet bonum arbitramentum ꝙ medietas mun
di ſaluetur et alia dāpnetur qȝ forte erūt homines in illa mūdi medi
tate infernū cōtingēte valde boni et forte adherere volētes magis
fidei ihū xpi q̃ iferno Nōne cōtra iuſticiā eēt talit illos dampnare ·

Qui iheremie ariſtotiles reſpondens dixit · Satis philo-
ſophaui · omnium rerum celeſtium et terreſtrium querens racio-
nem · Et que nunc video tunc ab oculis meis fuerunt penitus
abſcondita vt ſtultus inaniter locutus fui · vt cecus palpaui cum
finem meum et mee felicitatis portum cognoſcere non valuerim ·
De me eſt dolor in me vt parturientis · Ad hoc non aduerto quia
michi gaudium non erat ꝙ ſocios mee infelicitatis haberem · ſed
pocius triſticiam impoſitam dolore · · Uerum tamen mi-
chi hoc iuſtum videtur vt qui mala agunt mala ſuſtineant · Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ꝙ oēs mali et peccatores ſint inferni · boni vero ⁊ pfcī hoīes ſint xpi
Qui reſpondens ieremias ait · Salua reuerencia tanti magiſ-
tri hoc non eſſet bonum arbitrium · quoniā pene contra naturā eſt
ꝙ homo reperiatur ſine peccato vt xxxv diſtinctione ſ nunc autem
Et eciam iura dicunt ꝙ ab adoleſcencia viri proclíuior eſt ad malū
ſenſualitas humana · vt viceſima queſtione tercia procliuius et in p
hemio clementinarum · ita ꝙ quilibet homo ymmo totus mundus
eſſet inferni ſicut prius erat ·

Ilico yſaias aſſurgens ait · Domini mei reuerendiſſimi poſtꝙ
deus memor fuit miſericordie ſue miſit filium ſuum in terris vt
ipſe filius et deus homo fieret ex virgine naſciturus · vt hominem
ad eius formatum ſimilitudinē et virgine terra et ex inobia dāpna
tum ſua morte dictam inobedienciam deſtruens per ſuam obedien-
ciam redimeret · ¶ Et licet phie et alie ſciencie mundane de tali in-
carn acione et natiuitate videantur admirari cum fuerunt preter
naturam et contra humanum curſum tamen admirari non debe-
rent quia deus non eſſet omnipotens ſi talia non feciſſet Nonne ip
ſe formauit hominem ſine muliere et viro vt adam/et mulierem ſi-
ne muliere de homine vt euam Ita cōgruū fuit vt ipſe deꝰ homineꝫ
formaret de muliere ſine homine ſicut ipſe ihesus eſt qui adam for-
matum ſine muliere et homine et euam de homine ſine muliere na-
tam dampnatos cum poſteris eorum ex peccato inobediencie ſuaꝫ
obedientiam preſtando redimeret · Nunc vero cum venit plenitu
do temporis in quo deus filium ſuum miſit in terris natum ex mu
liere ſine homine · quem filium ipſe deus ſuum heredem conſtituit
et vniuerſorum per quem fecit et ſecula Et licet per ſalomonem ſit
pro ipſo ihesu contra infernum lata ſentencia tamen eam cum re-
uerencia et ſupportacione omnium veſtrum atꝙ emendacione ta-
liter duco limitandam · ·

Ipſe ihesus filius dei venit in mundum regnaturus ſuper om
nes gentes pro tunc ydolis ſeruientes de quibus gentibus ipſe re-
plebit ruinas angelorum ſicut ſcriptum eſt Judicabit in nacionibꝰ
implebit ruinas · · Ita et taliter ordinare intendo de eius regimi
ne ꝙ nulla fiat iniuria ſentencie et inter regnum dei patris et reg-
num criſti filij eius nulla ſit diſtinctio Et primo videndū eſt de reg

no dei patris qui ſub pacto abꝛahe fuit locutus dicens · Erit
pactum meum in carne veſtra in fedus eternum · Maſculus cuiꝰ
prepucÿ caro circumciſa non fuerit · delebitur anima illius de po-
pulo ſuo quia pactum meum irritum fecit · geneſis xvÿ · In cuius
circumciſionis pacto populū iſraheliticum acquiſiuit · Et cum dic
tus populus iſraheliticus teneretur captiuus in egipto ſub poteſta
te pharaonis et liberatus a tali ſeruitute anteꝗ adiret terram pꝛo
miſſionis pꝛimo per medium maris rubꝛi tranſiens in quo labem e
gipciace ſeruitutis deponens quaſi lauachꝛum ſumpſit · poſt modū
vero dictus populus terram pꝛomiſſionis intrans interfectis xxxÿ
regibus tam foꝛtibus viribus armoꝛum expulſiſq; ydolis et eoꝛum
cultura potentiſſime obtinuit · et in qua terra pꝛomiſſionis ciuita
te iheruſalem ibi poſita ipſe deus regni ſui dominium et templum
per ſalomonem conſtrui fecit Tranſactis vero longis annis ab ex-
itu iſrahel de egipto ita in gentibus acquirendis iheſus obſeruare
debeat quas gentes hereditare debet in aque baptiſmo de quo ha-
betur figura geneſis xxi in iſmahele filio abꝛahe qui fuit pater et
pꝛincipium ipſarum gencium · et ſuſceptus et natus de agar an-
cilla vxoꝛe abꝛahe Cui iſmaheli ait deus · Benedicam te et augeba
te et multiplicabo te valde · duodecim duces generabis · et accreſ-
cere te faciam in gentem magnam vt geneſis xvÿ · poſt cuius iſma-
helis oꝛtum natus eſt yſaac ex ſara ſterili et libera vxoꝛe abꝛahe ·
que libera vxoꝛ inuidens ancille vxori et eius filio ait ad abꝛaham
Eÿce ancillam et filium eius: non enim heres erit filius ancille cum
filio libere Abꝛaham hoc autem aſpere cernens in filio iſmahele tū
ad diuinam monicionem acquieuit voci libere et dimiſit vxoꝛem ā
cillā cum filio dans ei vtrem aque et panē de ſua hereditate tempo
rali Que ancilla cū abÿſſet et errabat in ſolitudine cunq; conſūpta
eſſet aqua de vtre ⁊ panis defeciſſet abiecit puerum iſmahelem ſub
tus vnam arboꝛem que erat ibi et abÿt ſeditq; pꝛocul dicens · Non
videbo puerum moꝛientem et fleuit Angelus autem domini voca-
uit agar ancillam de celo dicens Quid agis agar Noli timere ·
Exaudiuit dominus vocem pueri de loco in quo eſt · ſurge et tolle
puerum et tene manum eius quia in gentem magnam faciam eum ·
Et apertis oculis agar vidit puteum et abÿt et impleuit vtrem ſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

um deditqꝫ puero bibere et ipſa bibit cum eo ·
Abraham figuratiue deus eſt qui habuit duas vxores ſpirituales
ſcilicet ſynagogam ſterilem et eccleſiam ancillã et prolificatiuam
que concepit ſpiritualiter ex ipſo deo et peperit iſmahelem populũ
gencium · Poſt hoc concepit ſynagoga eciam ex ipſo domino deo
ſpiritualiter et peperit yſaac populum iſraheliticum · Que ſyna=
goga cernens eccleſiam ancillam inuidens qꝫ ei ſic ait deo · Eijce
ancillam et filium eius · Deus vero aſpere hoc cernens in filio ſuo
populo gencium tamen acquieuit voci libere et dimiſit eccleſiam
ancillam cum iſmahele populo gencium imponens ei vtrẽ aque et
panem de ſpirituali hereditate dei · et que eccleſia ancilla cum abiſ
ſet deficientibus pane et aqua ſpiritualitatis dei errauit in ſolitu=
dine huius mundi · Ipſa vero eccleſia ancilla abiecit puerum iſma=
helem populum gencium ſubtus arborem crucis que erat ibi et ip=
ſa abijt ſeditqꝫ procul flens et ait · Non videbo puerum ſcilicet po=
pulum gencium morientem ſpiritualitate Angelus vocauit dictã
eccleſiam dicens Quid agis eccleſia · noli timere · exaudiuit deus
vocem populi gencium de loco crucis in quo eſt · ſurge et tolle pu=
erum iſmahelem populum gencium et tene manum eius quia in gẽ
tem magnam ſpiritualem faciam eum · · Et eccleſia apertis ocu=
lis vidit puteum aque baptiſmalis et abijt et impleuit vtrem aque
deditqꝫ filio ſuo populo gencium bibere dictam aquam baptiſma=
lem et liberauit eum a morte eterna et ſiti ſpirituali in qua morie=
batur · et ipſa eccleſia fuit cum ipſo populo gencium Nunc vero re
uertamur ad proxime dicta et poſt habitam terram promiſſionis
ante templum conſtructum multas perſecuciones populus iſrahe
liticus a gentibus que circa eum erant paſſus fuit ſicut patet in li=
bro iudicum per totum et primo et ſecundo regum per totum · E
Poſt conſtructum vero dictum templum regnum dei paſſum fuit
ſciſſuram magnam tocius populi iſrahelitici per malignum iero=
boam vt tercio regum xij et decimotercio · ¶ Secundo perſecucio=
nem non tamen ad mortem per ſennacherib regem aſſyriorum et e
gipti vt quarto regum decimoſeptimo et xviij · ¶ Tercio tranſmi=
gracionem per nabugodonoſor in babiloniam ſacerdotum et maio
ris ꝑtis populi · deſtructis iheruſalẽ et templo per lxx ãnos vt iiij re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

gum vltimo · Quarto abhominacionem deſolacionis in dicto tem-
plo et ſanctoſanctorum inabhominabile ydolum per antiochū rgē
egipti tempore machabeorum · qui fecit iaſonem antipontificē tem
pli contra oniam verū pontificem et talis abhominacio ꝑdurauit
annis decem cum dimidio donec ſurgeret iudas machabeus qui ꝓ
emendacione ſancti templi multa et grauia bella cum diuerſis re-
gibus commiſit atqꝫ eos deuicit vt primo et ſecundo machabeorum
per totum · Quinto et vltimo totalem templi et ſacerdocij deſola-
cionem cito pati debet et pacietur per regnum romanorum · et du
rabit ꝑ ſpacium annorum trium cum dimidio · danielis x · circa fi-
nem Et in hijs ſciſſuris ſathan ſemper fuit operatus Ita ad litterā
dicta ſentencia arbitretur videlicet ꝙ remanēte mundi dominio ip
ſi iheſu ipſe in ſuo regno tot et tales et ſimiles perſecuciones ſciſſu
ras et tribulacōnes pacietur et non poterit ſuper hoc dedignari ip
ſe iheſus cum ipſe nō ſit maior parte ſuo ymmo in humanitate mi-
nor licet in ſpiritu equalis ſit ſibi nec ipſe vellet inter ſe ⁊ ſuum pa
trem inequalitatem pati ymmo totalem equalitatem

Ait iheremias propheta Super ſenes intellexi o yſaia · ſed vt
ſcriptura ſcripture concordet ego lego et legi in daniele conſocio
noſtro capitulo ſeptimo ꝙ poſt quatuor regna terre ſeu terrena q̄
figurantur per quatuor beſtias et que ſigillatim monarchiam to-
cius orbis tenere debent Poſt hec debet inſurgere quintum regnū
celeſte filij hoīs ſub q̊ ſancti ⁊ vncti ſacerdotes a quarto regno qd̄ fi
guratur ꝑ beſtiam terribilem et alijs tribus beſtijs forciorem de-
bent ſuſtinere decem perſecuciones et aliam vndecimam alijs decē
perſecucionibus grauiorem a quodam rege ſancto dicti quarti reg-
ni ſed apoſtatante a ſanctitate · et hoc propter illa decē cornua beſ-
tie et aliud cornu ortum habens oculos et os loquens ingencia qua
ſi illud cornu ſcire debeat et videre et loqui fidem de regno ſanctorū
ſeu filij hominis a qua apoſtatabit · et poſt decem perſecuciones p̄-
dictas filius hominis recepta corona poſſidebit regnum ſanctorū
dicto quarto regno annichilato in quo conſtrui faciet dictus filius
hominis templum ſui regni · et ait ipſe daniel · Et vidi quia inter-
fecta eſſet beſtia et ꝑiſſet corpus eius et traditum eſſet igni ad com-
burendū aliarum quoqꝫ beſtiarum ablata eſſet poteſtas licet conſtitu

ta eſſet ad tempus et tempora et dimidium tempus aſpiciebam e-
go in viſione noctis et ecce cum nubibus celi quaſi filius hominis
veniebat et vſq; ad antiquum dierum peruenit et in conſpectu e-
ius obtulerunt eum et dedit illi poteſtatem et honorem et regnum
et omnes populi tribus et lingue ſeruient ei Poteſtas eius poteſ-
tas eterna q̄ non auferetur et regnum eius quod nō corrūpetur Il
le antiquus dierum deꝰ eſt qui regnauit in iudeis ꝑ circūciſionē nō
tū ſine filio ⁊ ſpiritu ſancto · iſte filiꝰ hoīs in ſpiritu ē filiꝰ dei in car
ne tū filius hoīs eſt qui regnaturus eſt in gentes per baptiſmum e-
ciam cum patre et ſpū ſcō · et nunc michi videtur ꝙ iam tria regna
ꝓterierunt videlicet p̄mū nabugodonoſor babilonis · ſcd̄m tiri r̄gis
pſarum et medorum · et terciū alexandri regis grecorum · Et nunc
ſumus in quarto regno romanorum quod regnum romanorū ꝑcu-
ti debet a quinto regno ſāctorum ⁊ redigi in fauillam eſtiuam aree
que rapta eſt a vento vt ipſe daniel ait ca · ij · circa finem · In diebus
aūt regnorum illorum ſuſcitabit deus celi regnum qd̄ ineternū nō
diſſipabitur · et regnum eius populo alteri non tradetur · cōmi-
nuet et conſumet vniuerſa regna hec et ipſum ſtabit in eternum ·
Hec ꝓbātur per illam ſtatuam quam in ſompnis vidit nabugodo-
noſor cuius caput aureum erat pectus autem et brachia de argen-
to venter et femoralia ex ere · tibie autem ferree pedum autem que
dam pars erat ferrea quedam fictilis · et vidit ipſe nabugodonoſor
lapidem abſciſum de monte ſine manibus et percuſſit ſtatuam in
pedibus eius ferreis et fictilibus et cōminuit eos · et contrita ſunt
pariter ferrum teſta es argentum et aurum · quoꝝ expoſicionem vi
deas danielis · ij ca · Sed iſte lapis abſciſus de monte ſine manibus
quid dicendum ē niſi ꝙ eſt filius hominis abſciſus de patre ſine ma
nibus vel de iacob ſine virili ſemine qui regnare debet in vniuerſo
quatuor regnis predictis ānichilatis

Hic ieremias arbitrorum vnus ꝓſequitur ordinē ſcripture Ca xliij
Hic videbis ad mortē xp̄i figuratū qd̄ exodi xij c h͛ vbi dn̄s p̄cepit
pplo captiuo ī egipto vt r̄cipet agnū maſculū mēſe marcij ſn̄ macu
la ⁊c Iſtic ſkr d̄ ātixp̄o ⁊ eiꝰ r̄gnacōe ac mūdi exťminacōe mlta pul

I Tē ait iere · Niſi vnū fiat n̄ poterit eē bōa eq̄litas Lcra notificā
iter patrē ⁊ filiū videlicet ꝙ ſcripture ⁊ dcā ꝓphetaꝝ cōpleta in reg
no dei patris eciam in regno filij eiꝰ debeāt cōpleri · ⁊ non eſt curan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

dum de variȷs locorum et terrarum nominibus neq; ſcripturaꝝ · q;
cum tranſlatū fuerit vel erit ſacerdocium regni dei ad regnum filiȷ
eciam locorum nomina ac terrarum transferentur in eos vt ieruſa-
lem intelligenda eſt de illa iheruſalem vbi edificabitur altare vel
templum regni filiȷ · egiptus erit regnum ꝓpe iheruſalem regnum
criſti conſtitutum · babilon caldeorū erit illa ciuitas ſeu regnum v-
bi fiet tranſmigracio regni criſti et eius ſacerdociȷ · et ſic de aliȷs ·
Unde venio ad concluſionem Ait iheremias ꝙ ihesus ſit dominus
mundi orbis terrarum et habitancium in eis · Et ne miretur aliq̄s
ſi ipſe ihesus percuſſit infernum cum primogenitis eius quia hoc
neceſſarium et de iure fuit vt ipſe animas populi ſui a ſeruitute in
fernali liberaret · q̄d oſtenditur in figura exodi xȷȷ · vbi deus pater
p̄cepit populo ſuo in terra egipti captiuo vt menſe marciȷ reciperẽ
agnum maſculum ſine macula per familias · ipſumq; immolari ac
eciam de eius ſanguine ſuper liminaribus domorum poni precepit
et ait ipſe deus · et tranſibo nocte per terram egipti percuciam om
ne primogenitum in terra egipti et in cunctis diȷs eius faciam iudi
cia · ego dominus · et eſt ſanguis vobis in ſignū in edibꝰ in q̄bꝰ eritis
et videbo ſanguinem et pertranſibo vos nec erit in uobis plaga Sic
ipſe deus volens liberare ſp̄uales animas populi ſui d̄ ſeruitute et
captiuitate infernali precepit populo eiꝰ menſe marciȷ die azimorū
filium ſuum agnum ſine macula immolari ꝑ familias et de eius ſā-
guine ſuper populo eius poni cū ipſi dixerunt · ſanguis eius ſuper
nos et ſuper filios noſtros Et ait ipſe deus · ꝑtranſibo nocte hac per
infernum · percuciam omne caput de domo impiȷ et de cunctis diȷs
egipti ideſt inferni faciam iudicia ego dn̄s Erit autem ſanguis filiȷ
mei agni ſine macula animabus captiuis in inferno in ſignum et vi
debo ſanguinem et pertranſibo eas · nec erit in eis vltra plaga diſꝑ
dens cum percuſſero infernum · In quo adimpletur illud zacharie
xi Tu quoq; in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de la-
cu vbi non erat aqua

Et licet ip̄e ih̄s ſit dn̄s orbis terrarū ⁊ habitācīū in eis vigore
p̄me et ſc̄de ſentēcie tn̄ nō repēte cape debet p̄dictoꝝ poſſeſſionē ſed
cū moderamine p̄habito p̄mo ⁊ p̄ncipalit̄ ꝙ pacto baptiſmi gētibus
ꝓmiſſo ſicut deꝰ ꝓmiſit pactum circumciſionis iſrahelitis tātā gē-

tem debeat ſibi acq̄rere ipſe in ipſo baptiſmo quantos iudeos acq̄
ſiuit d̄s pr̄ p circumciſionem et non vltra tp̄ale loquendo cū ſpūa
liter cētuplū accipiet ſicut dicit ſcriptura Om̄s gn̄s qualſcūq; feciſti
venient et adorabunt corā te dn̄e qm̄ ſcriptum eſt deuť xxxij · qn̄ di·
uidebat altiſſimus gentes qn̄ ſepabat filios adam conſtituit termi
nos pplōꝝ iuxta numeꝝ filioꝝ iſrahel · pars āt dn̄i pplūs eius Se·
cundo ipſe ih̄s ita aſſeq̄ debet poſſeſſionem executiuā terre ſue pro
miſſionis · ſicut deus pr̄ aſſecutus fuit terrā ſue ꝓmiſſionis forti·
b⁹ virib⁹ in q̄ erat maxia cultura ydoloꝝ ſic ipſe ihes⁹ aſſeq̄ debȝ poſ
ſeſſionē ťre gēciū ſibi ꝓmiſſe vbi eſt potiſſia cultura demōioꝝ Sȝ de
h° miror o yſaia cum ih̄s n̄ habeat hoīes in nūo q̇ngentarū pſonaꝝ
quō viribus poterit obtinere forte regnū romanorū vbi caput ē cul
ture d̄monioꝝ Apt yſaias Nunquid legiſti ꝙ vnus pſeq̄batur mille
ꝛ duo fugabant decem milia Intendas q̄ſo te ad concordiam ſcrip
turarum quoniam de hoc erit cogitacio ipſius iheſu qualiter ſit di·
micaturus contra ipſa demonia pro ipſis gentibus acquirendis·
Nonne ſupradixiſti ꝙ xi perſecuciones debet pati regnum iheſu a
a regno romanorum anteq̄ꝫ dictus iheſus dictum regnum romano
rū et gencium pacifice debeat obtinere et tranſquille poſſidere Ide
o p lacet ſecundum ſcripturas caſſare ſentenciam·

At iheremias Semper loquor ſub correctione Sicut ēt r̄gnū di
patris an̄ cōſtructum templū multas videlicet vndecim perſecucō
nes paſſum fuit a gentibus circumquaq; eum vallantib⁹ ſicut patȝ
in libro iudicū p totū et priō et ſcd̄o regū p totū ita r̄gnū xp̄i pſecu
ciones vndecim pacietur anteq̄ꝫ in dicto regno iheſu templū cōſtru
atur Quibus cōpletis templum edificabitur in dicto regno quarto
obtinendo per iheſum Quo templo edificato ſicut templū dei pacie
batur ſciſſuram tocius populi iſrahelitici per iniquum et ſubuer·
tentem populum ieroboam · ſic templum criſti ſciſſuram tocius po
puli gencium pacietur per hereſiarchā iniquiſſimum machometuȝ
qui gencium duabus partibus in vera fide iheſu remanentibus ea
rundem gēcium decem partes a vera fide iheſu ſegregando ſubuer
tet · Et ſicut ſciſſura ieroboam durauit in regno dei quo uſq; tranſ·
migracio et abhominacio fuerant complete ſic macho·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

meti perfidia durabit quouſqȝ tranſmigracio et abhominacio com
pleantur in regno iheſu · et ſic in regno iheſu populus iſraheliticus
regni dei erit populus ſarracenus· regni criſti et populus iudaicus
erit populus latinorum ¶ Poſt ortam vero hereſiarcham ſciſſurã
iam dictam per tempora longa facta fuit in regno dei patris perſe
cucio magna per regem aſſyriorum et egipti licet. non ad mortem
ſic erit in regno iheſu perſecucio magna per regem teutonicorum ⁊
ſicilie et non erit ad mortem · quoniam habito reſpectu ad iheruſa=
lem regni iheſu egiptus eſt regnum ſicilie et aſſyriorũ eſt regnum a
lamanie quod magnam perſecucionem dabit in regno iheſu ·
Poſt hãc vero perſecucionem per tempora longa fuit tranſmigra=
cio regni dei patris et ſacerdocij in babiloniam per lxx annos deſ=
tructis iheruſalem et templo per nabugodonoſor regem caldeoruꝫ
ita regnum iheſu pacietur tranſmigrationem per annos lxx in no=
ua babilonia per regem caldeorum · deſtructis iheruſalem latera=
nenſe et templo ¶ Et ſicut tranſmigracio regni dei in babiloniam
vidit ſimulachra aurea et argentea et ornamenta eorum ſic tranſ=
migracio regni iheſu in dicta ſecunda babilonia ſimulachra aurea
et argentea videbit et hec ſimulachra fient ei in ſuperbiam ſeculoꝝ
vt ego ier emias predixi populo dei tranſmigrato in hijs verbis ¶
Videte ne obliuiſcamini legem domini et precepta eius et non exer
retis mentibus videntes ſimulachra aurea et argentea ⁊ce· Rex cal
deorum in regno iheſu habito reſpectu ad babiloniam eſt rex fran=
corum Qua captiuitate cõpleta in regno dei p̃ris inoleuit abhomi=
nacio in deſolacione poſita in templo dei ⁊ ſcã ſcõrum p̱ antiochum
regem egipti · et p̱ quam maxima p̱ſecutio cleri et populi fuit facta
ꝓpter quam multi receſſerunt a lege ſancta et aliqui ſpontanei · nec
non antedictus antiochus conſtituit iaſonem antipontificem cõtra
onyã verũ templi pontificem cuiꝰ p̱ſecucio et abhominacio durauе
runt p̱ tres annos cũ dimidio cõtra quẽ dictis annis cõpletis inſur
rexit machabeus qui ꝓ emendatione ſanctoꝝ coinquinatorum p̄ſti=
to de celo auxilio obtinuit viribꝰ armoꝝ dictũ antiochum et eius ex
ercitum vt i machabeorũ iij c ¶ Et ſequenti quinto ãno obtinuit viꝝ
regalem principem liſyam cum exercitu infinito vt i macha iij ⁊ iiij
· ¶ Sexto vero anno obtinuit timotheum emuloſqȝ iudeos qui in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

circuitu iude erant vt i mach vi Septimo anno obtinuit ātiochum
filium antiochi et liſiam cum graui exercitu pugnatoꝛum · pꝛimo
macha vi Octauo anno intrauit alchimus anti pontifex ciuitatem
iheruſalem in decepcione ſacerdotum et populi qui iuſiurandū fre
git et ſanguinem ſacerdotum ſicut aquam effudit · cuius exercitū
ac nicanoꝛem pꝛincipem exercitus demetrij qui in regno antiochi
ſucceſſit obtinuit iudas · i · mach vij Anno vero nono venit bachides
cum exercitu copioſo miſſus a dcō demetrio et iheruſalem intrauit
in auxilium alchimi antipontificis qui obtinuit iudam machabeuꝫ
et eius exercitum · Quo obtento dictus alchimus fecit tantam tri-
bulacionem in populo iſrahelitico qualis non fuit ex ea die qua vi-
ſus eſt propheta in iheruſalem et fames facta eſt magna valde ·
Anno vero decimo ſedens pꝛedictus alchimus in templo dei pꝛece
pit ſanctaſanctoꝛum deſtrui ac eciam omnia opera pꝛophetarum
ſed cepit et non perfecit Sed eo tempoꝛe percuſſus eſt alchimus ā
tipontifex nequiſſimus et peſſimus et impedita ſunt omnia opera
eius et concluſum eſt os eius ambicioſiſſimum et vltra loqui nō po
tuit et in toꝛmentis magnis moꝛtuus eſt Bachides vero cernens
moꝛtem alchimi retro reuerſus eſt ad ſuum regem · et quieuit tem
plum dei duobus annis poſt quos idem bachides ad ſuggeſtionem
emuloꝛum templi iterum reuerſus eſt contra templum cum exerci
tu ſuo et contra ionathā · quem bachidē dictus ionathas in pace ob
tinuit et datis dexteris pacis perpetue a iuda receſſit · Et tunc io
nathas qui iude ſucceſſit cepit iudicare populum et exterminare i-
pios de iſrahel et ceſſauit gladius ab iheruſalem vt pꝛimo macha-
beoꝛum tercio ſed tamen perfecta pax non fuit dicto templo et ma
chabeis a ſupꝛa pꝛoximo anno vſqꝫ ad annos xl · · Quibus finitis
ablatum fuit iugum gencium ab iſrahel et cepit populus ſcribere
in tabulis ⁊ geſtis publicis et anno pꝛimo ſub ſimone ſummo ſacer
dote magno vt p̄mo machabeoꝝ xiiij · q̄ geſta per vos in biblia meli
Sic in regno xp̄i ihū cōpleta tranſmigracione us videatis
antedicta erit abhominacio in deſolacionem et ponetur in tē
plo iheſu per regem egipti · In qua abhominacione magna per-
ſecucio fiet cleri et populi ſancti pꝛopter quam multi recedent a le-
ge ſancta ac eē et ſpontanei necnon dictus rex egipti conſtituet āti

criſtum pro pontifice templi contra criſti vicarium pontificē veruꝫ
Cuius perſecucio et abhominacio durabit per tres annos cū dimi-
dio · contra quem regem egipti inſurget alius machabeus qui in ze
lo fidei et pro emendacione ſanctorum coinquinatorum obtinebit
dictum regem egipti armorū viribus et alios q̄mplures qui ſingu
lis annis contra eum inſurgent · et ita in guerris et tribulacionibꝰ
obſeruabitur in dicto regno iheſu ſicut in predicto regno dei obſer-
uatum fuit · et ꝓut narratum eſt rex egipti habito reſpectu ad ihe-
ruſalem erit rex ſicilie Qua abhominacione completa per tempora
lōga regnum dei pacietur finalem deſolacionem cleri et ſacerdociȷ̄ ⁊
deficient hoſtia et ſacrificium de eius regno per regnum romanoꝝ
quod eſt aquilonis habito reſpectu ad alia tria regna Sic fiet in r̄g-
no criſti quod tranſactis longis temporibus ſimiliter finalem deſo-
lacionem cleri et populi pacietur · et deficient hoſtia et ſacrificium
de regno criſti ſicut de regno dei Sacrificium veſpertinum defecit ꝑ
titum et veſpaſianum ita de regno criſti deficiet per gog et magog
vt infra dicam
ET licet aliqui ait ieremias poſſēt admirari quare regnum di
fuit ꝑſecutū et ſciſſum ab extraneis regibꝰ et regnū filiȷ̄ a ꝓprȷ̄s fili
is et fidelibus regni ipſius ihū perſequetur et ſcindetur quod non
eſt mirād̄ quia hoc ſacra ſcriptura ꝓmittit · qd̄ probo ſic Regnum di
quod exercuit in iudeos per circumciſionem equipatur regno ſaul
qui fuit terribilis et ſemper ꝑſecutus ab extraneis · vt primo regū
per totum · regnum iheſu quod exercet per baptiſmum in gentes
eq̄paratur regno dauid mitiſſimi et māſuetiſſimi qui a filȷ̄s ſuis ꝑ-
ſecutus fuit quiqꝫ ſeptem habuit vxores ex quarū vna adultera ge-
nuit filium qui thronum ſuum vel ſedem ſuam regere meruit · ⁊ ab
alȷ̄s filȷ̄s ſuis quos habuit ex alȷ̄s vxoribꝰ nōnullas regni ſui ſciſ
ſuras et perſecuciones ſuſtinuit in quibus fuit multum manſuetus
et miſericordiam preſtitit omnibus inimicis ſuis Et qui d̄d̄ ſecūduꝫ
ſpm̄ et carnem filius fuit ſaulis · ſecundum ſpiritum qꝛ aīa ionathe
filȷ̄ ſaulis cōglutinata eſt anime dauid et dilexit eū ionathas vt ani
mam ſuam · ſcd̄m carnem quia filiam ſaul habuit vxorē cū q̄ factus
eſt vna caro · vt i regum xviȷ̄ · Itē ſaul vocauit dauid filiū ſuum di-
cens · Nunquid vox tua eſt hec fili mi dauid vt primo regum xxvi ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

necnon ipſe dauid vocauit patrem ſuum ipſum ſaulem vt primo re
gum viceſimo Non extendam manum meam in domino meo· quia
criſtus domini eſt quin pocius pater mi· Sic ipſe ihesus criſtus
habebit ſeptem eccleſias in ſponſas eius ex quarum vna adultera
ſpiritualiter commiſcendo procreabit filium ſuum videlicet popu
lum gentilem qui thronum eius vel ſedem ſuam merebitur regere
et ab alijs filijs ſpiritualibus ipſius ihesu ſusceptis ſeu genitis ex
alijs eccleſijs ſponſis eiuſdem ſupradictas ſciſſuras et perſecucio-
nes ipſe ihesus in regno ſuo pacietur ·quod eciam alia ſcriptura ſic
dicit· Apprehendent ſeptem mulieres virum vnum in die illa·
Item ipſe ihesus vocauit deū patrē ſuū et pater vocauit eum filiū
ſicut dauid et ſaul fecerunt· Si ipſe dauid miſericordiam preſtitit
atqꝫ manſuetudinem in eum peccantibus· ipſe ihesus ſimiliter oſ
tendet vt pſalmo capitulo ſecundo· Non in perpetuum iraſcetur
deus neqꝫ ineternum comminabitur· Non ſecundum peccata eorū
faciet ſeruis ſuis neqꝫ ſecundum iniquitatem eorum retribuet eis
qm̄ ſcd̄m altitudinem celi a terra corroborauit miām ſuā ſup timē-
tes ſe· quātū diſtat ortus ab occidente longe faciet ab eis iniquita-
tes eoꝝ quō miſeretur pater filioꝝ ita miſerebitur dn̄s timētibꝰ ſe
quoniam ipſe cognoſcet figmentum noſtrū ꝑ ſuam humanitatem
et ipſe recordabitur quia puluis ſit homo ſicut fenum dies eius et
ſicut flos agri· Item ſicut dauid fuit filius ſaulis ſecundum ſpiri-
tum et carnem ita criſtus ihesus filius eſt dei ſecundum ſpiritū et
carnem· ſcd̄m ſpiritum quia anima ade filij dei ſecundum carnē cō
glutinata eſt anime ihesu· et eum dilexit adam ſicut animam ſuā
quia eidem ihesu dedit tunicam carnis ſue ſicut ionathas dedit tu
nicam ſuam dauid ſecundum carnem quia ex virgine dei filia ſuſ-
ceptus copulatus et natus eſt

At yſaias iheremie ꝙ dulcia faucibꝰ meis eloquia tua ſup mel
Sed dic michi o ieremia quanto tꝑe durabit regnū ihesu Ait iere·
Tanto tꝑe durabit regnum ihesu qn̄to durauit regnū dei· Cui ait
yſaias· Neſcis ꝙ durante regno ihesu venturus eſt eciam ſpiritus
ſāctus quem mittet pater in nomine filij ſui ihesu eciā regnaturus
ſuper vniuerſam terram cū patre et filio in tanta benignitate ⁊ mi
ſericordia ꝙ omnes infideles ad ſanctum baptiſma et fidem filij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

aggregabit et tunc fiet vnum ouile et vnus paſtor Ideo maius tē-
pus reperio quo ipſe filius regnaturus eſt q̄m pater regnauerit
vt danielis octauo · ibi · et dixit vnus ſanctus alteri neſcio cui lo-
quenti Vſquequo viſio erit iuge ſacrificium et peccatum deſolacio
nis que facta eſt et ſanctuarium et fortitudo conculcabitur Et dix
it ei Vſqꝫ ad veſperam et mane dies duo milia ccc et mundabitur
ſanctuarium Hic mane recipitur ꝓ principio criſtianitatis quod ē
translacio ſacerdocij a iudeis in gentes vſqꝫ ad veſperam que eſt fi-
nis regni criſti et ſacerdocij dies duo milia ccc · ideſt anni duomi-
lia ccc quia dies pro anno accipitur vt ſupradictum eſt Hoc wlt di
cere ꝙ anno M ccc computando ab anno tranſlati ſacerdocij quod
fuit quando ceſſauit ſacrificium veſpertinū in templo dei · fortitu-
do ſanctuarij conculcabitur quod erit in annis criſti computando
a natiuitate domini M ccc lxxiiij quoniam per annos lxxiiij preceſ
ſit natiuitas criſti deſolacionem templi dei factam per romanos ·
Et ſubſecutis poſtmodum alijs mille annis conculcabitur ſanctua
rium ⁊ illud milleſimum erit totum regnum ſpiritus ſancti in quo
vel infra quod omnes infideles tam iudei ꝙ̄ alie barbare naciones
recipient ſacrum baptiſma et ad fidem filij conuertentur ac eciam
tocius ſancte trinitatis Quod regnum ſpiritus ſancti equipara-
tur regno ſalomonis filij dauid ſeu procedentis ex ſaule et dauid ſi
cut ipſe ſpiritus ſanctus procedit ex patre et filio Et qui ſalomon
in principio regni ſui tulit ſentenciam inter duas meretrices d̄ vni
co filio viuo quod eſt in figura ꝙ ſpiritus ſanctus in principio ſui r̄
giminis ferre debet ſentenciam inter duas meretrices videlicet ſy-
nagogam iudeorum et eccleſiam gencium de criſto vnico dei filio vi
uo et ſentencialiter expoliabit ſynagogam que eum oppreſſit et reſ
tituet eum eccleſie cum omni iure quo eum de manu ſynagoge ſen-
tencialiter liberauit et tunc ſynagoga vltra non nominabitur quo
niam ipſi filij iudei vigore dicte ſentencie eam derelinquent et eccle
ſie gencium adherebunt et hanc ſentenciam ferre debet ac eciam ex
equi ſpiritus ſanctus per vnum qui ſit ſimilis ſalomoni videlicet ꝙ
ſit rex iheruſalem et vocetur pacificus ſicut ipſe ſalomon fuit Et ip
ſe naſcetur in domo michaelis et eius vice fungetur et princeps
IN tempore illo conſurget magnus erit vt danielis xi c·

michael princeps magnus qui ſtat pro filijs populi tui et veniet
tempus quale non fuit ab eo tempore ex quo gentes eſſe ceperunt
in terra • Item ꝙ ſynagoga et eccleſia vocenᷣ meretrices probatur
ezechielis viceſimotercio et yſaie viceſimotercio Item cum ipſe ſpi=
ritus ſanctus aduenerit eius officium ſit hoc ꝙ omnes gentes ſeu
reſiduum gencium et iudeorum qui non poterunt conuerti ad fidē
iheſu per apoſtolos ſeu alios predicatores iheſu relicta omni perfi
dia et remoto corde lapideo de carne ipſorum ad fidem et regnuꝫ
ipſius iheſu debeat aggregare • et tunc aſpicient in eum quem con
fixerunt ſicut ſalomon fecit ſolio dauid tempore ſui regiminis cuꝫ
propter ſue affluenciam ſapiencie regina ſaba incircumciſa a fini=
bus terre venit ad ſolium dauid vt ſapienciā ſalomonis in eo ſedē=
tis audire poſſet Et omnes reges terre et tota terra deſiderabat
eius vultum ſerenum videre ac eciam propter eius multitudinem
pacis | argentum vt lapides reputabatur vt ſecūdo paralipomenō
nono capitulo • • Et qui ſalomon ſedens in dicto ſolio dauid ſic ait
Nunc autem requiem dedit michi dominus deus per circuitum et
non eſt ſathā neqꝫ occurſus malus Sed tamen prope ſinem vite ſu
e luxurioſe viuens cum mulieribus alienigenis • a deo apoſtata=
uit ydola adorando vt tercio regum vndecimo Item et dicto reg=
no ſpiritus ſancti adueniente porta domus dei atrij interioris que
reſpicit ad orientem et que clauſa fuit ſex diebus in quibꝰ opus fit |
die ſeptimo videlicet die ſabbati aperietur et nō claudetur vſqꝫ ad
veſperam et adorabit populus terre ad oſtium porte illius in ſaba
tis vt ezechielis triceſimoſexto Iſta porta eſt illa quam vidit ezechi
el in domo domini clauſam per quam ſolus deus ingrediebatur et
egrediebatur • vt ezechielis xliiij • Nunc vero in ſabbato aperietur
et populus terre adorabit ad oſtium porte hoc ſignificans • ꝙ per
aperturam domus domini ideſt eccleſie creſcet intantum ſpiritali=
tas ꝙ omnis caro ſaluabitur • • Et quid ſignificent illi ſex dies et
ſabbatum | videndum eſt • Sex illi dies ſunt illi dies in quibus de=
us perfecit omne opus mundi • et in die ſabbati quieuit • et ſex illi
dies ſignificant ſex milia annorum et ſabbatum vltimum milleſi=
mum • quaſi velit ꝙ ſeptem milibus annorum mundus erit dura=
turus • et in iſto ſabbato ideſt vltimo milleſimo iſta porta aperiet᷑

¶ · Et ſicut in ſabbato deus quieuit ſic in iſto vltimo milleſimo quaſi mundo vniuerſo dabit quietem et pacem ⁊ de ſua ſanctitate infundet in omnes gentes ita vt omnes qui ſcripti ſunt in libro ſuo ſalui fient · et hec porta non claudetur vſqꝫ ad veſperam ideſt vſqꝫ ad finem mundi · quia ſicut veſper eſt vltima ꝑs diei · ſic iſte veſper eſt vltima pars tocius mundi ſeu temporis ſepedicti cum quelibet dies habet tres ꝑtes videlicet mane veſperum et meridiem ſic tempus ſepedictum habet Et ſepedicta hominum ſaluacia fiet per baptiſmum · quod ꝓbatur ſic quia homo peccando fedauit paradiſum a quo eiectus eſt et ipſe paradiſus hominem fedatum extra ſe eiectum aſpergendo mundabit per fluuium eius · qui diuiſus in quatuor partes irrigat terram vniuerſam · Et licet nunc eufrates irriget criſtianos per baptiſmum tamen in regno ſpiritus ſancti ſcilic et phiſon gyō et tigris omnes alias gentes barbaras ſimiliter in baptiſmo irrigabunt vt geneſis ſecundo

¶ Tcū opera trinitatis inſeꝑabilia ſint ab extra vt ď cōſe di iij c in fi xxviij q · i · ſicut ei · de conſe · di quinta · ſaluator · quia pater non regnauit ſine filio et ſpiritu ſācto nec filius ſine patre et ſpiritu ſcō nec ſpiritus ſanctus ſine patre et filio · tamen officia regiminū ſūt diſtincta vt in euangelio · Pater meus vſqꝫ modo operatur et ego operor vt iohannis ſexto Item nō poteſt filiꝰ facere a ſe quicq̄ niſi qđ viderit patrē facientē · quecūqꝫ enī ille facit hec et filiꝰ ſimiliter faciet Pater enim diligit filiū ⁊ oīa demōſtrat ei q̄ ipſe facit ⁊ maiora hijs demonſtrabit opera vt iohannis vi · Sicut enim pater habet vitam in ſemetipſo ſic dedit et filio habere vitam in ſemetipſo et poteſtatē dedit ei iudicium facere qz filius hominis eſt Item cum venerit ſpūs ſanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia · vt iohannis xiiij Si autem nō abiero paclitus non veniet · ſed cum venerit ille arguet mundum de peccato de iuſticia et de iudicio ⁊ p̄s ciij · Emitte ſpiritum tuum et creabuntur et renouabis faciem terre Et ita per omnia erit in regno ſpiritus ſancti videlicet ꝙ oēs gētes infideles ad fidem filij debent conuerti vt p̄s xxi Reminiſcentur et conuertentur ad dn̄m oēs fines terre · et adorabūt in cōſpectu eius oēs familie genciū qm̄ domini eſt regnum et ipſe dn̄abit² gen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ciuim· Quia ſicut om̄s reges terre et gentes oēs infideles dederunt
munera auri et argenti dicto ſalomoni et omnis terra infidelis de
ſiderabat eius vultum videre necnō et ſolio dauid mediante ſalomo
nis ſapiencia obedierunt · ita virtute ſapiencie et clemencie ſancti
ſpūs om̄s gentes infideles ſoli eccleſie criſti obediēt et criſtū domi-
nū patrē et filiū et ſpiritum ſanctum adorabunt vt ps̄ lxi et ado-
rabunt eum oēs reges terre· omnes gētes ſeruient ei· et ps̄ c lxvi·
Regnum tuum domine regnum omnium ſeculorum et dominacio
tua in omni generacione et generacionem· et iohelis ij· Effundam
ſpiritum meum ſup omnem carnē et pphetabunt filij veſtri et fili
e veſtre Et licet ſecūdum aliquos hoc fuerit adimpletum in aduen
tu ſancti ſpiritus in aplōs| quibus non contradico · tñ dici poteſt
teſtimonio iohelis ꝙ ſuper omnem carnē effundi debet qm̄ ſimili-
ter dici poſſet de ſpiritu moyſi · de quo deus reſpicieus et ſuper
ſeptuagita ſeniores populi dedit eundē· qui pphetauerūt nec vltra
loq̄ ceſſauerūt vt numeri xi· et de ſpū pphetarū inter q̊s affuit et
ſaul vt i regū x· et qz ſup effuſiones ſpirituales fuerūt qz nō ſup ō
nem carnē· ſed cū fiet ſup ōnem carnē facies terre renouabitur · or
bis terraꝝ replebitꝛ ſapiā et iudeorum corda lapidea in carnea cō-
uertentur et filij et filie pphetabunt Item terra vniuerſa ad labiū
vnum reuertetur iam confuſum in eodem ſpiritu in conſpiracione
contra deum in turri babel fabricanda de q̄ nēroth pnceps fuit qd
quidem labium quo terra vniuerſa loquebatur remanſit hebreum
a quo proceſſerunt hebrei · qui ſecundum aliquas hiſtorias in tali
conſpiracione non affuit et in quo labio locutus fuit abraham et
omnes deſcendētes ex eo et in eo loquebātur apoſtoli ſpiritu ſanc-
to repleti Omnes alij confuſis labijs eos audiebant tanꝙ loquen-
tes ſuis linguis · quod cedit in figura · cum generaliter dictus ſpi-
ritus ſanctus effundetur terra ad vnum labium reuertetur ad do-
minum iheſum dei filium credendum confitendum et predicandū
vt ſophonie tercio · Expecta me in die reſurrectionis mee quia iu-
dicium meum eſt vt congregem gentes et colligam regna · et tunc
reddam populis labium electum vt inuocent omnes in nomine do-
Item ad corroboracionem ſupradictorum regnorum (mini
videlicet patris et filij et ſpiritus ſancti aliam induco diſtinctionē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Et primo regnum dei patris diſtinguitur in abraham qui habuit
ſaram vxorem liberam et agar egipciã eius ancillam quam ſara de
dit viro ſuo abrahe eciam in vxorem · ad quaꝫ ancillam vxorem
ingreſſus eſt abraham et ex eo ipſa agar ancilla concepit in vtero
et peperit filium iſmahel nomine · cui dixit dominus Exaudiui te
iſmahel et benedicam tibi · duodecim duces generabis et faciam te
creſcere in gentem magnam · Poſt hec ſara libera vxor ſterilis cõ-
cepit ex ipſo abraham ⁊ peperit filium yſaac et cum illo deus ſtatu
it pactum ſuum · Quo nato ait ſara ad abraham : Eice ancillam
et filium eius non enim heres erit filius ancille cum filio libere · ¶
Quam exaudiens abraham dimiſit agar ancillam cum filio iſma-
hele dans eidem de ſua hereditate panem et vtrem aque · que agar
deficientibus pane et aqua temporalitatis abrahe errauit in ſoli-
tudine · vt geneſis decimoſexto · xvij · et viceſimoprimo · Poſt hoc
abraham ad dei preceptum immolauit filium ſuum yſaac ex libera
vxore ſuſceptum propter cuius obedienciam deus ſibi iurauit mul
tiplicare ſemen eius ſicut ſtellas celi et velut arenam maris et ĩ ſe-
mine eius benedicere omnes gentes que egredientur ex iſmahele fi
lio agar ancille eius vt geneſis xv · Ita deus pater habuit vxorem
ſpiritualem videlicet ſynagogam ſterilem et ancillam eccleſiã ſpi-
ritualem Quam ancillam eccleſiam ſpiritualem ſynagoga vxor et
ſterilis tradidit deo viro ſuo ſpirituali in vxorem · qui deus ſpiri-
tualiter ingreſſus ad dictam vxorem ancillam et ex eo ipſa eccleſia
ancilla vxor concepit ſpũaliter et peperit filium iſmahelem pplm̃
genciũ · cui populo ait dñs Exaudiui te popule genciũ fili iſmahel
benedicã tibi · duodecim duces generabis et faciam te creſcere in gẽ-
tem magnam ſpũalem Poſt hec dicta ſterilis ſynagoga ſpiritualꝭ
libera vxor dei in ſenectute concepit et pepit ſpũaliter ex ipſo deo
populũ iſraheliticũ filium yſaac cum quo populo deus ſtatuit pac-
tũ ſuum · Quo nato videns ſynagoga vxor libera populum genciũ
filium eccleſie ancille vxoris ait viro ſuo deo Eice ancillam et filiuꝫ
eius populũ genciũ · non erit heres filius ancille cũ populo iſraheli
tico filio libere · quã ſynagogam deus exaudiens dimiſit eccleſiam
ancillam eius vxorẽ cũ populo gencium filio ſuo dansqꝫ eidẽ d̃ he-
reditate ſua ſpirituali panẽ et vtrẽ aque et ipſa eccleſia ãcilla eiec-

ta erꝛauit in ſolitudine deficientibus eidem pane et aquā ſpūali-
tatis dei Poſt hoc autē deꝰ immolauit filiū ſuū ihm̄ natū ex virgi
ne de ſemine abꝛahe propter eius obedienciam propter quod deus
iurauit eidem abꝛahe multiplicare ſemen ſuum ſpirituale ſicut ſtel
las celi et in eo ſemine omnes gentes benedicere· Et ſicut agar ā-
cilla poſterioꝛ vxoꝛ abꝛahe pꝛius ex ipſo abꝛaham cōcepit ⁊ pepit
iſmahelem populū gencium q̄ꝑ ſara libera pꝛioꝛ vxoꝛ abꝛahe que in
ſterilitate et ſenectute poſterioꝛ concepit et peperit yſaac populū
hebꝛeoꝛum · ſic ipſa eccleſia ancilla poſterioꝛ vxoꝛ ſpiritualis dei
pꝛimo concipiet et ſpiritualiter pariet ex ipſo deo pplm̄ genciū ſe-
minis abꝛahe benedictione qđ eſt ihs̄ deus quē ipſa ſynagoga libe
ra pꝛioꝛ vxoꝛ dei que in ſterilitate et ſenectute ſua poſterioꝛ conci
piet et ipſa ſpiritualiter pariet ex ipſo deo populum iudeoꝛum in
benedictione ſeminis eiuſdem abꝛahe patriarche·

De regno criſti et eius diſtinctione Ca xliiij

REgnum criſti diſtinguitur in yſaac filio abꝛahe qui natus
fuit ex ſara ſterili et ſene qui ꝑ multiplicacione populoꝛū
immolatus fuit a ſuo patre abꝛaham deo pꝛecipiente·et q̄
yſaac in vxorem accepit rebeccam virginem đ ſua cognacione·que
aliquo tempoꝛe in ſterilitate permanens·tm̄ ex eo concepit et pepe
rit vno ventre geminos filios·quoꝛum pꝛimogenitus vendidit p̄
mogenita ſua pꝛo fame temporali ſecundo nato· Et qui ſecundus
natus cōpellente matre fraudulenter recepit a patre yſaac pꝛimo
geniti benedictionē vt geneſis xxv et xxvij· Sic ipſe filius opera-
bitur in regno ſuo· Sicut yſaac natus eſt ex ſterili ſene de ſemine a
bꝛahe ſic ipſe criſtus natus eſt ex puella et virgine oꝛta de ſemine
abꝛahe Si yſaac ꝑ multiplicacione populoꝛū imolatus fuit a prē
abꝛaham·ipſe xp̄s pꝛo multiplicacione animarum ſaluandarum
a ſuo patre immolatus fuit Si yſaac in vxoꝛem recepit rebeccam
virginem de cognacione ſua que cōcepit et peperit geminos filios
vno vtero ex eodem quoꝝ pꝛimogenitus ꝑ fame tēpoꝛali ſua p̄mo
genita ſecundo nato vendidit·q̄ conſulente matre fraudulenter re
cepit a patre ſuo yſaac pꝛimonati benedictionem ip̄e xp̄s in ſuam
vxoꝛem recepit virginem ideſt ſpiritualem eccleſiam de cognacio-
ne ſua que aliquo tempoꝛe in ſterilitate permanens tamen conce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

pit et peperit ex ipſo criſto ſpiritualiter geminos filios ·ſcʒ populos duos ex vno vtero quorum primonatus videlicet populus ſaracenus pro rebus temporalibus ſua primogenita vēdidit ſcdo nato/populo latinorum·qui ſecundus natus conſulente matre eccleſia fraudulenter primonati benedictionem cōcepit ab ipſo xp̄o·

De regno ſancti ſpūs et eiꝰ diſtinctione Ca xlv In fine huiꝰ capituli hēs de regno ſathane poſt annichilacionem anthicriſti·

REgnum ſpiritus ſancti diſtinguitur in iacob filio yſaac q̄ duas habuit vxores ex vno patre natas videlicet lyam ⁊ rachelem qui iacob ex lya prima ſua vxore quatuor filios genuit et ceſſauit parere Rachel vero ſecunda vxor videns ꝙ infecunda eſſet prole tradidit viro ſuo balam ancillam ſuam in vxorem vt pareret ſuper genua rachelis··ex qua ancilla procreauit iacob duos filios· Lya vero prima vxor videns ꝙ parere deſiiſſet zelpham ancillam ſuam tradidit viro ſuo iacob in vxorem ex qua procreauit duos filios et ipſa lya conducens maritum pro mandragoris concepit et peperit duos filios et vnam filiam nomine dinam· deus vero reſpiciens rachelem ſterilem concepit et ipſa ex iacob et peperit ioſeph et beniamin vt geneſis viceſimoſeptimo et xxx Ita ſpiritus ſanctus in regno ſpirituali ſpiritualiter cōparabitur· Sicut iacob duas habuit vxores ex vno patre natas videlicet lyam et rachelem· ita ſpiritus ſanctus duas habebit vxores lyam gencium eccleſiam et rachelem hebreorum ſynagogam/ex vno patre ſpirituali natas· qui ſpiritus ſanctus ex lya eccleſia fecunda ſpiritualiter q̄tuor populos infideles generabit fideles· ſecumdo ex bala ancilla rachelis ſynagoge cum eccleſia alexandrina duos populos infideles generabit fideles· Lya vero eccleſia gencium videns ꝙ deſierit generare dabit ancillam ſuam zelvhā dicto ſpiritui ſancto in vxorem videlicʒ ātiochenā eccleſiam q̄ duos populos infideles generabit fidelcs· Lya vero eccleſia gencium poſt hoc concipiet ſpiritualiter ex ipſo ſpū ſcō interpolatim duos populod īfideles ⁊ fideles pariet et vnam filiam videlicet conſtantinopolitanā eccleſiā·poſt hoc deus reſpiciet rachelem ſynagogam ſterilem et ipſa concipiet ſpūaliter ex ipſo ſpiritu ſancto duos populos infideles et eos fideles pariet videlicet iſraheliticum et iudaicum populos et ſic ipſe ſpiritus

ſeūs totum mundū ſpiritualiter in ſemine abꝛahe ſaluabit · Et tūc
cū venerit ſpiritus ſanctus fiet tranſmigracio eccleſie xp̄i in nouā
babiloniam p lxx annos · et ſubſecuta abhominacione antixp̄i con-
tra verū criſti vicarium in eius eccā et regno p tempus et tp̄a et di
midium temporis qui ſunt tres anni cum dimidio ſecundū danielē
tota eccleſia et regnum criſti renouabitur vel incipiet renouari et
pax maxima erit iheruſalem eccleſie et regno xp̄i necnō et toti or
bi p mille annos quoniam tunc alligabitur ſathan ſicut alligatus
fuit in regno ſalomonis · vt ſupra prime dictum eſt in quorum mil
le annorum fine vel ꝓpe per plures annos eccleſia xp̄i incipiet me-
retricare in immundicijs et abhominacionibus ſicut ſalomon fecit
prope finem regni ſui propter que deus recedꝫ ab eccleſia ſua et ho
mines quaſi apoſtatabunt a fide Vnde irato domino contra eccle-
ſiam et regnum eius ſoluetur ſathan contra eam qui faciet inſurgē
re contra eadem gog et magog in tantam ſciſſuram et abhomina-
cionem et perſecucionem ꝙ deficient hoſtia et ſacrificium de ea et
cleri totalis erit deſolacio et circūdabunt ciuitatem romanā in ex
ercitū magnū et tunc eꝰ erit deſolacio Ideo caueant qui erunt in ea
vt fugiant ad montes ⁊ qui in circuitu eius ſunt per ſtadia mille et
ſexcenta ſimiliter fugiant · et qui in regionibus ſunt non intrent i
ea quia dies vlcionis hij ſunt · Ve autem pregnantibus et nutrien
tibus hijs diebus · erit enim preſſura magna ſuper romam et po-
pulum eius in gladio · ac eciam ſuper principes et duces regni ſici
lie quia tunc regnum non erit et iſti gog et magog erunt reges aq-
lonis prout habetur ezechielis xxxviij ·

Ait ieremias Dn̄e yſaia et quando hec erunt Ait yſaias Nume
rentur āni et ſciemus · et ait A creacione ade vſq; ad natiuitatē no
e fluxerunt āni mille et quinquaginta ſex vt geneſis quīto capitulo
a natiuitate noe vſq; ad arche perfectionē fluxerunt anni ſexcenti
in quorum fine ipſe noe archam intrauit ꝓpter diluuiū vt geneſis
vij · diluuium autem fuit ſuper faciem vniuerſe terre anno vno et
menſibus duobus vt geneſis viij circa finem · a fine diluuij vſq; ad
natiuitatem abrahe fluxerunt anni ducenti et xcv · vt gen̄ xi circa
finem · a natiuitate abꝛahe vſq; ad natiuitatem yſaac fluxerunt ā
ni centum vt geneſis xxi · a natiuitate yſaac vſq; ad natiuitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

iacob fluxerūt ānī lx vt gen̄ xxvi in fine· a natiuitate iacob vſqꝫ ad
introitum ſuum in egiptū fluxerunt anni centū et xxx vt gen̄ xlvij
ab introitu iacob in egiptū in quo eius filij et filij filioꝝ fuerunt
in ſeruitute vſqꝫ ad exitum predictorum filiorum iſrahel de egip=
to fluxerunt ānī quadringenti xxx· vt exodi xij in fine· ab exitu fili
orum iſrahel de egipto vſqꝫ ad edificacionem tēpli factam per ſa=
lomonem quarto anno regni eius fluxerunt anni quadringenti ⁊
lxxx vt iij regum vij· ab edificacione templi vſqꝫ ad eius incendiuꝫ
et tranſmigracionem populi iſrahelitici in babiloniam fluxerunt
anni quadringenti xxxi· vt ſecundo paralipoī· ꝑ totū· ab incendi=
o templi vſqꝫ ad criſtum ſecundum cronicas fluxerunt anni quingē
ti et cx· et ſic ab adam vſqꝫ ad natiuitatem criſti fluxerunt anni q̄
tuor milia c lxxiij et menſes octo a natiuitate criſti vſqꝫ ad deſola=
cionem templi iudaici erunt ānī lxxiiij· a deſolacione templi iudai
ci vſqꝫ ad poteſtatem infernalem contra mundum vniuerſum exer
cendam ſecundum danielē xij c· erunt anni mille ducenti et cx qui
ſunt in annis criſti M ccc lxiiij vt ſupradictum eſt clarius· et dura=
bit vſqꝫ ad ānos a deſolacioē templi cōputādo M ccc et xxxv q̄ ſūt ī
annis domini M cccc ix infra quos ipſa poteſtas infernalis ponet
in criſti eccleſia anticriſtum qui perſequetur eccām criſti et eius ve=
rum vicarium per temporales reges infra nouem annos· quibꝰ cō
pletis regnaturus eſt in eccleſia criſti· quam poſſidere debet contra
verum criſti vicarium annis tribus cū dimidio in graui perſecuci=
one populi ſancti et ſacerdotum ſanguis effundetur ſicut aqua et
fames valida erit· et tanta erit tribulacio qualis nō fuit ex qua die
viſus eſt papa in eccleſia criſti poſtea deficiet eius potencia et ſine
manu contereretur · quia precipiet ſancta ſanctorum deſtrui et no=
uum et vetus teſtamentum concremari· quo anticriſto annichila=
to ipſe ſathan turbabit omnia regna criſtianitatis et aliorū infid
liū ꝑ ānos xxv in grauibꝰ ꝑlijs ciuitatū deſolacionibus et exuſtio=
nibus et ſanguinū effuſionibꝰ et feminaꝝ violacionibꝰ ac eciā ꝑcia
litatibꝰ et diuiſionibꝰ ciuitatū et ita ⁊ taliter ꝙ q̄ſi mūdum ponet
deſertum quibus annis cōpletis alligabitur ſathan retro in terra
et tūc veniet pax et requieſcet homo in cubili ſuo a cuius ſathane al

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ligacione vſqꝫ ad aliam eiuſdem ſolucionem ad conculcandā forti-
tudinem eccleſie ſanctuarij criſti fluent anni mille Poſt vero iſtos
ānos mille ſoluetur iterum ſathan · et infra centum annos a tpe ſo
lucionis cōculcabit eccleſiam et ſanctuarium xp̄i et ſic ſcd̄m danie-
lem a natiuitate criſti vſqꝫ ad ſolucionē ſathane iteratā et vltimaꝫ
fluēt anni duo milia ccc xi Ergo oīb⁹ ſupradictis annis in vnū cō
glutinatis ſunt āni vi milia quīgenti lxxxiij ſcd̄m ip̄m danielē Reſ
tat mō ꝓ cōplendis ſeptē milib⁹ ānis quibus creature mūdū opa
ri debent anni quadringenti xvi infra quos ſupradci gog et magog
ꝓ cōculcādo ſanctuario xp̄i ab aquilone venient et hoc erit infra cē
tū ānos cōputando a ſolucione ſathane infra alios ānos cōplē dos
mund⁹ recipiet finem ſuum in igne Subſequēter adueniet ip̄e xp̄s
ad iudicandum viuos et mortuos in valle ioſaphat de quib⁹ dr̄ io-
helis tercio ezechielis xxxviij et pſalmo xlix · Et tūc iſern⁹ et mors
mittētur in ſtagnum ignis et mors vltra nō erit neqꝫ luctus neqꝫ
clamor ſed nec ullus dolor quoniam priora tranſierunt De quib⁹
omnibus ſi clarius et melius videre cupitis videatis opus futuro-
rum ſecundum ſacram ſcripturam qd̄ compoſui et incipit ſic · Sit
nomen domini benedictum et ibi clarius videbitis

Hic īquirit ieremias de pſona ſupradicti regis egipti abhomina
cōēꝫ et deſolacionē in criſti regno poſituri · Ca xlvi In cauda pt̄is
capituli videbis de tēbris et horribilitate īferni ac eciā d̄ glā padiſi ·

Et ait ieremias Domine yſaia ſupra dictum eſt ꝙ rex egip
ti ponet abhominacionem et deſolacionem in regno criſti
Quis erit iſte rex et vbi orietur Ait yſaias Illud quod ſcrip
ſit daniel viij c de regno dei patris illud idem intelligatur de regno
criſti complendum Et dicit ipſe daniel · Et leuaui oculos meos et
vidi arietem cornutum et ventilantem cornibus verſus orientem
occidentem aquilonem et meridiem et fecit ſecundum voluntatem
ſuam et magnificatus eſt · Et dicit ipſe daniel in fine huius ca-
pituli ꝙ rex medoꝝ atꝫ parſarum eſt et fuit darius Viditqꝫ hyr-
cum caprarum venienteꝫ ab occidente ſuper faciem vniuerſe ter-
re et habebat eciam cornū inſigne inter oculos eius et venit vſ-
qꝫ ad arietem illum Et efferatus eſt in eum impetu for-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

titudinis ſue et percuſſit arietē illum et cōminuit duo cornua eiꝰ et
hircus caprarꝝ magnificatus eſt nimis · Dicit ipſe daniel ꝙ hircus
iſte eſt rex grecorum ideſt alexander Cūqꝫ ipſe creuiſſet fractum eſt
cornu magnum ideſt ipſe rex mortuus eſt · et orta ſunt quatuor
cornua ſuper iſtud per quatuor ventos celi ideſt quatuor reges e-
runt de ſua gente qui diuident regnū alexandri in quatuor regna
de vno autem ex eis quatuor regibus ſeu regnis egreſſum eſt cor-
nu modicum ideſt paruum regnum et factum eſt grande contra o
rientē et contra meridiem et contra fortitudinem et iſtud fuit reg
num antiochi qui magnificatus eſt vſqꝫ ad fortitudinem celi tem-
pli dei et deiecit in fortitudine de ſtellis ideſt prelatis et pontifici-
bus et conculcauit eas · in quarum ſtellarum ſeu prelatorum loca
deiectis veris prelatis et pontificibus alios antipontifices poſuit
et vſqꝫ ad principem fortitudinis ideſt ad verum ſummum templi
pontificem magnificatus eſt et ab eo tulit iuge ſacrificium · quia
in templo poſuit antipontificem alchimum nomine et deiecit locū
ſanctificacionis Robur autem ei datum eſt contra iuge ſacrificium
propter peccata et proſternetur veritas ſanctificacionis in terra
et interficiet robuſtos et populum ſanctorum preſbiterorum ſecū-
dum voluntatem ſuam et dirigetur dolus in manu eius et cor ſuū
magnificabitur et in copia rerum omnium occidet plurimos · Hec
omnia executa fuerunt per predictum regem antiochum qui anti-
pontificem poſuit in templum dei vt primo ⁊ ſecūdo machabeorꝝ
per totum · Ita et in regno criſti vnus rex orientis regni xp̄i erit
qui habebit regnum grecorum et regnum ytalie et totam criſtiani
tatem ventilabit in hÿs duobus regnis et magnificabitur · Con-
tra iſtum veniet rex occidentis regni criſti et efferabitur in eum et
comminuet eum in hÿs duobus regnis et ipſe monarchiam impe-
rialem tenebit tocius · et ipſe primus rex erit et magnificabitur ·
Poſt hoc morietur et quatuor ſurgent pro eo reges et diuident to-
tam criſtianitatem in quatuor regna · ex vno autem predictorum
regnorum orietur vnum regnum paruū et fiet grande contra ori-
entem et contra meridiem et contra fortitudinem et magnificabi-
tur vſqꝫ ad fortitudinem celi eccleſie et ſupradicta omnia faciet que
fecit anthiochus in regno dei · et iſtud regnum paruum quod poſ-

tea ſiet grande erit ꝑpe eccleſiam criſti iheſu ſicut regnum egipti
quod habuit antiochus prope templum dei Item arbitramur ꝙ r̄g
nū criſti iheſu vim pati debeat ab hominibus ⁊ nō hoīes ab eo quia
non homines coactos ad eius fidem accipiet ſed voluntarios et ſpō
taneos bonorum operū qui ī dictis bonis operibus violatores dic-
ti regni erunt· hoc eſt ꝙ omnes homines qui receperunt baptiſmuꝫ
in nomine ipſius iheſu et ſancte trinitatis et ſpontanei et volunta
riȷ̈ crediderunt in eum ſint et debeant eſſe regni ipſius iheſu · Aliȷ̈
qui noluerunt in nomine ſancte trinitatis baptizari atqꝫ in iheſum
credere cōdempnati ab ipſo iheſu infernus eos capiat · qm̄ ſcriptū
eſt ps̄ ix· cōuertātur peccatores in infernū oīs gentes q̄ obliuiſcū
tur deum· et ps̄ c lxvi· ꝑpe eſt dominus omnibus inuocantibus eū
in veritate Voluntatem timencium ſe faciet et deprecacionem eoꝝ
exaudiet et ſaluos faciet eos Cuſtodit dominus omnes diligentes
ſe et omnes peccatores diſperdet

Item ꝙ ſathan infernalis princeps tocius mali patrator ⁊ ſe
culi deſtructor nunq̄m a vinculis abſoluatur quibus in fouea ab
yſſali ligatus fuit per dictum iheſum dicto regno iheſu durante ni
ſi in ſupradictis iheſu ſciſſuris et perſecucionibus quia ipſe ſathan
in ſciſſuris et perſecucionibus regni dei patris ſolutus fuit ita in
regno criſti iheſu ſoluetur Sed omnia alia demōnia ſoluantur li-
bere in regno criſti iheſu ſicut ſoluta fuerunt in regno dei patris
ad hoc tantum vt temptentur homines et fideles iheſu in fide ac e-
ciam bona alia ſpiritualia non peragāt ſed mala atqꝫ peccata mor
talia et venialia committant · quibus peſſimis peccatis inuoluti
iuſte dicti fideles criſti iheſu ab ipſo flagellentur vt ſapiencie deci-
moquarto · quoniam creature dei in odium facte ſunt et in temp-
tacionem anime hominum · Sed a talibus temptacionibus dy-
abolicis dicti fideles iheſu poterunt liberari per ſignum crucis ihe
ſu in eorum cordibus ſignatum vt pſalmo octuageſimoquinto Fac
mecum ſignum in bono vt videant qui me oderunt et confundan-
tur qm̄ tu dn̄e adiuuiſti me et cōſolatꝰ es me Itē p ieiunia ⁊ orōnes
vt ī ſpalmo· humiliabā in ieiunio aīam meā et orō mea in ſinu me
o cōuertetur et mathei decimooctauo Hoc genus demonioꝝ nō eȷ̈
citur niſi in ieiunio et oracōe Item poterūt eciā liberari per inuo-

racionem diuini nominis et poſtulacionem diuini auxilij et adiuto
rij et tunc tales fideles iheſu quando talia pegerunt ſtabunt in ad-
iutoꝛio altiſſimi et in pꝛotectione dei et veritas eius circumdabit e
os ſcuto · a timoꝛe nocturno non timebūt · a ſagitta volante in die
a negocio perambulante in tenebꝛis ab incurſu et demonio meridi
ano · cadent a latere eoꝛum mille demonia et decem milia a dextris
eoꝛum et ad eos non appꝛopinquabunt vt ṗs xc et ṗs xvij · Quoni-
am in te eripiar a temptacione · et in deo meo tranſgrediar muru ꝫ
Item ſi pꝛedictis temptacionibus dyabolicis pꝛedicti fideles ihe-
ſu moꝛtaliter vel venaliiter contingat peccare per dignam eoꝛum
confeſſionem et coꝛdialem contricionem dicta peccata remittun-
tur eis · et licet coꝛ contritum et humiliatum deus non deſpiciat ta
men confeſſio eſt neceſſaria ; vt pſalmo triceſimopꝛimo · dixi confi
teboꝛ aduerſum me iniuſticias meas domino et tu remiſiſti iniqui-
tatem peccati mei · ṗs · l · tibi ſoli peccaui et malum coꝛam te feci vt
iuſtificeris in ſermonibus tuis Et hijs confeſſione ſcilicet et penitē
cia peccatoꝛes ipſi fideles iheſu poterunt euitare ac eciam euitabūt
moꝛſum inferni et ignem eternum qui pꝛeparatus eſt diabolo et ā-
gelis eius · vbi fletus eſt et ſtridoꝛ dencium · vbi eoꝛum oculi pleni
ſunt lacrimis · vbi moꝛs optatur et non datur vbi vermes eoꝛum
non moꝛiuntur et ignis eoꝛum non extinguitur · vbi aliud non ope
ratur niſi pena · vbi nullus nec dominus ſupꝛafertur ſeruo · nec ſe
nis reuerencia · nec iuuenis ad miniſterium · vbi nullum gaudium
nec leticia poſt triſticiam · vbi nullus honoꝛ nec requies poſt penaꝫ
vbi tenebꝛe eternales et hoꝛroꝛ pene · vbi ardoꝛ ſitis et terra obliui
onis · vbi ardoꝛ flamme et doloꝛ vermium · vbi fetoꝛ intolerabilis ·
vbi nichil videtur niſi pena et nullus auditus niſi gemitus · vbi nul
la conſolacio niſi infernus et pꝛofunditas gehenne · et peruenient
ad regnum paradiſi quod paratum eſt eis ab oꝛigine mundi vbi pa
ter et filius et ſpititus ſanctus · vbi lumen indeficiens · vbi gaudi-
um ſempiternum vbi vita perhennis et immoꝛtalis et leticia ſem-
piterna cum angelis et apoſtolis · vbi lux lucis et fons luminis ·
vbi ciuitas ſanctoꝛum iheruſalem celeſtis · vbi conuentus patriar-
charum cum abraham yſaac et iacob atqꝫ ſanctoꝛum omnium · v-
bi nullus doloꝛ nec triſticia poſt gaudium · vbi floꝛes roſarum et li

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

lia cōuallium cum odore ſuauitatis · vbi nox effugiet et ſenectus
non apparebit ; vbi caritas inexplicabilis eſt · vbi pax indiuidua
vbi aſſiſtunt angeli et vniuerſe poteſtates vbi māna angelicus pa
nis et cibus celeſtis quem nobis preſtare digneꝰ qui dat iumentis
eſcam ipſorum et pullis coruorum inuocantibus eum

De peccatis purgandis et purgatorij loco · Ca xlvij

Ait iheremias Domine yſaia poſt ꝙ ſupra diximus de glo·
ria paradiſi ac eciam de tenebris et horribilitate inferni li
mitetur eciam ſi placet in regno criſti locus pec=
catorum purgandorū in quo purgatis peccatis hoim eorū aie ad
ꝑhennē aduolēt gloriam · vel peccatis non purgatis viuentes ad
gehennā deſcendāt infernalem Et ait ieremias · Michi videtur ꝙ
ſumere poſſumus argumentum de regno dei Et ſicut obſeruatum
fuit in regno dei ita obſeruetur in regno xp̄i Et ſicut tu ſcis o yſaia
oēs de regno dei ſeu eius pplō ſiue bene ſiue male fecerūt incogni·
to alio loco purgatorij ingreſſi viā vniuerſe carnis deſcēderūt ad
inferos et ibi fuerūt ac eciā et nos ibi fuimus vſq; ad aduentū filij
dei iheſu q̂ ꝑ mortem ſuā deleuit peccatū ⁊ portas inferni deſtrux
it et portas iuſticie ipſe nobis aperuit et alijs qui credituri ſunt in
noie eius et ingreſſus ꝑ eas confitebitur dn̄o ꝙ iuſti intrabūt in e
as vt ps̄ c xvij · et tu yſaia hec ſcripſiſti c xxxviij Ego dixi in dimi·
dio dierū meorum vadam ad portas īferi Et hoc quod dixi melius
probatur pſalmo centeſimo ſexto Si i regno dei nō repietur locus
purgatorij nec in regno criſti repiatur · Ait yſaias Domine ihere·
mia tu non ignoras ꝙ niſi purgentur hoīes de peccatis eoꝝ abſq;
dubio eorum aie in dāpnacionē ad infernū deſcenderēt vt ps̄ ix cō
uertantur peccatores in infernū Ergo ſequitur ꝙ in regno dei fuit
locus purgatorij ſed vbi et qualiter ſit videamus Tu ſcis bn̄ ꝙ dn̄s
hoies et totū pplm̄ ſuū plenū peccatis in hoc mūdo i diluuio aqua
rū multarū purgauit vt geneſis vij Poſt hoc q̄d ait ipſe dn̄s nequa
q̄m maledicā terre ꝓpter hoies ſenſus enim et cogitacio cordꝭ hu·
mani in malū ꝓna ſunt ab adoleſcencia ſua Non ergo pcutiam om
nē aiam viuentem ſicut feci Ecce ſuper ōnes hoies pronos ad ma=
lum frigus et eſtas et hyems et nox et dies non requieſcant · Ecce
primo vna generalis purgatio delictorum vt geneſis octauo ·

Item nonne dominus dedit legem populo ſuo per manum moyſi
famuli ſui qui fuit legiſlator et eiuſdem legis executor in qua lege
precipitur homicidia adulteria fornicaciones abhominaciones et
furta atꝫ cetera peccata publica corporaliter puniri · vt exodi viceſi
mo ſecundo et leuitici viceſimo capitulo · in cuius fine ait dominꝰ
Cuſtodite leges meas atqꝫ iudicia et facite ea ne et vos euomat ter
ra Vnde ſi predicta peccata fuerunt punita ſcdꝫ legē nonne hoīes
patratores et puniti ſcdm legē ſūt purgati ſcdm legē · certe ſic · et ſi
puniti non fuerant ſecundum legem per iudices temporales nōne
per ipſum deum punita fuerunt in terris · certe ſic · vt ipſe deus fu
it ꝓteſtatus dicens · ne et vos euomat terra Ergo ſi per homines
peccata non purgentur ſecundum legem · tamen per ipſum deū in
terris hominum peccata purgantur tā manifeſta ꝙ̄ occulta ⁊ max
ime in maledictionibus dī peſſimis quas ipſe deus inſtituit contra
homines peccatores vſqꝫ ad eorum purgacionē vt deutro xxviij ·
Item nonne ipſe deus contra populum ſuum peccantem induxit fa
men gladium peſtem captiuitatē et dentes beſtiarū · vt ieremie xv
et xvi · ezech xiiij et deut xxxij ⁊ pſ lxxij in quibꝰ grauiter dei populꝰ
purgatus fuit Item nonne deus parauit in terris thronum ſuum
iudicans orbem terre in equitate · et populos in iudicio Ipſe fuit re
fugium pauperi · adiutor in oportunitatibus in tribulacione illo=
rum qui nouerunt nomē ſuum et inquirētes eum non reliquit fecit
letari iuſtos in vindictam maloꝝ et ipſe fuit vindicās eos in terra
loquētes contra fratres ſuos arguit et ſcandala poſuit contra faci
em faciencium ea · quia ipſius poteſtas ē in terra et reddet vnicuiqꝫ
ſecundum opera ſua Item tobie quarto ſcribitur · dn̄e qui in tribu=
lacione hoīꝫ peccata dimittis · et optime facis ij machabe vi circa
medium · Ergo ſequitur ex hijs ꝙ peccata in terris purgentur in
tribulacionibus hominum · Item tanta fuit benignitas ipſius dei
ꝙ nullum peccatum alicuius d̄ populo ſuo preter deſperacionis pec
catum ac eciam peccatum fornicacionis adeo reliquit vt in terris n̄
purgaretꝛ · ⁊ ſi n̄ purgabatꝛ in agēte purgabatur in eiꝰ herede vſqꝫ
ad tciā et q̄rtā generacionē · hinc ē ꝙ ſi aliq̄s d̄ ppl̄o dei fuerat adul
teratꝰ vxorē ꝓximi ſui eciā vxor adulterantis adulterabatur · et ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

non vxor eius tamen vxor filij· Si fuerat feneratus alicui alteri ſi-
bi vel eius heredi fenerabatur et ſic de alijs criminibus et peccatis
vt ipſe deus ait exodi viceſimo· Ego ſum deus zelotes viſitans pec
cata patrum in filios vſqꝫ in terciam et quartam generacionem· et
trenorū quarto in fine Patres noſtri peccauerunt et non ſunt · et
nos iniquitates eorū portauimus Item nōne dauid adulteratꝰ fuit
vxorem vrie ethei atqꝫ eū i mortē tradidit Nōne ꝓpter hᵒ ōnes vxo-
res ſue a filio ſuo abſalōe adulterate fuerūt· et in r̄cōpenſacioē mor
tis vrie traditꝰ fuit i mortē amō p̄mogeitꝰ dauid ꝑ abſalonē qꝛ ſtu-
p̄uerat thamar filiā dauid vtriuſqꝫ ſororē vt ij regū xi et xij et xiij c
Nunquid dicendum eſt dauid poſt eius mortem pro illo peccato ſic
purgato aliam penitenciam paſſum fuiſſe · Certe non · quia deus
non iudicat bis in idipſum vt naum p̄mo c et de pe di iij ꝯ hijs au-
toritatibus Item nūquid dicēdum eſt ſalomonem eē dāpnatū quia
irritauit deum ydola adorando Certe non· qꝛ dictū peccatū purga
tum fuit in filio ſalomonis qui propter hoc perdidit decem tribus
iſrahel vt iij regum xi c· vbi deus apparuit ſalomoni dicens ei· quia
habuiſti hoc apud te et non cuſtodiſti pactum meum ⁊ precepta me
a que ego mandaui tibi dirumpēs ſcindam regnum tuum et dabo il
lud ſeruo tuo · verūtamen in diebus tuis non faciam hoc propter
dauid patrem tuum ſed de manu filij tui ſcindam illud· nec totum
regnum auferam etce· et de multis alijs regibus peccatoribꝰ et eo-
rum punicionibus poſſet poni exemplū · de quibus habetur p̄mo
ij iij et iiij regū per totum Sed vnū ſcias o ieremia ꝙ hois purgati
ꝓut ſupradictum eſt anima poteſt ad tempꝰ carere viſione dei tur-
bata ex peccatis ipſis quātūcūqꝫ purgatis donec orōnes et elimoſi
ne egrediantur ad ipſum deum ꝓ ea· quibꝰ deus placatis eiſdē recō
cilietur· et de hoc habetur figura ij regum xiiij vbi abſalon ꝓ mor-
te fratris ſui amon factus eſt profugus a facie dauid patris ſui an
nis tribus infra quos dauid perſecutus eſt eum· Quibus annis ꝑ-
ſecucionū completis ad fictionem mulieris vidue eiđ abſaloni dictus
dauid pepercit et eundem ad graciam ſuam reduxit dum tamē ma
nens in domo ſua faciem dauid regis non videret· ¶ Qui abſalon
aliquo tempore in domo ſua morans et faciem regis non videns
deprecatus eſt ioab dicens :· Obſecro vt videam faciem regis·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

q̃ ſi memor eſt iniquitatis mee interficiat me. Ad cuius ioab pre-
ces placat⁹ dauid cõceſſit vt abſalon faciem eius videret.

Item omnia ſepedicta vera ſũt dũmõ oris cõfeſſio delictorũ
exitũ aĩe a corpe ꝓcedat vt pſalmo xxxi. Dixi confitebor aduerſuꝫ
me iniuſticias meas dño. et tu remiſiſti impietatem pccĩ mei. ꝑ hac
orabit ad te omnis ſcũs Itẽ in hijs elemoſina plurimũ valet vt to-
bie quarto Qm̃ elemoſina ab omni peccato et a morte liberat et ñ
patitur animas ire ad tenebras. vt danielis q̃rto. Qm̃obrem conſi
lium meum rex placeat tibi et peccata tua elemoſinis redime et ini-
quitates tuas miſericordijs pauperũ. forcitã ignoſcꝫ deus delictis
tuis Item orõnes pſalmoꝝ multum valent ad remiſſionem peccato
rum vt ſecundo regum xij. vbi deus exaudiuit dauid poſt orõnem ꝛ
abſtulit peccatũ eius ab eo. Item orõ liberat a praua conſuetudine
peccati. vt ione. ij Poſtq̃ orauit ionas euomuit eum piſcis. Item
oracio liberat a cõuerſacione dyaboli atqꝫ eum in fugam conuertit
vt primo macha quinto Exclamauerunt ad dominum in oracione
et fugauerunt caſtra Item oracio liberat a malignis temptacioib⁹
vt in pſalmo cxxxij. Declinate a me maligni. Item ſacrificium tol-
lit peccata. vt leuitici quaſi ꝑ totum. Item ieiunium multũ valet
ad remiſſionẽ culpe vt ione tercio de niniuitis penitenciã agentib⁹
in ieiunio. Item valet ad vitacionem pene vt iudith quarto. Scito
te quoniam dominus vos exaudiet ſi permanſeritis in ieiunijs Itẽ
valet ad proſperitatem gracie vt ezechielis octauo Ieiunauimus ꝛ
rogauimus dominum Et ſi taliter fuerit purgat⁹ dei populus abſ-
qꝫ dubio vitam ꝓmerebitur eternam vt ait pſalmiſta. . Qm̃ ꝓbaſti
nos deus igne nos examinaſti ſicut examinatur argentũ. Tranſiui
mus ꝑ ignem et aquã et eduxiſti nos in refrigeriũ Et hec vera ſũt niſ
ſi peccata de pplõ dei cõtẽptis dei flagellis peccatũ ſuũ duxiſſet in
conſuetudinem in qua ſpreta penitencia mortuus fuiſſet quoniam
ipſe ſine dubio ad tartareum regnum deſcendiſſet vt in figura habe
tur in pharaone qui in liberacione populi dei decem plagis fuit fla
gellatus . qui quanto plus flagellabatur tanto durior efficiebatur
tamen dictum dei populum per eum dimiſſum ipſe perſecutus fuit
propter quod mare ipſum perſecutorem et impenitentem obſorbu

it vt exodi decimoquarto · Item nunq̄m filij iſrahel intraſſent ter
ram pꝛomiſſionis niſi pꝛimo de eoꝛum irritacionibus ⁊ abhomina
cionibus et murmuracionibus fuiſſent flagellati ⁊ in grauibus pe
nitencijs purgati · Ergo ſequitur ꝙ peccatoꝛum purgacio fiat in
terris in coꝛpoꝛibus animatis · quia ſicut animatum coꝛpus pecca
uit ita animatum coꝛpus purgari debet · quia ſi homo peccauit o-
poꝛtet ꝙ homo purgetur et homo non dicitur ſine anima et coꝛpo
re · vt de ſumma trinitate ⸗ vnico in cle In cuiuſqꝫ enim hominis
ſanguine anima legitur habitare vt leuitici decimoſeptimo · Et ꝙ
hec ſint vera pꝛobatur per calicem domini qui eſt plenus vino mix
to mero et fece vt pſalmo ſeptuageſimoquarto · de cuius fece bibēt
dampnati peccatoꝛes vt pſalmo eodem et ps̄ triceſimonono ⁊ edux
it me de lacu miſerie et de luto fecis · per quam fecem deſignatur
abyſſus infernalis de cuius mixto ideſt turbido bibent peccatoꝛes
cum purgantur peccata eoꝛum in pꝛocellis et tempeſtatibus hu-
ius mundi vt pſalmo decimo · pluit ſuper peccatoꝛes laqueos ig-
nis ſulphur et ſpiritus pꝛocellarum pars calicis eoꝛum · Et il-
lud mixtum ſignificat hunc mundum quia ſtat ſupꝛa fecem · et
hec paſſus fuit ſanctus dauid viuens in hoc mundo vt ps̄ decimo-
ſeptimo Circūdederunt me doloꝛes moꝛtis et toꝛrentes iniquita-
tis conturbauerunt me · doloꝛes inferni circūdederunt me pꝛeoc-
cupauerunt me laquei moꝛtis · De cuius calicis mero claro bibent
omnes beati in ſuperceleſti patria vt pſalmo viceſimoſecundo Im-
pinguaſti in oleo caput meum et calix meus inebꝛians ꝙ̄ pꝛeclarus
eſt · Et in pꝛedictoꝛum teſtimonium loquitur idem pꝛopheta ·
pſalmo c lx Si aſcendero in celum tu illic es ecce paradiſus · ſi deſ
cendero ad infernum ades · ecce infernus Si ſumpſero pennas me
as diluculo et habitauero in extremis maris quod eſt terra · ecce
purgatoꝛium in terra que inhabitatur

SEd nunc videndum eſt qualiter ſeu quo oꝛdine deus in ter-
ra peccata purgat · Dicendum eſt ꝙ licet homo dei fidelis
de vnoquoqꝫ peccato de iure purgari debeat ac eciam de omni ver
bo ocioſo reddere racionē tamen ipſe deus ſcit figmentum homi-
nis ſcit eciam quia puluis eſt ideo non ſecundum peccata eius indu
cit ei peccatoꝝ purgacionem neqꝫ ſecundum iniquitatem eius re-

tribuit ei ſed pocius coꝛroboꝛat miſericoꝛdiam ſuam ſuper timen=
tes eum Et ſicut eſt altitudo celi a terra et diſtancia oꝛtus ab occi-
dente ſic longe fecit a ſuis fidelibus iniquitates eoꝛum. Item ſicut
miſeretur pater filioꝛuꝫ ita miſerebitur dominus fidelium ſuoꝛuꝫ
vt ps̄ cētesimo ſecundo Et que eſt racio tante miſericoꝛdie Dicendū
eſt ꝙ homo quātūcumqꝫ fidelis ſemper a natura ꝓcliuis ē ad ma=
lum pociuꝫ ꝙ̄ ad bonū vt geneſis viij. Ac eciā dyabolꝰ iimicꝰ hoīs
dei fidelis dictū hominem ꝑſequitur in oī malignitate peccatoꝝ I-
deo nullus homo reperietur bonus niſi tocius iniquitatis plenus.
Ex quo ſequeretur ꝙ nullus ſaluaretur. ꝓpter quod clamabat da-
uid in pſalmo c xliij. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo domi
ne quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. quia per
ſecutus eſt inimicus animam meam Ideo opoꝛtet neceſſario deum
homini peccatoꝛi miſereri . et in tantum ꝙ ſi in homine quantum
cūqꝫ pleno peccatoꝝ moꝛtalium eciam in extremis poſito fuerint
decem bone operaciones in dei miſericoꝛdia ipſe ſaluabitur et bone
o peraciones ipſius non ſoꝛbebuntur a malis ſed pocius econtra qđ
poteſt oſtendi in ciuitatibus ſodome et gomoꝛre quas deus vlciſcēs
volebat ſubuertere . Cui deo ait abꝛaham . Abſit hoc a te domine
qui iudicas terram Nunquid perdes iuſtum cum impio . Si fue-
rint quinquaginta iuſti ideſt non ſoꝛdidati illo graui delcō peribūt
ſimul et non parces loco illi . Ait dominus . Si inuenero in ſodo=
mis quinquaginta iuſtos dimittam omni loco ꝓpter ipſos.. ¶.
Reſpondens abꝛaham ait quia ſemel cepi loqui ad dominum meuꝫ
cum ſim cinis et puluis . quid ſi xlv fuerint et peruenit abꝛahā vſ=
qꝫ ad decem Et ait dominus Non delebo ciuitates ꝓpter decem
Et quia inibi non fuerunt reperti decem iuſti ideo deus pluit igneꝫ
et ſulphur ſuper eos . geneſis xix Ciuitas iſta ſodoma eſt homo pec
catoꝛ ꝓpter cuius incoꝛrigibilia pccā deus volt eum ſubuertere.
Cui deo ait ſacerdos qui oꝛat ꝓ peccatoꝛe Nunquid ꝑdes domine
bona opera iſtius peccatoꝛis cum malis operibus ipſius et non par
ces illi peccatoꝛi ſi in eo fuerint quinquaginta bone operaciones
Ait dominus ſacerdoti Si inuenero in peccatoꝛe ipſo quinquagin
ta bonas operaciones in medio eius dimittam ei omnia alia ma=
la .: ¶ Et perueniet ſacerdos vſqꝫ ad decem operaciones . et di-

cet dominus dimittam ſibi· Ve tamen illi in quo non reperientur
decem bone operaciones quoniam dampnabitur Ideo nemo deſpe
ret ſi abūdet in peccatis ꝗrat eciam bona et pia opera exercere cō
terat cor ſuum et querat per oracionem ſacerdotis deo reconciliari
dicat iniquitates ſuas vt iuſtificetur · quia deus neminem ſibi fi
delem tam circumciſum durante regno eius ꝗm batizatū durante
regno filij et patris vult ꝑire · ſed vt conuertatur et viuat vt eze
chielis xviij · Et hec confeſſio fit per cordis contricionem et oris
confeſſionem et opis ſatiſfactionem· quia ſicut nō puduit peccato
rem facere peccatum ita non pudeat eum confiteri vel ad minus
conteri quia ſacrificium eſt dō cor contritum ac eciam ſpiritus cō
tribulatus Et quia omnia iſta fuerunt obſeruata in regno dei pa
tris in eius fideles circūciſos · ita et in regno criſti filij eius obſer
uentur in eius fideles baptiſatos

Hic queritur vtrū aliquis criſtianus in peccatis mortalibꝰ cōſtitu
tꝰ ſaluabi² Ca xlviij Hic habes oīa peccata ꝑ peniāz purgari poſſe
Et ꝙ nō cogitātes pccā mortalia ſz ea exequētes peccēt mortaliter

HIt ieremias Nunquid o yſaia · ſi aliquis criſtianorum fu
erit in mortalitabus peccatis conſtitutus vt quia ſuperbꝰ
auarus luxurioſus inuidus guloſus iracundus ꝛ accidioſꝰ
nunquid tales ſaluabuntur conſtituti in talibus peccatis cum ſpi
ritus ſanctus locutus fuerit per os dauid dicens · Non habitabit
in medio domus mee qui facit ſupbiam · de ſecundo ꝓuerbiorum
primo Semite omnes auari aīas poſſidencium rapiūt · de iij ꝓuer
biorum vi Qui adulter eſt ꝓpter inopiam ꝑdet animā ſuā de ꝗrto
eccleſiaſtici vi· Improperium et contumeliam malus hereditabit et
omnis inuidus peccator · et bilinguis · de quinto pſalmo lxxvij ·
Adhuc eſce erant in ore ipſorum et ira dei deſcendit ſuper eos · de
ſexto eccleſiaſtici xxvij Ira et liuor execrabilia ſūt in cōſpectu dei ·
de ſeptimo eccleſiaſtici xxiij c· Multa mala docuit ocioſitas

It yſaias Domine ieremia licet ſupradicte ſcripture loquan
tur ſic rigoroſe tamen intelligende ſunt contra impenitentes quia
per penitenciam omnia ipſa vicia purgantur vt ſupra dictum eſt
ac eciam inferius oſtendam Et dico ꝙ ſicut purgata et punita fu
erunt in regno dei in populo circūciſo ita puniantur in regno criſ

ti filij eius in populo baptizato Et non credas o ieremia ꝙ cogitan
tes dicta peccata dicantur ſuperbus auarus ⁊c· quia dicunt iura ꝙ
cogitacionis penam nemo meretur vt de pe di i ſ cogitacionis · et
de elec perpetuo libro ſexto Sed tamen cogitantes et ea exequen=
tes tales dicuntur · vt pſalmo c ait ſpiritus ſanctus per os dauid·
Non ꝓponebam ante oculos meos accidioſum ; facientem rem in
iuſtam luxurioſum· preuaricationem agentem odiui· Non adheſit
michi guloſus habens cor prauum iracūdum malignum et a me de
clinantem non agnoſcebam inuidum Detrahentē ſecrete ꝓximo ſuo
hūc ꝑſequebar Cum ſuperbo oculo et inſaciabili corde auari non e·
debam· ſed omnes tales peccatores ⁊ impenitentes in matutino in
terficiebam · quia potiſſime in omnibus hijs peccatis ciuitas ſo=
dome perijt vt ezechielis decimoſexto Hoc eſt peccatum ſodome ſo
roris tue ſuperbia ſaturitas panis et abundancia et ocium eius ·
et manum egeno non porrigebat

De purgacione ſeptem pccōꝝ mortaliuꝫ Et pͣmo de ſupbia· deiñ
de auaricia · poſthec de luxuria Item de inuidia· itēqꝫ de gula ceteꝝ
de ira· poſtremo de accidia Ca xlix Iſtorum viciorū capitaliū ve
lut hic cōpendioſiſſime enodatur in aliquibus caſib⁹ eciā cū execuci
one cōpleta q̄dam ꝑmittūtur viꝫ auaricia luxuria inuidia gula et
ira reliqua ve ro duo· ſ· ſupbia et accidia nūꝙ·

Nunc videndum eſt ſigillatim de quolibet ipſorum viciorum
quomodo et qualiter punita et purgata fuerunt in regno
dei ita puniantur et purgentur in regno criſti Et primo de
ſuperbia in lucifero vt yſaie xiiij Quomō cecidiſti de celo lucifer ·
Secundo in adam qui voluit eſſe vt deus et factus eſt vt pecus·
Tercio in roboā vt iij regū xij· q̄ dixit Minim⁹ digit⁹ me⁹ ⁊c· Quar
to in ſennacherib vt yſaie xxxvij Quinto in nabugodonoſor vt da=
niel quarto Sexto in holoferne· vt iudith ꝑ totū Septimo in amā
vt heſter iij Octauo in antiocho · vt primo et ſcdo machabe· Et hij
fecerunt ſuperbiam cum execuciōe ideo grauibus penis et flagellis
caſtigati fuerunt et puniti· Et iſtud vicium in nullo caſu reperio ꝑ
miſſum · Secundo videndum eſt de auaricia qualiter in regno dei
purgetur· et primo in achar vt ioſue ſeptimo qui cecatus auaricia
ſūpſit de anathemate propter quod fuit a populo lapidatus Item

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

in filijs ſamuel · qui ꝓpter auariciam eorum iudicatū ꝑdiderunt
vt primo regum viij Item in ſaule ꝗ cupidus de rebus amalech cō-
tra preceptum dei regnum ꝑdidit vt p̄mo regū xv Itē in giezi:ꝗ cū
recepit precium ꝓ curacione lepre naaman ipſa lepra cōuerſa eſt in
eum vt iiij regum v · Et hoc vicium non reperio permiſſum in vllo
caſu niſi in ſpolijs que fecerunt filij iſrahel egipcijs vt exod̄ xij et i
iuſtis prelijs vt machabe per totum Tercio eſt videndum de luxu-
ria qualiter diuerſimode puniatur · et primo in ſtupro virginis dine
vi oppreſſe a ſichem principe terre illius · In vlcionem enim ipſius
ſtupri ipſe ſtuprator interfectus fuit cum omnibus maſculis terre
illius depopulata vrbe vt geneſis xxxiiij Item in fornicacione mere
tricis a qua ſampſon deceptus ſpiritus domini ab eo receſſit · ac ꝑ
hoc a ſuis inimicis deoculatus fuit vt iudicum xv Item in adulte
rio betſabee vxore vrie cum qua adulteratus fuit dauid in cuius re
compenſacionem abſalon eius filius omnes vxores patris ſui ma-
culauit vt ſecundo regum xi xij et xv · Item i inceſtu quem commi-
ſit amon cum thamar ſorore ſua qui propter hoc ab abſalone fra-
tre vtriuſqꝫ mala morte ꝑemptus eſt vt ſecundo regum xiij · Item
reperio patrem fornicaſſe cum filiabus ſuis ignoranter ipſis ta-
men ſcientibus vt loth · et hoc peccatum non imputatur vt gen̄
xix · Item iob maledixit ruben quia cum nouerca ſua vel concubi-
na patris ſui concubuit vt geneſis xxxiiij et xlix Itē reperio cōtra
naturam fornicari et hoc permaxime iputatur ⁊ maxime in onam
filium iude qui vt non ſuſcitaretur ſemen ꝓ fratre ſuo fundebat ſe
men in terra ꝓpter quod a deo ꝑcuſſus fuit quia rem deteſtabilem
fecerat vt geneſis xxxviij · cum tale peccatū ſit ex ore dei prohibi-
tum vt leuitici xx c · ibi qui dormierit cum maſculo femineo coitu
vterqꝫ operatus eſt nephas · morte moriantur ſit ſanguis eoꝝ ſuꝑ
eos Item ciuitas ſodom e cum alijs ciuitatibus circūadiacentibus
in tali peccato perijt vt geneſis xix Itē tribus beniamin ꝓpter ta-
le nephas deleta fuit vt iudicum xix xx et xxi c Item inter omnes
luxurioſas fornicaciones ſalomonis tam vxorum et concubinarū
ꝙ eciā aliarum puellarum illa fornicatio ei potiſſime imputata fu
it quam habuit cum vxoribus concubinis et alijs puellis non legis
ſue que eundem ſalomonem fecere preuaricari in dominū deū ſuū

ꝓpter quod ſilius eius decē tribus ꝑdidit vt iij regum xi et xiij Itē
inter om̄s fornicaciones dauid tā vxoꝝ ꝙ̄ concubinarū legis ſue n̄
imputatum fuit ei niſi adulterium bethſabee vt ſupradictū eſt. Et
hoc vicium luxurie nō reperio conceſſū niſi in vxore et viro matrimo
nialiter cōiunctis tū in timore dn̄i et amore filioꝝ magis ꝙ̄ libidi-
nis vt thobie ſexto circa medium Quarto videndum eſt de inuidia
et qualiter puniatur et primo in rachele infecunda ꝓle que inuidēs
ipe ſorori ſue fecunde et ipſa facta fecunda in ꝑtu beniamin mortu
a eſt vt geneſis xxx et xxxiiij. Item in fratribus ioſeph qui propter
inuidiam eum vendiderunt. et quē ioſeph venditum ipſi ꝓni in ter
ra adorauerunt vt dominū. vt geneſis xxxvij et xlij et xliij et xliiij
Item in iacob qui inuidia motus recepit benedictionem eſau fratris
ſui propter quod factus eſt exula ꝓpria domo annis plurimis x in
timore eſau fratris ſui ſemper conſtitutus vt geneſis xxvij et xxxij
Item in filijs chore qui inuidia moti contra aaron ſanctum pontifi
cem domini querentes eum mutare a pōtificio terra aperuit os ſu
um et deglutiuit eos vt numeri decimoquinto Item abimalech ex
inuidia fratres ſuos occidens ipſe a muliere fuit occiſus vt iudicuꝫ
nono. Item inuidia dyaboli adam protoplauſtus preuaricatus ē
et mors introiuit in orbem terrarum Item hoc vicium inuidie non
reperio conceſſum niſi cum ex inuidia nulli noceo et michi proficio
ſicut fuit in anna. vt primo regum primo capitulo Quinto viden
dum eſt de gula et qualiter puniatur Et primo adam in gula perijt
cum poſteris ſuis vt geneſis ij. Item eſau in gula perdidit primo ge
nita ſua vt geneſis xxv Item yſaac in gula ꝑdidit cognicionem pri
mogeniti ſui vt geneſis xxvij Item amalachite perierunt a dauid ī
gula vt primo regum penultē Item amō interemptus eſt in gula vt
ſecundo regum xiij. Item holofernes interfectus eſt in gula. vt iu-
dith xiij Item in gula perierūt filij iob vt iob p̄mo Item hoc vicium
gule non reperio conceſſum niſi in neceſſitate ſicut dauid qui come-
dit panes propoſicionis vt primo regum xxi Et eciam cum pro ſuſ
tentacione corporis epulatur ſicut fecit populus iſraheliticus qui
colligebat manna quantum ſufficiebat ad veſcendum vt exodi de-
cimoſexto. Sexto videndum eſt de ira et qualiter puniatur
Et primo cayn occidit in ira fratrem ſuum abel. ex quo factus eſt

pꝛofugus omnibus diebus vite ſue vt geneſis iiij Item maria ſo-
roꝛ moyſi in ira deſpiciens ipſum moyſen a deo percuſſa eſt lepꝛa
vt numeri xij Item ſaul in ira quam habuit contra dauid ſpiritū
domini ꝑdidit vt pꝛimo regū xviij · Item iezabel in ira mariti ꝓ
vinea interficiens naboth pꝛecipitata ex alto eius carnes comede
runt canes vt iij regū xxi et iiij regum ix Item athalia interfecit
in ira omne ſemen regium · pꝛo quo ipſa interfecta eſt in via eq̊ꝝ
vt quarto regū xi · Hoc vicium non reperio conceſſum niſi tamē in
bono aliquis iraſcatur pꝛo malo ſicut fecit moyſes qui iratus fu
it in populum peccātem in qua ira tabulas legis fregit vt exodi
xxxij · Septimo videndum eſt de accidia et qualiter puniatur Et
pꝛimo in heli · qui neglexit coꝛrigere filios ſuos de malo ꝓpter q̇d
deus receſſit a domo eius et cadens de ſella ipſe fractis ceruicibꝰ
expirauit vt pꝛimo regum iij et iiij Item in negligencia et ſomp-
no zizara in clauo et malleo a muliere moꝛtuus fuit vt iudic iiij ·
Et huius accidie poſſunt colligi multa exempla vt tercio ⁊ q̄rto re
gum quaſi ꝑ totum · vbi multi reges iheruſalem neglexerūt deum
in excelſis ſacrificando Et hoc peccatum extirpatur per ſollicitā
curam regencium vt geneſis xlvij Dixit iacob filijs ſuis · q̄re neg-
ligitis · audiui ꝙ triticū vendaꝛ in egipto · deſcēdite ⁊ emite nobis

Hic diſcutitur de vicio mendacij Ca l Hic vide de multiplici men
dacio / et quomodo quoddam eſt meritoꝛium / quoddam licitū / quod-
dam veniale · et quoddam moꝛtiferū In calce ꝑn̄tis capituli fit mē
cio de peccatis in ſpm̄ ſcm̄ a quibus ſūmope exhoꝛtamꝛ nos cauere

His ergo taliter diſcuſſis deſcēdamus ad alia vicia et peccata
ait ieremias Et pꝛimo de mendacio de quo loquitur ꝓphe
ta in pſalmo quinto ꝑdes omnes qui loquūtur mendaciū
et pſalmo c xv ſcribitur Omnis homo mendax · Ex quo ſequitur ꝙ
omnes homines perdentur in dāpnatione Ait yſaias Sub coꝛrec-
tione loquoꝛ q̄m ipſe ſcripture debent intelligi ſub limitacione alia
rum ſcripturaꝝ quia ego repio licitum mendaciū vt quis non tene-
atur pꝛodere ſemetipſum ſicut cayn qui interrogatus fuit a domi
no vbi eſt abel frater tuus reſpondens ait neſcio · Quod mendaci-
um non fuit punitum ſed homicidium tantum vt geneſis iiij Item

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

mendacium quod fit metu mortis nō imputatur ſicut in abraham vt geneſis xij et in yſaac vt geneſis xxvi Itē iocoſū mendaciū et nō preiudiciale non imputatur vt in ſara ridente vt geneſis xviij. Itē iacob non fuit mentitus cum dixit ſe eſſe eſau primogenitū cū eſau vendiderit iacob primogenita ſua vt geneſis xxv in fine. Ideo racione primogeniture ei vendite verum dixit vt geneſis xxvij Item mendacium anguſtians audientem punitur vt in fratribus ioſeph qui dixerunt iacob patri ipſorum eundem ioſeph mortuū cuꝫ adhuc viueret. Ex quo anguſtiatus fuit iacob. et ipſi mendaces p predictum ioſeph in mendacio anguſtiati fuerūt. vt geneſis xxxvij et xliij Item mendacium per quod excuſatur malum non patratū eciam non imputatur. vt in obſtetricibus hebreorum exodi primo capitulo. Item mendacium quod fit ꝑ vita hominis liberanda meritorium eſt. vt in meretrice raab que in mendacio liberauit exploratores populi iſrahelitici vt ioſue ij c. et i michol vxore dauid vt primo regū xix c Item mendacium contra ſe loquentis grauiter punitur vt in nunciante dauid mortem ſaulis aliter ꝙ fuerat. vt i regum vltimo et ij regum i. Item pro liberacione patrie licite quis mentitur vt iudith x ⁊ xi. Item ꝑ pace habenda mendacium non punitur vt in gabaonitis. ioſue xi. Abſcondere ſacramentū regis eciam in mendacio honorificum eſt vt in angelo aſſociato thobie et dicente ſe eſſe hominem vt thobie quinto et xij Teſtes vero mendaces contra innocenter dampnatum puniuntur. vt in pſbitris falſo teſtificantibus contra ſuſannam. vt danielis xiij. Item eſt mendacium falſi ponderis et hoc eſt grauiſſimum vt ps lxi. Mendaces filij hoīm in ſtateris Item eſt mendaciū cū promittitur aliquid iuramento et non adimpletur vt pſalmo xiiij Qui iurat proximo ſuo et non decipit eum. Item eſt mendacium proditorꝫ atqꝫ dampnoſum qn̄ proximus loquitur ꝓximo et hoc eſt grauiſſimū vt ps xxiiij Quoniamquidem michi pacifice loquebatur et in iracundia terre loquentes dolos cogitabant. et pſalmo liij Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum et ipſi ſunt iacula Item nota ꝙ inimicos noſtros menciendo eludere poſſumus ſicut fecit iudith holoferni et dauid achimelech ſacerdoti vt primo regum xxi in principio et in fine. Item homo in ſpiritu dei loquens mendacium proferre non poteſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſed extra ſpiritum vt in pſalmo ·l· Redde michi leticiam ſalutaris
tui · et ſpiritu principali confirma me · docebo iniquos vias tuas ·
et ſic intelliguntur predicte ſcripture ac eciam xxij q ij per totum ·
¶ Item ait ieremias · Aliam reperio ſcripturam dicentem · vt
p̄s lxxij quia ecce qui elongant ſe a te peribunt · ꝑdidiſti omnez qui
fornicatur abs te · Nunquid hec ſcriptura intelligitur de hijs qui
ſunt totaliter extra legem dei vel de conſtitutis in lege Ait yſaias ·
¶ Domine ieremia ſcriptura hec intelligitur de conſtitutis in le-
ge et non extra legem conſtitutis · quoniam eos qui adorant ſimu
lachra dampnat ſcriptura cum eorum ſimulachris dicens pſalmo
cxiij Similez illis fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in e-
is · et pſalmo xcvi · Confundantur omnes qui adorant ſculptilia ·
et qui gloriantur in ſimulachris ſuis Sed ſupradicta ſcriptura lo-
quitur de iudeis cum hereticis et ſciſmaticis regni dei et criſtianis
cum hereticis et ſciſmaticis regni criſti · qui fuerunt prope deum
et fuerunt longe a deo ſicut fuerunt dathan et abyron cum ſcola eo
rum quos terra viuos abſorbuit propter hereſim · vt numeri deci
moſexto · et ſicut fuerunt multi iudei tempore machabeorum qui
diſpoſuerunt fidem cum gentibus recedentes a teſtamento ſancto ·
vt primo machabe · i · Et ſicut erūt heretici et ſciſmatici regni criſti
contra quos locutus fuit ipſe criſtus mathei · vij Attendite a falſis
prophetis ſacerdotibus cum hereticis et ſciſmaticis ꝛc · quando di
cent michi in illa die · domine domine nonne in nomine tuo ꝓphe-
tauimus et in nomine tuo demonia eiecimus · ideſt peccata mor-
talia et in noīe tuo virtutes multas fecimus et ego tūc confitebor
eis nūq̄m noui vos · diſcedite a me omnes qui operamini iniquita-
tē Item dauid in perſona eccleſie ait contra tales Quia ſi inimicus
meus ideſt paganus maledixiſſet michi · ſuſtinuiſſem vtiq̄ · tu ve-
ro homo vnanimis dux meus et notus meus qui ſimul mecum dul
ces capiebas cibos · in domo dei ambulauimus cum conſenſu veni
at mors ſuper illos et deſcendant in infernum viuentes vt p̄s liiij
Ait ieremias · Quomodo intelligitur illa ſcriptura o yſaya
que legitur ezechielis decimooctauo · ꝙ filij iſrahel verterunt in ꝓ
uerbium dicentes patres noſtri comederunt vuam acerbam et den
tes filiorum obſtupuerunt Ait yſaias Domine ieremia filij iſrahel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

graue ferebāt penitenciam poꝛtare pꝛo peccatis patrum quando
murmurabant contra deum et in ꝓuerbium verterunt dei benepla
citum Quibus deus ſic ait Hoc in miſericoꝛdia agebam purgando
filiū pꝛo patre ſeu pꝛo peccatis patris ſed āmodo hoc vobis non fa
ciam ſed tantum meram iuſticiam et ait Fili⁹ non poꝛtabit iniqui
tatem patris nec pater poꝛtabit iniquitatez filij ſed anima que pec
cauerit ipſa moꝛietur Ideo ſi deus vobis oſtendit miſericoꝛdiam in
purgandis peccatis parentū in filios· contra eum nolite murmu=
rare ſed gracias agite in tanta dei benignitate cū neminē ipſe velit
pire Unde quātūcumꝗ iuſtus homo ſi flagelletur in tribulacōibus
et perſecucioib⁹ in amiſſione rerū tempoꝛaliū et alijs diuerſis an
guſtijs ne turbetur ſꝫ tū pꝛo graciarū actione ſuſcipiat tū eciam ꝓ
peccatis ſuoꝛuꝫ parentum ſuſtineat in quibus et ipſe purgatur vt
ait ꝓpheta ps̄ lxviij· que non rapui tūc exſoluebā· deus tu ſcis inſi
pienciam meam et delicta mea a te non ſunt abſcondita· et ps̄ lxxij
laui inter innocentes manus meas et fui flagellatus tota die et ir
ruerunt in me foꝛtes· neꝗ iniquitas mea neꝗ peccatum meum do=
mine etce · ſed tamen taliter flagellatus caſtigatus et purgatus n̄
dubitet quoniam ſemper adeſt ei deus vt ps̄ xxxiij iuxta eſt domin⁹
hijs qui tribulato ſunt coꝛde et humiles ſpiritu ſaluabit· et iterum
multe tribulaciones iuſtoꝛum et de hijs liberabit eos dn̄s ¶ Cuſto
dit dn̄s oia oſſa eoꝛū vnū ex hijs non conteretur · et thobias oꝛās
dicit Ne reminiſcaris domine delicta mea vel parentum meoꝛum.
Nunquid leges humane contrarium ſapiūt cōtra id quod leges di=
uine ſanxiūt· vn̄ videamus ſi crimē purget² in foꝛo iudiciali de quo
conſtet confeſſione vel ꝓbacione vel rei euidencia vel cōdēpnacione
abſolucion̄ vel diſpenſacione vt de reſti ſpo cū ad ſedē · ſi tale ſit cri=
men ſuper quo diſpenſari poſſit et diſpenſetur vel condempnetur
et tunc de crimine diſpenſato vel condempnato non poteſt accuſa=
cio replicari eciam coꝛam deo · vt de accuſa de hijs· quoniam crimi=
na ſemel dimiſſa diuina clemencia iterum in vlcionem venire n̄ pa=
titur vt de pe di iiij diuina clemencia et xxiij q iiij ſi illic Si vero ab
ſolutus eſt quia accuſatoꝛ crimen non pꝛobauit tutus eſt accuſat⁹
apud humanum iudicem· quia de delicto vnius ſepius queri non de
bet vt in c veniam xxxv q nona ſed non erit tutus aqud iudicem di=

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

uinum Si vero occultum eſt peccatum et non expiauit per peniten
ciam ob quod dicunt iura ꝙ ꝓbacione ceſſante vindicte racio conq̈=
eſcit vt triceſimo tercio q v criſtiana · tamen huius delicti occulti
occultus iudex deus erit · quia ſecretoꝝ eſt cognitoꝛ vt xxxij di eru
beſcant · et ſolum deum habet vltoꝛem · vt C de iureiur̄ l ſij quia
publice vtilitatis et dei ſentencia eſt ne crimina tam manifeſta ꝙ̈
occulta remaneant impunita · vt in capitulo vt fame de ſē ex ꝛ de
pe c · i · et ff ad l aqui l ita vulneratus · i · regū in fine · et exodi vice=
ſimoſecundo · maleficos ne paciaris viuere Et taliter punita pecca
ta dicuntur purgata Si vero in foꝛo penitenciali dicendum eſt ꝙ
omnia crimina per penitenciam purgantur et dimittuntur quo ad
deum ſed non quo ad pꝛoximum qui leſus eſt · vt in capitulo verbū
dei de pe di · i · q̄ leſ9 · et ſic leſ9 p̄t dcm̄ peitēte accuſaē i foꝛo huāno
q̄ntūcūꝫ voluerit pniā ū obſtāte vt xxxiij q ij c · amouē ac eciam ſi
egiſſet ante baptiſmum tale peccatum vt in c gaudemus de diuoꝛ·
niſi illud a dicto leſo fuerit remiſſum vt de pe di iiij dicit deus ¶ ·
Et ſi taliter peccata in mundo fuerint purgata · ipſa nunꝙ̄ in agē
tes vel eoꝛum heredes reuertuntur niſi ꝓ magna ipietate et crude
litate agencium vel heredum vt in p̄s c viij In memoꝛia redeat in=
iquitas patrum eius et peccatum matris eius non deleatur · et il=
lud euangelij · ſerue neq̄m · nonne dimiſi tibi omne debitum quo=
niam rogaſti me · et tamen tu non es miſertus conſerui tui ſicut
et ego tui miſertus ſum · et ſic intelligitꝛ de pe di iiij circa finem ·
Sed ſi non fuerint per agentes peccata purgata eciam ſecandū iu
ra p eoꝛum filios heredes poſt moꝛtem parentum debent purgari ·
Et ſi parentes peccauerunt in aliquos in furto in adulterio et ra=
pinis · et alijs peccatis atqꝫ blaſphemijs publicis vel occultis · nō
ne ipſi ſunt debitoꝛes ipſoꝛum quibus peccauerunt · Certe ſic ·
quoniam ad ſatiſfactionem tenentur · · Ergo ipſi pꝛeuenti moꝛte
eoꝛum heredes filij tenentur ſatiſfacere de eiſdem · quoniam ſecun
dum iura filius et heres tenentur ſoluere debita patris vt de ſolu·
capitulo · i · necnō de maleficio patris conuenitur et filius et heres
filij ſi ad eos bona patris deuenerunt vt ff de verboꝛū ſigni heres ·
et xvi q v ſi epm̄ · de vſuris circa nos · et i q iiij ſ itē peccato iſraheli=
tarum Sed ſicut heres et filius tenentur ſecundū leges humanas

debita tempoꝛalia patris ſoluere ſic eciam ⁊ debita ſpiritualia pa
terna tenētur ſatiſfacere ar de ſepul c ſi · ⁊ de rapto ex litteris · qđ ſi
non fecerint iuſte flagellis dei punientur ꝓut ſupꝛadcm̄ eſt · Jdeo
heres peccatoꝛis ſit ſemper intentus deo deuotas emittere pꝛeces
ꝓ dicto peccatoꝛe et non ſupbas et melius ꝑ ſacerdotē vt dimittat
dicto peccatoꝛi ſicut et ipſe alijs dimittit · qm̄ maioꝛ eſt dei ipſius
miſericoꝛdia ꝙ̈ iuſticia · quia licet in veteri teſtamento in iuſticia fu
erit locutus tamen in ſua miſericoꝛdia aliter fuit executus cum ip
ſe criſtus fuit natus ex peccatoꝛibus licet ipſe peccatum non fece=
rit valde tamen peccatoꝛibus cōpatitur ac eciam miſeretur ·

De pꝛimo habetur iiij regum pꝛimo c · de ocozya rege ſamarie
in deum grauiter peccante necnon et penitente qui in verbis non
multum humilibus ad heliam quiquagenarios pꝛincipes duos mi
ſit dicentes Homo dei rex pꝛecepit vt deſcendas ad eum Quibus ip
ſe helyas dixit Si homo dei ſū deſcēdat ignis de celo ⁊ deuoꝛet vos
et quinquaginta veſtros · qui deſcendens deuoꝛauit eos Tercio ve
nit tercius pꝛinceps quinquagenarius in humilitate dicens · Ho=
mo dei noli deſpicere animam meam et animas ſeruoꝛum tuoꝛum
qui mecum ſunt Et in illis verbis conſecutus eſt miſericoꝛdiam ad
eos deſcendendo · Nonne impoꝛtuna mulier a criſto in euangelio
meruit audiri · et clauſo oſtio cum ſeris media nocte ab amico ami
cus panes accepit Deus ipſe qui nullis viribus ſuperari poteſt pub
licani pꝛecibus vincitur · Et licet diues ſit paſtoꝛ ouem tamen moꝛ
bidam non contempſit Jtem ipſe de cruce latronē in ꝑadiſū tulit · et
ꝓdigiū filiū reuertentem letus āplectit² · et nonagintanouē pecu=
dibꝰ in deſerto derelictis vna ouicula q̄ remāſerat humero bōi paſ
toꝛis impoſita ad ouile reducitur · Jdeo nō dubitet peccatoꝛ quocū=
ꝗ tēpoꝛe penetenciam agat de quibuſcūꝗ peccatis q̄n in hijs mi=
ſericoꝛdiā cōſequetur ꝑ filiū dei q̄ ꝓ nobis eſt aduocatus apud pa=
trē Caueat tū ipſe peccatoꝛ ꝙ ne de penitēcia et dei mīa obſtinatus
diffidat vt de pe di iij inter hoc Jtem ne penitus in peccatis deſperz
ſicut caym qui dixit · maioꝛ eſt iniquitas mea vt de pe di i ex hijs ·
Jtem ne ipſe veritatē impugnet ſicut iudei qui dixerūt ipm̄ in beel=
zebub eicere demonia vt i q · i · eos · Jtem ne habeat pꝛopoſitum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

nunq̄ penitere vt de pe di ·ſ· preter Itē ne male ſenciat de perſona ſpiritus ſancti vt de conſe di quarta hij vero· quoniam hijs modis peccatur in ſpiritum ſanctum quod peccatum non remittitur neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in alio · ¶ De drã inter peccatorē in lege dei conſtitutū et pccōrē extra legē dei cōſtitutū Ca li·

Item o yſaia in ſacra ſcriptura reperio magnam contrarietatem ſcripturam vt in pſalmo xxij ſcribitur· zelaui ſuper iniquos pacem peccatorum videns et ps̄ xxxvij ſcribitur· nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorū meoꝝ· et ps̄ xxxi· multa flagella peccatoris · Ergo ſi oſſibus prophete non erat pax propter peccata ſua quare zelabat pacem peccatorum Ait yſaias· Domine ieremia tu debes diſtinguere inter peccatorem et peccatorem quia eſt peccator qui eſt extra legem dei ſicut aliquis de populo aliarum nacionū· et quia tales extra legem cōſtituti nō poterāt promereri gloriam et pacem paradiſi quantūcumqꝫ bonū feciſſent · et ideo p tali bono quod ipſi peccatores fecerunt ſuper terram et ipſi in eadem terra bonum debent ſuſtinere poſtq̄ paradiſum non poterāt pmereri ſecundum veram dei iuſticiam quoniā ſcriptū ē in ps̄ lvij· ſi vtiqꝫ eſt fructus iuſto· vtiqꝫ eſt deus iudicās eos in terra Itaqꝫ dñus iuſtus dat ſupradictis peccatoribus ſuper terram pacem et omnium rerum abundanciam et delectaciones et diuicias pro bono operato per ipſos· Sed poſt exitum vite ipſorum dat eis perpetuam gehennam in qua nulla pax poteſt reperiri ſed perpetua tribulacō in qua viuent in eternum vt ait idem propheta in eodem pſalmo· Ecce ipſi peccatores in ſeculo obtinuerunt diuicias · et dixi ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meum et laui inter innocentes manus meas etc· Nunc ſi ipſe propheta ait zelaui ſuper iniquos pacem peccatoꝝ vidēs poſtea q̄d aſſerit Idem nāqꝫ ppheta malum eoꝝ finē conſiderans et perpetuā eoꝝ dampnacionem manifeſtans ait Non eſt reſpectus morti illorum neqꝫ firmamentum in plaga eorum In laboribus hominum non ſunt et cum hominibus non flagellabūtur Et id quod dicit ppheta quia non eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorū debet intelligi hoc modo licet peccator eſſet ſub lege dei conſtitutus de ſuis tamen peccatis in hoc mundo flagellabatur vt ſuperna ac celeſti atqꝫ perpetua pace poſſet gaudere ſicut a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſius ait propheta Ecce in pace amaritudo mea amariſſima · tu au-
tem eruiſti animam meam vt non periret · Et quia ſupradictus ꝓ-
pheta conſtitutꝰ in flagellis huiꝰ mūdi vidēs peccatores extra legē
cōſtitutos habere pacem zelauit ſuꝑ iniquos Ideo fideles legis criſti
ſi flagellentur in hoc mundo pro peccatis eorum pacienter ſuſtine-
ant quoniam ſanctum eſt ⁊ bonum cum hominibus flagellari cū di
cat idem propheta de ſupradictis peccatoribus pacem habentibus
et cū hominibus non flagellabuntur · Et tu ieremia videns in hoc
mundo hoc iudicium quod dixiſti c xij · iuſtus quidē tu es dn̄e ſi diſ-
putem tecū verūtamen iuſta loquar ad te · quare via impiorum ꝓſ
peratur · bene eſt omnibus qui preuaricantur et inique agunt · plā
taſti eos et radicem miſerunt ꝓficiunt et faciunt fructum · ꝓpe es
tu ori eorum et longe a renibus et tu dn̄e noſti me et vidiſti me et ꝓ
baſti cor meum tecum ⁊c · tamen tu oraſti pro eis dicens · Congre-
ga eos ſicut gregem ad victimam et ſanctifica eos in die occiſionis ·
et iob xxi · et malachie ij in fine · Caueat tamen in baptiſmo conſti
tutus ſi affluat diuicijs ne ſuum cor apponat eis quia non vt fide-
lis ſed vt infidelis et extra legem criſti iheſu conſtitutus iudicabit
ET in hoc valde redarguendi ſūt dn̄i tēporales atqꝫ ſpūales q̄
ſuis non contenti diuicijs pauperum et egenorum rapiunt ſubſtā-
cias abhorrentqꝫ iuſticiam et in iniuſticia incraſſātur · cōtra q̊s loq̄
tur pſalmiſta Nolite ſperare in iniquitate et rapinas nolite concu-
piſcere · diuicie ſi affluant nolite cor apponere · quia duo hec odiut
Idem propheta ait pſalmo c xxij · Inclina cor meum deus in teſti-
monia tua et et non in auariciam Caueat eciā ꝙ nullū peccatum du
cat in conſuetudinem et dicat · non videbit dn̄s nec intelliget deus
iacob · qm̄ ſatis mortale et dampnabile eſt quod arguit propheta
dicens · Intelligite inſipientes in populo et ſtulti aliqn̄ ſapite · qui
plantauit aurē non audiet aut qui finxit oculū non cōſiderat · qui
corripit gentes non arguet qui docet hominem ſcienciam · Dominꝰ
ſcit cogitaciones hominum qm̄ vane ſunt vt pſalmo xciiij · Et non
credant fideles dei et diuites in eiſdem reprobari diuicias qm̄ fide-
les criſti alijs peccatoribus diciores ſunt vt ps̄ xxxvi Spera in dn̄o
et fac bonitatem et inhabita terram et paſceris in diuicijs eius ·
Delectare in domino et dabit tibi peticiones cordis tui · atqꝫ ſpe-

ra in eo et ipſe deus faciet Item criſti fidelis non querat inuidere in
fideli diuiti · q̄m melius eſt modicum iuſto ſup diuicias peccatorꝫ
multas Et ſi ipſe fidelis cor ſuum apponeret diuicijs deus exaudi-
ret eū in diuicijs ſubſtācia ⁊ honore et nichil deerit anime ſue nō ta
men tribuet ei deus poteſtatem vt comedat ex eo ſed vt auaricia iſtd̄
ſeruet vſqꝫ ad vite ſue exitū et poſtea homo extraneus vorabit illud
Iſte talis iuxta ſentenciam ſalomonis carere debet ſepultura quia
ſecundum eiuſdem ſentenciam · qui amat diuicias · fructus non ca
piet ex eis · quia vbi multe ſunt opes et multi qui comedunt eas et
quid ꝓdeſt poſſeſſori niſi ꝙ cernat diuicias oculis ſuis dulcis eſt ſō
nus operanti ſiue parum comedat ſiue multū ſaturitas autem di-
uitis non ſinit eum dormire Item aliquis congregabit diuicias in
malum et in afflictione peſſima pereunt · generabit filium et in ſū-
ma egeſtate erit · Ideo concludit ipſe ſalomon ꝙ omni homini cui
deus dedit diuicias atqꝫ ſubſtanciam poteſtatemqꝫ ei tribuit vt
comedat ex eis et fruatur parte ſua ac letetur de labore ſuo hoc eſt
donū dei · Ideo fidelis criſtianus non aduertat ad falſas diuicias
temporales et non in eis cor ſuum ponat · iactet cogitatum ſuum ī
domino et ipſe in bonis diuicijs enutriet eum · et conſideret pecca-
torum diuicias in ſeculo abundantes cum ipſe deus ꝓ tam modico
bono quod ipſi peccatores in mundo geſſerunt in tot diuicijs tem-
poralibus facit abundare quot erunt bona celeſtia fidelium et bo-
norum criſtianorum que ipſe pius deus in recompenſacionem bo-
norum que ipſi in mundo geſſerunt elargitur · mens humana pre
meditari non poterit quoniam ſcriptum eſt Nullum malum impu
nitum et nullum bonum irremuneratum · Et hec ſunt vera ſi que-
rant penitencias et dei flagella ſuſtineant in perſecucionibus et in
infirmitatibus et in eis non indureſcant · quoniam ſi neglecta pe-
nitencia vel ſpreta in eiſdem peccatis moriātur abſqꝫ dubio ad tar
tareum regnum deſcendent vt ait pſalmiſta Eripe me de luto et n̄
infigar libera me ab hijs qui oderunt me ⁊ de ꝓfundis aquarū Non
me demergat tempeſtas aque neqꝫ abſorbeat me profundum neqꝫ
vrgeat ſuper me puteus os ſuum · Prime tres liberaciones perti-
nent ad purgacionem tres vltime ꝑtinent ad dāpnacōem peccōꝝ ·
q̄b9 quidē peccatis purgatis meremur glorīā adipiſci ꝑhennem ·

¶ Hic cōtra predicta vtiliſſimū de finali iudicio obicitur dubium·
Ca lij ¶ In hoc capitulo videbis preſentis dubij enodacionem · ⁊ de
rerum temporalium inequali diſtribucōne pulcrā reſolucionem

Iterum ait iheremias · Domine yſaia valde pulchre omnia ſepedicta ſecundū ſcripturas ſunt deciſa · ſed tū m̄ vnū reſtat dubiū ſatis graue et cū ſup̄ ſit cōcluſū ꝙ hoīm ī lege dnī̄ cōſiſtēciū in terris purgatis peccatis vt ipſi ſic purgati patrie celeſtis perhenniter fiant poſſeſſores et illi q̄ extra legē dei ſunt peccatores in lacum dampnabiliter dimerſi puteus infernalis ſuper eos vrgeat os ſuum modo vero cum omnes populi et gentes in ſupra dicto iudicio ſint iudicate et debeant iudicari quod erit iudicium ipſius criſti quo ipſe debet iudicare iterum viuos et mortuos· Ergo ſi dicte gentes et populi iam iudicati ſunt quare iterū iudicabuntur Nunquid dicendum eſt iuſtos et ſanctos paradiſum non ingreſſuros vſqꝫ ad diem iudicij et malos et r̄probos tartarū non ingreſſuros vſqꝫ ad eundem diem iudicij quod eſt falſum cum ipſe criſtus duxerit latronem in paradiſum · qui dixit · Memento mei Item illos qui reſurrexerunt cum eo et intrauerunt ſanctam ciuitatē in qua expectarunt eum quouſqꝫ xp̄c ipſe aſcendit in celū et ſecū in paradiſū tranſduxit Ergo de quo erit vel qualiter fiet hoc iudiciū finale Nūquid pro vno delicto erit duplex ſentencia cum ipſe d̄s miſericors non iudicet bis in idipſum Nunquid forte iudicium ſuum erit in celo in bonis et malis diſtribuendis ſicut eſt nunc in terra cum ipſe deus non equaliter in terra diſtribuat bona temporalia hominibus propter quod aliqui eum appellant iniuſtum quoniam vnus erit affluens et abundans alius vero ſumme egebit et laborans in ſumma egeſtate ·

At yſaias Dn̄e ieremia iudicium dei in terris ſatis eſt profūdū et hoc inſipiens nō cognoſcit nec ſtultus intelligit qr ſi deꝰ in ſuo iudicio equaliter diſtribuiſſet ſubſidia diuiciarū inter homines · ceſſaret ſentencia ſua quā ipſe in homines ꝓtulit dicens· In ſudore vultus tui veſceris pane tuo Ideo ſi homines abundarēt ſub equali diſtribucione dei non in ſudore ſed in delicijs pane ſuo veſcerentur· ꝓpter quod ipſe deus voluit non equaliter inter homines temporales diuicias diſtribui ſed in ſudoribus et doloribus dedit homini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

bus panem ad veſcendum Et licet ipſe deus pauperem faciat ⁊ di-
uitem erigat· tamen in hoc eſt iudicium ſuum temporale· quia non
fecit aliquem pauperem niſi ꝓpter alium diuitem et non fecit diui
tem niſi propter alium pauperem Et ꝙ hoc ſit verum manifeſte oſ
tenditur quia cũ homo naſcitur in mundo nichil ſecum defert niſi
nuditatem vt iob primo Nudus egreſſus ſum de vtero matris mee
nudus reuertar illuc dominus dedit dominus abſtulit · Ideo quic
quid ipſe acquirit ſubſtancie diuiciarum a deo acquirit· quia ipſe de
us dedit incrementum licet in eis acquirendis ipſe homo laborem
poſuerit · et licet ipſe nudus diuiciarum dei diues factus · quia
ſecundum ſcripturam domini eſt terra et plenitudo eius tamen ip
ſe homo in diuicijs ſe paſcit et eis fruitur · vnde ipſe deus volt ꝙ dē
ſupercreſcentibus vltra vite neceſſaria ipſe diues pauperi adminiſ
tret videlicet panem eſurienti frangendo egenum vagantem in do-
mum ſuam inducendo et nudum veſtibus cooperiendo· propterea
quicquid homines in hoc mundo habent ſua non ſunt ſed cõmunia
ſecundũ legem dei licet dicti homines ea habeãt in poteſtate diſtri
buendi ſecundum eorum arbitrium tamen et precepto dei non neg
lecto eadem diſtribuere habent · Nunquid tamen dicere poterunt
dicti homines · iniuſtum non facimus aliena non inuadimus pro
pria diligencius ſeruemus · O impudens et auarum dictum cum
propria dicuut q̄m nichil in hunc mundum detulerunt Item quibꝰ
facultatibus quibus ſubſidijs ſunt ab alijs ſtipati cum egreſſi fue-
runt in hãc lucem Ideo in hoc concluditur ꝙ nõ minꝰ eſt criminis
furari diuiti · q̄m aliquis abundans et potens panem et veſtimen
tum denegat egenti · quoniam eſuriencium panis eſt qui detinet᷑
a diuitibus · nudorum indumentum eſt quod recluditur · miſeroꝝ
redempcio et abſolucio eſt pecunia que in terris abſconditur · Hec
p̄nt probari lxvij di in c ſicut hij ·

AD aliud quod dixiſti o ieremia de finali iudicio· reſpondeo et
dico ꝙ homines iam iudicati amplius nõ iudicabũtur ſed iudex qz
iã iudicauit occulte oſtendet publice iudicando ꝙ de iure reprobos
ĩ pctõ dãnauit ⁊ bonos ĩ iuſticijs ſuis ſaluauit Sz tñ priõ ãteꝙ̃ veni
at ad iudicandũ viuos et mortuos ip̃e rex ⁊ iudex ſeculũ iudicabit
ꝑ ignẽ in quo igne celi magno impetu trãſient elementa vero calo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

re ſoluentur · terra autem cum omnibus que in ea ſunt conſumetꝛ
vt teſtatur ſanctus dauid in ſpiritu dei dicens Deus manifeſte ve
niet deus noſter et non ſilebit · Ignis in conſpectu eius ardeſcet et
in circuitu eius tempeſtas valida Aduocabit celum de ſurſum ideſt
angelos · et terram ideſt homines in reſurrectionem vt diſcernat
populum ſuum Et ipſi angeli cõgregabũt deo ſanctos eius qui or-
dinant teſtamentũ eius ſuper ſacrificia · et ipſi angeli annunciabũt
iuſticiam eius qm̃ ipſe deus iudex eſt Et dicet ipſe deus peccatori ·
quare tu enarras iuſticias meas cum illas non ſeruaueris et quare
aſſumis teſtamentum meum per os tuum cum id totum fedaueris
Tu odiſti diſciplinam et proieciſti ſermones meos retrorſum · Si
videbas furem currebas cum eo et cum adulteris porcionem tuam
ponebas Os tuum abundauit malicia et lingua tua cõcinnabat do
los · ſedens aduerſus fratrem tuum loquebaris et aduerſus filium
matris tue ponebas ſcandalũ Et dicet iudex · hec feciſti ⁊ tacui · ꝓp
ter hoc exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis arguã te et ſtatuã cõtra
faciem tuam In hijs modicis verbis omnia grauia peccata cõtinẽ
tur ⁊ in hijs verbis et adhuc grauioribus peccatores arguet vniuer
ſos et libri apientꝛ · de quibꝰ ait ſcriptura ps̄ c lx ⁊ in libro tuo oẽs
ſcribentur · ⁊ ps̄ lxviij · deleãtꝛ de libro viuẽciũ ⁊ cũ iuſtis nõ ſcribã
tꝛ · Et angeli in clangore tubaꝝ more cũ ſanctificatꝛ bellũ vocabũt
bonos ⁊ malos añ cõſpectũ iudicis ſedentis in ſede maieſtatis ſue

¶ Hic tractatur quõ lucifer cum ſuis merito ẽ dãnatus Ca liij

Et primo aduocabit demonem cum omnibus angelis eius ·
et ipſe demon apparebit coram eo tremulentus aſpiciens
dei terribilitatem Et dicet ipſe deus et iudex ei Tu ſigna-
culũ ſimilitudinis dei plenus ſapiencia perfectus decore in delicijs
padiſi fuiſti · omnis lapis precioſus opimentũ tuũ ſardis topaſius
iaſpis criſolitus onix berillus ſaphirus carbunculus et ſmaragdꝰ
aurum quoqꝫ opus decoris tui et foramina tua in die qua tu cõditꝰ
es parata ſunt Tu cherub extentꝰ et ꝓtegens et poſui te in monte
ſancto dei in medio lapidum ignitorum ambulaſti perfectus in
omnibus vijs tuis a die cõdicionis tue donec inuenta eſt iniquitas
in te in multitudine negociacionis tue · ¶ Repleta ſunt interiora

tua iniquitate et peccaſti et eieci te de monte ſancto dei et perdidi
te o cherub eleuatum eſt cor tuum in decore tuo et perdidiſti ſapi-
enciam tuam in decore tuo et in terram proieci te ante faciem re-
gum dedi te vt cernerent te in multitudine iniquitatum tuarum.
Quare cecidiſti o lucifer qui mane oriebaris Hec habentur in eze-
chiele et yſaia pphis At ipſe lucifer inclinans ſe in terrā ſic humili
ter erit locutus. O iuſtiſſime iudex ſi me veſtra clemencia digne-
tur audire manifeſte oſtendam me contra veſtram diuinitatem in
nichilo peccaſſe quoniam cognoſco cognoui et cognoſcam ꝙ veſtra
diuinitas de nichilo me creauit plenum ſapiencia et perfectum ſci
encia et decore atqꝫ tocius paradiſi poſt veſtram diuinitatem prin
cipatum habentem. Si ego fui dotatus plenitudine ſapiencie non
ſequitur domine ꝙ contra veſtram diuinitatem peccauerim. que
eſt tocius perfectionis. Si ego fui perfectus ſciencia et in delicijs
paradiſi poteram cognoſcere et cognoſcebam abſolutam potenci-
am veſtram. ꝙ ſi in aliquo peccaſſem contra eam poterat me in ni
chilum redigere cum ipſa me de nichilo in totali perfectione creaue
rit Item non ignorabam ꝙ ſupra veſtram diuinitatē nullus erat
potencior dn̄s cui potuiſſem adheſiſſe. Nūquid non fuiſſet magna
execacio ꝙ creatura contra creatorem ſuum ita vt aſſeritur ſuper-
biſſet. ſed veſtra diuitas reuerenter loquendo perſuaſu inimice
lingue archangeli michaelis de me veſtre deitati malum aſſeren-
tis ad hoc vt principatus celeſtis monarchie ſibi remaneret. et in
predicto malo veſtra diuinitas ſibi credens in nichilo me peccan-
tem gratis perdidiſtis. Audiant omnes populi conſpiciant om-
nes gentes ſi ego talis ac tantus creatus ⁊ in omni perfectione ſub
limatus et in omni ſciencia ac virtute decoratus a diuinitate veſ-
tra que in me ſemper fuit amabilis ſemper humilis ſemper benig-
na debuiſſem taliter vt aſſeritur peccaſſe in eadem. preſūpcio ceſ-
ſat lex abhorret et vnicuiqꝫ audienti vertitur incredibile Ergo iu-
dex iuſtiſſime placeat me veſtram creaturam ita crudeliter non per
ſequi cum in vos non peccauerim vt aſſeritur Tunc iudex reſpon-
debit ei dicens Audite omnes gentes que in circuitu meo eſtis. lu-
cifer hic preſens volens excuſare ſuperbiam ſuam prout audiſtis
quam in celis ipſe infelix temerarie pegit ſe ante diuinitatem meā

excuſauit prout melius potuit ſuum peccatum palliando taciteqꝫ
iniuſticiam contra diuinitatem meam retorquendo. Et ait ipſe iu
dex O lucifer ſi te diuinitas in tanto beneficio mancipauit. quo=
modo eſt preſumpcio ꝙ te gratis perdiderit. ſed ad tollendam om
nem ambiguitatis preſumpcionem merita tua veniant in patroci
nium et teſtimonium cauſe tue in hoc iudicio. Et ilico aſſurgens
michael archangelus lucifero dulcibus verbis ait O lucifer ſi bonꝰ
es vt aſſeris cur me infamas peccato ſuperbie tue Nōne in hoc cog
noſcitur malicia tua Nonne tu dixiſti in decore tuo in cōſpectu toci
us monarchie celeſtis. ego ſum deus et in cathedra dei ſedi. Poſt
hec ſuperbe dixiſti. Ponam ſedem meam in lateribus aquilonis et
ero ſimilis altiſſimo. Et hec redacta fuerunt in ſcriptis ad memo
riam futurorum per fideles notarios ezechielis viij et yſaie xiiij.
Et es tante preſumpcionis ꝙ in conſpectu dei hec negas cum ſint
eciam omni populo manifeſta. Nūquid non propter ſupra dictam
ſuꝑbiam ipſe deus ꝓiecit te et alios angelos te ſequentes de celis ī
terram. Nunc vero dic michi ſi tanti bonitatis in celis fuiſti prout
aſſeris quare ipſa bonitate vſus non fuiſti in terra in quam eiectꝰ
fuiſti Nunquid nō nouiſſima tua fuerunt peiora prioribus. plenꝰ
ambicione aſcendiſti ſuper altaria ſancta ſcōꝝ tempore machabe=
orum et ibi eciam ſuperbiā addendo ꝓ deo ſuperbe feciſti te coli.
Item bina vice feciſti fieri vitulos aureos in dei populo ipſo dicen
te. hij ſūt dij tui iſrahel qui eduxerunt te de terra egipti. Primo
cum educeretur de terra egipti Secundo tempore ieroboaz Itē q̄d
egeris in regno iudicis iheſu ſub ſilencio pretermittatur Nonne iſ=
ta trahunt in manifeſtam ſuꝑbiam quam eciam in celo peregiſti.
Et ſi in te deus preſtitit ſapienciam et decorem tu autem in malig=
nitate tua illam ſapienciam perdidiſti. Vnde michi iniuſte impro=
peras peccatum ſuperbie tue. veniant et cetere naciones et reges
nacionum qui in terris ſeruierunt tibi. de bonis operibus tuis in
hoc iudicio publice teſtificentur. Et cum adueniſſent reges nacio=
num ante dei conſpectum et proſpicientes atqꝫ intuentes luciferū
admirantes dixerunt. Nūquid iſte eſt vir qui conturbauit ter=
ram qui concuſſit regna qui poſuit orbem deſertum et vrbes eius
deſtruxit et vinctis eius non aperuit carcerem. et quomodo tu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

modo vulneratus es ſicut et nos ſimilis noſtri effectus es · detracta eſt ad inferos ſuperbia tua · recidit cadauer tuum · Subter te ſter-netur tinea et operimentum tuum erunt vermes Ad infernum de traheris in profundum laci · Et tunc dicet iudex · Ecce nunc audiſti quid naciones de te et peccatis tuis teſtificentur Et ad hoc reſpon debit lucifer dicens · Domine iudex ponatur ſine preiudicio ali-cuius ꝙ fecerim tale peccatum nonne et adam primus parens ſimi li ſuperbia peccauit eciam et nabugodonoſor rex · et tamen eos nō ſicut me aggrauaſti · Et dicet iudex · quicquid ipſi egerunt te inſti gante fecerunt · ſed tu nullum habuiſti inſtigatorem niſi propriam maliciam · ideo minus peccauerūt · ſed tamen graui penitencia ip ſe adam in valle ebron vbi eſt eius ſepultura defleuit vt ioſue xiiij · cum poſteris ſuis tamen vſq; ad aduentum meum in carne non ſūt conſecuti miſericordiam Nūquid et tu vllo tpe de tuo delicto agere voluiſti penitenciam · ſed ſemper mala peioribus aggregādo de die in diem in peccato durior fuiſti effectꝰ ſicut pharao quem viuū ma re abſorbuit · ecce infernus parat ſe ad te abſorbendum · et dicet iu dex omnibus circa eum ad iudicium conſiſtentibꝰ · Quid vobis vi-detur an lucifer et angeli eum ſequentes iuſte fuerunt dampnati ā iniuſte · et reſpondebunt omnes vna voce dicentes Juſte dampna-tus fuit Et tunc dicet rex et iudex lucifero et eius angelis ſequaci bus · Jte a ſiniſtris · Et michaeli et eius angelis dicet · Jte et vos a dextris meis ·

Hic populꝰ iudaicus vocaꝛ ad iudiciū Ca liiij
Jn fine huius capituli videbis ſniām iudicis cōtra ipſos iudeos

Secundo faciet vocari ad iudiciū humanas creaturas · et p̄-mo populum iudeoꝝ et cum eis rex et iudex diſceptabit di cens · Audite o viri iudei et iſrahelite nonne promiſſꝰ fui vobis in lege in qua canitur · Prophetam ſuſcitabit deus de medi o fratrū ſuoꝝ ſimilē moyſi · et ſi q̄s non audierit ꝓphetā illū · exter minabiꝛ de populo meo Nonne ſimilis fui moyſi in humanitate et legū ac preceptorū dacōe Nōne p̄dicaui de regno dei · nōne veſtros mortuos ſuſcitaui ac cecos illuminaui et omnes infirmos ſolo ver bo curaui mortem ſuſtinui et a mortuis reſurrexi · Nōne poſt meā reſurrectionē per apoſtolos meos vobis p̄dicari feci de regno dei q̄ ſigna magna in vobis fecerunt Quid eis feciſtis · nonne expuliſtis

eos a vobis atqꝫ perſecuti eſtis de ciuitate in ciuitatem in moꝛtem
et in carcerem · et regni dei vos indignos feciſtis · quid vltra valui
facere Et tunc iudei et iſrahelite reſpondebunt et dicent Illuſtriſſi
me iudex cum ſatis ipſa iuſticia eciam vobis placeat in equitate be
nigne nos audire cum ſcriptum ſit in pſalmo · quoniam iudicabis
oꝛbem terre in iuſticia et populos in equitate · et inſuper dicent ip
ſi iudei · Iuſtiſſime iudex verum eſt ꝙ deus nobis pꝛomiſit ſic ſuſci
tare ꝓphetam de medio fratrum noſtroꝝ et qui nõ audierit ꝓphe=
tam illum ait deus ego vltoꝛ exiſtã ſed tamen deus dedit nobis ſig
nũ in cognicõne dicti pꝛophete · ꝙ ſi pꝛopheta ille in nomine dñi p̄
dixerit et ñ euenerit de hoc dñs non locutus eſt ꝓpter quod et ipſe
deus nobis in lege pꝛecepit non ſolum talem ꝓphetã non audire ſꝫ
tãqꝫ mendacem eum in moꝛte turpiſſima tradi ſicut patet deutro·
xviij · pꝛopter quod benigniſſime iudex placeat ad nos miſericoꝛdie
veſtre aures inclinare Et licet nunc cognoſcamus ꝙ vos fueritis ꝓ
pheta ille in lege ꝓmiſſus tamen nobis multa dixiſtis que ꝓut dix
iſtis non euenerunt · ꝓpter que nos cogitantes vos eſſe mendacē
ꝓphetã iuxta ſentenciam legis nobis traditam tradidimus vos in
moꝛtem Et pꝛimo dixiſtis palam in conſpectu tocius ſynagoge deſ
truam templum hoc et in triduo reedificabo illud · Hoc pꝛedixiſtis
et non ꝓut dixiſtis euenit quia templũ integrũ manſit poſtea ꝑ tē=
poꝛa longa · ꝓpter quod affigi cruci iuxta ſentẽciam legis iuſte me=
ruiſtis · vt pꝛimo eſdꝛe vi c · qua lege canitur A me ergo poſitum eſt
hͦ decretum vt omnis homo qui hanc mutauerit iuſſionem tollatꝫ
lignum de domo eius et erigatur et configatur in eo · domus autē
eius publicetur et deus qui habitare fecit nomen ſuũ ibi diſſipet õ=
nia regna et populum qui extenderit manum ſuam vt repugnet et
diſſipet domum dei illam que eſt in iheruſalem ¶ · Ego darius ſta=
tui decretum hoc quod ſtudioſe impleri volo Secundo dixiſtis · niſi
manducaueritis carnem meam non habebitis vitam in vobis vt io
hãnis vij et tamen non comedimus carnem veſtram et per tempo=
ra longioꝛa viximus Tercio dixiſtis · ſi quis credit in me flumina d̄
ventre eius fluent aque viue vt iohannis vij · et multi in vos cre=
diderunt et tamen non vidimus de ventre eorum flumina emanaſ
ſe Quarto dixiſtis · ſi quis ſermonem meum ſeruauerit moꝛtem nõ

videbit in eternum vt iohannis ix· et tū m̄ti ſeruauerīt ſermonem m̄
veſtrū q̄ tū mortui ſunt Et alia ſimilia q̄ longū eſſet narrare dixiſ-
tis que non euenerunt Item peius feciſtis ꝙ ſabbatū cōtra legis p̄
ceptū nō cuſtodiſtis ⁊ in eo infirmos curaſtis Nūqd tēbamur vobis
credere et vos ꝓphetam illū i lege ꝓmiſſum reputare cum expreſſe
feceritis contra legem Nūquid nō interrogauimus vos dicentes· ſi
tu es criſtus dic nobis palam · et vos reſpondiſtis nobis Opera q̄
ego facio ipſa teſtimonium phibent de me Certe multa mirabilia ⁊
magna feciſtis forte que nullus alius fecit racione quorum non te
nebamur vobis credere· quoniā deus precepit nobis dicens ꝙ ſi q̄d
in nomine domini propheta ille predixerit et non euenerit et nō dix
it fecerit· ſed vos multa predixiſtis que non euenerunt prout ſupra
dictum eſt licet feceritis magna ⁊c que vel ſimilia helias et heliſeus
fecerunt · Ergo ſecundum legem iuſte vos interfecimus et nos in-
iuſte cum reuerencia loquendo dampnamur · Et iudex reſponde-
bit eis dicens Semper intellexiſtis ſcripturas et dicta ꝓphetarum
ꝑut ſonant Nonne promiſſus in lege veſtra vobis loqui debebat
in prouerbijs parabolis et figuris dicente ꝓpheta Attendite popu
le meus legem meam inclinate aurem veſtram in verba oris mei q̄r
aperiam os meum in ꝑabolis loq̄r ꝓpoſiciones ab inicio ſeculi Reſ-
picite in quanta hoc deus ſollicitudine predixit · ſed vos ad hoc nō
conſpexiſtis · Si loquens dixi deſtruam tēplū hoc ū locutus fui de
templo materiali q̊ vos ſtabatis ſed de templo corporis mei in quo
de9 pater et filius et ſpiritus ſanct9 habitabat· quod tēplū deſtruc
tū p̄ mortē in tribus diebus reſurgendo p9 mortē repaui Si dixi vo
bis niſi manducaueritis carnem ⁊c non debuiſtis intelligere ꝓpriā
carnem meā manducare ſed ſpiritualiter credere in me diuinitatē ʒ
incarnatā· quod credere ſpūaliter eſt manducare· et qui taliter car-
nem meam mādūcauerit mortem infernalem ū videbit in eternū
Ad aliud quod dixiſtis· ſi q̇s i me crediderit ⁊c ū debet intelligi ꝑut
ſonat ꝓuerbiū ſed de fluminibus ſacrarū ſcripturarū Vos cogno-
uiſtis diſcipulos meos rudes et illr̄ātos ex quib9 magna ſcripturā
rum flumina pceſſerunt· Ad aliud videlicet ſi q̇s ſermonem meum
ſeruauerit mortē non guſtabit ineternum quod dictū non debuiſ-
tis itelligere de morte tēporali quā eciā ego ſuſtinui ſʒ de morte aie

que erit perpetua · et ſi quis ſermonem meum ſeruauerit mortem
talem non guſtabit Si ſabbatū non cuſtodiui quid miri· nōne in le
ge veſtra dicebatur · ſi quis non audierit ꝓphetā talem extermina-
bitꝛ &c· ꝓpter quod omnia erant in manu mea· Ergo in oībꝰ factis
debuiſtis me audire et ſequi et eciam in ſabbati cuſtodia Sed dicite
michi o iudei nūquid cū predixi filio vidue in conſpectu veſtro ado
leſcens tibi dico ſurge· nonne ilico ad vitam ſurrexit Item in lazaro
quatriduano nōne ſimiliter obſeruaui q̄t leproſos ſolo verbo mun
daui et cecos illuminaui Nonne demonia confeſſa fuerunt ꝙ eram
criſtus · Nonne diſcipuli mei in nomine meo maiora hijs fecerunt·
Nunquid in nomine alterius ꝓphete hec facta fuerunt ſicut in noīe
meo · Niniuite ſurgant vobiſcum in iudicio qui egerūt penitenciam
ad predicacione ione · quare vos me non audiuiſtis Et dicent iudei
in dolore cordium ſuorum Obſcura veſtra locucio nos decepit Di-
cet iudex Non ſic quia non conſurgebatis ad verbum dei audiendū
ſed pocius ad ebrietatem ſectandā et ad potandum vſq; ad veſpe-
rā et vino eſtuabatis · cithara et tipanum et lyra et tibia et vinū i
cōuiuijs veſtris· opus autem meum non reſpiciebatis nec opa ma-
nuū mearꝫ cōſiderabatis · ꝓpterea captiui ducti eſtis qꝛ nō habuiſ
tis ſcienciam ideo infernus dilatauit animam ſuam et aperuit os
ſuum ſine vllo termino et deſcenderunt fortes vri et populꝰ et ſub
limes veſtri atq; glorioſi ad eū vt yſaie ij c Et dicet iudex omnibus
Quid videtꝛ vobis o ppli gētes et lingue· fuerūt ne iſti iudei iuſte dā
nati Et dicēt oēs Mitiſſime iudex· ita· & eis dicet iudex Iſte a ſiniſtris
Hic vocātur gentiles ad iudicium Ca lv Hic vide reſponſionem
gentilium ad obiecta contra ipſos p deū iudicem· deīn videbis ite-
ratā ipſius iudicis reſponſionem ad iudeorum propoſita cum no-
uem obiectionibus contra ipſos gentiles

ET angeli in clangore tubarum vocabunt in iudicium gen
tes que ydolis ſeruierunt Quibus terribilis iudex dicet ·
Vos autem cum ſitis et fueritis homines ad ymaginem et
ſimilitudinem dei formati ſicut et ceteri cum ſenſualitate tocius
racionis · quare ydola muta opera manuum veſtrarum fabrefac-
ta pro deo adoraſtis · que nec fari nec loqui poterant cum ſpiritus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

non eſſet in eis · Habebant oculos et non videbant · manus et non
palpabant · pedes et ambulabant · nec clamabant in gutture ſuo·
·Qua racione mouebamini ad hec facienda . Quare non recog=
nouiſtis pꝛo deo illum qui fecit celum et terram mare et omnia que
in eis ſunt · · nam et ipſe dedit omnibus ac eciam et vobis pꝛincipi
um eſſendi pauitꝫ vos a iuuētute veſtra vſqꝫ quo ipſe a vobis fece
rit exalare ſpiritum et tunc omnes veſtras cogitaciones fecit peri
re· Surgant ipſa ydola et pꝛotegant vos in hoc iudicio ſi poſſint
vos de manibus meis liberare Et reſpondebunt gentes cum coꝛ=
dium tremoꝛe terribili iudici et dicent Juſtiſſime iudex placeat veſ
tre iuſticie in modicis verbis nos audire et dicent poſtꝙ nos foꝛ=
maſtis ad ymaginem et ſimilitudinem veſtram·quare graciam veſ
tram quam iudeis et iſrahelitis tribuiſtis eciā et nobis nō dediſtis
quos iudeos et iſrahelitas vſqꝫ ad aduentum veſtrum in carne ī cir
cūciſione ſaluaſtis Jtem poſt incarnacionem veſtram quare eādem
graciā ſaluacionis ꝑ baptiſmū magis dediſtis illis qui fuerūt ī eu=
ropa ꝙ illis qui fuerunt in aſia et affrica q̊uſqꝫ ſpūs ſcūs veniret q̄
inflauit dei amoꝛe coꝛda omnium ꝓpter quod omnes gentes et po
puli crediderunt vnum deum patrem et filium et ſpiritum ſcm̄ et ī
baptiſmo factū eſt vnum ouile et vnus paſtoꝛ·quare illos dilexiſtis
et nos odio habuiſtis·nōne melius fuiſſet ꝙ nati non fuiſſemꝰ poſt
ꝙ perpetuā gehennam in inferno credimꝰ ſentire Et iudex reſpon
debit eis dicens Audite ea que dicturꝰ ſum vobis Ad hoc hominem
foꝛmaui in ſtatu innocencie vt ruinam angeloꝛum repare poſſem
ſed homo ipſe credens effici vt ego ſum ſpꝛeto meo mandato red=
didit ſe contumacem pꝛo cuius contumacie purgacione ſine expꝛeſ
ſione tempoꝛis in tartareo carcere eundem mancipaui cum poſte=
ris ſuis· Et quia volens cōpati dicto homini cum poſteris eiꝰ elegi
michi virum nomine abꝛaham cui pꝛomiſi in ſemine ſuo pꝛedictuꝫ
hominem cum poſteris eius benedicere et eum de p̄dicto carcere ad
meā reducere graciam Cuius abꝛahe ſemen creuit in populū velut
arena maris·quem vocaui iſraheliticum et eum michi in filiū elegi
et conſtitui eidem populo cerimonias et circūciſionem ⁊ eundū po
ſui in omnium genciū lucē Sed dicite michi o gentes qū feci vobis
ſigna magna in egipto in cōſpectu veſtro ꝓ liberacione dicti popu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

li mei a ſeruitute veſtra q̃re michi deo p̄dci populi nō credidiſtis in
virtute dictoꝝ ſignoꝝ ſicut et michi populꝰ meus credidit Nōne ex
ſiccaui mare et calcabile pꝛebui dicto populo meo vobis videntibus
quod ⁊ notū fuit factum q̃ſi mūdo vniuerſo Nōne mare cooperuit
pharaonem et exercitum eius ꝑſecutoꝛes populi mei in oculis veſ-
tris · q̃re vos vidētes hec mirabilia et michi ea facienti non credi-
diſtis quis erat vobis contradictoꝛ Itē q̄n eratis in terra quā ꝓmi-
ſerā dare dicto populo meo in ſignis mirabilibꝰ · q̊t reges interfeci
quot gentes ꝑcuſſi in oculis veſtris Nūquid cōſideraſtis q̄n in ma-
nu gedeō ⁊ ccc viroꝝ · ꝑcuſſi caſtra genciū vltra centū milia viroꝛum
vt iudicum vij Itē nūquid conſideraſtis ſampſonē virū de populo
meo · q̇ cū maxilla aſine tria milia viroꝝ ḋ gentibꝰ ſolꝰ interfecit vt
iudicū xv Itē cū teneretis archam federis captiuā nōne ꝑcuſſi vos
in ſecrecioꝛi parte nature in plaga murium et inter vos fuit mag-
na cōfuſio moꝛtis q̊uſq; ipſa rediret in iheruſalē · ac eciā timoꝛ mag
nus ꝓpter hoc vos inuaſit vt primo regū quinto Itē q̇d feci vobis q̇
eratis ſub rege ſennacherib q̇ venerat ꝓ cōfuſione populi mei vt iiij
regū xviij et xix Itē quid feci vobis qui eratis ſub benedab q̇ venit i
terrā populi mei cū tringinta vno regibꝰ vt dc̄m populū annichila
re poſſet vt iij regū xx Ergo ſi vidiſtis iſta ſigna p me fieri cōtra vos
ꝓ populo meo in quibꝰ ydola vr̄a vobis non poterunt auxiliari q̃-
re dicto populo iſrahelitico nō credidiſtis ȳmo vidētes fieri iſta ſig
na me vitupaſtis dicētes ꝙ ego erā deus colliū · Itē me vobis oſten-
dere nō valui niſi in hijs mirabilibꝰ ſignis q̄m me aliter ꝙ̃ in ſignis
nullus vm̄ ꝙ̃ vidit Ergo q̇d michi imputatis Ad aliud quod dicis ꝙ
magis dilexi europā ꝙ̃ aſiā et affricā · Certe hoc non feci q̄m ante
meā aſcenſionē in celū meis diſcipulꝭ exp̄ſſe precepi vt in omnē terrā
euāgeliū meū p̄dicarent et baptiſmū in remiſſionē pccōꝝ · et quia m̄
cōſtat ꝙ eoꝝ ſonꝰ in omnē terrā exierit et ſi aſia et affrica noluerūt
recipe euangeliū et europa recepit illud · eſt ne hoc ipſis imputāduꝫ
Et ait iudex · cū ſit ſcriptum · effunde irā tuā in gentes q̄ te nō noue
rūt ⁊ in regna q̄ nomē tuū non inuocauerūt · ideo ite a ſiniſtris

Hic vocāꝛ chriſtiani ad iudiciū · et p̄mo paſtoꝛes deiñ iꝑatoꝛes
reges duces et ceteri rectoꝛes tempoꝛales Ca lvi

ET angeli in clangoꝛe tubarum cunctum populum criſtia-

num vocabunt · quo corā iudice comparente ipſe iudex in terribi-
litate dicet angelis ſuis Separate de dicto populo pios ab impijs
Quibus impijs ſeparatis dicet ipſe iudex primo iniquis eccleſie ſu
e paſtoribus Ego dominus ſto ad iudicandum cum ſenioribus po-
puli mei quare vos depaſti eſtis eccleſiam vineam meaꝫ et rapina
pauperis repta eſt in domo veſtra quare attriuiſtis populum meū
et facies pauperū demoliti eſtis contra vos prouocantes oculos
maieſtatis mee Nonne ſuper humerum veſtrum vtiqꝫ dedi clauem
domus dauid et apiebatis et nemo claudebat et claudebatis et ne
mo aperiebat Sed dicite michi o paſtores · quare paſcebatis voſ-
metipſos · nonne greges paſcuntur a paſtoribus · Lac comedebatis
⁊ precioſis lanis operiebamini de ſubſtancia populi mei · ⁊ qđ craſ
ſum erat ſuperbe exſpoliando occidebatis et pplm̄ meum pane ſpi
rituali non paſcebatis · quod infirmum fuit in operibus miſericor
die admonendo non conſolidaſtis · et quod egrotū in fide ſcē trini
tatis nō ſanaſtis · ⁊ quod fractū erat in mortalibꝰ pccis corrigēdo
nō alligaſtis · et quod abiectū erat in viciorꝫ ⁊ pccōrꝫ correctione cla-
mando ad penitenciā nō reduxiſtis: et quod pierat in pccōrꝫ cōſue
tudine increpando non queſiuiſtis ſed cum auſteritate et crudelita
te impabatis pplō meo et potencia et ad aliud nichil veſtrum ſtudi
um tendebat niſi ad ſplēdida fercula i ventrem veſtrum ponenda
et eadē per ſeceſſum emittenda ⁊ ſic populus meus diſperſus fuit eo
ꝙ ei non eſſent paſtores et factus fuit populus meus in deuoracio
nem beſtie ideſt dyaboli · Ergo o paſtores reddite michi racionem
officij veſtri · Ecce nunc exquiritur ſanguis veſtrorum ſubditoruꝫ
qui i inferno degunt de manibus veſtris · Et tunc paſtores prelati
preſbiteri et alij curati intuentes terribilem iudicem cum tremore
et cordiū dolore humiliter p vnum ipſorum reſpondebunt iudici di
centes Dn̄e ſancte pater placeat veſtre maieſtati nō ſecūdū iuſticiā
veſtrā ſed ſecundū magnā miſericordiā veſtrā nos increpare qm̄ in
cōſpectu veſtro nullꝰ poteſt nec poterit in iuſticia vnqꝫ ſaluari Jde
o miſericordiſſime iudex ſicut cū patribus veteris teſtamenti opa
ti eſtis ita et nobiſcū ſi placeat operamini · Nonne iuſtiſſime iudex
vos prefuiſtis padiſo · in quo tm̄ duo erant hoīes et ābo ſub veſtra
cuſtodia pierunt · ergo ſanguis eorꝫ exquiretur de manibus veſtris ·

In archa noe octo tantum fuerũt hoīes q̊ꝝ vnus periȷ̃t · nũquid e
ius ſanguiꝫ exquiſitus fuit de manibus noe In domo abrahe quin
qꝫ homines erant ex quibus duo pierunt cũ ſibi dictũ fuit · eice an-
cillã et filiũ eius Item in domo yſaac de duobus fratribus vnꝰ pȷ̃t
Item in domo iacob tres de duodecim pierunt Item ſub principa-
tu moyſi et aaron erant mille milia et tũ ꝓpter peccata ſua pierũt
preter duos nullus eorum terram ꝓmiſſionis intrare potuit Itẽ
de domo dauid quatuor perierunt Itẽ de domo et ſcola veſtra o do-
mine vnus aploꝝ periȷ̃t · et de lxxȷ̃ diſcipulis veſtris preter quinqꝫ
nullus ipſorũ meruit attingere regnum eternũ Nũquid ſanguis ip
ſoꝝ de manibus p̄dictorum ac eciã de manibus veſtris exquiretur ·
O dñe fiducialiter loquimur cum predicti fuerint ſub cuſtodia veſ
tra et contentamur valde ſi ſanguis predictorũ fuerit exquiſitus d̃
manibus ſuorum paſtorum ꝙ eciã et ſanguiꝫ noſtroꝝ ſubditoꝝ de
manibus noſtris exquiratur · Neqꝫ enim meliores neqꝫ peiores ſu-
mus antiquis patribus noſtris vnde iuſtiſſime iudex placeat tibi in
miſericordia nos arguere · Et iudex reſpondebit dicẽs In lege tu q̄
loq̄ris quid ſcriptum eſt ezechielis tercio · ſi me dicente ad impium
morte morieris et non ãnunciaueris neqꝫ locutus fueris et auerta
tur a via ſua impia et viuat ipſe impius in iniquitate ſua morietur
ſanguinẽ ãt eiꝰ de manu tua req̄rã Si autem anunciaueris impi
o et et ille non fuerit conuerſus ab impietate ſua et a via ſua ma-
la ipſe quidem in iniquitate ſua morietur tu autem animã tuam li
beraſti Sed et paſtores veteris teſtamẽti ⁊ eº redarguimꝰ ſubditos
noſtros in peccatis eorum Nonne ego predixi ade ne comederet de
ligno · et eciam ceteri paſtores fecerunt ſimiliter ſicut moyſes et aa
ron qui ſemper in ira et redargucione aſſidue erant populum affa-
ti · Et ſi dictus populus noluit eos audire fuit tamen eidem popu
lo imputandum Nonne aſſidue ãmonui diſcipulos meos dicens eis
Vnus veſtrum me traditurus eſt · ¶ Si ille qui cecidit de ſcola mea
et preuaricatus eſt noluit me audire ſanguis eius et alioꝝ ſubdi-
torum fuit nociuus eis et non paſtoribus · ſed ipſi paſtores ſecure
dicere pñt lauabimꝰ manꝰ noſtras in ſanguine peccatorũ iuxta qđ
ſcriptum eſt yſaie lviȷ̃ Clama ne ceſſes · quaſi tuba exalta vocem tu
am annuncia populo meo ſcelera eorũ et domui iacob peccata eorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Et contra negligentes hanc doctrinam ait ꝓpheta · canes muti nō valentes latrare Sed dicite michi ſi vos redarguiſtis pplm̄ meum de peccatis quare ꝑijſtis in peccatis eorum · ſed ſi ānūciaſtis ſcelera eorum quare in veſtris ſceleribus dāpnamini Dicēt paſtores · domine ſi in ſceleribus noſtris dāpnamur non ſequitꝛ ꝙ negligentes fuerimus circa ſubditos noſtros q̇ ſpretis noſtris monitis ad tartareū ignē iuſte dāpnantur Semꝑ verbum euāgelicū in dicto pplō fecimus ſeminare ac eciā et nos ſeminauimus nrāſqꝫ latas dyoceſes diſtinximus in perrochijs et ibi ſpūales poſuimus rectores · qui nobiſcum eciam aſſiſtāt ad crimina huius ppli corrigenda qui manifeſtarunt euangelium tuum hincinde predicando · ſi ipſi noluerīt euangelij precepta ſeruare nobis eorum peccatū q̄re īputatis Veniāt ipſi de pplō et cōteſtentꝛ nobiſcū de hoc · Quibꝰ aduocatis et pn̄tibꝰ aiūt eis paſtores · Dicite nobis o vos de pplō nūquid n̄ fecimꝰ vobis euāgeliū dei ꝑ p̄dicacionem manifeſtari in ſcīs monicionibꝰ et aſſiduis redargucionibus Dicent illi Feciſtis ſꝫ aliud docebamꝛ a vobis verbo aliud facto et exemplo inſtruebamꝛ Nōne vos paſtores predicato euāgelio aſſurgebatis ad pccā palā operanda i omni genere peccatoꝝ noſqꝫ attendētes magis ad execucōnē vrāꝫ q̄ ad verbū ſequentes veſtra peccata in eiſdē peccauimus credentes nobis ea licere poſtq̄ ea et vos faciebatis · propter que periclitāter vos nobis magiſtri fuiſtis vos hanc doctrinam nos docuiſtis et cū eratis infecti ſimilibus criminibꝰ ſicut et nos eramus puduit vos in peccatis noſtris nos redarguere cū culpa vos in noſtris peccatis redarguebat · Dicunt paſtores · Aut publice peccaſtis aut occulte Si publice quia conſtetit nobis de veſtris peccatis in noſtro auditorio per denunciacionem et teſtium probacionem vel quia fuerūt intantū manifeſta ꝙ tergiuerſacione celari non poterāt et tūc ſi in redargucione p̄dictorum pccōꝝ fuimus negligentes hoc nobis imputandum eſt · Si occulta fuerunt veſtra peccata de hijs non tenebamur diuinare qm̄ deum habent vltorem · Nonne fecimus vobis ānunciari verbum dei · ꝑ quod docebamini q̄d ad vitā q̄d ad mortem cōpetebat Nonne inſtituimus ꝓchianos ſacerdotes quibus debuiſtis veſtra confiteri peccata qui eciam miniſtrauerūt vobis eccleſiaſtica ſacramēta in quibꝰ et peccata dimittuntur non debuiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

tis ea negligere Si nos peccauimꝰ publice vel occulte nobis impu
tatur Cum nemo viuat ſine crimine non debuiſtis recipere pecca-
torum nr̄oꝝ exempla ſed pocius opera eorum que nos docebamus·
ſꝫ nos exoſos habuiſtis et quaſi inimicos tamen ſi aliquid peccati
in nobis fuerit qđ poſſit vobis cōpetere dicite nobis Illi vero ſiluerūt
Quibus quidē paſtoribꝰ terribilis iudex ſic ait In hijs excuſa-
biles non eſtis ſed vltra hoc dicite michi q̄re donum ſpūs ſancti ſy-
moniace vendidiſtis conſtituentes eccleſias venales et alia ſpiritu
alia pro precio dediſtis et vos nichil eratis intus vel extra niſi ſtan-
num plumbum et ferrum et in medio fornacis cordium veſtrorum
ſcoria argenti et auri facti fuiſtis pro eo ꝙ verſi eſtis in ſcoriam iā
dictam Ecce ego congregaui vos in cōgregacione argenti eris fer-
ri ſtanni et plumbi in medio fornacis inferni et ſuccendi ibi ignem
ad conflandū vos in furore meo et in ira mea et adhuc cōflabo vos
et congregabo et ſuccendam vos in igne furoris mei et cōflabami-
ni in medio eius Et dicēt paſtores A a a domine ne iraſcatur furor
tuus qui ſupra omnes es micors· nonne in nomine tuo demonia
ideſt peccata mortalia eiecimus et in nomine tuo ꝓphetauimus·
Et dicet iudex neſcio vos quomodo prophetaſtis in nomine meo et
demonia eieciſtis cum totum mundum veſtris falſis ꝓphetis pecca
tis et demonibus repleuiſtis· Nonne vicibus pluribus ſcidiſtis eccle
ſiam meam mendaciter aſſerendo verum meum vicarium ſūmum
pontificem predicte eccleſie non eſſe ſibiqꝫ alium in ātipontificē eli
gendo· quot reges in hijs errare feciſtis eciā et pplōs innumeros
ex quo homicidia adulteria exuſtiones ciuitatū et eccleſiarū deſola
ciones ac eciam odia et ſcandala grauia et innumera mala proue-
nerunt necnon et ſathanam et demonum congregacionem ad ipſa
mala pagenda de inferno ſoluiſtis· Nunquid in hijs ſceleribus voca
re poteſtis ſamariā et ſodomā ſorores veſtras· viuo ego dicit dn̄s
qꝛ non fecit ſodoma ſoror veſtra ſicut vos feciſtis et ſamaria dimi-
dium peccatorum veſtrorum non peccauit et eas viciſtis ſceleribus
veſtris et in omnibus abhominacionibus vr̄is iuſtificaſtis eas ⁊ ſic
viciſtis ſorores veſtras peccatis veſtris in omnibus abhominacio-
nibus ſceleratiꝰ agentes ab eis Item reddite michi racionem fruc-
tuū laborum veſtrorū et officij diuini· benedixiſtis me dn̄m in oī tē-

·pore ſepcies in die laudem dicendo· pauiſtis paup̄es de ſubſtancia
eccleſie mee vel ditaſtis cõſanguineos veſtros. Melius fuiſſet o de-
uoratores eccleſie mee ſi ad iſta attendiſſetis potius ꝙ ad proſti-
bula viſitanda et meretrices alendas ⁊ ab hijs alias nouas in do-
mos veſtras inducendas tanquã equus et mulus laſciuientes ⁊ cõ
putruiſtis in luxurijs veſtris ſicut iumenta in ſtercore ſuo et ma-
ue michi ſacrificaſtis carnẽ et ſanguinem meum eos ſumentes tã-
ꝙ ſi mundi ab omni crimine fuiſſetis· Judicium vobis manducaſ-
tis et bibiſtis· et quia ſi inimici hoc michi feciſſẽt et eccleſie mee ſuſ
tinuiſſem vtiqꝫ· et ſi hij qui oderant me ſuper me et eccleſiam me-
am magna locuti fuiſſent· abſcondiſſem me ab eis ſed vos vnani-
mes et noti mei q̃re hec egiſtis ·propter quod merito veni et mors
ſupra vos et deſcendetis in infernum viuentes · Jte a ſiniſtris ·
Jtem ipſe iudex grauius et aſperius redarguet omnes mendican-
tes et kukullatos qui renũciauerunt ſeculo et in eo laucius et põ-
poſius ſecularibus vixerunt peccando et cogentur reddere racio-
nem de vnoquoqꝫ capitulo regule eorum Secũdo faciet aduoca-
ri imp̄atores reges principes duces et alios qui prefuerunt popu
lis xpriſtianitatis· et eis cõparentibus dicet ipſe rex et iudex· Red
dite et vos eciam racionem regiminis veſtri · nõne et vos de pul-
uere paup̄es ſuſcitaui vt ſederetis in ſolio glorie ad iuſticiam pp̄lo
meo reddendã· qualem in pp̄lo meo feciſtis iuſticiã· Dicent reges
in ea ſecuti fuimꝰ leges ſacratiſſimas· Dicet iudex Quomodo le-
ges ſacratiſſimas ſecuti fuiſtis Nonne in cõſpectu veſtro filij pa-
trem et matrẽ cõtumelijs affecerũt Aduene calũpniabantur ⁊ pu
pilli ⁊ vidue cõtriſtabantur ſãctuaria mea ſpernebantur et ſabba
ta polluebãtur viri detractores fuerũt ad effundendũ ſanguinẽ ·
ſcelus operati ſũt in medio veſtrũ verecũdiora patris diſcoop̄ue-
runt imundiciã menſtruate humiliauerũt et vnuſquiſqꝫ in vxorẽ
proximi ſui op̄atus eſt abhominacionẽ et ſocer nurum ſuã pollu-
it nepharie ſuper ſororem ſuã filiam patris ſui oppreſſit in cõſpcũ
veſtro· munera accepiſtis ad effundendũ ſanguinem ⁊c et mei et
iuſticie mee obliti fuiſtis· Jtem inter vos ſemp̄ ꝓdiciones et con
iuracões fuerũt animas ſubditoꝝ vrõrum deuoraſtis preciũ acce
piſtis viduas mꝉtiplicaſtis ꝓpter qđ ſacerdotes mei cõtempſerũt

legem̄ meam et polluerūt ſcūaria mea· inter ſanctum̄ et ꝓphanū
non habuerūt differenciā· inter pollutum et mundū non intellex
erūt et a ſabbatis meis auerterūt oculos ſuos et ego rex regū co=
inq̄nabar in medio veſtrū· Et hec oīa euenerunt in regnis veſtris
ꝓpter vos et iniuſticias veſtras· q̄m eratis velut lupi capientes
predam ad effundendū ſanguinem et perdendas animas et qꝛ a=
uare ſectabamini lucrū· ꝓpter q̄ ego effundā indignacionē meam
ſuper vos et in igne ire mee cōſumam vos· Et dicent reges· Juſtiſ
ſime iudex placeat clementi maieſtati veſtre ī humili voce nos au=
dire· Manifeſta eſt noſtra confeſſio ꝙ veſtra benigna poteſtas fe=
cit nos ſuper populū veſtrum temporaliter dn̄ari ſed reminiſcatꝛ
veſtra ptās cū p̄mum regē inſtitueritis ſuper populū veſtrum iſra
heliticū per os ſamuelis ꝓphete clare vos dixiſtis· hoc erit ius re=
gis qui imꝑaturus eſt vobis Filios veſtros tollet et ponet in curri
bus ſuis facietqꝫ ſibi equites et precurſores quadrigarū ſuarum ⁊
conſtituet ſibi tribunos et centuriones et agroꝝ ſuorū aratores ⁊
meſſores ſegetū et fabros armorū et curruum ſuorū· filias quoqꝫ
veſtras ſibi faciet vnguentarias et focarias et panificas· agros q̊
qꝫ veſtros et vineas veſtras et oliueta optima tollet ⁊ dabit ſeruis
ſuis ·⁊c· vt primo regum lacius habetur· et dixiſtis dn̄e dicto po=
pulo· clamabitis in die illa a facie regis veſtri et nō exaudiam vos
Nūquid alio iure debet cenſeri ille rex a nobis· Ergo ſi ſūt iſta iu=
ra regum ꝓut ſupra apparet quid nobis imputatur ꝑ veſtrā ma=
ieſtatem· Jnter ipſos nobis ſubditos fecimus iuſticiā de eorundē
publicis criminibus exercuimus punicōes ſed de eoꝝ occultis cri=
minibꝰ noſtrum nō fuit iudiciū ergo quid nobis īputatur· Et di
cet iudex Non ſic impij non ſic· q̄m ſi ꝓtuli predicta verba populo
predcō per os ſamuelis ſerui mei pocius ꝓtuli ad terrorem populi
predicti ne regem temporalē preter me qui eram inter ipōs tēpo=
ralis et ſpūalis rex peterent ꝙ in iiuſticijs ſepedcis predicto regi
iuris facultatem preberēt· Jtē nonne cū imperiū totius terre de=
deri abrahe in ſempiternū ab aq̄lone et meridie ab oriente et occi
dente nunquid ſimilia verba ꝓtuli vel contraria vt geū· xiij· ⁊ xvij
Jtem q̄n poſui dauid ſuꝑ populum regem quale dedi ei preceptum
audiatis· Jnueni dauid ſeruū meum oleo ſcō meo vnxi eū· et po

nā eum excelſū pre regibꝰ terre· Si autem filij eiꝰ dereliq̄rint legē
meā et in iudicijs meis non ambulauerint ſi iuſtificaciones meas
prophanauerint et mandata mea non cuſtodierint viſitabo in vir
ga iniq̄tates eoꝝ et in verberibus peccata eoꝝ vt pſalmo lxxxviij·
Item et alibi predixi· Et nunc reges intelligite erudimini qui iu-
dicatis terram· Seruite dn̄o in timore et exultate ei cū tremore·
vt pſalmo ij· Creditis forte ꝙ ad hoc dederī reges in populo meo
vt calumpniaret᷑ populus ab eis vł vt iiuſte regeretur·ſed vos cre
ditis alio iure vti mecū q̄ alij reges vſi fuerunt·quod nō poteritis
Vnde cū mandata mea non cuſtodieritis et legem meā non obſer-
uaueritis non ſine cauſa protuli in iuſticia loquēdo ꝙ facilius pote
rit camelus per foramē acus intrare q̄m diues paradiſum· licet in
miſc̄dia aliud fuerit obſeruatum ·iō vos reges itote a ſiniſtris

Hic coīs populus xp̄ianus euocatur ad iudicium Et primo agi
tur de iudicibꝰ ·deīn de teſtibus falſis ·preterea de lenis et lenoni
bus ·poſt hec de guloſis et fornicatoribus capłm lviij

POſt hoc ſub tube clangore ſuum populum xpriſtianum fa
ciet euocari · quo coram iudice comparente in terribilita-
te furoris ſui dicet ei Coram me multiplicate ſunt iniqui
tates veſtre et peccata veſtra reſponderunt vobis · manus veſtre
pollute ſunt ſanguine ·et digiti veſtri iniquitate· labia veſtra locu
ta ſunt mendacium et ſcelera veſtra vobiſcum ſunt et cognouiſtis
peccare blaſphemare et mentiri contra deum · Ecce agnitio vul-
tus veſtri reſpondebit vobis quoniam peccatum veſtrum quaſi pec
catum ſodome predicaſtis · et illud non abſcondiſtis de operibus
manuum veſtrarum reddentur vobis mala· Et inde vertet ſe
ad iudices qui iudicauerūt in populo ſuo et dicet Ve vobis iudices
qui iuſtificaſtis impium pro muneribus et donatiuis et iuſticiam
iuſti abſtuliſtis ab eo quare leges meas fideliſſimas in veſtris iniuſ
ticijs meretrices feciſtis et venales q̄ fuerunt perfecte· Iudicium
et iuſticia habitauit in eis· vos autem vt homicide habitaſtis in e-
is · quare iuſtum argentum vertiſtis in ſcoriam et vt ſocij furum
ſemper infideles fuiſtis Retribucionem pupillis non iudicaſtis·
viduarum iudicium non ingrediebatur ad vos· O vtinā dilexiſſe-
tis iuſticiā et iniquitatem odiſſetis· Poſt hec vertet ſe ad aduo-

catos et alios iuriſperitos qui in via legis nō ambulauerunt et dicet · Ve vobis iuriſperitis qui in veſtris conſilijs condidiſtis leges iniquas et ſcribentes iniuſticiam vt pauperes opprimerentur in iudicio et vis fieret cauſe humilium populi mei et dabatis in predā viduas et pupillorū diripiebatis ſubſtanciam O vtinam in cōſilio veſtro legis cōſiliū cogitaſſetis Poſt hec vertet ſe ad teſtes fallaces et alios in falſo verbo loquētes et ope exequentes et dicet Ve vobis qui dixiſtis bonum malum· et malum bonum· ponentes tēbras lucem et lucem tenebras· ponentes dulce in amarum et amarū in dulce trahendo duxiſtis iniq̄tatem in funiculis vanitatis· et in vinculo plauſtri peccatū· O vtinam non tāq̄ teſtes iniqui īſurrexiſſetis quia nunc nō mentiretur iniquitas vobis · Poſt hec vertet ſe ad lenas et lenones et dicet eis · Miſiſtis ſuper populum ſortem et poſuiſtis puerū in proſtibulo et puellam pro vino vendidiſtis · Item dicet omnibꝰ guloſis et fornicatoribꝰ qui pociꝰ igluuiei q̄ deo ſeruiebant · Ve vobis qui potentes fuiſtis ad bibendum vinum et viri fortes ad miſcendam ebrietatē · ecce gaudium veſtrum et leticia veſtra eterna · Occiderunt vitulos et arietes iugularūt · comederunt carnes et biberunt vinum dicentes · Comedamus et bibamus cras enim moriemur quia non eſt refugium in fine hoīs et non eſt qui agnitus ſit reuerſus ab inferis · q̇a ex nichilo nati ſumus et poſtea erimus tāq̄ ſi non fuerimꝰ · flatus ē in naribus noſtris et ſermo ſcintille ad cōmouendum cor noſtrum quia extinctꝰ cinis erit cor noſtrū et diffundetur ſpiritꝰ tamq̄ mollis aer · et trāſiet vita noſtra tamq̄ veſtigiū nubis et ſicut nebula diſſoluetur que fugata eſt a radijs ſolis et nomen noſtrū obliuionem accipiet per tempus et nemo memoriam habebit opm noſtrorum Venite ergo et fruamur bonis que ſūt et vtamur creatura tamq̄ in iuuentute celeriter · vino precioſo et vngentis nos impleamus et non pretereat nos flos tpis · Coronemus nos roſis anteq̄ marceſcant · nullum pratū ſit q̇d non pertranſeat luxuria noſtra · nemo noſtrū ſit exps luxurie noſtre · vbiq; relinquamꝰ ſigna leticie noſtre · qm̄ hec ē ſors noſtra · Opprimamus iuſtum paupem et non percamus vidue O impij hec dicentes · vtinam ſigna dicte leticie temporalis in totū reliquiſſetis vt eam nūc in patria vite perpetue haberetis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Hic agit᷑ cõtra illos q̇ d̄ ſpolijs paupeꝝ vixerēt ⁊ d̄ moīalib⁹ Ca lviij

ITē dicet ad illos q̇ ſp ſupbe in paupeꝝ viroꝝ ſpolijs vixerēt
Ve vobis q̇ depdati eſtis humiles ppl̄i mei nõne ⁊ vos nūc
depdabimini · et q̇ ſpreuiſtis nõne et vos ſpernemini Sup
bia vr̄ā ⁊ arrogācia veſtra plus q̄ꝫ fortitudo vr̄ā · ⁊ nūc ponā in nari
b⁹ veſtris circulū ⁊ in labijs veſtris frenū · ⁊ vos ad locū illū dedu=
cam ad quē ire n̄ vultis · Item in iracūdia magna dicet ſacratis mo
nialibus q̄ pudiciciā virgitatis nō ſeruarūt Nõne vos fuiſtis filie v
nius matris eccleſie · q̄re et fornicate fuiſtis in ſcūarijs meis · in ado
leſcēcia veſtra fornicate fuiſtis · ibi ſubacta fuerūt vbera vr̄ā · et fre
giſtis mām̄as pubertati s veſtre et quod peius eſt filios et filias pe
pſtis et feciſtis imunda muliebria et fornicate fuiſtis cū filijs eccl̄ie
fratribus veſtris viris magnaꝝ carniū · ⁊ fuiſtis fcē n̄ ſolū q̄ſi mere
trices faſtidioſe augeñ preciū · ſed q̄ſi mulieres adultere q̄ ſup̄ viros
ſuos ducūt alienos Oib⁹ meretricib⁹ dant᷑ mercedes vos aūt dediſ
tis mercedes cūctis amatorib⁹ veſtris et donabatis eis vt intrarent
ad vos vndiq̧ ad fornicandū vobiſcū · feciſtis cõtra conſuetudineꝫ
meretricū in fornicationib⁹ veſtris Ecce nūc congregabo ait iudex
omnes amatores veſtros magnaꝝ carniū viros quib⁹ cõmixti eſtis
et omnes quos dilexiſtis cū vniuerſis quos oderatis et aggregabo
eos ſup vos et nudabo ignomimiā veſtrā corā eis et videbūt oēs
turpitudinem veſtram et dabo vos in ignem formidinis et zeli ·

Hic agit᷑ de mulierib⁹ maritatis matrimoniū frāgentib⁹ de mulie
ribus ornamentis et precioſis veſtibus Ca lix ·

POſt hec vertet ſe ad mulieres matrimonialiter viris copu=
latas que fidē cõiugij violauerūt et dicet ipſe iudex Nunc e
go annuncio vobis ſcelera veſtra enormia q̄m grauiter
adulterate fuiſtis ⁊ nunc ſanguis adulterij veſtri in manibus veſ=
tris · ¶ Nunquid vos miſiſtis ad viros delonge venientes · ad quos
nuncios lenones miſeratis · et cum ipſi veniſſent ad vos circūliniſ=
tis oculos veſtros atq̧ vos ornate eratis modo muliebri · ſediſtis i
lecto florido et pulcherrimo et āte vos menſa delicatis ornata ci=
bis · thimiama et vngentū poſuiſtis ſuper vos et vox multitudi=
dinis exultantis erat in vobis · poſuiſtis armillas in manibus veſ=
tris et coronas ſpecioſas in capitibus et cum eis adulterate fuiſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ve vobis attrite in adulterijs edificaſtis vobis lupanar feciſtis vo
bis pꝛoſtibulum in cunctis plateis ad omnem exitum vie edificaſ-
tis ſignum pꝛoſtitucionis veſtre et abhominabilem feciſtis decoꝛeꝫ
veſtꝝ et dimiſiſtis pedes veſtros omni tranſeūti Ecce ego ait iudex
extendam manum meam ſuper vos et dabo vos in animas odien-
cium vos filiarū populi mei que propter eaꝝ pudicicias erubeſcūt
in via veſtra ſcelerata Alijs vero mulieribus que ſe in veſtibus auri
et argenti aliiſqꝫ precioſis oꝛnamentis oꝛnauerūt dicet ipſe iudex.
O filie populi mei ſatis fuiſtis eleuate in oꝛnamentis veſtris que
ambulabatis extento collo et nutibus oculoꝝ ibatis ⁊ plaudebatis
et pedibus veſtris compoſito gradu incedebatis nunc vero decal
uabo verticem capilloꝝ veſtroꝛum et crines capitum veſtroꝝ nuda
bo et auferam oꝛnamenta calciamentoꝝ ⁊ aureas torques et moni
lia. armillas et mitras diſcriminalia et olfactoria et anulos et gē
mas in fronte pendentes et mutatoꝛia palliolas et ſpecula. et erit
vobis ꝓ ſuaui odoꝛe fetoꝛ. ꝓ zona funiculus et ꝓ criſpanti crine cal
uicium et pꝛo faſcia peccatorali cilicium. Item ipſe iudex in ira ter
ribili arguendo loquetur amātibus ſemetipſos tm̄. et alijs cupidis
et elatis ſuperbis blaſphemis et illis qui non obedierunt parētibꝰ
ingratis ſceleſtis ſine affectione ſine pace criminatoꝛibus inconti-
nentibus vſurarijs immitibus ſine benignitate pꝛoditoꝛibus ꝓter
uis ceteriſqꝫ amatoꝛibus voluptatum magis ꝙ dei habentibus au-
tem ſpeciem pietatis virtutem autem eius abnegantibus et pene-
trantibꝰ domos et captiuas ducentibus mulieres oneratas pecca-
tis et omnibus hijs dicet Ite a ſiniſtris

Rñſio populi criſtiani Ca lx Hic vide de triplici elemoſinarū genere

VNde peccatoꝛes omnes ſui populi dicēt Iuſtiſſime iudex ne
placeat in furoꝛe veſtro arguere nos neqꝫ in ira coꝛripe qm̄
verba veſtra ſunt nobis ſagitte infixe et licet fuerimus et ſi
mus peccatoꝛes eciam vltra ꝙ vos dixeritis domine et iuſte noſtris
demeritis ſentencia veſtra nos dampnauerit tamen ſumus et fui-
mꝰ ſub baptiſmo conſtituti patris et filij ⁊ ſpūs ſancti vobiſqꝫ i tri
nitate credimus vnde mementote domine quod ex oꝛe veſtro ſcō ꝓ
tuliſtis Niſi renati fueritis ex aqua et ſpiritu ſcō non intrabitis in
regnum celoꝛum Ac eciam dixiſtis Qui credit in me eciā ſi moꝛtuꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

fuerit viuet Nonne fuimus renati ex aqua et ſpū ſcō Item clarius
dixiſtis · beati qui non viderunt et crediderūt A certo nūq̄ vos vidi
mus in corporea carne niſi nunc et vobis credidim⁹ et in tali credu
litate manſimus vſq; ad vite noſtre exitum Ergo ſi mortui fuimus
in p̄dictis peccatis per fidē quam in terris habuimus nūc ad glori=
am in veſtra miſericordia reſurgere debemus eciam ad vitam per=
petuam cum in fide noſtra peccata quātācūq; mortalia dimittātur
et cum vos domine ſciebatis figmentum noſtrū quia pocius proni
eramus ad peccandum q̄m ad aliquid boni faciendum et inimicus
noſter puerſe nos ſic ē in malo perſecut⁹ · Nūquid dn̄e irritum facie
tis verbum veſtrum cum alias dixeritis · ⁊ q̄ p̄cedunt de labiȷ́s meis
non faciam irrita p̄pter que merito dicimus q̄ licet peccatores fue
rimus et ſimus · et propter predicta peccata fuerimus et ſimus eci
am in inferno dampnati tamen miām veſtram poſſumus p̄merere=
ri vt a tenebris abyſſalib⁹ liberemur q̄m oīm dominus eſtis teſtan
te p̄pheta · Omnia quecūq; voluit fecit in celo et in terra et in om=
nibus abyſſis infernalibus Nonne ieiunauimus / elemoſinam dedi=
mus / eccleſiam veſtram viſitauimus ⁊ alia bona opera fecimus que
melius ſunt menti veſtre manifeſta q̄ ore noſtro ea pandere poſſu=
mus cum renum et cordium ſcrutinium habeatis Et iudex reſpon
debit eis dicens Licet baptiſmū vos habueritis tamen eū multis ir=
ritacionib⁹ maculaſtis cū in eo renunciaueritis ſathane et omnib⁹
opibus eius ac eciam p̄miſeritis in dicto baptiſmo mea mandata
ſeruare et ſanctam legem meam cuſtodire tn̄ vos retro reſpicientes
magis ſathane ſeruiſtis q̄ in lege et mandatis michi volueritis obe
dire Nonne vos in veſtris maliciȷ́s et incātacionib⁹ dictum ſathanā
tamq̄ deum inuocaſtis fantaſtica reſponſa ab eo querentes tamq̄m
predictis demoniȷ́s ardentiſſimo amore copulati · Potuiſtis ne mi=
chi et predicto mām̄one ſeruire qui totaliter michi contrarius fuit
q̄a ſi ego colligebā ipſe vero diſpergebat et alia in eo feciſtis que lō
gum eſſet michi narrare per ſingula · Vos ipſi ſcitis ſi baptiſmum
meum ſeruaſtis illeſum vel ſi totaliter maculaſtis eundē · Nunquid
mandata mea ſeruaſtis vel pocius me in eis offendiſtis · Poſſum
ne vos laudare q̄ quociens vobis aliquid ſiniſtrum et triſte accide=
bat in eo michi ſemper benedixiſtis · Eſtne verum p̄mmo me veſtro

ore polluto et immundo veſtrum creatorem peſſimis maledictio-
nibus dehoneſtaſtis · Nūquid in hÿs legem et mandata mea obſer-
uaſtis? nonne ſciuiſtis ꝙ non ille qui dixerit michi domine domine
intrabit in regnum celorum · ſed qui fecerit voluntatem meam et
patris mei · Si ieiunaſtis / vobis ieiunaſtis et non michi · quia ad li
tes et contenciones ieiunaſtis et percuſſiſtis pugno impie · Nūquid
tale eſt ieiunium quod elegi per diem affligere animam ſuam · nun-
quid cōtorquere quaſi circulum caput ſuum et ſaccum et cinerē ſter-
nere elegi? ſed hoc fuit ieiunium quod elegi · diſſoluere colligacio-
nes impietatis ſoluere faſciculos deprimentes dimittere eos qui cō
fracti ſunt liberos · onus dirūpere / frangere eſurienti panem ſuum
egenos vagoſqꝫ ducere in domum ſuam / nudū coopire et carnē ſuaꝫ
non deſpicere · et eos qui taliter ieiunauerunt gloria domini colle-
git · ipſi me inuocauerunt et ego exaudiui eos clamauerunt et dixi
eis · adſum · Feciſtis ne vel obſeruaſtis viuentes in terris hec omnia
Si feciſtis elemoſinam pocius eam ad humanam gloriam feciſtis ꝙ
ad dei obedienciam · quoniam ipſe precepit dicens · abſcondite ele-
moſinam in ſinu pauperis et ipſa orabit ꝑ vobis ad dn̄m Sed qn̄ fe
ciſtis talem elemoſinam nōne feciſtis ante vos tubam canere ꝓpter
quod viuentes in mundo mercedem ex ea recepiſtis · Item cum ſint
tria genera elemoſine · vna corporalis · egenti dare quicquid pote-
ris Altera ſpiritualis · dimittere a quo leſus fueras Tercia · delin-
quentes corrigere et errantes in viam reducere veritatis · Nūquid
vos hoc feciſtis · viſitaſtis infirmos pauperes · iuiſtis ad carceri mā
cipatos · operuiſtis nudos · potaſtis ſicientes / pauiſtis eſurientes
et alia vere tolerancia eſſet in vobis ſi paupertas vos excuſaſſet ſed
in multis et alÿs fuiſtis locupletantes et pocius dediſtis conciona
toribus hiſtrionibus ioculatoribus cithariſtis procacibus et mere-
tricibus ꝙ̈ pauperibus meis dederatis querentes pocius ex hÿs va
nam et tēporalem gloriam acquirere ꝙ̈ celeſtem et ꝑhennem heredi
tatem · et in tali luxuria ſemꝑ ardenter vixiſtis vſqꝫ ad vite exituꝫ
ſeruaſtis pocius mandata dyaboli que cum iuramento in baptiſ-
mo abnegaſtis ꝙ̈ mea que in fide ſpontanea obſeruare promiſiſtis
Vtinam in mundo viuentes de predictis peccatis feciſſetis peniten
ciam cum cū cordis dolore et ſpiritus afflictione tunc licite poſſē vo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

bis pie miſereri · ſed tāq̄ obſtinati in malo de mea mīa diffidentes
et peccātes in ſpiritu ſancto hoꝛum penitenciam neglexiſtis · Nōne
in miſericoꝛdia latronem de cruce tuli et poſui eum in paradiſum
quia dixit moꝛiens · domine miſerere mei Nonne petrum me negā
tem et poſtea in lacrimis penitentem reſpexi · eciā in eiſdem lacri-
mis omnia peccata marie magdalene parcendo dimiſi · quare vos
hĳs ſimilia non feciſtis in ſeculo viuentes · A certo non dilexiſſem
vos minus ſi pꝛedicta feciſſetis q̄ ſepedictos dilexerim Dicent pec-
catoꝛes Mirabile videtur ꝙ in tuo ſācto baptiſmo conſtitutus quā
tūcūq; pꝛematur peccatis dampnari poſſit Et dicet iudex Nolite in
hoc mirari quoniam ex duodecim apoſtolis meis vnus perĳt · ac e-
ciam in nupcĳs filĳ regis in quibus foꝛte centum milia hominum
erant et vnus nō habens veſtem nupcialem miſſus fuit in tenebꝛas
exterioꝛes · Ideo in vobis non ſit vltra os loquēdi q̄m mani-
feſte iniquitas calcanei veſtri vos circumdat ideo ſeꝑamini.

Hic parat ſe iudex ad ſnīaz in peccatoꝛes ferendam cꝰ iudicis irā
et indignacionem magnam mīa conſiderans ſe ꝑ vtriuſq; teſtamen
ti peccatoꝛibus interponit terribilem iudicē vt in ꝓceſſu cōſequēter
patz ſit allocuta heu heu heu · Ca lxi

Quibus quidem ſic pactis parabit ſe iudex ad ſentenciā ī pec
catoꝛes ferendam · de qua condolens dicet Heu conſolaboꝛ
de hoſtibus meis et vindicaboꝛ de inimicis meis Vnde mi-
ſericoꝛdia videns iudicis iram et eius magnam indignacionem cō-
tra vtriuſq; teſtamenti peccatoꝛes et eundem iudicem ad ſentēciaz
in pꝛedictos peccatoꝛes fulminandam paratū ilico terribilis iudi-
cis pꝛeſenciā audacter adiuit et flebili clamoꝛe ip̄a inſonuit dicens
heu heu heu dn̄e deus ecce tu feciſti celū et terrā in foꝛtitudine tua
magna et in brachio tuo extento non erit tibi difficile omne verbū
qui facis miſericoꝛdiam in milibus et reddis iniquitatem patrum
in ſinum filioꝝ eoꝛum poſt eos · Foꝛtiſſime et magne potencie deus
dominus exercituum nomen tibi magnus cōſilio et incōpꝛehenſibil'
cogitatu cuiꝰ oculi apti ſunt ſuꝑ oēs vias filioꝝ ade vt reddas vni-
cuiq; ſecundū oꝑa ſua Tu domine feciſti eos tibi populum et ipoſu
iſti eis circūciſionem ꝑ abꝛaham famulum tuū et legem ꝑ ſeruū tuū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

moyſen Nonne tu domine dixiſti abrahe · eritq; pactū meum in car
ne veſtra in fedus eternum Maſculus cuius prepucij caro circūciſa
non fuerit delebitur anima illa de pplo meo · exodi xvij Ergo dn̄e ſi
fedus circumciſionis eternum ē ſine ꝑ̄finicione tpis ergo eternalit̄
pmanere debebat Itē dn̄e pplo tuo precepiſtis p os famuli tui moi
ſi dicens Cuſtodite leges meas atq; iudicia et facite ea ne et vos euo
mat terra quam itraturi et inhabitaturi eſtis vt leuitici xx Nūquid
domine populus iſte ſub veſtra lege conſtitutus cōtra legem peccās
ſecundum eam vel vltra legis penam debuit puniri · Certe credo q;
ſecundum legem veſtram debuit puniri et non vltra · q̄ lex eſt mltū
grauis in ſuis penis et maledictionibus de quibꝰ habetur deut xxv
Nunquid dn̄e maledictiones legis populū veſtrum leges et manda-
ta veſtra in lege ſcripta non obſeruantem apprehenderunt · Non-
ne dn̄e iſrahelitica terra multis vicibus prebuit ſe calcabilē inimicis
incircūciſis dure dictum populum affligentibus Item nonne terra
iſrahelitica a ſe euomuit dictum populum peccantem in babiloniā
per ſpacium annorum lxx quia legem tuam dn̄e non cuſtodiuit · nō
ne dn̄e ꝓpterea abhominatus fuiſti populum tuum et hereditatem
tuā et poſtea vidiſti cū tribularetur dictus populus et eius oracōnē
exaudiſti et memor fuiſti teſtamenti tui et penituit te ſecundū mul
titudinē miſericordie tue hec feciſſe in dicto populo tuo et dediſti e
os in miſericordias Et pꝰ hec domine pplm hūc peccātem et ſecūdū
legem flagellatū in ſanguine tuo moriens eduxiſtis de lacu inferna
li ad celeſtem et ꝑpetuā gloriā vt zacha ix · Et hec dn̄e fuerunt vſq;
ad tempus quo carne aſſumpta humana | pro toto genere humano
mortem ſubire voluiſti · in qua carne viuens et cū hominibꝰ cōuer-
ſans legem ⁊ cerimonias atq; generalē baptiſmū inſtituiſti vt ꝓphe
ta promiſſus in lege Unde domine ſi iudei et iſrahelite te vt prophe
tam noluerunt audire in predicto baptiſmo ſed pocius permanere
in circūciſione legis · nūquid ipſi propter hoc intm̄ dicātur reprobi
q; nunc in regeneracione et iudicio veſtris vitam eternam promere
ri non poſſint · quod ſic cū reuerencia probo Si predicti iudei nolu
erūt te ꝓphetā ꝓmiſſum in lege audire in baptiſmo fecerūt cōtra
legem q̄ precipitur dicto populo in hec verba · ꝓphetā ſuſcitabo vo
bis de medio frm̄ veſtrorum · ſi qs non audierit prophetā illū dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

dn̄s ego vltoꝛ exiſtam vt deuꝫ xviij. et quia lex iſta certam vlcōnem
non expꝛimit ergo intelligendum eſt de vlcione quam lex imponit
legem et mandata dei non ſeruantibꝰ ſicut ipſa lex in hijs verbis oſ
tendit dicens. Seruate leges meas et mandata mea ne et vos euo=
mat terra quam intraturi eſtis ad habitandum vt leuitici xx Ergo
domine ſi iudei et iſrahelite te ꝓphetam in lege ꝓmiſſum in bap=
tiſmo audire noluerunt. nonne poſt moꝛtem et aſcenſionē veſtraꝫ
terra iſrahelitica ſecundum ſentenciā legis euomuit a ſe p̄dcōs iu=
deos et iſraheliticos in peſſimis legis maledictionibus et ad ſe non
recipiet donec inflammati ſpiritu ſancto penitencia ducti dixerint
Benedictus qui venit in nomine domini. ꝛ veſtrum ſanctū baptiſ
ma ſuſcepint Nūquid domine ſi circūciſio fuit dicto populo iudaico
in fedus eternū data et ipſe populus circūciſus. delebūtur ne ani=
me ipſoꝝ a te vt de iure legis vitam perpetuam ꝓmereri nō poſſit
quia ſacrum veſtrum baptiſma nō receperunt Ergo dn̄e crederem ꝙ
non deberet deleri eciam non obſtante ꝙ tu dn̄e fueris cauſa ꝑfidie
eoꝝ. quia deus in aduentu tuo in carne precepit tibi dicens Aggra
ua coꝛ populi huius et oculos eius execa et aures claude ne foꝛte vi
deat et intelligat et ſanem eum vt yſaie vi de iure legis in ſangui=
ne tuo qui eſt federis teſtamenti teneris pꝛedcōs iudeos educere de
lacu infernali ſicut eduxiſti eoꝛum pꝛedeceſſoꝛes iudeos tempoꝛe
moꝛtis et reſurrectionis veſtre de eodem lacu infernali. Nonne tu
domine voluiſti circūcidi necnon et baptizari non ꝙ pꝛopter baptiſ
mum repꝛobaueris circumciſionem ſed ad oſtendendum ꝙ circum=
ciſio tante efficatie non erat ꝙ portas padiſi apire potuiſſet cū ſāc=
ti patres eciā circumciſi et non baptiſati in inferis mancipati a pꝛe
dictis inferis non in baptiſmo aque ſed in ſanguine tuo qui eſt fede
ris teſtamenti educti fuerūt ad vitam ꝑhennē: de quo ſanguine fede
ris habetur exodi xxiiij Nonne deus deſponſauit ſibi dictum popu=
lum in ſanguine tuo domine dicens. ſponſus ſanguinis tu michi
es vt exodi quarto c Ergo domine cum reuerencia loquendo credo
populum pꝛedictum circumciſum et non baptiſatum de iure legis
licite ſaluari poſſe. Et licet ipſi querentes moꝛtem tuam dixerunt
ſanguis eius ſuper nos et ſuper filios nrōs tū in ſpū lenitatis a=
liter debet intelligi videlicꝫ vt moꝛiatur qꝛ ſāguis eius ē ſuꝑ nos et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſuper filios noſtros in ſaluacione ꝑpetua ſicut illud cayphe ·expe-
dit vnum hominem mori pro populo vt non tota gens ꝑeat

ITem deus ſtatuit pactū federis ſempiterni cum abraham et
ſemine eius vt geneſis xvij · ſed dictum ſemen abrahe ipſe deus ſu-
um appellauit filium vt exodi quarto · vt ibi· Filius meus primo
genitus iſrahel dixi · dimitte filium meum vt ſeruiat michi · Ergo
ſemen abrahe eſt federis ſempiterni et ipſum ſemem eſt filius dei vt
ante iam dictum eſt· ergo ipſe filius ſemen abrahe eſt federis ſem-
piterni· Nunc vero ſi ipſe filius ſemen abrahe deo peccauit quoniā
promiſſum in lege contra legem recipere noluit tamen propter h̄
non deſinit eſſe filius licet peccauerit Nūquid ſi poſtea fecerit quod
iuſtum eſt promiſſum in lege recipiendo dicetur ne probus filius ł
reprobus Certe probus dicetur miſericordiam conſequetur qui in
amplexu et oſculo dei erit· et induet eum ſtolam primam baptiſma
lem quia pro eo interfecit vitulum ſaginatum ideſt criſtum vitulū
nouellum cornua ideſt poteſtatem vtriuſqꝫ littere producentem et
vngulas fiſſas quod eſt diſcernere verū a falſo in eiſdem· Nunquid
totus filius erit miſericordiam conſecutꝰ ł pars filij Certe totꝰ fili
us Preterea idem eſt populꝰ qui fuit in egipto in deſerto et ī ter-
ra promiſſionis qui fuit in criſti crucifixione et qui erit in eiuſdem
obia quod ꝓbo Populꝰ iſrahelititicus iureiurando promiſit gabao-
nitis malum non inferre poſtea ꝑ quadraginta annos ꝑ regem ſaul
fracto iuramento multi ex eis interfecti ſunt· Nonne ꝓpter hoc to-
tus populus famem ꝑpeſſus eſt a deo Ergo videtur ꝙ idem popu
lus eſt nūc qui fuit tunc vt ij regū xxi Hec eciā teſtāt² leges humane
vij q i·deniqꝫ·xvi di hab·ff de iudi proponebatur·et de ſen ex ſentē-
cia li vi·vbi dicitur ꝙ populus hodie eſt idem qui fuit ante centum
ānos licet aliqui dicant ꝙ in iuramento nō ſit idem populus quod
reꝓbatur vt ſup̄ Ergo ſi idem eſt populꝰ q̊ fuit et erit proculdubio
peccatoets p̄dicti populi ſaluari debent ꝑ penitenciam ſucceſſoꝝ de
eodem populo qui ſemen abrahe eſt Nonne ſcriptum eſt ꝙ apud de
um copioſa eſt redēpcio et ipſe redimet iſrahel ex omnibus inīqtati-
bꝰ eius Quis iſrahel niſi ſemen abrahe et non tm̄ ipſi ſꝫ et lapides e
oꝝ ⁊ terre miſerebuntur in reedificacionibꝰ eoꝝ Itē paulꝰ ad roma
nos hanc diſputās queſtionem concludendo dixit ꝙ deꝰ ōnia cōclu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſit in incredulitate vt omniū miſereatur

Hic iuſticia loq̄tur rn̄dendo miſericordie ad predcā ca. lxij

Quibus q̄dem dictis ilico aſſurgens iuſticia et ante iudicē genuflexa ayt . Omniū rerum ſūme opifex licet verba miſericordie videantur audienciū aures demulcere tamē de iure legis hoc p̄ncialiter audientibus aliter oſtendam cū ip̄a lex dicat ſi quis non audierit ꝓphetam illū ego deus vltor exiſtā et non dixit q2 lex vlciſcetur . cuius dei vlcio eſt alia a legis vlcione cū ipſe ſit vltra legē vt per ſe patet . ſed vlcio dei eſt in delinquētes vt tartarus eos capiat vt p̄s ix . Conuertantur peccatores in īfernū omnes gētes q̄ obliuiſcuntur deū . ſed cum ipſe deus dixerit ī lege ego vltor exiſtā . q̄d eſt intelligendum in dampnacionē ſed predicti iudei noluerūt predictum ꝓphetā audire ergo ipſi iudei ꝑ legē dāpti ſaluari non p̄nt . Nonne ipſe ꝓpheta et noſter iudex in ſignis et miraculis mirabilibus ſe dcō populo oſtendit ac eciam demonia publice de eo teſtificata fuerunt dicencia quia hic eſt criſtus . A certo ipſorum iudeorū nulla eſt excuſacio cum ipſe ꝓpheta dixerit p̄dictis iudeis . niſi renati fueritis ex aqua et ſpiritu ſancto regnū dei non intrabitis . Fuerunt ne ipſi iudei renati vt proxime dictū eſt Ergo quomodo poſſūt ipſi de iure legis ſaluari cū ipſi legem nō obſeruauerunt . Si predeceſſores eorū in ſanguine iudicis noſtri ſaluati fuerunt de iure legis ſaluati fuerunt q̄m ipſi viuentes in carne non viderunt nec audierunt dictum ꝓphetā baptiſmum p̄dicantem ſed iſti audierūt ⁊ viderunt . Itē aduertatis ad me quid dicit ſcriptura . ſup tribus ſceleribꝰ iſrahel et ſup quartū non conuertam eum ꝓ eo ꝙ vendiderit iuſtū pro argento . vt amos ij . ſed iſti iſrahelite vendiderunt dn̄m ihm virum iuſtū ꝓ argento de quo ſentit ipſa ſcriptura . ergo cōuerti non pōt ex dei ſentencia . ymo ꝑ os dicti ꝓphete predcūs iuſtꝰ inꝓperando dcīs iſrahelitis dicit Ego autē exterminaui amorreū a facie eorū et ipſi me vendiderūt Ego ſū qui feci eos aſcendere de terra egipti ⁊ duxi eos in deſerto xl annis ad poſſidendā terram amorrei . ego ſuſcitaui de filijs eorꝫ ꝓphetas . nūquid non eſt ita o iſrahelite . et ipſi me vendiderūt . ergo non conuertam eos dicit dominus vt in ſupradicto ca . habetur ergo quō poſſunt ſaluari iam iudicati ex ore dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Hic miſericordia rūdet iuſticie ad ꝓxime dcā ca. lxiij
Ayt miſericordia. Soror iuſticia ſicut iam ſupradixi deus
eſt in ipſa lege et lex in deo cum verbum prolatum a deo fu
erit. ideo cum ipſe dixerit legem promulgando. ego vltor
exiſtam .i. lex dixit et deus dixit. ſed penam ſeu vlcionem legis ip-
ſi iudei paſſi ſūt qꝛ dictū ꝓphāꝫ noluerunt audire. Ergo ſi tu iuſti
cia velꝫ eē rigoroſior ꝙ ſit lex i hꝰ nō eris iuſticia ſed crudelitas. Ad
aliud qđ dicis ꝙ iudex noſter ꝓtulit dictis iudeis dicens. niſi rena
ti fueritis ⁊c. quod nō eſt intelligendū de ſuperceleſti celorum reg
no. cum regnū ſacerdotale dicatur eciam regnum celorū quod reg
num tranſlatum extitit a predictis iudeis ad ipſas gentes. in qđ
regnum numꝙ iudei intrare potuerunt ſed ſemper fuerunt extra
quouſqꝫ renati fuerant ex aqua et ſpiritu ſancto. Et planius con
cedo ꝙ qui erat extra iſtud regnum celorum eciam et extra regnū
celorum ſuperceleſte erat. et ſic iudei extra iſtud regnum ſacerdo-
tale cōſiſtentes dampnati fuerunt et quia fuerunt eciam extra ſu
perceleſte regnum celorum. ſed tn̄ dicti iudei expectauerunt ⁊ cre-
diderīt venturū ſicut patres antiqui eoꝝ crediderūt et tn̄ in infer-
no fuerūt. ⁊ qui ſi vixiſſent vſqꝫ ad tempꝰ aduentus ꝓphe criſti tā
tum credidiſſent ipſi criſto qūtum et iſti crediderunt tn̄ criſtus ꝓ-
pheta aggrauare debebat corda iudeoꝝ ⁊ eoꝝ oculos excecare ⁊ au
res claudere. Nōne antiq patres eorū interfecerunt eciam ſcōs ꝓ-
phetas a deo miſſos ſicut yſaiā et iheremiā et alios ꝙplures. et ſi
dci antiqui et ſcī patres in īferno dampnati fuerunt tn̄ in ſangui
ne teſtamenti fuere ſaluati de inferno. ergo et iſti. Dicito michi o
iuſticia quid habuit ſignificare de latere criſti iudicis noſtri ſāgui
nē et claram aquā emanaſſe| ait iuſticia. Neſcio. Ait mīa. Poſtꝙ
neſcis te docebo. ſanguis ille fuit ſanguis federis vt ſupradcm̄ eſt
in quo omnes circūciſos non preuaricatores legis et a deo et lege
nō fornicatores educere debebat de inferno. aqua illa fuit fede-
ris genciū populi in qua ipſe dcās gentes in populū ⁊ regnū debe
bat hereditare vt yſaie liij. c ſic. Glorioſus erit inter viros aſpcūs
eius et forma eiꝰ inter filios hominū. Iſte aſperget gentes mul-
tas. ſuper ipm̄ continebūt reges os ſuum qꝛ quibus nō eſt narra-
tū de eo videbūt et q non audierunt cōtemplati ſūt et eciam ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

xp̄s dixit· ite et baptiſate om̄s gentes et pretermiſit populū iſra-
heliticū qui debuit exprimi cum ſemꝑ inter ipſos duos populos fu
erit diſti nctio · de quibus ſanguine et aqua habetur figura leuiti-
ci xiiij in fine · vbi ſacerdos legis in ſanguine et aquis viuentibus
aſpergebat leproſum et mundabatur · ita xp̄s legis ſacerdos aſper
gens de ſuo latere ſanguinem et aquā viuam mundū leproſum in
peccatis mundauit et lauit Ad illud qđ dicis de iiij · ſceleribus ⁊c·
tu iuſticia debes ſcire te informādo de ipſis ſceleribus · ꝙ primū ſce
lus poſt habitam terrā ꝓmiſſionis fuit in tabernaculo ſilo vbi de-
us habitauit cui preerat heli · cuius filij ſacerdotes retraxerūt po-
pulum a ſacrificijs ex quo in ſcelere populi archa domini a philiſte
is capta eſt et in ſpacio menſium ſex poſtea reducta fuit in miſeri-
cordia dicti populi ad locum debitū vt primo regū · vi · Secundum
ſcelus fuit in ſyon vbi eius ſacerdotes ⁊ reges ea neglecta ſacrifica
uerunt in excelſis ex qua tranſmigrati ſunt in babiloniam · ſyon ⁊
templo combuſtis ꝑ annos · lxx · poſtea cōuerſi miſcdiam ſunt con
ſecuti vt ⁰ iiij · regū vltimo · et eſdre ꝑ totū · Terciū ſcelus fuit in ihe
ruſalem in nouo reedificato tēplo a quo receſſerūt ſacerdotes et a
lij a lege dei et iunxerunt ſe nationibꝰ apoſtatantes a circūciſione
ex quo ab infidelibus regibus mortui venditi et captiui ducti fue-
runt vltra ducenta milia · et antipōtifex in dyabolum malum ſe-
dit in templo iuxta altare ꝑ annos xxvij · poſtea miſcdiam cōſecu-
ti ſūt vt machab · ꝑ totū · Quartū vero ſcelus fuit quia vendiderūt
eis ꝓmiſſū in lege xp̄m iuſtum et quē morti tradiderunt · Verum ē
ꝙ per mille et ccc · annos nō potueruut habere miſcdiam Sed cre
dis ꝙ ꝓpter hoc deus nō debeat eis miſereri · Nonne hec quatuor
ſcelera iſrahelitarū ꝓſpiciendo ꝓpheta vidit et in eis miſericordiā
dei videns dixit pſalmo c vi · Dicant nūc qui redempti ſunt a dn̄o
quos redemit de manu inimici et de regionibus cōgregauit eos Et
narrans de primo ſcelere filiorū heli ſacerdotis dixit · eſurientes ⁊
ſicientes anima eorū in mandatis dei defecit · et clamauerunt ad
dominū cum tribularentur ⁊c · et eduxit eos in viam rectam · De
ſecundo ſcelere dixit id in eodem pſalmo · quia reges et ſacerdotes
exacerbauerunt eloquia domini et conſilium altiſſimi irritaue-
runt · infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret · et clamauerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ad dominū cum tribularentur et de neceſſitatibus eoꝝ liberauit e
os et eduxit eos de tenebris babilonicis et vincula eoꝝ dirupit De
tercio ſcelere dicit· oēm eſcam a lege cōceſſam abhominata eſt aīa
eorū ſed eſcam lege ꝓhibitā comederūt et relinquētes circūciſionē
appropinquauerūt vſqꝫ ad portas mortis· et clamauerūt ⁊c et eri
puit eos de intericōibus eoꝝ De quarto vō ſcelere dicit cōtra iſra
helitas· Turbati ſūt et moti ſūt ſicut ebrius et ōnis ſapia eorū de
uorata eſt qꝛ iuſtū ihesū non cognoſcentes ꝓ argento vendiderūt·
tū clamauerūt ad dn̄m et de neceſſitatibꝰ eoꝝ eduxit eos et ſilue-
rūt fluctꝰ eorū et eduxit eos in portū volūtatis eoꝝ et exaltabant
dictū ihm iuſtū in eccleſia plebis et in cathedra ſenioꝝ laudabant
eum· Ecce quō vendentes iuſtū ihm debent allequi miſericordiam
nonne ipſe in cruce pendens ꝓ eis orauit· Nūquid illa oracio erit
inanis et non cōſequens debitū effectum· Abſit· Apt iuſticia· Do-
mine cū ſitis iudex iuſtus fortis et patiens horū veritatem diſcer-
nite· Ait ipſe iudex· Judiciū duodecim tribuū iſrahel iā delegatū
eſt duodecim apoſtolis meis· ipſi ſedeant et iudicent· Et hoc iudi-
ciū cum oībus ſup̄ allegatis ad ſuos apoſtolos remiſit qui apli de
creuerūt aū ſnīaꝫ iudicis in gētes nullā in iudos dare ſentenciā

Miſericordia loquitur ꝓ prelatis ca· lxiiij·

Subſequēter miſcdia loquens ait· quia ſemel cepi loqui ad
dominū iterum loquar cū fiducia· Quid facies dn̄e de iſtiſ
miſeris pccōribus populi tui xp̄iani ⁊ maxime dn̄e de pre
latis presbiteris paſtoribꝰ dyaconis et ſubdyaconis tā ſeclaribꝰ qꝫ
regularibꝰ ⁊ aliīs bn̄ficiatis q̄ iuſte ſuis demeritis dāpnati fuerunt
ad infernū· Nonne dn̄e miſerator et miſericors et verax qui dixiſti
ī eternū miſcdia edificabitur in celis et ſr̄ eos cōtinebis irā idigna
cōnis tue dn̄e· nōne iſti ſerui tui fuerūt et quos in dilectōe vocaſti
criſtos tuos q̄ orauerūt nocte et die ꝓ populo tuo ſcō criſtiano· ſꝫ
cōfeſſi fuerūt ꝓ peccatis populi tui criſtiani in q̇bus peccauit tibi
dn̄e nonne ſub baptiſmo tuo fuerūt et ſunt· Miſerere eciā domine
filiīs populi tui criſtiani ſimiliter ſuis demeritis in īfernū dāpna-
tis et q̄ ſemper te dn̄e inuocabāt deprecabantur et venerabātur ⁊
q̄ eciā ꝓ peccatis eoꝝ et ſimiliter ſacerdotū de q̇bus penitenciā nō
egerunt ipſi vel predeceſſores eorū grauiter propter hoc viuentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

in mūdo fuerūt flagellati in guerris fame ſiti peſte et in iudicijs re
gis peſſimis et maledictionibus · necnon domine cum tiranni et
alijs reges crudeles predictis dñati fuerūt quaſi in nullo valuerūt
libertate gaudere ſed ſemper in ſeruitute degebāt Unde dñe hij ſi
ent ſimiles deſcendentibus in lacū quibus ꝑmiſiſti tu miſerator et
miſericors longanimis et mltū miſericors eis in ꝑpetuū non iraſ
ci neqꝫ in eternū cōminari neqꝫ ſecundū peccata eoꝝ facere neqꝫ ſe-
cundum iniquitates eoꝝ tribuere Nūquid eis dñe ꝑmiſiſti corrobo
rare miam tuam que ſum ego ſup timentes te ſcdm altitudinē celi
a terra longius iniquitates eoꝝ facere ſicut diſtat ortus ab occiden
te Item ꝑmiſiſti eis miſereri ſicut pater miſeretur filijs nam et ſci-
uiſti dñe figmentū eorū quia puluis fuerūt Item dixiſti · miſericor-
dia mea ab eterno et vſqꝫ in eternum ſup populū te timentē Nonne
domine hij te timuerunt cum baptiſmū et fidē tuam habuerunt et
ſeruauerunt quem et quam iudei et iſrahelite fratres tui de ſemine
abrahe ſpreuerunt et obſeruare noluerunt Et ſi iſti non peccaſſent
dñe miaꝫ tuā que ſum ego non eſſet neceſſe eis aſſequi ſed quia ipſi
grauiter peccauerunt grauiter et ipſi obinde puniti in inferno fue-
runt et ſunt qm̄ aliqui eorū fuerunt in inferno in dāpnacione per
duo milia annorum aliqui per mille et ſic ſucceſſiue vſqꝫ ad centum
annos et minus Ideo ipſi in hoc ſacro iudicio expectant eis miſere-
ri ſicut miſeretur pater filiorum Nūquid continebis te dñe qui iu-
raſti dauid ſeruo tuo me miſericordiam a peccatoribus non diſper-
gere neqꝫ in veritate eis nocere Aperi manū tuam et imple omne a
nimal benedixione et regenera ipſos in hoc ſacro regeneracionis iu
dicio in tuo ſanguine et miſericordia que ſum ego ¶ Hic iuſti
cia obicit cōtra dānatos ipos et ipſoꝝ ſaluacōez poſſibilē Ca lxv

Illico aſſurgens iuſticia et plicatis brachijs ad terram genu
flexa vniuerſoꝝ domino dicit Tu domine iuſtus es et rec-
tū iudiciū tuum et michi iuraſti cuſtodire oīa iudicia iuſti-
cie qm̄ iniquitatez odiſti et me iuſticiam dilexiſti · et propter h' dñe
vnxit te deus tuus et dedit tibi filio et regi iudicium et iuſticiam · ·
et dixit · iuſticia tua ſit iuſticia in eternum et lex tua veritas Nonne
domine pecij a te legem veritatis et dixi · Domine quis habitabit
in tabernaculo tuo aut quis requieſcet in monte ſancto tuo · Et tu

dn̄e dediſti michi legem veritatis et dixiſti Qui ingredirut ſine ma
cula et operatur iuſticiam · et qui loquitur veritatem in corde ſuo
et qui non egit dolum in lingua ſua · nec fecit proximo ſuo malum
et opprobrium non accepit aduerſus proximos ſuos · qui iurat prox
imo ſuo et non decipit qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram et
munera ſuper innocentes non accepit · Item promiſiſti ad nichi
lum deducere malignum in conſpectu tuo in hijs peccantem · ſed
cum predicti omnes in hijs deliquerunt quo iure poſſint ſaluari nō
video · Scis domine que michi iuſticie iuraſti · placeat ea michi ob
ſeruare · Item nonne tu dixiſti petro et ſuis ſucceſſoribus · quod-
cūqꝫ ligaueris ſuper terram erit ligatum et in celis · et quodcūqꝫ
ſolueris ſuper terram erit ſolutum et in celis · ⁊c · Quot creditis
domine inter ipſos ſunt excommunicati qui cenſuram veſtram con
tempſerunt · Facietis ne irritam legem veſtram quam clariſſime p
vos ſacrorum principum protuliſtis Et cum dicat ſoror mea miſeri
cordia predictos peccatores in quatuor peſſimis iudicijs veſtris et
peſſimis maledictionibus ſupradictis viuentes in terris munda-
tos ſeu purgatos fore · cuius ſemper reuerencia ſalua quoniam e-
epiſcopi et clerici tam ſeculares q̄ꝫ regulares quando fuerunt
ipſa peſſima iudicia in terris ipſi ſpreta veritate poſuerūt mendaci
um ſpem ipſorum et mendacio protecti pcuſſerūt fedus cū morte
et cum inferno fecerunt pactū et dixerunt · flagellū cum tranſierit
non nocebit nobis nec veniet ſup nos quia poſuimus mendacium
ſpem noſtram Nonne tunc dn̄e dixiſti eis · ponā in pondere iudiciuꝫ
et iuſticiam in menſura et ſubuertet grando ſpem mendacij · inun-
dabunt aque et delebitur fedus veſtrum cum morte et pactum vrꝫ
cū inferno non ſtabit · vt yſaie xxviij · layci vero ſupradicti pcc̄ores
viuentes in mundo in ſupradictis quatuor iudicijs fuerūt in tran-
quilitate pacis atqꝫ habundantes diuicijs et gloria temporali ⁊ cū
hominibus iuſtis et bonis et iuſtis flagellati non fuerunt · quaſi
vſqꝫ ad exitum vite ipſorum pace et diuicijs gaudentes · et cum ſu
pradicti ſint iuſto iudicio ſuis demeritis dampnati quomodo po-
terunt de inferno ſaluari cum ſit ſcriptum · in inferno nulla ē rdēp
cio vt iob vij · et p̄s vi · in inferno autē q̄s cōfitebitur tibi quaſi dicat
nullus · et p̄s xiij · non mortui laudabunt te domine neqꝫ omnes qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

deſcendunt in infernum et yſaie xxxviij · quia non infernus confite
bitur tibi neqꝫ mors laudabit te non expectabunt qui deſcendunt
in lacū veritatem tuam ideſt ſaluacionem tuam Ergo iuſtiſſime iu
der cum ſupradicti deſcenderunt in infernum quia non obſeruaue=
runt legem tuam quam iuraſti irritam non facere · et quia in infer
no nulla eſt redempcio quo iure ſaluari poſſint non video

¶ Replicat mīa contra iuſticie dicta · Ca lxvi ¶ Hic vide de prima
reſurrectione de inferno

POſt que aſſurgens miſericordia quaſi aliquātulū in verbis
iuſticie turbata dixit · defecerunt oculi mei et ſenſus mei ī
eloquium iuſticie tue et ait Deus prius fuit miſericors ꝙ
iuſtus dicente ſcriptura · miſerator et miſericors et iuſtus dn̄s et in
tm̄ fuit miſericors ꝙ in latere ſuo portā fecit vt peccatores ad eū
reuertentes aſperſiqꝫ ſanguine et aq̄ p̱ predictā portā ingrediant̄
ad eum in corde ſuo quod eſt ſinus ſeruoꝝ ſuorum et gencium mul=
tarum ad eū in penitencia veniencīu dicēte ſcriptura Apite portas
cordis veſtri in iuſticia quia ingreſſus in eas cōfitebor et vos taliter
iuſtificati intrabitis portam lateris mei in ſinu cordis mei Sꝫ tū
tu iuſticia āgelos padiſi pdidiſti tu ſemp̱ rigoroſa et crudelis in ho
mines fuiſti Tu adā peccātē de padiſo eieciſti · tu mūdū vniuerſum
pccis plenū crudeliter in aq̄s abſorbuiſti · tu ſodomā et gomorram
concremaſti · tu terram deglucientē dathan et abyrō cū eorū ſcola a
peruiſti · tu p̱ p̄lm murmurantē cōtra deū occidiſti · Et cetera alia
q̄ cauſa breuitatis omitto · Ideo ſcūs et iuſtiſſimꝰ dauid anꝗ̄ vncti
onē ſacerdocij et regnū a deo ſumeret cōſiderās tuā crudelitatē ꝛ ri=
goroſitatē non te ſed me in pſona xp̄i ſub publico cirographo iure=
iurando ab eodem deo firmato deſponſauit · et cū ipſo deo tale pac
tum habuit dicēs Si filij tui derelinquerit legē meā viſitabo in vir
ga iniquitates eorum ꝛc · ſed miam meā nō diſpgā ab eo neqꝫ noce
bo in veritate mea que eſt iuſticia Ergo poſtꝗ̄ ego fui deſpōſata ip
ſi dauid ſub pacto ſupradicto iureiurando firmato dicente dd · qm̄
cōfirmata eſt ſuper nos mia eius ceſſauit et nūc ceſſat dictus rigor
tuus quē cōtra ſupradictos exercuiſti · quo rigore eciam nunc vti nō
poteris neqꝫ a deo ſtante ſupradicto pacto exaudiri cū ipſe ihesus ī
mundo viuens dixerit · diſcite quid eſt miam volo et non ſacrificium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ideſt iuſticiam. Et poſt hec vertit ſe ad ipſam iuſticiā dicens. ſoror
mea iuſticia ſcripture quas ꝑ tuo iure inducis nō loquūtur de cir=
cūciſis vel baptizatis ſed de alijs paganis q̇ ꝑ baptiſmum vel circū
ciſionem in libro vite ſcripti non ſunt et iſti tales qui mortui ſunt
in inferno non laudabunt dūm qm̄ caracterē vite in eis non habent
ſed alij qui caracterem habent ex eo viuent et dn̄o benedicent ſicut
ieremias qui erat ī inferno orans et exaudiebatur a deo pro victo=
ria populi dei vt ſecundo machabe vltimo c. qm̄ ſi in hijs caracterez
habentibus iudex noſter meram vellet de eoruz meritis facere iuſti=
ciam ſcito o iuſticia ꝙ omnes ſancti et iuſtificati in eius iuſticia in
iuſtificarentur et paradiſi porte eis clauderentur et dampabiliter
aperirētur eis porte inferni. propter quod clamauit dauid pſalmo
c xliij. Non intres in iudiciū cum ſeruo tuo domine quia non iuſti
ficabitur in conſpectu tuo omnis viuens. quia perſecutus eſt ini=
micus animam meam ⁊c. Item o iuſticia quid profuit mundo criſ
tum carnem ſumpſiſſe humanam. et eam in mortem pro peccatori
bus poſuiſſe. Item quid ꝓfuerūt baptiſmus ⁊ alia ſacramenta ec=
cleſiaſtica in quibꝰ et peccata remittuntur ⁊ infunduntur gracie et
virtutes ergo refrena in tua ſeueritate linguam tuam quoniam a=
lia eſt lex habencium caracterem baptiſmi vel circumciſionis et a=
lia predictum caracterem non habencium. quoniam caracterē ha=
bentes dn̄s mortificat et viuificat. deducit ad inferos et reducit et
ſanctus dauid ſciens ſe iuſtum tamen deſcenſurū ad inferos dixit.
p̄s xv. qm̄ non derelinques animam meam in inferno. ⁊ p̄s xix dn̄e
eduxiſti ab inferno animam meam ſaluaſti me a deſcendentibꝰ ī la
cum. Ergo caracter baptiſmi vel circumciſionis ſignatorum licet
dāpnatorum ab eodē eſt redempcio hijs exceptis qui alienauerunt
ſe a deo et eius lege vel fornicati ſunt ab eo ideſt qui renunciauerūt
circūciſioni vel baptiſmo et fidem ydolorꝝ ſunt amplexi cū ſit ſcrip
tū. ꝑdes oēs qui fornicantur abs te. ⁊ p̄s ix. cōuertātur peccatores
in infernū oēs gentes que obliuiſcuntur deum. Item apocal̄ xx dr̄
ꝙ omnes eciam criſtiani q̇ adorauerunt beſtiā et receperūt caracte
rē eius tanꝙ dāpnati et mortui in dicto peccato ad infernū non de
bent viuificari in dei miſericordia donec cōſūmantᷣ mille anni q̄bꝰ
conſumptis reſurgere debēt de inferno a predicto peccato. et hec

vocatur prima reſurrectio · ⁊ in iſta reſurrectione ſcd'a mors ideſt
ſtagnū ignis non habet ptātem Et quare poſt reſurrectionē aīarū
de inferno noīatur ſecunda mors · reſpondeo ait miſericordia Quia
prima mors et infernus datis primo mortuis et dāpnatis l eis ſe=
cundū opa ipſoꝝ mittētur in ſtagnū ignis et eciā qui non ē ſcriptꝰ
p baptiſmū ꝟ circumciſionē in libro vite · et tūc infernꝰ non erit vl
tra captiuās aīas cū ipſe captiuabitur a ſecūda morte · Et hoc mi
rari nolite cum primus hō adam multū in deū peccauerit querens
ſupbe effici ſicut deus · et qui non penitendo ſed excuſando peccatū
ſuum eidē deo confeſſus fuit et tñ de predcō peccato miſericordiam
conſecutus fuit in ſanguine filij dei ipſe homo reſurgens de dicto
inferno · quid miri de conſtitutis in baptiſmo licet in inferno dāp=
natis ſi eādē miam p ſua liberacione de inferno et ipſi aſſequātur
¶ Hic lucifer de mia dei diffidēs ſuorū āgelorū mittit quēdam ad
virginem mariam et iudicis matrē vt ipſa p ea intercedat ad iudi=
cem filium ſuum Ca lxvij ¶ Hic vide qualiter beata virgo maria p̄
mo deprecatur filium ſuum p peccatoribꝰ · deīn p lucifero · pꝰ hec
vide reſponſionem ipſius dei ad matrem ſuam q̄tū ad luciferum
deīn q̄tū ad peccatores

Que audiens lucifer incepit diffidere de miſericordia dei q̄
nemo eſſet q̄ ad dūm intercederet p eo Jlico quendam ſuo=
rū āgelorum miſit ad mariā virginē et iudicis matrē vt ip
ſa p eo intercederet ad iudicē filiū ſuū Quo nūcio apud virginē glo
rioſā cōſtituto iudiciū filij eidē nunciauit et inter cetera eā rogauit
vt dignaret[2] apud ſuū filiū iudicem p lucifero et tota angelorū rui
na preces effundere Ait virgo Valde libenter p eo et tota ruina an
gelorꝝ et eciā alijs peccatoribus exorabo · et petitis virgineis veſti=
bꝰ mox in comitiua multorū āgelorꝝ cātanciū · aue regina celorꝝ aue
domina angelorum · ad eius filiū iter arripuit · ⁊ anteq̄ ibi veniſſet
virtutes adhuc altricabāt[2] · ⁊ dicebat iuſticia Tam circūciſi q̄ bap=
tizati peccauerūt cōtra legē meā ⁊ iureiurādo m̄ a deo firmatā · er=
go nō habitabūt in tabernaculo dei Dicebat mia Si peccauerūt pu
niti fuerūt put ſupra dictū eſt Et in hijs dictis nūciatū fuit iudici
q̄ mater ſua ad eum veniret Jlico aſſurgens rex et iudex iuit in oc=
curſum eius adorauitq3 eam et ſedit ſuper thronū ſuum poſitus q̄

eſt et thronus matri ſue que ſedit ad dexterā eius Et dixit ei mater eius Peticionem vnam paruulam ego deprecor a te ne confundas faciem meam Et dixit ei rex Pete mater mea neq; fas eſt vt auertā faciem meam · Que ait · Fili mi te de um et hominem ego ſeruula paui lacte meo vbere de celo pleno et creſcens in mundo nūq̄ fili mi faciem tuam a peccatoribus auertiſti · comedens et bibens cum eis dixiſti hoc tibi improperantibus · non veni vocare iuſtos ſed peccatores · Confiteor tibi deo celi et terre q̄ hij criſtiani peccatores peſſimi fuerunt et longe in te peccauerunt ſed tū domine longius iudei frēs tui peccauerūt qui crucifixerunt blaſphemauerūt et deriſerunt te et pendens in cruce eis pepercisti dicens · pater ignoſce eis q; neſciunt quid faciunt · quanto magis parcere debes xpianis tuis qui ſemper de tua paſſione doluerunt et me matrem tuam ſēp honorauerunt in ieiunijs et elemoſinis atq; orationibus gementes et flentes in hac valle · Grandes fuerunt miſericordie tue in terra ſint ſi placet et nunc in celo Item dn̄e ſi placet reſtituatur gracia patris tui dei viui lucifero et ruine angelorum qm̄ predictam graciā ductus penitencia multum ipſe affectat · Reſpondit rex et dixit matri ſue Quare mater poſtulas graciam patris mei lucifero poſtula ei et regnum meum · ipſe queſiuit patrem meum de regno ſua ſuperbia ſpoliare querit nunc ipſe ſimiliter et me de meo expellere regno · iurauitq; iudex et rex p̄ ſemetipſum quia hodie interficietur lucifer in puteo abyſſali et claudet puteus os ſuum ſuper eum · De alijs vero peccatoribus ait rex et iudex Dum fui viuens in mundo fui vt magiſter docens et operabar magis in miſericordia q̄ in iuſticia nunc autem hic ſedeo vt iudex ad iuſtum reddendum iudicium contra illos qui meam doctrinam et mandata facilia non obſeruauerunt tū mater mea ducantur ad cōcordiā virtutes quoniam pro parte mea illud fiet quod tibi placitum erit mater dilectiſſima

Hic beata virgo cōtrouerſia mīe et iuſticie inquiſita p̄ peccōꝝ ſaluacione predictas virtutes ſatagit concordare Ca lxviij

Unde beata virgo trahens ſe ad āgulū mīam et iuſticiā aduocauit dicēs eis · Que ē veſtra cōtrouerſia Reſpondēs iuſticia dixit O dn̄a diſcordia nrā h̄ ē hoīes hic p̄ntes de pp̄lo xpiano iuſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

per iudicem noſtrum filiū tuū eorū iuſtis demeritis traditi fuerūt
in manu inferni et ibi fuerūt ꝑ tempora longa in ſupplicijs eternis
nunc querit ipſa miſericordia ab inferno dcōs dāpnatos liberare i
graue meū preiudiciū et iacturā quia ſicut tu dn̄a noſti in inferno
nulla eſt redempcio Reſpondens aūt mīa iuſticie dixit · Maius m̄
fieret preiudicium ſi dicti peccatores nō liberarentur de carcere in
fernali ꝙ̄ tibi · qm̄ vanum eſt nomen meum ſi dictis peccatoribus
deus non miſeretur ſalua tua reuerencia quia in inferno eſt redēp=
cio teſtante ſcriptura pſalmo xlviij · verūtamē deꝰ redimet aīaȝ me
ā de manu inferni cū accepit me · et ꝑ̇mo regū ij · dn̄s deducit ad in=
feros et reducit · Dixitq̄ꝫ virgo et mater · Nolite tubari quia vtraq̄ꝫ
veſtrum ius ſuum habebit et ſi placet ponatur hec veſtra diſcepta=
cio in manibus meis Aiunt virtutes Contentamur Et ꝓmiſerunt
a virginis non diſcrepare iudicio quo ſolempnizato dixit virgo Tu
iuſticia ius tuum habuiſti cum filiꝰ meꝰ duxit eos ad inferos · miſe
ricordia aūt nunc ius ſuum habeat cū reduxerit eos de inferno di
cet iuſticia · ergo non ſum ꝑpetua · Reſpondens miſericordia dicet
tu in mundo habuiſti principiū et finem · et ego adhuc licet habue=
rim principium finem tamen meum executiuum habere non valui
et tu es melior me et ego te Et dixit virgo · ſilete · et ꝓtulit inter ip=
ſas ſentenciam in hijs verbis · Omnes populi criſtiani peccatores
qui tamen baptiſmum non irritauerunt et fuerunt in inferno mil=
le annis vel vltra in iuſticia dampnati in miſericordia de inferno ē
dimātur Alij vero qui mille annis in īferno nō fuerūt cōpletis hijs
annis miſericordiam aſſequentꝛ ſed tū in omnibꝰ hijs beneplacito
filij mei reſeruato Et in hac ſentencia virginis marie virtutes con
ſenſerunt Et cū veniſſet ad pn̄ciam iudicis aſſurgentis matri quo
vſq̄ꝫ ipſa ſediſſet in throno ſuo et per virginem recitata virtutum
concordia ad quam ipſa virgo et mater poſtulauit a filio benigne
ſe admitti et in predicta ſentencia ſe audiri Ad quod filius reſpon=
dens dixit · Non ſic mater mea non ſic fiet omnibus peccatoribus ·
qm̄ inter ipſos ſunt nonnulli qui diffiderunt de dei miſericordia et
neglecta penitencia ſꝑ ad malum obſtinati fuerunt Item qui deſpe
rauerunt in ſuis peccatis Item qui veritatem impugnauerūt ⁊ mē
daciū ſemꝑ defēderūt Item qui nūq̄ꝫ habuerūt ꝓpoſitū penitendi ·

Item qui male ſenſerunt de perſona trinitatis et maxime de ſpiritu ſancto Item ſunt aliqui qui ſciſma poſuerunt in eccleſia mea dedi eis tempus penitendi et noluerunt quibus ſtatui tempus afflictionis mille annorum Iſtis exemptis omnes alij miſericordiam cōſequentur prout decreuiſtis mater ·

Hic mia cōqueritur de q̄buſdā ꝑuulis q̄s mors āticipauit Ca lxix·

Quibus q̄dem dictis et ꝓlatis a iudice iterꝝ dixit mia · Dn̄e ſencio eciam extra infernū puerulos carere gloria beatudinis veſtre qui non habito baptiſmo aliqui in lacte aliqui in vtero matris mortui fuerūt qui ſacri baptiſmatis lauachrū ſumpſiſſent ſi vixiſſent Unde dn̄e cū predicti pueruli fuerūt ſub cuſtodia vrā teſtante ſcriptura · cuſtodiens ꝑuulos dn̄s · ne forte videāt² atqꝫ dicantur ſub cuſtodia veſtra ipſi ꝑijſſe vt ꝑ vos ad graciam beatitudinis ipſi reducāt² quia per eos non ſtetit quin facti maiores baptiſma recep iſſent Itaqꝫ mors in hoc valde exceſſit ita aſpere contra eos agendo · Dicet autem dominus · Aduocentur mors et vita· Quibus vo catis et cōparentibꝰ ait dn̄s Audio o mors cum te fecerim vt eſſes precioſa hominum ſanctorum qui ꝑhennia gaudia ꝓmereri potuiſſent quare eos in peccatis peccatores occidiſti quare eos non expectabas quouſqꝫ de eorū peccatis ipſi penitenciam agere potuiſſent · nonne conſtitui tempus omnibus hominibꝰ vite ipſorꝝ C xx ānorꝝ · gen̄ vi · et eciā cōſtitui hoī peccatori tēpꝰ penitēdi cētū ānorꝝ · vt yſaie lxv · maledcūs peccator cētū ānorꝝ Si vſqꝫ ad terminū illū expectaſſes excuſabilis eſſes · q̄re anticipaſti finē illorꝝ ꝓpter quod vocata fuiſti mors pccōrꝝ peſſima Uere ꝓpter tuā iniq̄tatē g̃uiter punieris et adhuc peiꝰ egiſti · hos lactētes pueros ī vlnis maternis interfeciſti et vtinā ꝑmiſiſſes eos ad ſacrū baptiſma attingere Tū mors inclinās ſe corā iudice hūiliter ſic ait Iuſtiſſie iudex placeat me ī iure meo audire ego ꝓ me n̄ credo aliqd̄ iiuſtū feciſſe Si interfeci peccatores peſſimos in iuſticia ſic eos interfeci et miniſtra tua fui teſte ſcriptura · qui malos interficit miſter dī eſt Ait iudex ꝓpter hoc vocata fuiſti peſſima qꝛ nō ꝑmiſiſti peccatores penitere Ait mors · ſi dci pccōres memores fuiſſent nois tui et eos interfeciſſem fuiſſem iniuſta cum ſit ſcriptū · ¶ Nō eſt in morte qui memor ſit tui

Et ait iudex· Jllud debet intelligi ꝙ ſi predicti peccatores fuiſſent
memores nominis mei non fuiſſent in morte peſſima ſed in precio
ſa · Ait mors · Nonne ſcriptum eſt · Viri ſanguinum et doloſi nō
dimidiabunt dies ſuos · quomodo peſſima fui Jtē cū hoīes beſtie ꝛ
viri et filij hoim eciā homines peccatores violenter interfecerūt de
bet hoc michi imputari Ait dn̄s Certe ſic Nonne oīm hominū cla-
ues mortis in manu tua erāt· quare homicidia ꝑmiſiſti cum in lege
ſit ſcriptum· ſanguinē enim animarū veſtraꝝ de manu cūctaꝝ beſti
aꝝ et de manu hoīs et de manu viri et de manu fratris eius requirā
Poſtꝙ ſciebas ꝙ deus requirebat ſanguinem occiſi de manu occiſo
ris quare ꝑmiſiſti homicidia vt eciā homicide in peccatis interfice
rentur · beſtie ſine te morte te mortem alij inferre non poterant et
ſic de alijs Jtem quare ſociebaris cum dyabolo et inferno · Elegiſti
refigerium tuum in inferno ad omnia mala mundi ꝑagenda vt teſ
tatur ſcriptura Ante faciem eius ibit mors · agredietur dyabolus
ante pedes eius ſtetit et menſus eſt terram aſpexit et diſſoluit gen
tes· abacuc iij Jtem dixerunt impij peccatores · percuſſimus fedus
cum morte· quare ſociata non fuiſti cum angelis et vita vt in eter-
num precioſe in celis vixiſſes · ſed magis elegiſti replere tartaꝝ ꝙ
tocius gaudij et iocunditatis repleuiſſes ꝑadiſum· propterea ad in
fernum deſcendes· Et ſicut omnium peccatoꝝ in eum deſcendenciū
in mundo fuiſti prima ita in inferno ipſoꝝ eris mors ſecunda · Et
ipſe iudex ilico ꝑtātem et claues tam a morte q̈m ab inferno recipi
et et predictorum potenciam ſua ſentencia ad puteum deducet Et
ſubſequenter dicet vite Dic michi o vita quare te permiſiſti vinci a
morte quare non fuiſti auxiliata peccatoribus ne ita dampnabili-
ter morerentur · a certo multum fuiſti culpabilis Ex quibꝰ verbis
vita tremefacta quaſi lacrimis cōpuncta ſūmo iudici dicet Ne iraſ
catur domine furor tuus in me et pacienter ſi placet me audi· Veꝝ
eſt domine ꝙ me vitam in ꝑpetuum creaſti cū in ſpiraculū vite me
in homine formaſti in animam viuentem· poſtea vero inuidia dya-
boli me vita excluſa mors intrauit in orbem terraꝝ · Nōne domine
me ānichilaſti in mundo quando hoīem a ꝑadiſo expuliſti propter
ſuam inobedienciam· et dixiſti ne forte homo mittat manum ſuam
et ſumat eciam de ligno vite et comedens viuat in eternum· et eie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ciſti eum de paradiſo vbi ego vita eram · et dediſti eum in manu
mortis de cuius ligno ipſe homo prius comederat · Vnde dñe que
fuit mea ſentencia vt liberare potuiſſem hominez de manu mortis
que in terris me potencior erat · feci tamen quod potui hoĩes a gra
uibꝰ mundi p̄iculis liberando · potui ne et vos liberare a morte cru
cis · in hoc vos in teſtem et iudicem inuoco ſꝫ tu dñe noſti qũ ĩferno
mortem dediſti nõne oĩs mortuos in eo potenter viuificaui · et di-
cet deus Vita viuet et mors moriet᷑ Et eciã miſericordia dicet · pla-
cet ipſos p̄uulos miſericordiã aſſequi et tali mõ õnia vicia morta-
lia redarguet p̄iterq; dampnabit et virtutes ſupra choros ãgelorũ
exaltabit · et termino ſentencie adueniente eo ſedente pro tribuna-
li inſonuit tuba in clangore horribili et iudice iubente iuſti ab in-
iuſtis ſeparabuntur et ſilencio facto quaſi medie hore iudice legen-
te ſentenciam ipſe rex et iudex in cordis dolore dicet ſupradictis ſe
patis iniuſtis · Ite maledicti in ignem eternum Iuſtis autem dicet
Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratũ
fuit ab origine mundi · Et tunc dyabolus et mors et infernus et õ
nes qui ſcripti non ſunt in libro vite miſſi ſunt in ſtagnum ignis v-
bi beſtia et pſeudo p̄phete cruciabuntur in ſecula ſeculoꝝ Amen

¶ Hic citantur p̄tes ad audiendam arbitrij ſentenciam · Ca lxx

Quibus quidem explicite recitatis ait ariſtotiles · Magna
⁊ mirabilia recitata ſunt que penitus ab oculis ab auribus
et ab alijs corporis mei ſenſibus fuerunt aliena ita fiat ſi-
cut dc̄m ē ſꝫ tũ mementote mei o yſaia et ieremia cum vobis bene fu
erit vt ſuadeatis iheſu vt educat me de iſto tenebroſo carcere et ſimi
liter omnes alij arbitri dixerunt · Quibus yſaias et ieremias aiunt
Audacter loquemur pro vobis domino noſtro iheſu · Et aduocato
ioſeph de benignitate quadam qui eciam in defectu concordie arbi-
ter datus eſt retenta delegata poteſtate quid ſibi de predicto arbi-
trio videretur Admiratus ait Bene per omnia · propter quod ar-
bitri omnes concordes de predicto arbitrio citauerunt ſeu citari fe
cerunt ambas partes ad ſentenciam regni promulgandam · Qui-
bus partibus citatis et coram arbitris ipſis petentibus ſentenciam
promulgari · predicti arbitri mandauerunt ieremie · vt pro vita
omnium ſupradictam ſentenciam ferre debeat de quo ambe partes

conſici fecerūt publicū inſtrumētū vt in c̄ cū ab vno de ſen et r̄ iudi ſi
vi · Quam ſentenciā idem ieremias in hanc formā ꝓtulit ⁊ dcāuit
Snīa arbitrij i forma Ca lxxi h⁹ ſnīe videbis ꝑ tabellionē ſubſcrip
In nomine dn̄i amē Nos octauianus yſayas ariſto- tionē
tiles ⁊ ieremias arbitri arbitratores ⁊c ꝑut in forma cō ꝓ
miſſi cōtinetur Ideo viſis auditis intellectis et examinatis
atꝫ diſcuſſis parciū predictarū iurib⁹ et racionib⁹ ac ꝓbacionibus
habita deliberacione diligenti ꝓ bono pacis et concordie ex vigore
cōꝓmiſſi predicti dei nomine inuocato ordinamus laudamus ar-
bitramur diffinimus dicimus atq̷ inuiolabiliter precipimus ꝑut
ſupra arbitratū eſt ꝙ hoc interſeratur totum Et hec omnia lauda
mus arbitramur diffinimus dicimus atꝫ inuiolabiter precipimus
obſeruari ſub pena in compromiſſo appoſita ſi in ſingulis capitulis
laudi vel arbitrij per aliquam parcium fuerit cōtrauētum ſaluo ⁊
reſeruato nobis arbitrio et ptāte declarandi ſuꝑ predictis vbicun
q̷ ⁊ qn̄cūq̷ viſuꝫ fuerit expedire Tabellio vero taliter ſe ſubſcripſit
Ectum latum recitatum fuit arbitrium predictum die q̄r
to menſis maij per ieremiam de mandato aliorum arbitro
rum partibus ad hoc citatis et cōparētibus et dictum laudum ſeu
arbitrium ſtatim et expreſſe approbantibus
Et ego diuina autoritate notarius prolacioni dicti arbitrij
ſeu laudi interfui et de mandato arbitrorum predictorum ac eciā
parcium voluntate hic me ſubſcripſi ·
Hic ptes ſuꝑ dicta ſnīa petūt publicū fieri inſtrumentum · Ca lxxij ·
Quo arbitrio ꝓlato mox vtraq̷ pars peciijt et rogauit dictū
notarium et teſtes inibi aſtantes et pn̄tes ꝙ de toto arbi-
trio et eius tenore debeant conficere ad cautelam futurorꝫ
vnū vel plura publica inſtrumētū Quib⁹ q̄dē inſtrumētis cōfectis ⁊
moyſi et belial aſſignatis · ilico aſtut⁹ belial arrepta celeri fuga deſ-
cēdit ad inferos et ſalutatis ſocijs inſtrumētū arbitrij oſtendit de q̊
gaudencia demonia iubilū de eo fecerunt · Berlzebub vero aliq̄ntulū
aſcendēs alte iuſſit ſilenciū fieri et ait Fratres mei non ineſt tēpus
ridendi ſcitis bene q̄m erectus eſt inimicus noſter · ¶ Voſipſi ſcitis
quid iam modicis diebus elapſis fecerit in inferno · Ideo in noſtris
agendis ſagaciter ineam⁹ conſiliū Videtis bene ꝙ tota terra et ei⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

dominium ſunt ſub pt̄ãte noſtra tam̄ nõ cõfidamꝰ in virtute noſ-
tra neq̄ in diuicijs noſtris · ipſe iheſꝰ a certo mittit gentem ſuam
et bellatores ſuos contra regna noſtra et potiſſime contra regnuꝫ
romanorum quod tocius orbis obtinet p̄ncipatum · quid ſit facien-
dū in hoc ſapienter cogitemus Ait aſtaroth Ego euaginabo gladi-
um meum et interficiet eos manus mea · ꝑſequar et cõphendam di-
uidam ſpolia et implebitur anima mea Cui ſic ait beelzebub Sup-
be loqueris · ſcis quid loquitur ſcriptura de ipſo iheſu · Audi eam ·
Angelis ſuis mandauit de te vt cuſtodiant te in omnibꝰ vijs tuis ·
In manibus portabūt eum ne vnq̄ offendat ad lapidem pedem ſu-
um · ſuper aſpidem et baſiliſcum ambulabit et conculcabit leonem
et draconem Et quid ipſe iheſus loquitur cõtra nos audi in pſalmo
xvij Perſequar inimicos meos et cõprehendã illos et nõ cõuertar
donec deficiant · confringã illos nec poterunt ſtare cadent ſubtus
pedes meos Ait aſtoroth Ergo ſagittemus eū ſubito et non timea-
mus · abſcondamus laqueos contra eum · quis videbit nos Ait beel-
zebub · Hoc ſcrutinium eſt iniquitatis qm̄ deficiemus ſcrutantes
ſcrutinio · Vis audire illum qui videt nos vt pſalmo lxxxij ne tace-
as neq̄ compeſcaris deus quoniam ecce inimici tui ſonuerunt ⁊ qui
oderunt te extulerunt caput ſuper populum tuum malignauerunt
conſiliū ⁊c · Scio quia tu aſtaroth ſupbus es valde · ſuperbia tua et
arrogãcia tua plus q̄ꝫ fortitudo tua · Ait belial Sinite rixari in cõ-
tumelijs · queritis forte ſcindere regnum noſtrum · a certo male ſta-
bimus · et ait ipſe A certo male ſtamus ſine capite · quia rex noſter
captiuus eſt vt ſcitis · Vnde ſi placet nunciemus beelphegor vt ſci-
at quia propter captiuitatem regis noſtri regnum noſtrum dicitur
vacare cuius iuriſdictio in nos transfertur · vt de ſupple negli pre-
lat ſi epiſcopus libro vi ¶ Aiunt omnes Iniciemus beelfegor · et
conſtituerunt eum vicarium tocius orbis et inferni · Et ſtantibus
coram eo demonijs ait beelfegor Frēs mei iacula q̄ preuidentur mi-
nus feriūt ne fiamus ſicut gentes ſine conſilio ⁊ ꝓuidencia q̄ nouiſſi-
ma preuidere non valent Vt videtis ihs̄ inimicꝰ nr̄ erigitur vt nos
ꝑdat et bona noſtra capiat Et volēs cauere in futurū aduocauit ba-
alim · et ait Scio q̄ꝫ tua ſapiencia et aſtucia feceſti q̄ſi totum populū
dei eundem deum derelinquere et tibi ſeruire vt iudicū ij baal et aſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

roth tecū ſocij fuerūt Cui baal ꝓpter ſuā aſtuciā iezabel cum popu
lo iſrahelitico ſeruiuit Vbi eſt ſpiritꝰ peſſimꝰ qui opatus fuit ſce-
lus interfectionis lxx filioꝛum ierobaal vt iudicum ix·necnon per
ſequi fecit dauid per ſaulem in ſe eundem ſpiritum habentem· vt p̄
ma regum xlij · Vbi eſt aſmodeꝰ qui in deſiderio coitus ſeptem vi
ros interfecit vt thobie iij Vbi eſt dagon qui ſua potencia interfecit
xxx milia viroꝛum de populo dei archam dei captiuauit et eam ob-
tinuit vt pꝛimo regum quarto et v·vbi eſt belial q̇ peruertit coꝛ da
uid vt numerarꝫ populum ex quo ꝑierunt lx milia vt ij regū xx·vbi
aſtartes chamos et meloch qui ſimul ſapientiſſimum ſalomonem r̄
traxerunt a cultura veri dei et fecerunt eū eiſdē ſeruire in phanis vt
iij regum xi · vbi eſt beelſebub qui pꝛeuaricari fecit ocoziam regem
ſamarie qui miſit ad conſulendum eum ꝛc vt quarto regum pꝛimo
Vnde ait beelphegoꝛ · Creditis ꝙ alij ſint homines nūc ꝙ̄ tūc fue-
runt ideo nequaꝙ̄ diffidatis Taliter pꝛincipibus inferni ſuiſqꝫ ſoci
is confoꝛtatis et animatis ꝓ republica infernali iterum ſic ait Ad-
huc vos neſcitis quicꝙ̄ nos habemus ex arbitrio ꝙ poſſumus nos
defendere a dicto iheſu Nunc videtis ꝙ iudea et tota terra iſraheli
tica ſunt ſub dominio noſtro que quondam ſub eodem non erant i-
deo diſtribuantur per vniuerſum oꝛbem ſingula demonia q̄ ſingu-
la regna terre habeant et ea regna terre defendant a dicto iheſu et
eius bellatoꝛibus indurando coꝛda hominū ad nō credendū dicto
iheſu·ac eciā ad ſeipſa defendēda ꝓut melius poterunt contra pꝛe
dictos iheſu bellatoꝛes omnē malignitatem opādo et maxime ꝙ ip
ſa demonia ſubintrent coꝛda pꝛincipum et regnū totius terre · et
faciant illos inſurgere contra iheſum et eius bellatoꝛes in perſecu-
cionem vſqꝫ ad moꝛtem · et ita fiat · qm̄ oēs dij genciū demonia · q̄
in tāta fuerunt felicitate in tocius mundi pꝛincipatu ſicut poſſet
narrari·magnꝰ eſſet doloꝛ nos reminiſci felicitatis eoꝛū idō meliꝰ ē
in iſto bello moꝛi ꝙ mala noſtra videre· Accingimini filij potentes
et eſtote parati· Et cum placuiſſet iſte ſermo in conſpectu omnium
incontinenti diſtributis regnis inter ſe totam terrā repleuerunt
ad omnia mala pagenda vt ſolita ſunt · Et hoc modo ꝓfecta ſunt
dicta demonia ad omnem malam opacionem habendam contra ip
ſum iheſum et eius pꝛincipes ꝓ eius fide bellatoꝛes·

Hic moyſes repũtat inſtrm̃ arbitriȷ dñõ iheſu Ca lxxiiȷ

MOyſes vero habito inſtrumẽto arbitriȷ ipſum preſentauit
dño iheſu Quod videns dixit iheſus et ipſũ plegẽs ſatis ga
uiſus eſt mox intrauit ad diſcipulos ſuos qui erãt in qua=
dam domo clauſis ianuis ꝓpter metũ iudeoꝝ et ait eis Pax vobis
ego ſum nolite timere Non turbetur cor veſtrum neqꝫ formidet cre
ditis in deum et in me credite In domo patris mei manſiones mul=
te ſunt · Si quominus dixiſſem vobis quia vado parare vobis lo=
cum · Cum parauero vobis locum iterum veniam et recipiam vos
ad meipſum vt vbi ſum ego illic et vos ſitis ſed nunc in prouerbiȷs
non loquar vobiſcũ Veniet enim iudicium mũdi huiꝰ · nũc princeps
huius mundi eiȷcietur foras quia iam iudicatus eſt · et ſi exaltatus
fuero a terra omnia traham ad meipſum qꝛ data eſt michi omnis
poteſtas in celo et in terra · diſcipuli vero gauiſi ſunt viſo domino ·
Unde cõuocatis duodecim apoſtolis et aliȷs lxxiȷ diſcipulis miſit il
los binos ante faciem ſuã et dicebat illis Meſſis quidem multa opa
riȷ vero pauci Rogate dominum meſſis vt mittat operarios in meſ
ſem ſuam et precepit eis dicens In viam gencium ne abieritis et ci=
uitates ſamaritanorum ne intraueritis ſed pocius ite ad oues que
perierunt domus iſrahel · Euntes autem predicate dicentes quia
appropinquabit regnum celorum · infirmos curate mortuos ſuſci=
tate leproſos mundate demones eiȷcite Gratis accepiſtis gratis da
te Nolite poſſidere aurum et argentum neqꝫ pecuniam in zonis veſ
tris nõ peram in via neqꝫ duas tunicas habeatis neqꝫ calciamenta
neqꝫ virgam feretis · dignus eſt enim cibo ſuo oparius · In quam
cũqꝫ autẽ ciuitatem intraueritis ã caſtellum interrogate quis in ea
dignus ſit et ibi manete donec exeatis In quãcũqꝫ domum intraue
ritis dicite pax huic domui · et comedetis de hiȷs que apponuntur
vobis et quicũqꝫ nõ receperit vos neqꝫ audierint ſermones veſtros
exeuntes foras de domo vel de ciuitate excutite puluerem de pedi=
bus veſtris · Amen dico vobis tolerabilius erit terre ſodome et go=
morreorum in die iudiciȷ ꝙ illi ciuitati Ecce ego mitto vos ſicut o=
ues in medio luporum Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes ⁊ ſim
plices ſicut columbe Cauete autem ab hominibus · tradent eñi vos
in conciliȷs et ſynagogis ſuis flagellabunt vos et ad preſides et re=

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ges ducemini ꝓpter me in teſtimonium illis et gentibus· Cum
autem tradent vos nolite cogitare quomodo ā quid loquamini da
bitur enim vobis in illa hoꝛa quid loquamini Non enī vos eſtis qui
loquimini ſed ſpūs pris veſtri qui loquitur in vobis Tradet āt fra
ter fratrem in moꝛtem et pater filiū ·et inſurgēt filij in parētes et
moꝛte eos afficiēt·et eritis odio oībus hominibꝰ ꝓpter nomē meū
Qui aūt perſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſaluus erit Cū pſecuti fueri=
tis in vna ciuitate fugite in aliam· Amen dico vobis non conſum=
mabitis ciuitates iſrahel donec veniat filius hominis Non eſt diſ=
cipulꝰ ſup magiſtrū ſuum·ſufficit diſciplō vt ſit ſicut magiſter eiꝰ
Si patremfamilias beelzebub vocauerūt quātomagis domeſticos
eius · ne ergo timueritis eos· Si opa non feciſſem in eis que nemo
alius fecit peccatum non haberent·nunc aūt et viderunt et oderūt
et me et patrem meum· Si non veniſſem nec locutus eis fuiſſem
peccatum non haberent·nunc autem excuſacionem de peccato ſuo
non habent · ſed vt impleatur ſermo qui in lege eoꝛum ſcriptus eſt
qm̄ odio habuerunt me gratis·nichil enim optum quod non reuele
tur et occultum quod ſciatur que dico vobis in tenebꝛis dicite in lu
mine · et que in aure auditis pꝛedicate ſuper tecta Et nolite timere
eos qui occidūt coꝛpus animam autem nō poſſunt occidere ſed po
cius illum timere qui poteſt coꝛpus et animam ꝑdere in gehennaꝫ
Omnis ergo qui confitetur me coꝛam hominibus cōfiteboꝛ et ego
eum coꝛam patre meo qui in celis eſt · qui aūt negauerit me coꝛam
hominibus negabo et ego eū coꝛam patre meo qui in celis eſt Noli=
te arbitrari ꝙ venerim mitterere pacē in terra Nō enim veni mitte
re pacē in terra ſed gladiū · veni enim ſepare hoīem aduerſꝰ patreꝫ
ſuum et filiā aduerſꝰ matrem ſuam ⁊ nurū aduerſꝰ ſocrū ſuam·⁊ in
imici hoīs domeſtici eius Qui amat patrem aut matrem plus q̄m
me non eſt me dignus·et qui non accipit crucem ſuam et ſeq̄tur me
non eſt me dignus Hec locutus ſum vobis vt in me pacem habeatis
in mundo āt preſſuram habebitis ſed confidite qꝛ ego vici munduꝫ
Amen amen dico vobis qui credit in me opa que ego facio et ipſe fa
ciet et maioꝛa hoꝛum faciet Si diligitis me· mandata mea ſeruate
et ego rogabo patrem et alium paclitum dabit vobis vt maneat
vobiſcum in eternum ſpm̄ veritatis quē mundus non poteſt accipe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

quia non vidit eum nec ſcit eū vos autē cognoſcetis eum quia apud
vos manebit et in vobis erit Cum autem venerit paclitus quē ego
mittam vobis a patre ſpm̄ veritatis qui a patre procedit ille teſtimo
nium perhibebit de me et vos teſtimonium ꝑhibebitis· quia ab ini
cio mecū eſtis · expedit tamen vobis vt ego vadam Si enim nō abi
ero paraclitus non veniet· ſi aūt abiero mittā eum ad vos· Et cum
ille venerit tunc mūd⁹ cognoſcet illū quia arguet mundum de pec=
cato de iuſticia et de iudicio· de peccato quidem qꝛ non crediderunt
in me· de iuſticia vero quia ad patrem vado ⁊ iam non videbitis me
de iudicio autem quia princeps hui⁹ mundi iam iudicatus eſt · Et
ſubleuatis oculis in celum dixit· Pater ſancte ſerua eos in nomine
tuo quos dediſti michi vt ſint vnum ſicut et nos vnum ſumus Cum
eſſem cum eis ego ſeruabam eos in nomine tuo quos dediſti michi·
et ego cuſtodiui eos et nemo ex eis perijt niſi fili⁹ ꝑdicionis vt ſcrip
tura impleatur · Et vertens ſe ad petrum ait · Petre ecce ſathan
expetiuit vos vt cribraret vos ſicut triticum ſed ego rogaui pro te
petre vt non deficiat fides tua et tu conuerſus aliquando confirma
fratres tuos quia ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit michi pater me
us regnum vt edatis et bibatis ſuper menſam meam in regno meo
et ſedeatis ſuper thronos duodecim iudicantes duodecim tribus
iſrahel · Diligis me petre · Ait petrus · Tu bene ſcis domine quia
amo te · Ergo paſce oues meas · et quorum remiſeritis peccata e=
runt remiſſa et quorum retinueritis erunt retenta Euntes ergo do
cete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filij et ſpi=
ritus ſancti docentes eos ſeruare oīa que precepi vobis

ET conuerſus ad iheruſalem dixit Iheruſalem iheruſalem que
occidis prophetas et lapidas eos qui ad te miſſi ſunt Quociens vo
lui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pul
los ſuos ſub alas et noluiſti · Ecce relinquetur vobis domus veſtra
deſerta dico enim vobis ꝙ non videbitis me donec dicatis · bene=
dictus qui venit in nomine domini· Et ait diſcipulis ſuis · Videte
hec omnia· Amen dico vobis non relinquetur lapis ſuper lapidem
qui non deſtruatur · et ſedente eo ſuper montem oliueti interroga=
bant eum ſeꝑatim petrus iacobus iohannes et andreas dicentes ·
Dic nobis quando hec erunt · et quod erit ſignum aduentus tui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

et conſummacionis ſeculi Et reſpondens iheſus eis in perſona to
cius eccleſie ſue dixit Cum audieritis tamen predicato euangeli-
o abhominacionem deſolacionis quē dicta eſt a daniele propheta
ſtante in loco ſancto et ſecundū lucam cum videritis circumdari
ab exercitu iheruſalem tunc ſcitote quia appropinquat deſolacio
eius · Tunc qui in iudea ſunt fugiant ad montes et qui in medio
eius ſunt diſcedant et qui in regionibus non intrent in eam quia
dies vlcionis ſunt vt impleantur omnia que ſcripta ſunt Ve autē
pregnantibus et nutrientib9 hӱs diebus · erit enim preſſura mag
na ſup terram et ira pp̄lo huic iudaico et cadent ī ore gladӱ ⁊ cap
tiui ducentur in oēs gentes · et iheruſalē calcabitur a gentib9 do-
nec ipleantur tpa nacionū · ⁊ cum hoc factum fuerit tūc veniet ali
a tribulacio qz ſurget gens contra gentē et regnum in regnū et e-
runt peſtilencie ⁊ fames et terremot9 p loca · Hec āt omnia inicia
ſūt dolorū Statim eni poſt tribulacionē dierū illorum ſol ſpūali-
tatis obſcurabitur et luna tēporalitatis nō dabit lumen ſuum et
ſtelle prelacionū cadent de celo eccīe et ſpirituales virtutes celorū
idē eccleſiarum cōmouebuntur · Videte ne quis vos ſeducat · mul-
ti enim venient in nomine meo dicentes · ego ſū xp̄s et multos ſe-
ducent · ſurgent enim pſeudo criſti et pſeudo pphete ⁊ dabunt ſig-
na magna ſpūalia ita vt in errorem inducantur ſi fieri poteſt eciā
electi · Et niſi breuiati fuiſſent dies illi non fieret ſalua omnis ca
ro · et quia abundabit iniquitas refrigeſcet caritas multorū · qui
autem pſeuerauerit vſqz in finem hic ſalu9 erit · Hӱſqz fieri inci-
pientib9 ſcitote quia appropinquat redempcio iudaica · Ab arbore
autē fici diſcite pabolā · Celum et terra tranſibūt vba autem mea
non tranſibūt · de die autē et hora iudiciӱ nemo ſcit neqz angeli ce
lorū neqz fili9 ſup terram niſi pater ſolus · ſed ſicut fuit in dieb9 no
e ita erit aduentus filӱ hoīs Nonne vobis prebui memetipſum vi-
uum poſt paſſionē meam in multis argumentis apparens vobis
et loquens de regno dei · nunc vo cōueſcens et manducans vobiſcū
precipio vobis ab iheroſolimis ne diſcedatis ſed expectabitis pro-
miſſionem patris quam audiſtis inquit per os meum · quia iohēs
quidem baptizauit aqua vos autem baptiſabimini ſpiritu ſcō nō
poſt multos hos dies · Vnde apoſtoli interrogauerūt eum dicētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Dn̄e ſi in hoc tempore reſtitues regnum iſrahel · Dixit autem eis·
Non eſt veſtrum ſcire tempora vel momenta q̄ pater poſuit in ſua
voluntate · hoc eſt · non eſt veſtrū ſcire a me tempora reſtitucionis
regni iudaici quia cū pater meus erat in ꝑtāte predicti regni iam
ipſe predixit per famulos ſuos ꝓphetas quo tempore reſtitui debꝫ
regnum iudaicū · ideo non eſt veſtrū hoc a me ſcire · ſed accipietis
virtutem ſuꝑuenientis ſpiritus ſancti in vos qui docebit vos om-
nia et ventura annūciabit vobis · et eritis michi teſtes in iheruſa-
lem et in omni iudea et ſamaria et vſqꝫ ad vltimum terre

Et cū hec dixiſſet videntibus illis die quinta maij eleuatꝰ
eſt et nubes ſuſcepit eum in celum ab oculis eoꝝ Tunc re-
uerſi ſunt in iheruſalem a mōte q̄ vocatur oliueti videlicꝫ
petrus et iohannes iacobus et andreas philippus et thomas bar
tholomeus et matheus iacobus alphei et ſimon zelotes et iudas
iacobi intrauerunt in cenaculū et hij om̄s vnanimiter erant in o-
racione ꝑſeuerātes cū mulieribꝰ et maria matre iheſu et fratribꝰ
eius · et in locū iude qui preuaricatus eſt ꝑ aplōs electus eſt mathi
as et ipſe erat orans cum apoſtolis · Cui iheſu aſcendenti in celū
obuiauit pater et ſpiritꝰ ſanctus cum tota celeſti curia · Ibi patri
arche et ſeniores laudantes et glorificantes ibi āgeli et archange
li · ibi throni et dominaciones virtutes principatus et poteſtates
ymnū dicentes · Ibi ꝓphete collaudantes Ibi dauid cum cantori-
bus ſuis citharis et organo et pſalterio et cymbalis bene ſonan-
tibus ſimulqꝫ cantantibus dulcibus organis · Exultate deo adiu-
tori noſtro iubilate deo iacob Sumite pſalmū et date tympanum
pſalteriū iocundum cū cythara · Bucinate in neomenia tuba in
die ſolempnitatis veſtre · Ibi aaron cum ſuis ſacerdotibus et leui
tis cantantibꝰ et dicentibꝰ · Cantate dn̄o canticum nouum qꝛ mi
rabilia fecit · Saluauit ſibi dextera eius et brachium ſanctum e-
ius Ibi moyſes cum omnibꝰ meditantibus in lege domini · Ibi iuſ
ticia et miſericordia pax et veritas in gaudijs et iubilacionibus ſi-
mul obuiantes domino in gloria ſine fine · Et in tali iubilo aſſoci-
auerunt filium dei vſqꝫ ad paradiſum de quo eiectus fuerat adam
primus parens et traditus ad cuſtodiendum cherubin et arcen-
dum malos ſpiritus et vt homines ad eum aditum non haberent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

ſeptus fuit flammea romphea et igneo muro Et cum eſſet ibi ipē
ihesus ſuaui eius voce intonuit dicens. Apite michi poꝛtas iuſtici
e quia ingreſſus in eas confitebor domino. Et cum cherubin hanc
vocem audiſſet ſuſcepta flāmea romphea ꝑ rimulam pꝛoſpiciens
atqꝫ hominem humanū videns admirans ait. Hec poꝛta domini
iuſti intrabunt in eam. Et quis es tu qui dicis Aperite michi poꝛ-
tas iuſticie. Apt ihesus Ego ſum deus veſter deus ſaluos faciēdi
et domini domini exitus moꝛtis. Ait cherubin. Aſcendiſti in altū
cepiſti captiuitatem. dediſti dona hominibꝰ. Ait ihesus Hec om-
nia feci. Vnde cherubin illico aperuit ei poꝛtas paradiſi. et dixe-
runt. Benedictꝰ deus die cotidie ꝓſperum iter faciet nobis deus
ſalutariū noſtrorum. Et intrauit dn̄s ihesus paradiſum cū tota
ſua poteſtate ibi currus dei decem milibus multiplex milia letan-
cium ac liberatoꝛum ab infernali captiuitate

Quibꝰ quidem paradiſū intrantibus filius dei pecijt a ſuo
patre in modicis verbis ſe audiri. Vnde facto ſilencio ait
pater. Loquere fili quia audio. Tunc filius ait Deus me
us deꝰ meus feci voluntatem tuā exiui vt homo ad opus ſuū. om-
nia opa tua magnificata ſūt. omnia enim in ſapia feciſti ⁊ ideo i-
pleta ē terra poſſeſſione tua. hoc mare mundi magnū ⁊ ſpacioſum
manibus ibi reptilia quoꝝ non eſt numerus animalia puſilla cum
magnis ideſt diuerſa genera hoīm. ibi dꝛaco infernalis quem foꝛ-
maſti qui valde illudit michi. oīa a te expectant vt des illis eſcā
ſpūalem. dante te illis colligent aperiente te manū tuam oīa im-
plebuntur bonitate auertente te faciem turbabunt᷑. Ideo depcoꝛ
vt emittas ſpm tuum et creabuntur et renouabis faciē terre Apt
pater Camꝰ ſeſſū. quo ſedente ait filio Sede a dextris meis donec
ponam inimicos tuos ſcabellum pedū tuoꝝ. et ſpiritum ſanctum
vocauit a ſiniſtris. quid dicis de hoc ſpūs meus. Et ait ſpūs ſcūs
filio Que ſunt plage iſte in medio manuū tuarum. Ait filius Hijs
plagatus ſum in domo eorū qui me diligebant. Ait ſpūs ſanctus
Pꝛo eo vt te diligerēt detrahebāt tibi. et tu quid eis faciebas Apt
filius. Ego autem oꝛabam et ipſi loquebantur aduerſū me lingua
doloſa et ſermonibꝰ odij circūdederunt me et poſuerūt aduerſum
me mala ꝑ bonis et odiū pꝛo dilectione mea. Ait ſpiritus ſanctus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Domine fortis et paciens ꝛ miſericors fuiſti· hac ergo de cauſa pe
tis a deo vt me mittat ad ipſos p̄mo dyabolus vadat ad ipſos et
ſtet a dextris eorū · Cum iudicantur exeant cōdempnati et oracio
eorū fiat in peccatū· fiant dies eorum pauci et ep̄atum eorum acci
piat alter fiāt filij eoꝝ orphani ꝛ vxores eoꝝ vidue ·nutantes trāſ
ferant² filij eoꝝ et mendicent eiciantur de habitacōibus eoꝝ· fiant
contra dn̄m ſemꝑ vt ꝑdat de terra memoriam eoꝝ ·quia perſecuti
ſunt hūc hominem inopē et mendicū et cōpunctum corde mortifi-
care· Attā cum in nobis nō ſit niſi vna volūtas illā de me fiat qd̄
tibi deꝰ deꝰ meus placet Hoc dixit ſp̄us ſanctꝰ non ex malignitate
ſed potius vt oſtenderet ſe cōpati filio cum ipſe ſpiritꝰ ſanctus ſit
valde benignus · Ait filius ſpiritui ſancto· Sancte ſpiritꝰ noli ex
hoc turbari ·qm̄ ſic me oportuit pati ·None ſcriptum ē yſaye pri-
mo · filios enutriui et exaltaui ipſi autem ſpreuerūt me · cogno-
uit bos poſſeſſorem ſuū et azinus preſepe dn̄i ſui iſrahel autem me
non cognouit ·ſed cū mea voluntas non ſit mea ſed patris mei cū
ipſe me miſerit vt ſumerē mortē pro ſaluacione humani generis
et vt peccatū accipet finem ·ipſe pater ꝓmiſit michi non proicere
me a facie ſua et te ſpiritum ſanctum a me non auferre ac eciā red
dere michi leticiam ſalutaris ſui et ſpiritu principali confirmare
Et ego ſibi ꝓmiſi te teſte docere iniquos vias ſuas et impios ad ſe
conuertere ·et cū nunc habeā ſcolam nouā meoꝝ ſimpliciū diſcipu
lorum rudem et ſine aliqua doctrina ſapiencie et eos mittere debe
o ad predicandum ꝑ totum orbem de regno celorū ſicut ſcriptum
eſt· in omnē terram exiuit ſonus eorū ꝛ in fines orbis terre verba
eorum· et promiſi eis ꝙ ſpiritus ſanctus quē mittet pater in no-
mine meo ille eos docebit omnia nūquid ero eis mendax · Ait ſpi-
ritus ſanctus Pater regnauit in iudeos tu regnabis in gentes ꝛ
cū tempꝰ meum regnandi aduenerit in oīs gentes ibo et ego reg-
nabo · Hoc ipſe ſpiritus dixit vt filius magis animaretur ad amo
rem gencium Ayt filius Tempore quo regnauit pater non fuit
tempus tui regni licet tu et ego cum illo fuerimus et tamē eo tem
pore ꝑ te ſpiritum ſanctū ꝓphe ꝓphetauerunt et futura annun-
ciauerunt· Ita nunc fiat ſi placet in regno meo in quo non reg-
nabo ſine patre et te ſpiritu ſancto Ayt ſpiritus ſanctus Fiat vo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

luntas patris propter quod pater locutꝰ eſt dicens Spiritus ſanc̄
te ita operare in regno filij mei ſicut oꝑatus es in regno meo Vade
in benignitate ad diſcipulos filij mei et in tue virtute ſapientie con
ſtitue eos principes ſuper omnem terram· ſed cum venerit tempꝰ
tui regni quādo te effundam ſuper omnem carnem et ꝓphetabunt
filij et filie et ſenes ſompnia ſōpniabunt et iuuenes viſiones vide-
bunt tunc tu ſpiritus ſancte pacificabis populum meum iudaicum
cum p̄dicto filio meo et tunc ipſi iudei aſpicient in filium meū quē
crucifixerunt et ipſi haurient aquā de fontibus ſaluatoris ac eciaȝ
alie barbare naciones in eundem aſpicient et fiet vnum ouile et vnꝰ
paſtor · quoniam ſcriptum eſt · Spiritus domini repleuit orbem
terrarum · Ait ſpiritus ſanctus · Fiat voluntas tua Ego ibo et re
plebo ipſos apoſtolos de memetipſo et videbo ſi predictus populꝰ
iudaicus ſit ita dure ceruicis et ferrei nerui mecum ſicut fuit cum
veſtro filio ꝙ dei ſalutaria non velit audire · vnde ipſe ſpiritꝰ gra
cioſe peciit a filio ꝙ ſuos diſcipulos non conuerteret ad gentes do-
nec aliquibus diebus pleni ſpiritu ſanto predicarent iheroſolimis
de regno dei predictis iudeis Ait filius · ſicut vis ita fiat Et hoc fe-
cit ſpūs ſanctus ne tantus populus dāpnaretꝛ ſed potius peniten-
ciā ageret de cōmiſſis · Et in iſta cōtrouerſia tota trinitas fuit per
dies decem qui cadit in xv die maij cōputatis diebꝰ exaltacionis
Quibus diebus cōpletis factus eſt repēte de celo ſonus tāꝗ̄ ad
uenientis ſpiritus vehementis et repleuit totam domum vbi erāt
ſedentes apoſtoli · et apparuerunt illis diſptite lingue tanꝗ̄ ignis
ſeditqꝫ ſupra ſingulos eoꝝ ſpiritus ſanctus · ⁊ repleti ſunt om̄s ſpū
ſancto et ceperunt loqui varijs linguis ꝓut ſpūs ſanctꝰ dabat elo-
qui illis Et ꝓficiſcentes ad p̄dicandum de regno dei baptiſmum et
remiſſionem peccatoꝝ per penitenciam · et erant cum fiducia loquē
tes verbum dei et faciebant ſigna et prodigia magna in iheruſaleȝ
ꝓpter que metus magnus erat vniuerſis Multitudinis autem cre-
dencium erat cor vnum et anima vna et omnia habebant cōmunia
nec quiſꝗ̄ erat egēs inter illos et cū magna virtute reddebāt teſti-
monium reſurrectionis iheſu criſti domini noſtri · magis āt augeba
tur multitudo in domino credencium viroꝝ ac mulierum ita vt in
plateis eicerent infirmos vt veniente petro ſaltem vmbra petri ob-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

umbraret illos et liberarentur · ꝓpter quod princeps ſacerdotum
ait illis · Precipiendo precipimus vobis ne doceatis in nomine iſ-
to · et ecce iam repleſtis iheruſalem doctrina veſtra et vultis induce-
re ſanguinem hominis iſtius ſup nos · Reſponderunt petrus et a-
lij apoſtoli dicentes · Oportet deo magis obedire q̄m hominibus ·
deus enim patrum noſtrorum ſuſcitauit iheſum quem vos interfe
ciſtis ſuſpendentes in ligno · Hec cum dixiſſent diſſecabantur ⁊ co-
gitabant interficere eos Unde ſurgens gamaliel legum doctor dix-
it Viri iſrahelite attendite vobis ſup hominibus iſtis quid acturi ſi
tis Ante hos enim dies extitit theodas dicēs ſe eſſe aliquem mag
num · cui conſenſit numerus virorum circiter quingentorum · qui
occiſus eſt et omnes qui credebant ei diſſipati ſunt et redacti ad ni-
chilum · Poſt hunc extitit iudas galileus in diebus profeſſionis et
auertit populum ſuum poſt ſe et ipſe ꝑijt et omnes quotquot ei con
ſenſerunt diſperſi ſunt Et nunc vtiqꝫ dico vobis · diſcedite ab homi
nibus iſtis et ſinite illos quia ſi ex hominibus conſilium hoc eſt op⁹
eoꝝ diſſoluetur · ſi vero ex deo non poteritis diſſoluere ne forte vide
amini deo repugnare Quo dicto ilico conſenſerunt ſacerdotes ⁊ mł
ti ex eis obediuerunt fidi Stephanus vero plenus ſpiritu ſancto fa
ciebat ſigna magna in populo diſputās cum quibuſdā de ſynagoga
Qui non valentes reſiſtere ſapiencie ⁊ ſpiritui qui ī eo loquebatur
ſūmiſerunt viros qui dicerent ſe audiuiſſe ſtephanum dicentem ver
ba blaſphemie in templum moyſen et deum · Cōmouerunt itaqꝫ
plebem et ſeniores et ſcribas concurrentes rapuerunt eum · et ad-
duxerunt eum in concilium et ſtatuerunt teſtes falſos dicentes
Homo iſte non ceſſat loqui verba aduerſus ſanctum locum et legem
Audiuimus enim eum dicētem q̄m iheſ⁹ nazarenus hic deſtruet lo
cū iſtū et mutabit traditiones quas tradidit nobis moyſes Et audiē
tes hec diſſecabantur in cordibus ſuis et dentibus in eum ſtridebāt
et eijcientes extra ciuitatem lapidabant eum · et ſaulus erat conſē
ciens neci eius · In die illa facta eſt magna perſecucio in eccleſia que
erat iheroſolimis et omnes in criſto credentes preter apoſtolos diſ-
perſi ſunt per regiones iudee et ſamarie

Paulus vero deuaſtabat eccām ꝑ domos intrās ⁊ tradēs viros
⁊ mulieres in cuſtodiā · ⁊ ſubſequēt pecijt a ſūmo ſacerdote lrās in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

damaſcum ad ſynagogas vt ſi q̊s inueniſſet et huiꝰ vie viros ac mu
lieres vinctos eos p̄duceret in ihrl̄m Et cum iter faceret ad vocem
dñi de perſecutoꝛe fidei factus eſt eiuſdē magnꝰ p̄dicatoꝛ cōfundēs
iudeos et affirmās qꝫ hic eſt xp̄s Audierūt āt ap̄li et fratres qui e-
rant in iudea q̄m et gentes receperūt verbum dei · et cū de eiſdē gēti-
bus aſcendiſſet petrus iheroſolimis diſceptabant aduerſus illum
qui erāt ex circūciſione dicētes q̄re itroiſti ad viros p̄pucium hūtes
et manducaſti cum illis Ait petrus · Ego erā in ciītate ioppe oꝛās et
vidi in exceſſu mentis mee viſionem deſcendēs qddā velut lintheum
magnum quatuoꝛ initijs ſummitti de celo et venit vſqꝫ ad me · intu
enſqꝫ cōſiderabā et vidi quadꝛupedia terre et beſtias reptilia et vo-
latilia celi · audiui autem et vocem dicentem michi Surge petre oc
cide et manduca · Dixi autem ego · Nequaq̄m domine · quia com-
mune aut immundum nūq̄ introiuit in os meum · Reſpondit au
tem vox de celo ſecundo dicens Que deus mundauit tu cōmune ne
dixeris Hac de cauſa comedi cōmunia cum gentibus Eodē tp̄e miſit
herodes rex manus vt affligeret quoſdam de eccleſia · occidit autē
iacobum fratrem iohīs gladio Vidēs aūt quia placeret iudeis appo
ſuit appꝛehendere et petrum Quē cū cōpꝛehendiſſet poſuit in cuſto
diam a qua angelo comite liberatꝰ petrus diſceſſit ab iheroſolimis
cum tota eccleſia ꝓpoſito verbo dei in conſpectu tocius ciuitatis v-
bi erant iudei et turbe fidelium infinite · Et videntes iudei turbas
gentilium aggregatas ad audiendum paulum pꝛedicātem repleti
zelo contradicebāt paulo blaſphemantes · Tunc paulus ait Vobis
o iudei opoꝛtebat pꝛimo loqui verbum dei · ſed quoniam repellitis
illud et indignos vos iudicatis eterne vite ecce conuertitur ad gen-
tes · ſic enim pꝛecepit nobis dñs Vnde paulus in conſpectu omniū
excuſſo puluere pedum in iudeos et eciā alij diſcipuli inde receſſerūt
et replebantur gaudio et ſpū ſācto et ſoꝛte diuiſa inter eos tota ter
ra ad predicādum verbū dei · Pꝛimo petrus in ſoꝛte habuit roma-
nos et ytalicos tamq̄ caput apoſtoloꝝ ſic caput tocius oꝛbis habu-
it in pꝛedicacionis ſoꝛtem · iohannes aſiam · ſymon egiptū et ihe-
roſolimam · andꝛeas achaiam · thomas medos parthos · perſas yr-
canos ꝫ yndos ſupioꝛes · mathias iudeam · bartholomeus licaoniā
indiam minoꝛem et armeniam · matheus ethiopiam et macedoniā

Qui omnes ꝓfecti ſunt et predicauerunt vbiq; dnõ cooꝑante et ſer
monem confirmante ſequentibus ſignis tamq̃ duri ꝓ fide bellato-
res ꝓ gentibus acquirendis contra infernũ et eius principes infer-
nales dure bellauerunt in miraculis et ꝓdigijs Tu lector lege hiſ
torias dictorum apoſtolorum et ſãctoꝝ aliorum eoꝝdẽ ſucceſſorum
et ſcies q̃ glorioſe victis xi · prelijs computando a nerone vſq; ad
iulianum apoſtatã in eoꝝ ſanguine peruenerũt ad victoriam ⁊ pal
mam regni temporalis romanorum et gencium aliarum · et aſſecu
ti ſunt regnum ſpirituale in quo habitãt ꝑhenniter et habittabunt
ſpũaliter quod nos eciam in anima poſſidere ſpiritualiter digni ef
fici ſtudeamus per palmam victorie per quam et in qua viuit et rḡ
nat deus per infinita ſecula ſeculorum Amen

Hic auctor ſubmittit ſe correctioni et orõib⁹ preſens opuſculũ
lcũrorum volens h° pccõrum conſolacio denomiari Ca lxxiiij

Letetur cor querencium dñm quia ipſe tãq̃ ſponſus a ſum-
mo celo egrediens exultauit vt gygas ad currendam noſtre
ſaluacionis viam et qui indutus fortitudine et virtute pre
cinctus tocius maledictionis percuſſit caput de domo impij qui di-
cebat in corde ſuo non mouebor a generacione in generacionem ſi-
ne malo · Vbi eſt eius ſuperexaltacio · vbi eſt ſuper cedros eius ele-
uacio · quomodo ceſſauit exactor quieuit tributũ · cõtriuit dñs ba-
culum impiorum virgam dñancium cedentem populos in indigna
cione et plaga inſanabili ſubijcientem in furore gentes et perſequẽ
tem crudeliter · finita eſt ſalus impij conſummatus eſt miſer · defe
cit qui conculcauit terram propter quod ipſe deus prepauit in mi-
ſericordia ſolium ſuum vt ſedeat in veritate ſup eum in tabernacu-
lo dauid iudicans et querens iudicium ⁊ velociter reddens quod iu
ſtum eſt ipſe ꝑ omnia benedictus in ſecula Hinc eſt q̃ dei doctrina ſe
men prudencie cuius miſericordia opus iuſticie cuius vita ſpeculũ
tẽperancie cui⁹ mors inſigne eſt fortitudinis Qui ergo eum ſequit᷑
errare ñ poteſt nec falli ad cui⁹ virtutes imitãdas et adipiſcendas
ex pñti meditacione cor accenditur ac eciam aĩatur deiñ diuina illu
minatur virtute · Itaq; et virtutem induit et a veris falſa diſcernit
adeo vt plures illitterati fuerunt et ſimplices qui magna et profun
da dei iudicia cognouerunt · Vnde cogitans melius fore licet ſim-
pliciter aliqua me dixiſſe q̃m penitus tacuiſſe exercitando im-

pericíam meam · et licet rudi et ĩpolito ſermone ſim locutus qꝛ nõ
ſum de populo ignote lingue nec alti ſermonis · verũptamen mē-
tem ſuam lectoꝛ ſtudioſus ex hijs reficiat · non eſt enim in oꝛnatis
ſermonibus ſed in domini noſtri iheſu xpriſti meditacionibus inſiſ-
tendum · Ad quod eciam glorioſi iheronimi doctrina inducoꝛ di-
centis · · Sermo rudis vſqꝫ ad coꝛ penetrat · politus autem aures
paſcit · Etenim non valens lippientibus oculis ſolem in rota cõ-
ſpicere · tanti miſterij maieſtatem quaſi ꝑ ſpeculum et in enigma-
te michi viſus ſum intueri · cũ in humanis inuencionibus nil ſit in
omni parte ꝑfectum · nempe ꝓpter innũas atqꝫ ineuitabiles ne-
gocioꝝ mei officij vicariatus iniũctas neceſſitudines cotidie moꝛe
fluencium emergentes q̄ ſtudentes ꝛ ad ſupna tendentes ĩpediũt
quaſi ꝓplexus atqꝫ varijs irretitus nexib9 vacare ad plenum neq-
ui vt vellē ꝗuymmo vix valui meditata dictare nedũ cõſpicere me-
ditanda · nã cuiuſqꝫ anim9 ad plura diuiſ9 ſit ꝑcõ ad ſingula minoꝛ
Quocirca in ſupꝛaſcriptis ex diuerſis ſacre ſcripture libꝛis moꝛe
mellificantis apis pꝛout michi diuina gracia ꝓpinauit fructuoſe
collectis non ſolum benignum ſedule imploꝛo lectoꝛem verum et
liberum deſidero coꝛrectoꝛem · et enim negare non valeo quin plu-
ra ſint in hoc inſerta opuſculo que poſſunt a pꝛudentibus iuſto iu-
dicio abſqꝫ temeritate culpari Verum ſi quid foꝛte laude dignum
repiatur in eo diuine gracie penit9 aſſcribatur · Nam oē datum op-
timũ et omne donum ꝑfectum de ſurſũ eſt Si qd vero fuerit indig-
nũ in eo reptum inſufficiencie deputetur humane · Et qd ſub lima
coꝛrectionis pꝛimo ſancte matris eccleſie et ſanctiſſimi patris et
domini noſtri dñi vꝛbani diuina ꝓuidencia pape ſexti eiuſdē ſanc-
te romane eccleſie veri ſponſi que omniũ fidelium mater ē et errã-
ciũ magiſtra necnõ alioꝝ meli9 me ſentientium et maxime venera-
bilis dñi dñi angeli de caſtellione arentinĩ archiepi paduani vtri-
uſqꝫ iuris doctoꝛis metuendi magiſtri mei ſubmitto · quia nichil
aliud ſentio in pꝛedictis niſi quod ille ſentit docet et pꝛedicat · hãc
ſolũ apud legentes mercedem expectans vt apud miſericoꝛdiſſi-
mũ iudicem pꝛo peccatis meis deuotas oꝛaciones effundant
Datum auerſe ꝓpe neapolim die penultimo menſis octobꝛis
indiction̄ vi · anno dñi M ccc lxxxij · pontificatus ſanctiſſimi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

in xp̄o patris et dn̄i noſtri domini vrbani ſacroſcē ac vniuerſalis ec
cleſie pape ſexti anno quinto · et etatis mee anno triceſimotercio ·
que etas in hoīe ſemper peccatrix habetur et pccōꝝ p᷑ena licet pec
canti in eadē etate et penitenti deus libencius pcat dicente ꝓpha
delicta iuuentutis mee et ignorancias meas ne memineris dn̄e ·
Peccata vō ſenectutis ſūt peſſima qꝛ in hȳs gaudent demonia et
peccatorem pſequuntur in hȳs crudeliter dicente eodē ꝓpha · ne
ꝓicias me in tempe ſenectutis · quia dixerūt inimici mei ideſt dya-
boli mala michi et q̇ cuſtodiunt aīam meā conſilium fecerūt in v-
nū dicentes deꝰ dereliquit eū perſequimini ⁊ conprehendite qꝛ nō
eſt qui eripiat eū · tamen orans dicit in penitencia · deus ne elon-
geris a me et vſqꝫ in ſenectam et ſenium deus ne derelinquas me ·
Propterea tā iuuenes q̃ꝫ ſenes meditentur in hoc opuſculo et per
pendant magnam dei miſericordiā peccatoribus adeſſe · et ideo o
puſculum iſtud inter eoſdē noietur peccatoꝝ conſolacio quia cum
legeritis dicatis deo · multiplicaſti magnificenciam tuam et con-
uerſus conſolatus es me ad vitā perhennem amen

Preſens opus qđ peccatoꝝ conſolacio denominatur impſſum
eſt goude in hollandia Per gerardum leeu anno domini M · cccc ·
lxxxi · menſis nouēbris die xxix

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 E 28